

Kathrin Schmidt

N-ai să mori

Kathrin Schmidt, poetă și prozatoare germană contemporană, născută în 1958, în Gotha, a studiat psihologia la Jena și apoi a lucrat ca asistent- cercetător la Universitatea Karl Marx, din Leipzig, a fost psiholog pentru copii și redactor al revistei *YPSILON* În 1982 a debutat literar cu o colecție de poezie, *Poesiealbum 1979*, iar din 1994 s-a dedicat în întregime scrisului. Pentru poemele și romanele sale a primit premii importante, printre care se numără Premiul Leonce und Lena, în 1993, Premiul Heimito von Doderer și Premiul Ingeborg Bachmann, ambele în 1998, dar și Deutsche Kritikerpreis, în 2001.

În 2009, *N-ai să mori* a primit Premiul Cărții Germane (Deutscher Buchpreis), care se decernează anual „celui mai bun roman scris în limba germană”, fiind ales dintre 154 de titluri intrate în competiție, la propunerea a peste 70 de edituri din Germania, Austria și Elveția.

Povestea romanului este în mare parte experiența autoarei înseși. Asemenea protagonistei, Kathrin Schmidt vine din Germania de Est, aparținei unei generații a cărei viață a fost influențată de socialism și, mai târziu, de reunificarea Germaniei. La fel ca Helene Wesendahl, autoarea are cinci copii și trăiește la Berlin. În 2002, a suferit o hemoragie cerebrală, a intrat în comă, a paralizat parțial și nu a mai putut să vorbească. Urme ale acestei traume teribile au rămas până astăzi, căci Schmidt nu poate să scrie decât cu mâna stângă. Această carte, deopotrivă roman existențial și ilustrarea literară a unor abilități recâștigate, reprezintă dovada că recuperarea ei ca scriitor a fost un succes. Kathrin Schmidt este, indiscutabil, una dintre vocile cele mai proeminente ale literaturii de limbă germană de astăzi.

Kathrin Schmidt
N-AI SĂ MORI

Traducere din limba germană
Alexandru Suter

Du stirbst nicht

Kathrin Schmidt

Copyright © 2009 Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co.KG,
Cologne, Germania

Prima ediție publicată în limba germană cu titlul *Du stirbst nicht*.

Editura Litera

O. P. 53; C. P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe:

jfe www.litera.ro:

N-ai să mori

Kathrin Schmidt

Copyright © 2011 Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Irina Ilie

Copertă: Alexandru Sava

Tehnoredactare și prepress: Ioana Cristea

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SCHMIDT, KATHRIN

N-ai să mori / Kathrin Schmidt; trad.: Alexandru Suter. -
București: Litera Internațional, 2011 ISBN
978-606-600-296-7 I. Suter, Alexandru (trad.)
821.112.2-31=135.1

CLIPIRI
sau
IN THE TWINKLING OF AN EYE

Un zăngănit. O cuprinde din toate părțile. Când i s-a căsătorit sora, mama ei a așezat tacâmurile de argint într-o cratiță de tablă, pe o folie de aluminiu. După care a turnat apă fierbinte, în care pusese un pumn de sare. Tacâmurile, odată curățate, au fost scoase din cratiță și șterse temeinic: era exact același zăngănit. Cine se căsătorește acum? Încearcă să deschidă ochii. Nu poate. Nu încearcă să facă mai mult. Ajunge și atât. Dar poate să audă foarte clar vocea mamei ei. A, deci chiar e vorba de tacâmuri! Ce tot spune mama ei?

Mâna dreaptă este însă mult mai rece decât cea stângă, spune ea, iar piciorul drept tot așa.

De ce are mama o mână dreaptă rece? se întreabă ea. Ii vine să zâmbească atunci când își imaginează că mama ar vrea să vadă care este temperatura propriilor picioare.

Râde! spune mama ei.

Nu e decât o grimasă.

Să fi spus tatăl ei lucrul ăsta? Da, era evident vocea tatălui ei! Acum chiar că ar vrea să deschidă ochii! Ce caută ea în bucătăria

părinților ei, unde zăngănesc tacâmurile și se ia temperatura mâinilor și picioarelor, și de ce nu poate să deschidă ochii?

O, where do you come from? From London?

Asta i-a spus fiicei ei. Sau poate că nu? Reușește să deschidă un ochi. Fata are paisprezece ani și a plecat astăzi în Anglia la un curs de engleză. De ce s-a întors deja? Plânge în hohote. De ce? Tocmai de asta și-a dorit ca fata să învețe engleza, pentru a căpăta mai multă încredere în sine. Faptul că este veselă nu pare să o ajute. Pe fată o macină ceva. Dar oare ce anume? Cine ar putea să o întrebe? Privirea i se mută în altă parte. Lângă fiică se află soțul ei. *My husband*, spune ea. Speră că aceste cuvinte îi vor face să râdă ...

Nimic.

Bărbatul măcar schițează un surâs. Cu cât se uită mai mult la el, cu atât i se pare mai ciudat surâsul ăsta al lui, lipit deasupra maxilarului ca un castravete murat.

Salt cucumber, spune ea.

Există oare așa ceva în engleză?

... născută pe 3.12.1972, locuiește în Fluckelhoven...

Stop! Păi nu e vorba de ea! De ce nu poate să strige cuvintele astea atât de tare pe cât ar vrea? Mama mă-sii, ar trebui să poată!

Liniștiți-vă, ne întoarcem imediat la dumneavoastră!

Cine a spus asta? Tânărul care stă aici, lângă ea? Crede că poate să deschidă amândoi ochii deodată. E cam dificil, parcă ar apăsa-o ceva pe pleoape. Tânărul îi zâmbeste, dar asta nu o liniștește prea tare.

Nu e ea! Este cu paisprezece ani mai mare și nu locuiește în Hiickelhoven!

I don't... I don't...

De ce nu poate să continue propoziția? Tânărul le spune celorlalți bărbați îmbrăcați în halate albastre că, atunci când nu doarme, încearcă să vorbească, dar în engleză, nu în germană. Bărbații mustăcesc. Ea se uită să vadă dacă nu cumva există în apropiere și o femeie. Vede una, care stă undeva în spatele bărbaților ăștora, dar care pare să fie ocupată cu ceva.

Unul dintre bărbați se apleacă deasupra ei.

Mă auziți?

Doar n-o să-i spună ăștuia dacă poate să îl audă. Să țipe cât o vrea. Închide ochii.

Recunoaște vocea. Este Inga. Trebuie să fi adus pe cineva cu ea. *Intrați, vă rog!* spune o voce baritonală, dar imediat după aceea se aude o bufnitură, de parcă ar fi căzut cineva, urmată de un râs nițel răutăcios. De ce nu poate să deschidă ochii?! Trebuie să vadă ce se întâmplă. Prietena ei, Inga, a vrut să o viziteze, a fost îndemnată să intre, dar trebuie că se află o groapă adâncă imediat după ușă. Au căzut în ea. Începe să fie agitată. Stă întinsă? De ce? Încearcă, fără succes, să își ridice mâinile, picioarele sau capul. Ceea ce o face să fie și mai agitată decât înainte. Ce i s-o fi întâmplat prietenei ei, doar i-a auzit atât de clar? A, și-a revenit, sigur s-a enervat, căci trebuie să-i fi fost greu să iasă din groapa aia. *Intrați liniștită!* spuse vocea baritonală.

După un răstimp, se întreabă: Dar unde a rămas Inga? Să fi căzut din nou în groapă?

Merge cu mașina! Se simte de parcă ar fi o mică năzdrăvană din povești. Minunat. Și-ar dori să nu se mai termine plimbarea asta... Numai că lumina este orbitoare. Ar fi trebuit să știe că luna, văzută de aproape, strălucește atât de puternic. Nu se gândise însă niciodată înainte la asta.

Merge cu mașina.

Merge cu mașina!

Iar nu poate să deschidă decât un singur ochi. Ce noroc, o femeie! Surâde și pare să se afle lângă ea în mașină, numai că femeia stă așezată, nu întinsă, cum e ea. Ar vrea să-i spună să se întindă și ea, este foarte plăcut să mergi cu mașina așa. Dar are ceva în gură. Nici nu poate s-o închidă. Ar vrea să o întrebe pe femeie ce vede, că are înfipt în gură, dar femeia îi ia brațul și îl leagă de un furtun. O rețea? Prin care este controlată de la distanță? Cerul, frica. Ar vrea să se apere, dar ochiul i se închide la loc.

Este îndepărtată calota craniană. Un robot taie cu grijă o felie de carne de un roșu-închis. Trebuie pus altceva în loc. Robotul vrea să introducă o minunată felie de piatră, de un albastru-deschis. Cum se numește oare piatra? Nu îi vine nimic în minte. Fiica ei are o piatră ca asta, a zis că e falsă, pentru că este colorată. Aha, atunci cea de acum trebuie să fie altceva. Doar n-o să-i introducă robotul o piatră falsă în cap! După ce a fost introdusă piatra aceea plată, totul se întuneacă din nou, deși înainte fusese neplăcut de multă lumină. Nu mai apucă să vadă decât un tub lung și subțire de plastic care se tot mișcă. Încotro duce, de unde vine? Păcat că nu poate să-și miște capul, ca să poată urmări ce e cu tubul ăsta. În el se mișcă un lichid închis la culoare, de o nuanță

brun-roșiatică, picături care bolborosesc fugărindu-se unele pe altele.

De o vreme, tot trebăluiește în apropierea ei, făcând mult zgomot, o fată tânără. Vorbește întruna. Cu cine trâncănește atât? Mai e cineva aici? Ar vrea să-și miște capul, dar știe că nu poate... Ochii însă trebuie să fie în stare să îi deschidă, căci ceva se întâmplă cu ea, ceva se schimbă, este ridicată, apoi lăsată din nou pe pat. I se face rău. Trebuie să fi mâncat ceva foarte aiurea.

Valul de cuvinte al femeii se apropie tot mai mult de ea.

... Mă auziți, Helene? Mda, e greu de spus... nu? În orice caz, trebuie să începem în curând să vă ridicăm mai des la verticală. Astăzi am făcut prima încercare, mă înțelegeți? Cred că mă aude..

Cu ea vorbea? N-are idee. Ar vrea să doarmă. Zis și făcut.

I se pare ciudat, dar are senzația că numele ei este Helene.

Ce ține bărbatul ăsta în mână? Arată ca un stimulator cardiac. Da, așa e, îi bagă sub nas un pacemaker și îi spune că l-au găsit în sfârșit și că l-au scos. Dar de ce i-l scot? Nu poate să pună întrebarea. Bărbatul pufnește în râs și râde cu o satisfacție răutăcioasă, îi ține în mână bătăile inimii. Trebuie să se apere, în nici un caz să adoarmă. Sigur că peste noapte se dă drumul la căldură, da, ieri noapte a fost atât de cald, că ajunsese să creadă că a izbucnit un incendiu. Sigur i-au extras pacemakerul din cauza asta, pentru că este singura care a rămas în viață, și ei s-au mirat cum de s-a întâmplat așa ceva!

Cine are un astfel de pacemaker, inima lui bate și tot bate, chiar și atunci când trupul s-a oprit? Aici toți îți surăd larg și cuceritor, sunt o clică de criminali, vor să o omoare ca pe toți ceilalți, trebuie să-i spună neapărat acest lucru soțului ei.

Ar fi așa de bine dacă ar veni înainte de căderea nopții. Dar, de fapt, unde este? Ține ochii deschiși deja de o bună bucată de vreme, dar nu poate pricepe de fel unde se află.

Iar au apărut părinții ei! Ar vrea să se ridice, să întrebe cine s-a căsătorit. Mamă, de ce e rece mâna ta dreaptă? Nu poate. Nici să se ridice, nici să pună întrebarea.

Trebuie să se concentreze.

Să își strângă buzele. Să deschidă ochii.

E adevărat, sunt părinții ei! Tatăl are aceeași figură ca atunci când sora ei a coborât cu scuterul pe Geifienberg. Cât a trecut de atunci? Socotește. Suntem în 2002, nu? Sora ei s-a născut în 1961 și avea cam șase ani când a avut loc acel tur cu scuterele. Deci, în 1967. Asta înseamnă acum treizeci și cinci de ani. O groază de vreme! De ce a ținut minte cum arăta tatăl ei atunci? Tată, nu fi trist! i-a șoptit ea, el a strâns-o în brațe și a plâns de bucurie când doctorul le-a dat-o pe sora ei înapoi, să o ducă acasă. Nu, n-au vrut să o țină în spital.

În spital? Aici, unde se află, ar putea fi și...

Mama o întrerupe. O întreabă pe femeia de lângă ea când va putea să mănânce din nou ceva. Tipic pentru ea, întotdeauna i-a fost mîntea la mîncare. Dar ei nu-i e foame!

O să mai dureze, spune femeia. Până atunci va fi hrănită cu ajutorul sondei, vedeți, aici... ?

Vezi, așa merge, prin sondă. Închide ochii, împăcată.

Un bărbat tânăr în dreapta, altul în stînga. Se uită la ea, îi par cunoscuți, dar nu vrea să se uite în ochii lor.

Deși vrea totuși să știe cine sunt. Ii zâmbesc din când în când și apoi continuă să vorbească în șoaptă, pe deasupra capului ei. Ea se gândește dacă să-l roage oare pe cel care se află în stânga ei să-i tragă... puțin mai jos, ca să stea sub șale, dar nu găsește nenorocitul ăla de cuvânt, cum naiba îi zice? Le face tinerilor semn să îi tragă... puțin mai jos. Nu par să înțeleagă.

Cu ce le-a făcut semn? Cu mâinile? Mâna stângă îi este imobilizată, are un furtun care pătrunde în ea. Mai este oare conectată la rețea, mai este monitorizată și controlată de la distanță? Ar vrea să își arate teama folosind mâna dreaptă, dar zace pur și simplu acolo, nu poate să o miște în nici un fel. Ce ciudat! De ce nu poate să își miște mâna? Sigur, cei care o urmăresc de la distanță prin rețea sunt stăpâni pe toate mișcările ei.

Și tinerii? Fac și ei parte dintre operatori? Se uită acum cu mai mare atenție la ei. Ușurare: îi cunoaște. Sunt fiii ei. Nu îi vin în minte numele lor, dar nu asta contează. I se pare că..., începe să râdă. Fiii ei! De ce nu s-a uitat la cei doi mai devreme? S-ar fi bucurat atât de tare! Unul dintre ei este student. Unde? La Weimar. Oboi. Da, da, oboi. Fiul oboist îi bagă sub nas un CD pe care l-a tras singur de pe calculator, e scris ceva pe el, dar nu își poate da seama ce anume. El introduce CD-ul într-un aparat minuscul și îi pune niște căști în urechi. A, ce plăcut e, ce muzică frumoasă. Oboi. Se gândește că figura ei trebuie să fie una radioasă.

A ajuns acum să se gândească și la felul cum va fi arătând. Și cum arată? Nu mai știe, nu are nici o fotografie în care să se vadă. I-au furat poza cu ea! Acesta este purgatoriul, după care urmează iadul, iar iadul vine noaptea, când e întuneric. Fiii ei trebuie să știe lucrul ăsta, nu trebuie să o lase aici, să nu care cumva să plece din nou, ca și cum nu s-ar întâmpla nimic! Mă auziți? Unde sunteți? își ridică privirea, extenuată: tinerii

plecaseră. Nu au nici cea mai mică bănuială despre pericolul care o pândește.

Apare o femeie blondă, care începe să se agite în jurul ei. Încearcă să își întoarcă măcar puțin capul. Blonda se uită urât la ea, însă manevra îi reușește și vede o mulțime de monitoare puse unele peste altele. Blonda ține în mână o pungă cu un terci de culoare pământie. O agață de un suport și leagă de ea un furtun. *Masa de prânz*, îi spune și începe să râdă.

Nu, blonda chiar nu îi place. Nici blondei nu îi place de ea. Ii place în schimb tânăra, cea care vorbește întruna. Are părul închis la culoare. Când vine, frica îi dispare. Se întoarce odată cu blonda. Venit, plecat. Între blondă și șatenă mai este și un bărbat. Tocmai a șters-o de rahat la fund. A fost penibil. Nu știe de fapt deloc ce se întâmplă cu ea acolo jos. Ce se întâmplă acolo? Ah, iar vine bărbatul acela. Îi dă pătura la o parte și îi desface picioarele. Stop, nu puteți face așa ceva! El însă surâde, așa cum fac toți nemernicii ăștia de-aici. O spală? O spală. De fapt, este chiar plăcut, ar putea să renunțe să se mai împotrivescă. El oricum nu își dă seama de împotrivirea ei, nu-i așa? Se lasă spălată. De ce nu o lasă pe ea să facă asta? Dar, de fapt, nu prea vrea să știe de ce. Cu siguranță, vor să aibă cadavre curate la sfârșitul nopții. Nu niște păpuși pline de sânge și care au făcut pe ele. Căci sângerează. Pansamentele erau pline de sânge. Dar nu o doare nimic. N-o fi prea grav că sângerează. Ce zi o fi astăzi? Habar n-am. Dar fiica ei n-a plecat de mult la cursurile de limbi străine. Pe zece iulie, deși în aceeași zi a fost din nou aici! Dacă stă bine să se gândească,

nu mai pricepe nimic. E cincisprezece sau șaisprezece iulie? Da, cam așa trebuie să fie.

Să fie ciclul? Nu poate face socoteala. Când a avut ultimul ciclu? Își amintește cum arăta tatăl ei acum treizeci și cinci de ani, dar nu mai știe când a avut ultimul ciclu.

Bărbatul îi pune acum niște pampersși noi.

Vrea să doarmă.

Noaptea a fost iar balamuc mare, paturile scârțâiau, tărgile pe roțile scrâșneau, cu siguranță, nu au mai făcut față să transporte toate cadavrele. Acum știe ce fac ăștia cu oamenii: le extrag toată umiditatea din trup, prin producerea înăuntrul lui a unei călduri imense, cu ajutorul curentului electric, pe care îl fac să treacă prin acele corpuri, așa încât, la sfârșit, nu mai rămâne decât un fel de cărămidă, uscată și zbârcită. A mai văzut asemenea cărămizi, undeva se află un zid construit din ele. Poate că se ridică și case din asemenea cărămizi! Să fi acceptat oare să i se întâmple și ei așa ceva? Era tensionată atunci când a ajuns în instalația de dezumidificare. Bărbatul care mânua instalația a spus că este prea grasă, că nu se poate, a oprit aparatul și a dus-o înapoi.

Îi este foarte frică, dar nu e tristă. Lucru care o miră. E în firea lucrurilor ca, scurt timp înainte de sfârșit, să afli aproape totul... Ceva se mai opune încă, se mai agită, dar se face tot mai mic... Azi-noapte, de exemplu, nutrea speranța că va putea să plece de aici. Tânărul infirmier tocmai se așezase lângă ea. Pricepuse, într-un fel, că ea nu voia să moară, l-a dat de înțeles că o va ascunde în timpul nopții într-o cameră de serviciu, după

care, dimineața, când își va termina tura, o va lua cu el. Era fericită.

Evident că nu s-a întâmplat nimic din toate astea. Ba mai mult, dimineața a venit să-i spună la revedere. I-a dat de înțeleș, doar cu o clipire din ochi, că planul eșuase.

Asta e! Nu poate risca să-și piardă slujba și viața pentru a o scoate de acolo.

Cum apare blonda începe să fie cuprinsă de neliniște. Totdeauna umblă pe la monitoare, primește, cu siguranță, ordine de la cei care o controlează de la distanță. Adoarme când blonda atârnă pungile alea de suportul aflat deasupra capului ei. Deși n-ar vrea să adoarmă, totuși adoarme. Blonda agață una după alta pungile de tot soiul.

» « »

Câteodată, când este trează, vede cum trece pe la ea trupa de bărbați. Tot mai e câte unul care o întreabă dacă îl aude. Tot mai este destul de încăpățânată încât să nu răspundă. Oricum, nu s-a născut în 1972 și nu trăiește în Hiickelhoven. Dacă ăia nu ar fi confundat-o cu altcineva, ar avea poate o șansă în plus să scape de aici. Nu merită să deschizi gura și să te străduiești să le spui ceva: oricum n-ar crede nimic din ce le-ai zice.

##*

A-fa-zie.

Sigur că acest cuvânt îi sună cunoscut. Dar ce înseamnă? De ce nu îi vine nimic în minte? II știe de undeva. Atunci când bărbatul în halat albastru l-a pronunțat, i s-a părut imediat

cunoscut. A-fa... ziua se încheie aici pe la șapte, apoi începe noaptea. Nu încapе îndoială că vor fi strânși din nou, așezați învârtejît într-o spirală, după ce i-au lăsat lipsiți de cunoștință cu ajutorul pungilor lor pline de lichide. Privesc de afară, de după geam, la cei care mor. S-a resemnat cumva, e atît de calmă. Dacă ar fi să moară în noaptea asta, ar fi bine, căci nu se va opune în vreun fel. De ce ar face-o? A aflat deja marele secret: fac cărămizi din oameni și le așază undeva afară, în natură.

E sfârșit de zi acum.

Un ultim rămas-bun. I-a venit vremea.

ita#

Cum, încă mai e în viață?

Este întuneric. Vara nu e întuneric decât în orele nopții, nu și dimineața sau seara. Deci, acum domnește noaptea. De ce nu se află în marea spirală, dimpreună cu ceilalți? Să fi supraviețuit, neașteptat, din nou doar ea? Dacă acțiunea va fi început pe la șapte, poate că s-a încheiat spre nouă, după care au adus-o înapoi.

O mănâncă îngrozitor ceva pe cap, vrea să se scarpine. Vrea oare și mâna dreaptă să o scarpine? Nu, nu vrea. Zace pe cearșaf, parcă ar fi legată de pat. Atunci trebuie să încerce cu stînga. O ridică, oricât de greu îi e, și, într-adevăr, își poate atinge părul. Dar acolo unde simte mîncărimea nu are păr. Unde e părul? De asta i-au furat poza cu ea! Se va lupta să o capete înapoi, își promite lucrul ăsta. Își trece cu toată puterea degetele peste pielea capului. Nu ajunge prea departe. Mici obstacole antitanc din metal îi sunt înfipite în cap, încearcă să scoată vreo două-trei. Deodată simte un lichid scurgându-i-se pe degete. Îl gustă. E sânge! Cine le-a dat ăstora dreptul să-i înfigă în cap mine antitanc? începe să țipe și să se răsucescă disperată în pat.

Vine cineva. Blonda? Da, ea e. Asta-i mai trebuia. Se uită la ea de sus, cu o figură acră.

Din nou? Iar o să trebuiască să vă spăl și să vă schimb. Drept pedeapsă, o să vă imobilizez și o să vă iau pătura. Cine știe ce o să mai faceți altfel!

Continuă să bombăne, în timp ce o curăță. Li șterge de sânge unghiile de la mâini. Când termină, îi leagă mâna stângă și piciorul stâng de marginea patului, cu o bucată de pânză albă. I se pare că patul este rotund.

A, uite, iar agață o pungă din aia de cârlig!

Când se deșteaptă, o ia cu frig. Foarte tare. E frig aici, blonda chiar că i-a luat pătura. Acum îi dă raportul unei alte femei, care are și ea halat albastru. Ambele stau la o oarecare distanță de patul ei.

Doamna Kiering, Yvonne, spune blonda. Ruptură pulmonară în urma unui accident rutier.

Iarăși. Tot o mai confundă cu altcineva. Blonda spune că Yvonne Kiering a dormit liniștită în timpul nopții.

Evident că nu se uită la ea atunci când spune așa minciuni.

Sau poate nici nu vorbește despre ea? Încearcă, încet, să îi urmărească privirea. Ajunge la un alt pat, în care se află o altă femeie. Nu pare să fie conștientă. Are furtunuri băgate în gură și în nas, în braț și în burtă.

De unde a apărut femeia asta așa, deodată? Să nu fie ea singura care supraviețuiește peste noapte?

Un noian de întrebări.

Un noian de întrebări. În capul ei tot zornăie ceva atunci când este trează. În ultimul timp rămâne trează mai multă vreme. Așa că zornăitul durează și el mai mult.

Yvonne Kiering! Născută în 1972, cu reședința în Huckelhofen! S-a lămurit! Râde în hohote, se bucură, în sfârșit, s-a lămurit. Vrea să-i spună lucrurile astea femeii cu părul șaten. Tocmai se ocupă de Yvonne Kiering, răsucind-o de pe o parte pe alta. Dar ea e leșinată! De când se poate face gimnastică cu niște oameni leșinați? Ce greu îi e că nu poate să vorbească. Dar de ce nu poate să vorbească? În minte i se leagă ce ar vrea să spună. Dar pe gură nu iese nici un sunet. Își duce mâna stângă, cea cu furtunul, spre gură. Apoi la nas. Ce se întâmplă, are și ea niște furtunuri ca Yvonne Kiering? Până aici le-a fost! Trage cu hotărâre de ele. Nu doare. Trage și tot trage. Șatena începe să strige. Vine la patul ei. Îngrijorată, o întreabă dacă într-adevăr nu i-a plăcut.

Chiar nu v-a plăcut?

Dar i-a și surâs nițel.

Bate cineva la ușă.

Vine soțul dumneavoastră, doamnă Wesendahl.

Wesendahl... Vine soțul. 11 cheamă și pe el Wesendahl? Înainte să se poată gândi la acest lucru, soțul ei se îndreaptă spre lavabou. Își scoate un plasture și dă la o parte un pansament de pe ochiul drept. Ce e cu el? Tare ar vrea să-l întrebe, chiar ar vrea. Când se apropie de pat, el plânge. Să fi născut ea un copil? Ultima dată când l-a văzut plângând a fost la nașterea fiicei ei celei mici. Asta s-a petrecut acum cinci ani, și el stătea lângă patul ei exact la fel ca acum. Trage cu privirea, pentru siguranță, dacă nu cumva ține la sân un copil înfășurat în scutece.

Nu.

E, asta a fost doar așa, de siguranță.

Are probleme cu ochii? Asta ar putea explica faptul că plânge.

De ce nu s-a gândit, de când este aici, la fiica ei, care are cinci ani? Și — de fapt, stai..., mai are una! Și încă una! Cinci, paisprezece, optsprezece, douăzeci, douăzeci și trei — da, uite, are cinci copii! Câte îi mai vin în minte!

Trei sute douăzeci și șapte minus opt ori șaptesprezece. Scăderea între paranteze. Asta face trei sute nouăsprezece ori șaptesprezece. Trei sute douăzeci ori șaptesprezece face... cinci mii patru sute patruzeci. Din care mai scădem șaptesprezece și rezultă cinci mii patru sute douăzeci și trei.

La mică distanță de picioarele ei, în colțul încăperii, se află o masă pe care stau două borcane de iaurt din plastic. Iaurt cu fructe, niște hârtii cu notițe... Și o poză. Încearcă să își întindă gâtul, este curioasă. Dar asta sunt eu! Asta este fotografia cu mine, pe care mi-au furat-o! Nu spusese ea cu un timp în urmă că o să își capete poza înapoi? Vede perfect un păr închis la culoare, o față prelungă, buze pline. Culoarea ochilor? Fotografia este în alb-negru, nu are cum să distingă. Nu erau albaștri ochii ei? Încearcă să își închipuie culoarea ochilor. Albastru. În bătaia soarelui apărea o nuanță apoasă, iar pe vreme mai rea, din contră, se iveau mici pete întunecate. Se bucură nespus că și-a recăpătat poza.

Ce spui de asta, Lissy?

Ar fi atât de minunat dacă ar putea să întrebe și ea ceva!

Asta și pentru că acum a venit și Lissy aici. A venit împreună cu Natașa. Lissy este fiica ei, are optsprezece ani, iar Natașa este fiica soțului ei. Da, parcă își aduce aminte că soțul ei mai fusese căsătorit înainte, înainte ca ei doi să se întâlnească. Ține la Natașa aproape la fel de mult ca la Lissy. Da, cam așa, nu...?

Cele două au adus un scaun cu roțile, cu care vor să o ducă acasă. Sigur că vor să o ducă acasă. Dar de ce vede scaunul cu roțile doar atunci când închide ochii? Nu își dă seama. Când deschide ochii din nou, scaunul nu mai e nicăieri. Ah, iar, Lissy și Natașa au plecat deja! Ce păcat...

Își mai întinde o dată gâtul să se uite la poza ei, dar nici asta nu mai este acolo.

Parcă avea o bandă neagră pe unul dintre colțuri.

I se dă să mănânce iaurt.

Și-a smuls sonda stomacală???

A întrebat-o, perplexă, blonda pe șatenă.

Acum trebuie să fie hrănită.

Rânjește cu o bucurie răutăcioasă.

De ce zâmbești așa, victorioasă?

Știe ea de ce rânjește.

Însă n-o să-i spună ăleia în veci!

Fotografia cu bandă de doliu se află într-un cort lung și alb, așezată pe o masă, chiar la intrare. Apoi, mai în spate, șiruri de scaune. De unde vede toate lucrurile astea? Are impresia că plutește pe undeva pe sub acoperișul cortului.

Treptat, rândurile de scaune sunt ocupate. În față, părinții ei. A, au apărut și socrii! Mă bucur să vă văd. Copiii. Ai lui.

Are trei împreună cu soțul ei, iar fiecare dintre ei mai are câte doi făcuți cu altcineva. Vine unchiul Willi, care are deja optzeci de ani, urmat de soția sa, Urte. Apoi mătușa Stossel, verișoara Tabea, mătușa Usch — dar n-a murit ea parcă mai de mult? Se minunează. își fac apariția și unchiul Karl, mătușa Karla. Urmați de Kira și Kaja, fiicele lor. Uite-1 și pe Max, tatăl celui de-al doilea fiu al ei, al cărui nume și-l amintește acum: Bill! Ah, Billy, micul meu Billy... Apoi, cele două fete pe care le cheamă Rita, Pietro, Elke, Carmen, Yvonne, Ingo — ce de lume, ce înghesuială o să fie! Dar, până la urmă, ce se sărbătorește aici?

Se uită curiosă spre intrare, dar nu se întâmplă nimic. Oamenii tac, nu-și spun nici măcar o vorbă. Și, pe deasupra, arată cu toții cam abătuți și triști.

Cineva o trage de picioare. își întoarce privirea. A, soțul ei. Vrea să o tragă afară din cort printr-o ferestruică aflată în peretele din față al cortului. Dar nu e nevoie. O zbughește singură din cort. Soțul ei o ia în brațe. îi spune că lumea așteaptă ceremonia funerară închinată ei, numai că s-au păcălit peste măsură, pentru că ceremonia nu va avea loc.

la te uită pe cine am adus cu minei

Se întoarce. E paralizată de bucurie. Este Sulagna! A cunoscut-o pe Sulagna anul trecut, în India. Sulagna are cinci sau șase ani, nu se știe precis câți, pentru că a fost găsită pe stradă, avea niște răni oribile pe ceafă, din cauza viermilor care îi pătrunseseră în carne, devorând-o. N-au vrut oare s-o adopte pe Sulagna? Ah, Sulagna, ce bine că ești acum aici...

Ar vrea să o strângă în brațe, dar Sulagna face un gest hotărât: o ține la distanță cu mâinile ridicate, apoi își pune un deget pe buze. Ce se întâmplă, de ce poate Sulagna să o dirijeze așa? Acum o așază întinsă pe podea, îi ridică puțin piciorul drept cu ambele mâini și îl ține strâns în această poziție. Sulagna așteaptă. Bărbatul stă, cu fața crispată, puțin mai într-o parte. Deodată, simte cum un vârtej de aer vrea să o poarte din nou înăuntrul

cortului. Numai o fereastră în materialul lui o desparte de propria ei ceremonie funerară. Râde. Vântul se întetește tot mai tare, dar Sulagna nu se clintește și continuă să o țină de picior. Ce putere are fata asta! Vârtejul nu poate în nici un fel să o înfrângă pe micuța asta. De fapt, ei îi este egal cum se va sfârși toată povestea.

Și cât o să mai dureze totul? N-ar fi bine să tragă un pui de somn între timp?

Sulagna pare să fi reușit. Se mai află oare printre cei vii sau se înșală?

Cu siguranță, Matthes a luat-o acasă. Așa că acum au un al șaselea copil.

Matthes? îl cheamă Matthes!

Mads.

Deschide ochii și vede fața șatenei.

E, vedeți, ați spus primul cuvânt, de aici lucrurile vor merge spre bine.

Mads? Mads! Mads, Mads, Mads, Mads..

Să fi zis ea asta? Are o voce hârbuită, nu poate să pronunțe toate sunetele așa cum ar vrea, așa cum trebuie.

Matthes vine acum mai des.

Sau poate că vine tot atât de des ca și înainte, numai că, înainte, ea dormea tot timpul. Un gând care nu o face să se simtă prea bine.

Matthes își scoate de fiecare dată când vine un pansament de pe ochiul drept înainte să se apropie de patul ei.

Tare ar vrea să-l întrebe cum a ajuns ea aici, nu are nici cea mai vagă idee ce s-a întâmplat. Dar, pe de altă parte, nu poate să articuleze niște lucruri atât de complicate.

Spune:

Hei, Mads!

Sau

Mads, bunziu!

El o înțelege. O înțelege! începe să poată să facă mai mult!

Ești Eu le ni îl întreabă ea. El o privește intrigat. Oare stă pe gânduri?

Deodată strigă: *Da, da, eu sunt Eulen! Da, sigur!*

Ea nu era în stare să pronunțe *Jandl*. Și nici *Mayrdcker*. Asta îi zbârnâia prin cap.

Dar a avut noroc. *Ești Eulen* i-a ieșit destul de ușor pe gură.

Yvonne Kiering nu mai e aici. A rămas iarăși singură.

Iarăși?

Infirmierul i-a scos azi furtunurile.

I-a scos unul care fusese înfipt în vezică.

Apoi pe cel din braț. (*Dar branula rămâne!*)

Are impresia că și de prin burtă i se scoate una sau alta.

Infirmierul îi dă un instrument în care să sufle. Biluțele dinăuntru trebuie să ajungă la nivelul superior. Încearcă. Clachează lamentabil.

În plus, mai e și o scândurică pe care sunt prinse deasupra patru arcuri. Trebuie să ia chestia asta în mână și să apese cu fiecare deget pe câte unul dintre arcuri. Vrea să încerce cu mâna dreaptă, dar nu reușește.

Nu merge.

De ce nu merge?

Nu cu mâna dreaptă,

încercați cu stânga!

De ce?

A înțeles ce l-a întrebat? O să-i și răspundă? De ce nu poate să-și miște mâna dreaptă?

Nici un răspuns din partea lui. În schimb, îi apucă, zâmbind, mâna stângă și apasă cu ea pe arcuri. Cu degetele ei.

Dar ce e aia o branulă?

Sosește trupa.

Astăzi veți fi mutată.

Mutată? Adică cum? Vor să se facă mai târziu că nu-și mai amintesc unde au dus-o? Spaiemele ei își arată fața din nou.

Bună ziua, spaimă.

Ce drăguț din partea ta, că ai venit să mă vezi.

Spaima nu ține seama de cuvintele ei prietenoase de bun-ve-nit. Trece direct la subiect. Stă în colțul încăperii cu un baros, gata să lovească.

Vă mutăm în salonul 21, avem nevoie de patul dumneavoastră pentru altcineva.

Sentiment de ușurare. Sigur, să fi mutat nu înseamnă doar să nu mai știe nimeni de tine și să nu-i pese de tine, ci și să lași pe cineva să te ducă în altă parte. Dar, de fapt, fără să îți dai acordul, nu?

Infirmerul vine cu un scaun cu rotile. Este ridicată și așezată pe el, și apoi scoasă din încăpere. Rămâne surprinsă de valul

neașteptat de caldură. De ce este atât de frig înăuntru, dacă afară domnește o vară minunată?

Infirmierul împinge scaunul cu roțile cale de două coridoare, în sus și în jos, pentru ca ea să poată vedea încă o dată pavilionul în care a fost până acum, după' care cotește spre camera personalului.

Despărțire.

Încearcă să pară prietenoasă, dar gândul despărțirii îi umple, neașteptat, ochii de lacrimi.

Vai, doamnă Wesendahl, bucurați-vă că ați scăpat cu bine! Trei săptămâni la terapie intensivă nu sunt chiar de colo!

Terapie intensivă?

Aproape că aude iar un zăngănit înăuntru capului ei. Se gândește, de ce o fi ajuns oare aici, n-o fi chiar degeaba.

CONTURURI, SILUETE

A dormit bine. Așa, fără furtunuri, e mult mai plăcut. Dar tot a uitat de două ori să cheme asistenta, deși butonul pe care trebuia să apese se afla chiar lângă mâna ei stângă, la marginea patului. I s-a udat patul. La început a fost plăcut, era cald. Dar acum trebuie să aibă grijă, că altfel iar îi vor băga ăia un furtun în vezică.

Lângă pat se află un scaun cu rotile. Dacă trebuie să ajungă la toaletă, tot nu poate singură. Vine o asistentă, o așază pe scaun, o duce dincolo, îi trage chiloții în jos, o pune pe closet, așteaptă, o șterge, îi trage chiloții în sus, apoi îi aranjează cămașa de noapte la loc și o duce înapoi la patul ei.

Câteodată i se face rău când este ridicată în fund.

Câteodată nu iese nimic din ea când stă pe toaletă. Asta se întâmplă atunci când veghează lângă ea un asistent. Pur și simplu, nu poate să se pișe sau să se cace în apropierea unui bărbat. Tot ce ar trebui să scoată din ea dispare pe undeva înăuntru. Oare corpul ei sugă totul înapoi de rușine? Absorbit.

În momentul în care se gândește la cuvântul „absorbit”, mintea îi fuge spre un altul, care începe tot cu „a”: afazie! Totul se înceteșează, se întunecă, se pierde...

Opt sute nouăsprezece minus patru sute cincizeci și doi? Trei sute șaiszeci și șapte. Corect? Da.

E într-un salon de trei paturi. De una singură.

Acum se aud însă tot soiul de sunete, care vin dinspre intrarea în clădire și dinspre recepție. Aduc o femeie. I se dă patul de lângă fereastră. I-ar fi plăcut și ei să aibă patul acela, înclină capul spre femeie în semn de salut, cu prietenie. Femeia îi surâde.

Dar surâsul nu-i mai dispare.

Surâsul ăsta pare să-i fie fixat pe față cu o gută pescărească subțire, ca firele de păianjen. Se uită după găuri în stânga și în dreapta buzelor, prin care să se fie tras guta, care să pornească dintr-un colț al gurii și din celălalt, să meargă pe după urechi și să se întoarcă, apoi, pe partea cealaltă. De abia acum își dă seama că nu are ochelarii pe nas.

Ochelai, zise ea tare, ochelaii.

Nu reușește încă să-l pronunțe pe R.

Ockelaiochelaiochelaiochelaiochelaii.

Nu ea a spus asta, ci femeia cealaltă.

Vine asistenta, să se prezinte femeii.

Bună ziua, doamnă Schroder!

Doamnă Schrdderdoamnăschrodersdoamnăschrdder!

De ce repetă femeia asta ce au spus ceilalți? Să fie cumva vorba de ecolalie?

Este extrem de fericită că poate să recurgă câteodată la vorbe de-astea, străine.

Și și-a mai adus aminte ce trebuiau să-i tragă fiii ei sub mijloc, când au fost aici: perna, desigur.

Apucă perna cu mâna stângă și face din ea un ghemotoc mare.

Noapte bună.

Noapte bună nu se potrivea de nici un fel. Este abia ora prânzului. O trezesc din somn și o hrănesc. Tot cu terci, dar acum nu mai are culoarea aceea brun-deschisă, ca hrana pe care i-o băgau înainte prin sondă. Astăzi e un terci din cartofi. Când să bage asistenta lingura în sosul ăla maro, își întoarce capul într-o parte, a fereală. Asistenta pricepe de abia la a treia încercare că nu vrea de nici un fel sosul ăla dezgustător.

De ce nu i-a spus oare lucrul acesta?

Fără sos!

Am înțeleles deja, râde ea.

Deja?

Din păhărelul în care i se aduc medicamentele, azi lipsește pilula aia mare, albastru-deschis. Ce bine! Dacă lucrurile ar continua așa... De când nu mai e pilula aia, poate să stea trează mai multă vreme.

Astăzi i-au extras minele antitanc din cap. Nu a simțit nimic. De fapt, nici nu erau mine antitanc, ci doar niște cleme de metal. Se pare că i-au făcut o operație la cap, cu ceva vreme în urmă. De ce oare? Habar n-are. Acum, când o să fie dusă la toaletă, tare mult ar vrea să poată arunca o privire în oglinda aia mare de acolo. Până acum nici nu o observase! Ce curios...

Uite, asta e ea, fără discuție. Pe partea stângă a capului, nici urmă de păr. De fapt, nu e chiar așa: părul care îi crește din nou a răsărit cât de cât acolo, vreo doi-trei milimetri. Are și o linie fină, roșie, care pornește de unde îi începe părul pe frunte și continuă apoi într-un arc înalt, până deasupra urechii. Pe o parte și pe alta a liniei se pot vedea, pe o distanță de vreo cincisprezece centimetri, niște puncte mari, roșii. Se datorează clemelor și te duc cu gândul la imaginea unor pomi tăiați

de-a lungul aleilor, ale căror cioturi ies puțin la iveală din pământ. Dar unul dintre cioturile astea s-a inflammat, doare. Interesant, își zice în gând.

Afazie Broca, îi trece brusc prin minte.

Când vine Matthes, face o încercare. Încearcă să-i spună că ar vrea să-i aducă niște documentație despre afazii. Matthes nu zice nimic. Nu a înțeles-o? Cu siguranță, nu o poate înțelege.

Matthes nu mai are pansamentul pus peste ochi. Cât de tânăr arată! A adus ziarul, vrea să i-l smulgă grabnic din mână. Zece august! Este aici de mai mult de o lună. Incredibil.

Trebuie să se mire oare că e în stare să facă socoteli destul de dificile și că ajunge de fiecare dată la același rezultat? O ajută în vreun fel să facă socoteli în minte? Cum o fi, mai bine să nu se mai mire atâta. Poate s-o facă și gata!

În schimb însă, stă și așteaptă. Să se întâmple ceva. Aici nu se întâmplă nimic. Nu vine nimeni să facă gimnastică cu ea. Când era la terapie intensivă o mobiliza femeia aia șatenă. Adică, mai corect, a încercat să o mobilizeze. Dar aici? *Stai de trei zile aici la interne*, a zis mai înainte Matthes, *total aiurea*. E evident că vrea să o mute în altă parte. Dar nu a priceput unde anume.

Se deschide ușa. Intră o femeie tânără, se prezintă: fizioterapeută. În sfârșit! Nu i-ar fi venit cuvântul „fizioterapeută“ în minte, dar, în momentul în care femeia l-a pronunțat, îi este din nou familiar. Ar vrea să audă cuvinte. În schimb, fizioterapeuta o încarcă în scaunul cu rotile și o scoate afară, o duce în jos, apoi prin curte, până într-o altă clădire. Ajung într-o mare sală de sport.

Va trebui să fiți transferată aici! îi spune fizioterapeuta.

Ce e aici? întrebă ea. Ha, i-a reușit!

Stroke unit, zice femeia.

Adică, ce e aia?

Înainte ca femeia să apuce să îi răspundă, înțelege despre ce este vorba. Evident, *stroke unit* pentru pacienți care au suferit un atac cerebral. Și ce să caute ea printre asemenea pacienți? Se uită neîncrezătoare la fizioterapeută.

Aceasta îi spune că a fost chemată la secția de interne la insistențele soțului ei, ca să facă gimnastică cu ea. Or, lucrul acesta este mult mai ușor de făcut în *stroke unit*, căci nu s-ar mai pierde timp cu drumul de ici până acolo, între un pavilion și altul și, de asemenea, aici poate fi monitorizată mai bine. În plus, în *stroke unit* se face logopedie și ergoterapie, care ar putea să o ajute foarte mult. La interne nu ar face altceva decât să zacă în pat.

Asta așa e.

544

A început să vorbească. E siderată. Nu vorbește mult, și, de cele mai multe ori, ceea ce spune este stâlcit. Matthes a fost astăzi din nou aici și a întrebat ce i s-a dat de mâncare. Nisip. Când a întrebat-o din nou, i-a spus încă odată că nisip. A mai încercat o dată, și atunci ea și-a dat seama: nisip nu era deloc cuvântul potrivit. Iaurt, iaurt voise să spună. Iaurt cu cartofi. Au râs împreună de încurcătura asta.

Matthes i-a spus că transferarea ei la *stroke unit* este un lucru deja hotărât. Când a putut face asta? E de mai multă vreme aici în spital decât bănuiește ea?

Femeia din patul de la fereastră primește o sumedenie de vizite. Vine soțul ei, fiul ei... Fiul are cam doisprezece ani.

Doamna Schroder nu prea pare să priceapă ce se întâmplă. Nu ai cum să te înțelegi cu ea. Soțul și fiul râd mult. Par să se fi obișnuit de ceva vreme cu starea ei de acum, nu sunt deloc surprinși de faptul că ea nu îi înțelege.

Astăzi îl întreabă pe Matthes ce s-a întâmplat.

Ce s-a întâmplat?

Ai avut o hemoragie cerebrală, îi spune el. Ți-a rupt un anevrism.

Este înmărmurită. Nu s-ar fi așteptat vreodată la așa ceva. Își aduce vag aminte că a citit mult despre anevrism în ultima vreme. De ce oare?

Ai fost operată. De două ori. Prima dată ți s-a făcut o clipsare a anevrismului, a doua oară a fost mutat tubul de drenaj dintr-un ventricul în celălalt.

A auzit totul. Dar, ca să și priceapă, mai trebuie să mai treacă o vreme.

Cuvântul „anevrism” îi sună bine. Ar putea fi prenume feminin. *Anevrisma Wesendahl.* S-ar simți fericită să o cheme Anevrisma.

Asistentul intră năvalnic în cameră, afișându-și zâmbetul teatral.

Ei, domniță, am dormit bine?

Nuuu, domnișorule.

El râde. De fapt, în noaptea asta chiar a avut un nou atac de panică. Se făcea că era înconjurată de un incendiu mare. A sunat-o surescitată pe asistentă. A venit cea mai drăguță dintre cele care lucrează aici. A mângâiat-o pe cap, a aprins lumina. Își amintește că a spus ceva. Ce anume, asta nu mai

știe. Fata drăguță îi spunea că aici nu o paște nici un pericol. Și-a dat seama că începea să o creadă pe asistenta asta drăguță. De când se află aici, a fost pentru prima dată când a simțit un dram de încredere în cineva din personalul medical. Avea sentimentul că asistenta drăguță a făcut în așa fel încât lucrurile să fie din nou așa cum trebuie, tocmai când se resemnase că totul era strâmb aici.

Domnișorul o să te ducă acum dincolo, la stroke unit!

În sfârșit.

O lasă să stea singură pe toaletă, până când o cheamă pe asistentă să vină să o ia. O duc cu scaunul cu roțile într-un salon comun și i se dă, în sfârșit, mâncare adevărată. Pe urmă i se face gimnastică. Vine cineva în vizită.

Astăzi a venit din nou Natașa, fiica soțului ei. Natașa are deja douăzeci și șapte de ani.

Matthes o așeză pe Helene în scaunul cu roțile și o duce jos, la cantina spitalului, unde mănâncă o înghețată. Natașa i-a adus o scoică de la Atlantic. A fost în Franța.

Deodată o străfulgeră o amintire: Helene citindu-i Natașei, care avea pe atunci patru ani. Fiind prietenă a primei familii a lui Matthes, Helene a rămas peste noapte acolo, iar Natașa a venit la ea în cameră în dimineața următoare, să o scoale și să o cheme la micul dejun. Poartă o bluziță cu mâneci scurte și un chiloțel care a ajuns să fie gri de atâta spălat. Vrea să i se citească o poveste. Fratele ei, Misa, are doi ani.

Tot așa, brusc, își amintește că Mișa, în urmă cu trei ani, s-a aruncat în fața unui tren, care a trecut peste el.

Vizita Natașei s-a încheiat în lacrimi.

Nu își poate explica de ce plânge.

Vizită medicală.

Asistenta povestește că ar fi chemat-o plângând în timpul nopții, pentru că făcuse pe ea. În mod ciudat, nu a putut spune nimic, a dat doar la o parte pătura și a arătat locul... Puțea și începea deja să o piște, să o ardă, așa își amintea. (La ce vârstă s-a căcat pe ea ultima dată?)

Dacă este atât de depresivă, trebuie să mărim doza.

Dar nu e deloc depresivă! Nu mai ai voie să plângi atunci când îți este rușine de ce ai făcut?

Nu,... nu vreau... nu... nu antidepresive!

Sigur? Ar trebui să le luați, treceți printr-o fază dificilă pentru dumneavoastră.

Dificilă?

Este uimită. De faptul că nu simte nici o undă de tristețe.

Care este medicamentul... împotriva tristeții?

Asistenta se uită la ea nedumerită.

Împotriva — tristeții, împotriva — plânsului!

Fir-ar să fie, taman în momentul în care vrea să zică medicament antidepresiv, termenul i-a zbughit-o din minte. Mai încearcă o dată. Iar a dispărut, când era cât pe ce să-l scoată pe gură.

Lucrul ăsta o deranjează atât de mult, încât o apucă furia.

Fornăie nervos.

Hai, mai încet cu nervii, că doar nu e vina mea!

Anti... anti... depresiv, bolborosește ea.

Asta era! Asistenta râde și îi arată o pilulă mică, aflată într-un păhărel. Cât de bizar, ca o pilulă atât de minusculă să alunge o jale atât de mare.

Ia tableta și o pune alături. Pe cealaltă o înghite. Este un antibiotic împotriva infecțiilor tractului urinar. De fapt, nu are

nevoie de așa ceva, deoarece are bacteriurie asimptomatică de când a devenit adult.

Dar ăsta e un lucru pe care nu poate să li-l spună, e prea greu de exprimat.

Antidepresivele apar în păhărelul ei cu medicamente de fiecare dată. Nu ascunde faptul că nu le ia, însă nimeni nu pare să observe acest lucru. Așa că, în sertarul noptierei ei, s-a strâns deja o grămăjoară apreciabilă de tablete. Stă și se gândește cui i le-ar putea dărui. Nu-i vine în minte decât Raphael. Raphael trebuie să vină astăzi sau mâine în vizită. Suferă de depresie, dar refuză să înghită antidepresive, de teamă că va ajunge dependent de ele. Deci nu i-ar putea da lui pilulele alea. De altfel, Raphael se simte de cele mai multe ori destul de bine în perioadele în care încearcă să răsfețe pe cineva. Helene nu și-ar fi închipuit vreodată că va ajunge atât de repede o persoană pe care Raphael să dorească să o consoleze.

Oftează.

Dimineața vine ergoterapeuta. Exersează împreună strângerea genunchilor la piept. Cam degeaba. Cu stânga reușește destul de bine să se spele pe dinți. Stoarce pastă din tub pe periută, lasă să curgă apă în pahar - toată aventura asta o face cu o singură mână. Reușește să-și umezească prosopelul cu care se spală, însă puterea mâinii ei stângi nu e destul de mare să-l poată stoarce destul, ca să-și poată spăla fața cum trebuie. După toată această tevatură, arată aidoma unui pudel ud flească. Din fericire, este cald și hainele se usucă repede. După toaleta de dimineață, ergoterapeuta o duce la micul dejun, în sala de mese. Acolo primește o scândurică prevăzută

cu cuie și ventuze, cu ajutorul cărora este fixată pe masă. Apasă pâinica pe cuie și încearcă, cu mâna stângă, să o taie. Începe să transpire. O unge cu unt și cu marmeladă și o mănâncă apoi cu mare plăcere. De ieri nu mai primește cești cu cioc. Lichidul i se prelinge pe bărbie, nu reușește să facă în așa fel încât să i se scurgă totul în gură. Partea dreaptă a feței îi este paralizată. O apucă răsul atunci când își închipuie cum va fi râzând doar cu o țumătate de față.

Au sosit surorile ei. Când se deschide ușa și ele intră în încăpere, este atât de uimită, că se pișă pe ea de emoție. Din fericire, cele două nu observă acest lucru. Marika este cu trei ani mai tânără decât ea, Ellen, cu șase. Una trăiește în Dresda, cealaltă în Turingia, vechia lor patrie. Helene este mișcată că cele două au venit pentru o după-masă la Berlin, să-și viziteze sora mai mare.

De ce au aerul ăsta atât de descumpănit? Ea se bucură atât de mult! A, acum înțelege: grasa doamnă Bandner, cea cu un singur picior, care se află în patul alăturat, și-a smuls din nou de pe ea puținele haine pe care le avea. Este hrănită într-un mod special, printr-un furtun care îi intră direct în stomac. Când și-a smuls lucrurile de pe ea s-a mai și căcat în pat. Măi, puteee. Trebuie chemată asistenta. Ellen și Marika sunt scoase din salon. Vor să o ia pe Helene cu ele. Dar ea este udă, așa că încearcă să tragă de timp și să facă semne tainice surorilor. Din păcate, toaleta se află de abia la capătul unui culoar lung, așa că nu ar putea ajunge până acolo fără să fie observată. Renunță și le arată surorilor ei cam despre ce ar fi vorba. Ele au acum o figură și mai neputincioasă, Ellen s-a înroșit la față ca un curcan. Helene încearcă să le explice că o să iasă din salon, dar după ce va fi ștearsă de cineva din personal. Până una-alta, surorile ei ies afară. Doar până pe culoar, sper? Durează ceva vreme până

când asistenta ajunge să se ocupe de ea. O spală repede în pat, apoi schimbă patul.

În patul de lângă cel al doamnei Bandner era o femeie în vârstă, care i se păruse uscățivă atunci când a fost adusă în salon. Femeia vede tot mai mulți lunetiști cocoțați în copacul mare din fața ferestrei, care țintesc toți spre ea. De aceea ține, cu mâna tremurândă, capacul oalei de noapte în dreptul capului, fără să îndrăznească să se miște. Sigur că Marika și Ellen trebuie să o fi văzut și pe femeia aceea. Chiar dacă cele două surori nu știu nimic despre starea în care se află ea, când o văd stând în salon cu două nebune bătrâne, e normal să ajungă să creadă că și ea este aidoma lor. Trebuie să le convingă de contrariu. Dar cum, cum...?

Când, proaspăt spălată, este dusă în scaunul cu roțile pe culoar, vede că Marika plânse. Trece cu vederea acest fapt, dar este prea târziu să mai și vorbească. Mâine o să fie mai bine. Le conduce pe Marika și pe Ellen la cantină. Helene bea, epuizată, un ceai, după care vrea ca ele să plece.

Săptămânile dinaintea momentului când i s-a rupt anevrismul i s-au șters din memorie. Nu a mai rămas nimic. Câteodată doar, mai apare o frântură de amintire, dar înainte să înțeleagă despre ce e vorba, aceasta dispare din nou. Pentru moment, stă și se miră că fiica ei cea mică nu a trecut încă pe la ea. De ce se gândește atât de rar la Lottchen? Oricum, nu are decât cinci anișori. Când închide ochii, Helene vede o față mică, cu ochi oblici și cu un surâs ștrengăresc. O iubește oare? Sigur că da! Acuma i se rupe inima de dor. Trebuie să-l întrebe neapărat pe Matthes de ea, să nu nu cumva să uite de asta.

Să-și croiască un drumeag al gândurilor, pe care, apoi, să-l urmeze. O să fie, cu siguranță, dificil, dar cum altfel ar putea să redobândească săptămânile, poate chiar lunile care au trecut? Matthes spune că ar fi fost ținută timp de două săptămâni într-o comă indusă. Visează oare cineva în această stare, în acest timp? I se pare că a visat, dar trecerile spre cele trăite trebuie că sunt fluide. Poate să elimine cât ai bate din palme vreo două săptămâni din filmul pe care vrea să și-l recompună din frânturi.

Il iubește pe Matthes?

Înainte o atrăgea. Acum nu mai e așa. Știe asta cu siguranță.

Vizită.

Unde este Lottchen?

Se bucură foarte tare că s-a gândit să întrebe de ea. Nu a uitat-o. Copilul ei cel mai mic. Matthes îi spune că Lottchen este acum la bunici, la părinții lui Helene. Speră că micuța se va distra acolo... Tatăl lui Helene o să se dea cu Lottchen pe pista de bob de vară de pe Inselsberg sau o s-o ducă în orașelul de distracții Tabarz. Se bucură pentru fiica ei, chiar dacă momentan nu reușește să o vadă.

Bengt și-a luat vacanță un semestru, spune Matthes, iar Bill, care se mutase de acasă la prietena lui încă din primăvară, petrece multă vreme în casa din Karlshorst.

Da, așa e, au o casă. Au construit-o în 1998, acum aproape patru ani. Deodată vede cu ochii minții împărțirea încăperilor: marea bucătărie din lemn de arin, cu o fereastră ieșind în afară față de linia zidului exterior al casei, camera de zi lungă, cu șemineu. Camera lor de dormit, cea a lui Lottchen, ambele jos. Sus, camerele pentru Lissy și Mareile, camera de lucru a soțului ei și — camera ei de lucru! Doar este scriitoare! Asta chiar

că a luat-o prin surprindere! Îi vin în minte niște cărți pe care le-a scris. Lucrează și acum la o carte? Nu îți amintește de nici un titlu provizoriu, de lucru. Poate că nici nu are încă titlu.

Leiptoop! bâiguie ea.

II am aici, spune Matthes și-l scoate pe dată din rucsacul cu care venise. Jos pălăria în fața unei asemenea atente prevederi.

Acum parcă, da, cam trage nițel curentul.

Ce înseamnă „înainte”?

Își amintește frânturi de la petrecerea zilei ei de naștere, pe care a dat-o când a împlinit patruzeci și trei de ani. Câți oameni i se perindă prin minte... Veniseră cu toții, chiar și Caria von der Mosel. Adusese cu ea un bărbat care i-a plăcut în mod deosebit. Un pietrar din Rostock. Își amintește: A atins-o pe Caria așa, ca din întâmplare, iar Helene, văzând gestul, a fost cuprinsă pe dată de un fior de plăcere. De ce nu își poate aminti dacă și Matthes va fi atins-o pe ea, în seara aceea, cumva tot așa cum a făcut-o pietrarul cu Caria?

A organizat un fel de „Cine știe câștigă”. *Cine cunoaște cel mai bine personalitatea lui Helene Wesendahl?* Uite, îi vine în minte una dintre întrebări: *Care este ultimul lucru pe care îl atinge seara și care este primul pe care îl atinge dimineața?* Răspuns corect: deșteptătorul. A, și încă una! *Cărui politician i-ar stoarce Helene coșurile de pe față?* Totdeauna când îl vedea pe Gerhard Schroder la televizor, simțea cum o furnică degetele. În mod ciudat, pietrarul, pe care îl văzuse în ziua aceea pentru prima dată, a răspuns corect la toate întrebările și a câștigat concursul. Ziua ei de naștere următoare, când a împlinit patruzeci și patru de ani este, în mod ciudat, mult mai încheșată. Poate că nu a vrut să o serbeze...

Ar vrea să o citească pe Agatha Christie. Nu pe Martha Grimes, ale cărei prime romane cu inspectorul Jury i-au plăcut foarte mult. Îi este teamă că, acum, s-ar putea să nu fie în stare să o priceapă pe Martha Grimes. Așa că mai bine Agatha Christie. Pe care a citit-o încă de când era foarte tânără, poate că își aduce aminte de unele părți din romane și o să-i fie mai ușor.

Se poate exprima mult mai bine ajutându-se de laptop. A întocmit o listă lungă de lucruri pe care vrea să le facă. De exemplu, să poată scrie cu mâna stângă. Pentru asta ar avea nevoie de un pix și de hârtie.

Matthes îi spune că ar trebui să încerce să scrie poezii. Are creion și hârtie la îndemână.

Poezii? Cum adică? De unde până unde? Nu poate să-și închipuie așa ceva.

Între o posibilă poezie și Helene Wesendahl se cascadează un hău. Mare și negru.

În salonul numărul patru a sosit o a patra persoană. O femeie în vârstă, care suferise un atac cerebral. Femeia asta vede lucrurile cu aceeași vioaie cu care le vede și ea. Batistei îi zice lămâie, iar mesei de prânz, ladă de gunoi. Este întregă la cap și ar vrea să se întoarcă la ea acasă, în apartamentul ei. Nu mai este vorba decât să i se stabilească medicația cu fluidizante sanguine, ca să nu existe pericolul unui nou atac cerebral. Este micuță și grațioasă, are o alură sportivă. Fac de gardă pe rând împotriva atacurilor cu căcat ale doamnei Bandner. Dacă nu este trează nici una dintre ele, putoarea devine insuportabilă. Helene poate să vorbească încă de dimineață cu ea, când este vremea cea mai favorabilă pentru așa ceva. Îi dă sfaturi bune și este plină de înțelegere, pentru că trece și ea cam prin

aceeași situație. Când vorbește de lămâi și de lada de gunoi, nu își dă seama de greșelile pe care le face. Dacă îi repeți ce a zis, pricepe ce a greșit.

Helene tot nu a căpătat documentația pe care o voia despre afazii. Poate că e bine așa, mai știi? În schimb, are o primă întâlnire cu logopeda, care o supune unor lungi șiruri de teste. Bun, asta e, nu avem ce face. Dar crede că își poate purta mai bine de grijă de una singură.

Cum apare Matthes, se liniștește și îi dispare orice urmă de animozitate. De parcă ar avea un magnet în buzunar, care să atragă spre el toată neliniștea și confuzia din mintea ei. Se uită atentă la Matthes, să vadă dacă nu cumva are buzunarul pantalonului ceva mai umflat, pentru că acolo se adună toată neliniștea ei. Dar poate că nici nu ține magnetul într-unul dintre buzunarele pantalonilor, ci în jachetă, sau poate în cămașă! El își scoate jacheta, o așază pe spătarul scaunului. Îi apucă pe Matthes cu mâna stângă, îi atinge mâinile, capul, îi simte umflăturile de pe cap. Da, mâna ei le recunoaște din nou, trece peste ele ca peste un ținut bine cunoscut. Capul lui te duce cu mintea la un teren pentru exerciții militare, cu tranșee, gropi și parapete. Părul lui, încă foarte negru, este lung. Nu se văd umflăturile, ai crede că ai în față un simplu craniu normal.

Mâna ei îi mângâie spatele în momentul în care el o strânge în brațe. Cămașa lui este udă de transpirație, este foarte cald afară. Își bagă mâna și în buzunarele lui de la piept, atunci când dă să se ridice. Nu a descoperit nici acolo vreun magnet. Nu mai rămâne decât jacheta, la care se uită pe furiș.

E ceva cu jacheta mea? întrebă. Matthes.

Magenta, spune ea.

Magenta. O culoare. A pronunțat cuvântul de parcă ar fi visat despre el.

în fond, despre ce visează?

Helene nu poate face diferența dintre visele ei normale de peste zi sau de peste noapte și cele care îi sunt induse de narcoză, își amintește foarte pregnant un vis anume, pe care trebuie să-l considere un eveniment, pentru că îl are în memorie drept un eveniment. Ședea pe undeva, într-un cartier de blocuri bătut de vânturi, în curtea unei cârciumi cum găsești atâtea în asemenea zone, în fața ei se afla o imensă curte interioară cocoțată în vârful unui deal, cu plopi pe jumătate crescuți, cu stufăriș și cu un mic iaz puțin mai în jos. Vântul bătea puternic, o dureau urechile. Vine pe role o hoardă de inși cu mutre agresive, niște nemernici rași în cap, care îi provoacă, în aceeași măsură, milă și silă. Milă și silă. Milă și silă. Se simte strivită între aceste două sentimente, trebuie să se chircească și să se facă cumva nevăzută, dar ei au și descoperit-o. Pe când se apropie de ea, fac tot soiul de bancuri. Ea se preface că bea liniștită, ba poate chiar plictisită, din cappuccinoul ei, uitându-se în jos, spre iaz, până când vede deodată: țestoase, protei, salamandre, broaște — toate în minunate nuanțe pământii, dar având înfățișări mai curând indiene. Li zâmbesc larg, sunt de mărimea unui om și se apropie încet, obrazii și fruntea lor, acoperite de negi, sunt de un brun măsliniu, ochii întunecați, și au părul lung și negru. Când șeful bandei se uită în direcția spre care se uita ea atât de stăruitor, este cuprins de frică, țipă, tovarășii lui se întorc nedumeriți și, când văd proteul indian venind către ei, fug de acolo cât pot de repede, călcându-se în picioare unii pe alții. Amfibiile trec maiestuos pe lângă terasa cârciumii, doar o singură doamnă țestoasă se așază la masa ei și se uită prietenos la ea, limba îi țâșnește înainte, prinde o muscă, apoi îi surâde. Țestoasa asta îi amintește de Jayashree. Pe Jayashree a cunoscut-o anul

trecut în Kolkata, e o profesoară care învața germana și care visa să emigreze, o ființă nu chiar ușor de suportat, dat fiind modul ei binevoitor, dar obositor, de a încerca să-ți fie continuu alături. Helene ar vrea să vorbească cu ea, dar îi este teamă de întrebările pe care i le-ar putea pune Jayashree, de exemplu dacă i-ar împrumuta bani să zboare în Germania pentru o vizită sau dacă ar putea să-i trimită o carte anume scrisă de Christa Wolf sau, pur și simplu, o cutie plină de pachete cu cafea. Din fericire, își aduce aminte că nu e vorba de Jayashree, ci doar de o țestoasă care are trăsăturile lui Jayashree. O întreabă amabil cum o cheamă. Urmează un foarte răsunător, râgâitor „Quaaaak“, o ușoară plecăciune, după care o zbughește după celelalte animale, sărind de mama focului, să le ajungă din urmă pe celelalte. Helene le vede pe toate dispărând din fața ei după colțul blocului și este bucuroasă că au scăpat-o de bătașii ăia care veneau amenințător spre ea.

La micul dejun, Helene stă la masă, de cele mai multe ori, în fața unui bărbat tânăr, a cărui paralizie spastică îl face să nu poată mânca de unul singur. Se chinuiește să păstreze bucata de pâine pe scândurica prevăzută cu cuie și să întindă cu cuțitul un strat de unt cu mâna cealaltă, dar parcă e un joc de noroc, o reuși, n-o reuși? De cele mai multe ori îl ajută cineva, lucru care nu îi face deloc plăcere. Din gura lui schimonosită picură salivă. Niște cicatrici mari îi urățesc capul. Cineva a povestit că l-ar cunoaște, că ar fi fost până de curând șofer la firma „Mâncare pe roți“ în zona Kaulsdorf—Kopnick. Lui Helene îi displace foarte mult ideea că cineva căruia i se scurge saliva din gură i-ar aduce la ușă o comandă de mâncare. Și, în plus, omul ăsta nu pare a fi în stare să țină farfuriile în mână fără să le scape pe jos. În timp ce se gândește la toate astea, se vede în oglinda dulapului încastrat în zid. A, da, nici mâna ei dreaptă

nu mai poate ține ceva! Nu o să mai poată cânta la pian, nici să coasă sau să tricoteze, iar fața îi arată altfel decât acum o lună de zile. Este rasă complet pe partea stângă, i-au apărut doar niște pufuleți de păr, arată ciudat și, ha!, și din gura ei picură salivă.

Astăzi încearcă să scrie un e-mail. Durează ceva timp până când mâna stângă reușește să așeze degetele pe clapele tastaturii acolo unde vrea ea. Un e-mail cu care să o liniștească pe Caria. Matthes spune că își propusese să o viziteze pe Caria în ziua următoare celei în care i s-a rupt anevrismul. Să meargă cu Lottchen, cu trenul Intercity... După cinci propoziții este extenuată, dar și mulțumită. Încearcă să-și aducă aminte cum să copieze e-mailul pe discheta pe care vrea să i-o dea lui Matthes. Ii ia ceva timp. El urmează să trimită mesajul de pe computerul lui de acasă. Când se așază mai comod în pat, apare deodată imaginea tablei din plută aflate în bucătăria din Karlshorst. Da, da, biletele pentru drumul până la Caria erau prinse acolo în piuneze, își aduce bine aminte. Reconstruiește totul: alături era o lungă listă cu numerele de telefon importante, doi hopa-mitică din lemn, o carte de vizită a domnului Nagarajan din Bangalore, care vrea să îi trimită de mai bine de-un an un articol. Râde. Mai jos — lista cu lucrurile pe care se gândise să le ia cu ea.

Nu mai râde.

Intenționase să plece de acasă.

Acum își dă seama că și partea stângă a corpului ei este înțepenită. O femeie de turtă dulce. Dacă o turtă dulce ajunge să fie udată de apă, se înmoaie. Pe loc începe să transpire, produce singură apa care să o înmoaie.

Ce e cu dumneavoastră? Aveți febră?

Asistenta. Helene, în plină criză de panică, nu a auzit-o venind. Asistenta o șterge cu un șervet rece și umed pe față, după ce i-a pus mâna pe frunte să vadă dacă are temperatură.

I se face rău. După ce își revine, își spune că simțurile i s-au încâlcit, s-au bramburit... Oftează prelung.

Ideea de a se despărți de Matthes o arde dinăuntrul rărunchilor. Ruptura...

Da, Matthes locuia sus, în camera lui, ea dormea jos, în patul pe care înainte îl împărțeau. Lucrurile s-au așezat în timp în așa fel, încât plecarea ei pentru câteva luni ar fi trebuit să funcționeze. Luni în care ar fi vrut să afle dacă îi mai lega ceva. Când a împlinit patruzeci și patru de ani, nu a putut să se gândească la asta, de aceea nici nu-și sărbătorește ziua de naștere. Pe vremea când erau împreună, tăcerea întristătoare făcea să pălească bucuria fiecărei zile, nici unul dintre ei nu trebuia să fie mai presus de celălalt și trebuiau să aibă grijă, pe de altă parte, să nu ajungă să se lase doborâți, dimpreună, de uniformitatea, de monotonia vieții lor. În fond, mai trăiau cu ei în casă încă doi dintre copii. Lui Lottchen nu îi spusese încă nimic despre ceea ce intenționau, însă Mareile simțea că se petrece ceva. Au pretins că dorm în dormitoare diferite din pricina orelor lor diferite de somn și a faptului că Matthes sforăie. Într-adevăr, sforăia foarte tare, dar lucrul ăsta nu a deranjat-o niciodată. Deodată, o deranjează că sforăitul lui nu pătrunde până aici, în salon, cum ar mai vrea să-l audă acum! E adevărat că Matthes avea un aer tineresc, dar, de fapt, anii începeau să-și spună cuvântul. Chipul îi este mai sleit față de acum, să zicem, cinci ani. Spatele i se apleacă tot mai tare, iar abdomenul lui, care înainte era asemenea celui al unui zeu grec, a ajuns acum cam rotunjour și, pe deasupra, se mai văd și începuturile unor colăcei de grăsime, care devin tot mai pronunțați în zona coapselor. Nasturii de la pantalonii lui de mărimea 46 au ajuns să rupă butonierele, pe care ea le întărește, din când în când, la mașina de cusut. Pe care le întărea la mașina de cusut. De acum încolo,

Matthes trebuie să învețe să-i coasă singur sau, altminteri, va fi nevoit să-și cumpere niște pantaloni cu un număr mai mare.

O enervează această grijă pe care i-o poartă.

Cum de se mai poate uita la el, după ce și-a amintit atâtea și atâtea?

Pur și simplu, nu este timp destul pentru a-și ordona gândurile cu ajutorul laptopului. Fiecare cuvânt pare o sărmăluță făcută din nisip. Pe când era mică, Helene se juca ore în șir de una singură într-o groapă de nisip și făcea sărmăluțe: înfășură nisipul ud în frunze de arțar, apoi străpungea sărmăluțele astea cu crenguțe, ca să nu se desfacă. Cu vremea, ajunsese să atingă perfecțiunea. Era fascinată de sărmăluțele ei și le ordona după cât de frumos îi ieșiseră. Când se ducea seara la culcare și închidea ochii, vedea grămezi imense de sarmale cu nisip. Acum încearcă să retrăiască mândria pe care o resimțea atunci și pe care o adună din ciopârțeala creierului ei prins în copci, făcând-o să prindă formă încet-încet, cu fiecare cuvânt pe care îl poate face să apară pe monitor. Dar îi e greu. Ergo, fisio, logo, psiho — procedurile urmate pentru însănătoșire sunt numite aici doar după primul element, toată lumea știe că, toate dimpreună, înseamnă terapie și mult timp. Mai ciupește niște timp din întuneric, atunci când cele trei tovarășe de salon dorm, sau, în timpul zilei, când merge cu scaunul cu roțile jos, până pe pajiște, purtându-și laptopul strâns lipit de trup. Din păcate, este un laptop vechi și slăbuț, acumulatorul nu prea mai ține. Pe de altă parte, știe însă foarte clar că, oricum, nu e în stare să scrie mai mult decât o ține acumulatorul.

Helene stă la umbra unor tei și se bucură că nu a venit nimeni să o viziteze. Masa de prânz a trecut deja. Astăzi s-au dat chifteluțe așa cum se fac în Königsberg. După ce le înghițea, sosul de capere îi lăsa un gust care îi amintea de ceva blănos. Gustul ăsta îi revine în memorie din vremurile ei de glorie culinară, îl poreclise șobolan pe limbă. Șobolanul îi mai rămâne o vreme pe limbă, nu se lasă alungat atât de ușor. Însă Matthes i-a adus niște gumă de mestecat ieri, când a fost să o vadă — o caută cu nervozitate în buzunarul pantalonilor ei de trening și o și găsește. Nu îi este ușor să o scoată din ambalaj. Degetele mâinii stângi se mișcă foarte nesigure, deși se amăgește că se descurcă foarte bine. Ce chestie...

Stă jos și mestecă. Gustul puternic de mentă îi curăță gâtul. Laptopul rămâne în geanta lui. Nu cumva voia să își facă o listă? O face fără computer, vrea să își compună lista în capul ei găurit, ferăstruit, reasamblat - și se simte foarte bine la gândul acesta. O listă normală, una făcută așa cum trebuie. În stânga se trec cuvintele-cheie, în dreapta fiecărui cuvânt-cheie, mai pe larg, ce intenționează să facă. Ii vine greu să priceapă, așa, pe loc, de ce îi ia mult mai mult timp pentru partea dreaptă decât pentru cea stângă. În stânga trece cuvântul „dragoste*¹”. În dreapta, nume de bărbați? Nu, începe să râdă, în dreapta ar trebui să treacă ceea ce își amintește atunci când pronunță cuvântul „dragoste**”. Dar, în momentul ăsta, ea nu pronunță nici un cuvânt. Și nu scoate nici un sunet. Totul se întâmplă altunde. Încearcă să-și închipuie regiunile creierului. Din păcate, nu știe nici măcar unde i s-a rupt anevrismul! Dar, de întâmplat, s-a întâmplat, asta e sigur!

Unde rămăsese? La dragoste. Un sentiment. Face ca sângele să circule cu viteză mai mare. Dacă se gândește la dragoste, îi vin în minte fierbințele și roșu. Se gândește cât de dependentă era de Matthes, cât de mult ținea la el. Și acum — unde mai sunt sentimentele de atunci? Trebuie să fie totuși pe undeva! Se supără că nu găsește răspunsul. Că nu se lasă prins. Se mișcă

în spatele unor cearșafuri albe, care îi fâlfâie în creier de parcă ar fi bătute de vânt. Ce vânt poate să bată prin mintea omului? Un vânt al creierului? Care pătrunde prin toate cotloanele lui? Cu o așa volbură stăpânindu-i mintea, tot ceea ce ar putea pricepe devine, subit, de neînțeles! E disperată, vrea să arunce laptopul cât colo, dar, din cauza stării de tensiune în care se află, nici măcar nu reușește să-l scoată din geantă. De fapt, de ce vrea să îl scoată, poate să îl azvârle și așa, cu geantă cu tot, să se ducă la fund acolo, în șanțul micuț de apă, care se află atât de aproape.

Cineva strigă *Mamă*, vocea i se pare cunoscută, vocea asta o face să simtă pe dată ceva care aduce cu dragostea, dar nu o cuprinde fierbințeala, nici nu se îmbujorează. Trebuie să mai existe și un alt fel de dragoste. De ce nu mai știe oare acest lucru? De ce acest lucru se ascunde până când cineva vine și strigă *Mamă*, și o scoate din întocmirea unei liste, a unui plan, a unor intenții, care sunt, de la bun început, ferecate cu șapte peceti?

O fetiță care strigă mama vine fugind spre ea pe drumul de beton. O ține de mână un bărbat. Amândoi se opresc, fata se uită la ea cu o privire care așteaptă un răspuns. Și ea se uită curioasă la fetiță. Incet-încet își dă seama că o cunoaște. Se numește Lottchen.

Lottchen se cațără pe scaunul cu rotile, în drum spre salon.

Unde locuiești?

Lottchen vrea să știe unde locuiește. Are, așadar, sentimentul că mama ei a fost atât de mult timp absentă, încât a ajuns să creadă că ea s-ar fi mutat. Că ar fi plecat. Asta și voia să facă. Faptul că se află acum aici o face să se îndepărteze sau să se apropie de Lottchen? Iarăși un lucru care nu poate fi lămurit, singura certitudine la care se poate opri fiind doar întrebarea.

Nesiguranța (spusă pe tăcute) elimină orice soi de răspuns, creând în capul lui Helene doar confuzie. Vorbe aruncate alandala despre despărțire ar fi cu totul deplasate în această situație. Cu mare efort, încearcă să-și recapete liniștea. Închide ochii, ceea ce îi face bine, în timp ce Matthes împinge scaunul cu roțile.

Au, strigă Lottchen sprintărară, ce faci, mă ciupești!

Și Reinbardsbrunn? Cum ți-a plăcut la bunici?

Un subiect ideal. Lottchen începe să turuie câte și mai câte a făcut bunicul împreună cu ea. Au căutat în pădure mure și afine. Au zis numele tuturor păsărilor, fluturilor și plantelor pe care le-au văzut. *A, păi a devenit o adevărată expertă în fluturi*, spune Matthes.

Și vezi, mamă, acesta este doar un fluture-de-varză, de-ăștia sunt foarte mulți, dar un fluture ochi-de-pâun este mult mai frumos și mai rar, iar dacă vrei un fluture tablă-de-șah sau un amiral, atunci chiar că trebuie să cauți mult și bine după el!

Și copilăria ei a fost marcată de fluturi, plante și păsări, pe care tatăl ei i le arăta cu multă răbdare. Este mișcată de faptul că face la fel și cu nepoata lui, în timp ce mama ei, ca și înainte, stă acasă și gătește sau coace una și alta. Nici nu mai e nevoie să întrebe ce mai face mama. Trebăluiala ei curge de la sine, fără vreo schimbare. Deodată crește în ea un sentiment de iritare: istoria se repetă. Dar supărarea că mama ei rămânea acasă, luând asupra sa îndatoririle unei bune soțioare, în timp ce tatăl ei îi arăta lumea, dispare pe dată. Când se întorceau acasă, rufele erau spălate și atârinate pe frânghie, cartofii abureau în castron, alături, sângereți fripți și varză acră, simte cum mirosul îi urcă în nări. Nu ar fi crezut niciodată că, în ciuda convingerilor ei feministe, va ajunge să descopere ceva de genul înțelegerii pentru diviziunea rolurilor practică de părinții ei. Înțelegere? Nu, nu e asta, sentimentul pe care îl nutrește este mai curând unul de grațitudine. Brusc îl vede pe tatăl ei, când reveneau acasă, sărutând-o pe mama cu o mândrie evidentă în privire,

de ce nu a mai văzut acest lucru înainte, când îl vedea aieva, atunci când tatăl ei se întorcea acasă cu surorile ei mai mici, după aceleași și același plimbări, și când ajunsese destul de mare ca să se împotrivescă vieții, care îi fusese hărăzită în familie, vieții care o aștepta...

Mama ei avusese întotdeauna un loc de muncă, zi de zi și an de an a învățat hoarde de elevi să scrie și să citească — nu i-ar fi fost de ajuns? N-a putut oare să învețe din acțiunile părinților ei, cum își împărțiseră sarcinile de familie? Doar lucrurile se petreceau mult mai liniștit, mult mai puțin haotic decât în gospodăria ei, în care a crescut cinci copii, și nu se datora oare asta faptului că era clar pentru fiecare dintre părinții ei ce îi revenea de făcut? Că fiecare trudea la ce se pricepea mai bine?

Este ciudat cum niște idei bine înfipte în cap se amestecă și se reînnoadă continuu între ele și cum reușesc, apoi, să reapară la suprafață în cu totul alte combinații decât înainte. Sau cum se poate năruți totul doar cu o singură vorbuliță găngăvită de un copil.

Stătea la fereastră și se uita după Matthes. La nesfârșit. Dar a trecut mult timp de atunci. Erau încă la facultate, el la matematică, ea la psihologie, iar el o rupsese la fugă de la o gelaterie din Piața Leipzig spre tramvai. Și astăzi îl mai vede cum fugea. Cu o coamă lungă de păr zburătăcită de vânt, cu capul care se apleca într-o parte și-n alta, cu brațele desfăcute și cu un pas nesigur, care îi făcea genunchii să i se tot lovească între ei. Tramvaiul trebuia să îl ducă acasă. Stătea în Wiederitzsch, împreună cu soția și doi copii mici. Născuți în primul și în al treilea an de studii. Acum erau în anul al cincilea.

El o iubea.

Ea pe el nu.

Până când, o dată, au jucat împreună într-o piesă de teatru pe o scenă studențească și i-a văzut umerii uscățivi și bățoși. Când și-au pus costumele. Pe dată și-a dorit să fie prinsă între umerii ăștia uscățivi și bățoși și a observat, uimită, cum ceva se schimbă în ea. Nu s-ar fi putut gândi niciodată la un bărbat ținut sub papuc. Când au dormit pentru prima dată împreună, el i-a zis „ochișor albastru” și a mai spus că cireșele galbene care atârnau în pomul aflat în fața ferestrei ar fi fost roșii. Mirosea a frică, dar totuși a făcut-o. Fiul ei, Bengt, dormea în camera de alături. Era cam ora prânzului. De fapt, locuia cu băiatul într-o cameră de doisprezece metri pătrați, dar vecina ei lipsea de acasă o săptămână și îi lăsase cheia. În cele din urmă, Bengt a fost cel care, chemând-o, a făcut-o să iasă dintre umerii lui. Matthes s-a îmbrăcat foarte repede. Atât de iute, încât ședea, ca întotdeauna, la masă, atunci când ea a intrat împreună cu Bengt.

11 iubea pe Matthes.

Se uitase mult după el, când fugise după tramvaiul care mergea spre Wiederitzsch. Lacrimile ei era lacrimi de disperare, o disperare care părea să marcheze relația lor.

Dacă nici de data asta nu va simți că se poate ivi o ieșire, nu va mai izbucni în lacrimi.

Puteți să părăsiți salonul pentru câteva ore, asta dacă nu știm exact pe unde sunteți, i-a spus asistenta, făcându-i cu ochiul.

Adică cum? Helene a mai plecat, de capul ei, fie la cantină, fie în marele parc al spitalului, dar nu a lipsit niciodată mai mult de o oră. De fapt, chiar mai puțin. Nu vor să știe pe unde este? Helene îl informează pe Matthes la următoarea lui vizită de lucru acesta, iar el propune pentru weekendul următor o minivacanță. Deci, totuși, se gândește ea plină de mândrie, a reușit, chiar fără să-i spună lui Matthes că își dorește așa ceva.

Din păcate, el tot nu știe să conducă mașina. Dar nici ea nu poate! Nu mai poate! La asta încă nu se gândise.

Va trebui să vindem mașina, spune ea.

Să mai așteptăm, zice el.

Totdeauna spune chestia asta: să mai așteptăm, să mai cumpănim. Nu e nimic de așteptat. Că nu e în stare să conducă o mașină vede și un orb care bâjbâie sprijinindu-se în baston. S-a enervat.

Cine o va duce acasă pentru câteva ore? Așteaptă să vadă care o să fie surpriza.

Pe mâine.

Sâmbăta este mai puțin personal medical în pavilion decât în timpul săptămânii. O asistentă la începutul zilei, alta mai târziu, o a treia pe timpul nopții. În plus, două persoane aflate în serviciul civil. Cum se mai bucurăăștia că ea o să plece.

E aproape ora două.

La vecina ei de pat a venit în vizită prietenul ei, sunt o pereche veselă, chiar dacă au trecut amândoi de șaptezeci de ani! El ar fi trebuit să îi aducă ei niște chiloți, dar nu a găsit nici unii acasă, așa că i-a cumpărat unii noi. Sunt mai multe perechi, doar tanga. Femeia îi face semn că e țicnit. Helene se gândește că, totuși, femeii i-ar sta bine niște chiloți dinăștia, cu corpul ei mignon și zvelt.

Doamna Bandner, cea cu un singur picior, șade frumos îmbrăcată și cu un zâmbet larg, ca de obicei, în scaunul ei cu roțile și îl așteaptă pe voluntarul de la biserica catolică, cel care ar urma să o viziteze.

Uscățiva tremură de frică, și-a pus plosca în vârful capului.

Pe Helene, în mod ciudat, în momentul ăsta o lasă rece dacă va fi mutată sau dacă va rămâne aici în continuare.

Zece minute după ora două pășește în încăpere un imens buchet de flori de câmp. De buchet nu este prinsă nici o carte de vizită, dar din spatele lui se ițește Jiirgen, care o trage după el pe Ernestine. O surpriză cu totul nesperată, căci cei doi stau departe, hăt, în Liibeck. Sunt prieteni cu Matthes de câțiva ani. Pun buchetul într-o vază cu apă, o așază pe Helene în scaunul cu roțile și îi explică asistentei că vor să o ducă jos în parc, doar este o vreme atât de frumoasă. Și, odată ajunși jos, o iau pe drumul betonat până la parcare secundară, pe care nu o prea știe lumea, dar care, înainte de toate, este gratuită. Helene se miră cât de repede află asemenea lucruri niște oameni care nu sunt de-ai locului. Transbordarea ei în mașină a funcționat perfect — Jiirgen o ridică de subsuori, ea reușește să își pună singură piciorul stâng în mașină, iar Ernestine îl împinge înăuntru pe cel drept cu destulă dificultate, dar reușește în cele din urmă. Apoi strâng scaunul cu roțile — reprezentarea a fost perfectă. După care pornesc la drum.

Propoziții scurte. Subiect, predicat, obiect. *V-am văzut venind. Mă bucur să fiu acasă. Arătați bine. Ai o cămașă frumoasă. Ai mai încărunțit. Te-ai mai stafidit.*

Te-ai mai stafidit? Nu știe de ce și cui i-a spus asta, dar Ernestine, care conduce, nu a auzit-o, iar Jiirgen o întreabă ce a spus.

Cum zici că sunt? Îmbătat?

Nununu, Jiirgen suferă încă de pe urma alcoolului, are în spate o lungă perioadă de terapie și nu a mai băut de ani buni. *Inciorâpat*, îi vine în minte, și se uită la picioarele lui Jiirgen. Intr-adevăr, poartă ciorapi dungați și pantaloni scurți.

Inciorâpat, porți ciorapi! repetă, ea disperată, dar Jiirgen începe să turuie la nesfârșit. Și atât de repede, încât ea nu mai poate să urmărească și să lege în minte subiectul, complementul și predicatul, care se pierd undeva pe drum. *CiorapiiCâmașăCăldura CiupercapicioruluiMăinilePicioareleSaboți*: Este fără vlagă. Ridică

din umeri atunci când Jurgen se uită la ea întrebător. Se înroșește în obraji.

Ai vorbit prea repede pentru mine, spune ea lent.

Atunci o să vorbesc rar, spune Jiirgen repede.

Toți stau la poartă și o așteaptă. Chiar și familia Faber, de alături, și familia Suschke, a căror casă se află pe jumătatea din față a terenului pe care se înalță casa ei și a lui Matthes. Mulți îi strâng mâna dreaptă, doamna Suschke este singura care îi întinde la rândul ei stânga. A fost asistentă-șefă la clinică, așa că nu e de mirare că face un gest atât de atent și de profesional.

Helene își vede copiii, pe toți cinci, și nu pricepe cum de a putut purta în ea așa o cantitate enormă de carne. Se vede crescând ca un aluat în care s-a băgat prea multă drojdie, însă Matthes o frământă grabnic într-o mogâldeată și, pe deasupra, nici nu mai vrea să-i dea drumul. Își aduce aminte că, înainte, voia să se lacă mică-micuță și să se ascundă la subsuoara lui în momentele dificile. Ca atunci când a dat examenul de stat. Sau înainte de tot felul de interviuri pentru un loc de muncă. Doar că era cam prea mare și durdulie, lucru de care devenea și mai conștientă înaintea unor asemenea episoade. Mai întâi, deoarece simțea că nu are cum să se ascundă în siguranță la subsuoara lui, apoi, și pentru că membrii comisiilor și angajatorii nu se prea dădeau în vânt după persoanele înalte, robuste și plinuțe. Așa că se prezenta, de fiecare dată, cu umerii strânși și cu haine largi, fâlfâinde. Dar, cum tocmai observă, pantalonii ei cei negri ajunseseră să îi fie destul de largi în ultimele săptămâni...

Înăuntru descoperă un cozonac cu brânză de vaci. Matthes l-a copt. Lui Helene îi place nemaipomenit felul în care face el cozonacii, dar nu reușește să mănânce mai mult de o jumătate de felie. Matthes reacționează neașteptat, trimite pe toată lumea

care era de față să se ducă să facă o plimbare, *așa, cam o oral*, și apoi o așază pe pat. Până să-și dea seama ce se petrece, el este deja peste ea, îi smulge hainele, ea nu are nici un chef, se simte *invalidă*, bolborosește ceva, vrea să îi spună ce simte, dar nu are nici o parte din trup cu care să i se opună. Se gândește la multele săptămâni în care el a trebuit să se descurce *fără asta*. Zace pe pat, incapabilă să spună o vorbă. Încet, urcă ceva în jumătatea stângă, cea intactă, a corpului ei, parte pe care are credința că o cunoaște: o voință de apărare. Dar nu are sentimentul că ar putea să o aplice. Matthes o sărută iar și iar.

Ea începe să plângă.

El sigur se gândește că ea este fericită.

Cel puțin așa crede ea.

Matthes pleacă în întâmpinarea celorlalți, împingând-o în scaunul ei cu roțile. Căruciorul pentru fata cea mică avea un dispozitiv rabatabil, în așa fel gândit, încât puteai alege dacă să te uiți la fața ei în timp ce îl împingea sau să o lași să se uite în orice parte ar dori. Matthes alegea cel mai adesea contactul vizual cu cea mică, iar Helene o lăsa să își arunce privirea oriîncotro. Acum este bucuroasă că nu există asemenea opțiuni la scaunul ei cu roțile. Probabil că Matthes ar merge iar pe varianta contactului vizual.

Lacrimile ei au lăsat în urmă niște cruste de sare, pe care încearcă să le înlăture. Nu reușește întru totul. Își râcăie cu unghiile sarea de pe față. Chiar a trecut prin asta sau a fost doar unul dintre visele ei ciudate? O cuprinde disperarea, pentru că nu poate să își dea seama dacă a fost una sau alta. Fața i se schimonosește în încercarea de a-și stăpâni un alt hohot de plâns. Nu poate să își închidă gura. Se uită în jos, la picioarele ei, acoperite de pantalonii fâlfâind în vânt. În bătaia soarelui, saliva care i se prelinge din gură strălucește zglobiu, ca niște

perle. Așele astea ude tot curg în jos, până când ajung pe stofa neagră a pantalonilor ei sub forma unor pete mari, cam urâte, care sunt și mai negre decât pantalonii. Ar vrea să le rupă sau să le șteargă, dar nu poate, pentru că nu are nici o batistă la ea. Așele se încolăcesc și se înnoadă în jurul mâinilor ei ca niște parâme de corabie, sunt bine prionite în poala ei de salivă — numai să nu vadă cumva Mattbes ce se întâmplă.

Matthes însă vede ce se întâmplă.

Sigur, se poartă de parcă n-ar ști nimic, scoate așa, într-o doară, un pachet de batiste de hârtie din buzunarul pantalonilor. Despăturește una și o lasă să plutească, peste capul ei, până pe mâini.

Helene tot nu e în stare să închidă gura.

Mai târziu stau împreună în bucătărie, Ernestine a adus fructe din grădina ei. O zmeură minunată și niște afine negre. Helene se bucură peste poate uitându-se la ele și, totodată, uitându-se pe sine. Când îi cade o boabă din lingură, simte că parcă mâna dreaptă ar vrea să se miște, să se lipească de corp și să încerce să oprească fructul să cadă. Strigă pe o voce totuși stăpânită, ceilalți se uită uimiți la ea.

Uite! Mâna mea dreaptă!

A simțit foarte clar impulsul mișcării, chiar dacă brațul poate că nu s-a mișcat nici măcar un milimetru. Oare se vor fi refăcând nervii? Sau să fie cumva impulsuri-fantomă care încearcă să refacă legături retezate?

Jirgen este primul care strigă bucuros:

Bravo, bravo! Uite că își revine!

El își dă imediat seama de formularea imbecilă a celor spuse, toți mijesc a râs, ușor stânjeniți. Jiirgen, pentru că speră că ea nu va fi auzit ce a spus. Helene, pentru că a auzit și ar dori ca Jiirgen să nu fi zis așa ceva. Cad de acord tacit să lase acele

vorbe să se piardă pe undeva în uitare. Când vine din grădină și intră în bucătărie, Lottchen stâlcește sub talpă boaba care îi căzuse pe ;os lui Helene.

În curând se face ora cinci. Începe să fie neliniștită. Vrea înapoi, la clinică. Dar nu îndrăznește să o spună. Vrea în patul ei de acolo și vrea să aibă liniștea ei de acolo, când își trage peste cap plapuma și nu mai știe de nimeni și de nimic. Pe cei care o înconjoară, sunt tot opt, nu îi vede decât ca pe niște siluete, fără să audă ce spun. Lottchen, Mareile, Bill, Bengt, Lissy, Jiirgen, Ernestine — toți forfotesc și vorbesc unii peste alții. Cu ea sunt nouă. Doi în plus pentru masa cu șapte locuri.

Matthes parcă filmează cu mintea.

Pe ea o trec florii.

E trecut zece. A adormit imediat cum a revenit în salon. Faptul că este din nou trează nu ține de destin: a fost aprinsă lumina la schimbul de tură și au trecut pe la toți pacienții. Deși dormeau deja cu toții. Helene suspină. Trece în revistă ziua care s-a sfârșit.

Matthes chiar s-a culcat cu ea?

Degetele ei se strecoară înăuntrul chiloților, după ce le scoate, începe să le adulmece.

Pește.

Da, e adevărat. E adevărat!

Cu câteva ore înainte ar fi fost tentată să spună că a fost un vis de-al ei. Este minunat că lucrurile încep să se așeze și că acum poate să despartă realitatea de vis, să le ordoneze pe fiecare într-un sertar separat, al său. Se bucură atât de mult, încât, la început, nu își dă seama că spaima tinde iarăși să pună stăpânire

pe ea. Când aceasta ajunge mare și amenințătoare deasupra ei, dusă e și ultima urmă de bucurie.

Se uită la ceas. Este douăsprezece și zece.

Este supusă unui test de inteligență. I se pun în față tot soiul de tipare și de figuri geometrice, dintre care trebuie să aleagă, într-un timp dat, ceea ce nu se potrivește cu celelalte forme. După ce s-a concentrat o vreme, lucrurile au început să meargă. După exercițiul cu formele, a venit rândul seriilor de cifre care trebuiau completate. 121, 100, 81, 64 — ce urmează? 64, 16, 4, 1, ~~1~~— și pe urmă? Nu a avut probleme. În schimb, în cazul testelor lingvistice, lucrurile au stat cu totul altfel. Mai merge să descoperi într-o serie de nume de animale sau de fructe pe cele care nu au ce căuta în înșiruirea aia, dar să ajungi să spui într-o perioadă scurtă de timp cât mai multe soiuri de fructe și de legume, lără să repeți, în cazul Cuvintelor compuse, termenul de bază, îi este enorm de dificil. Nu îi reușește nici rearanjarea unor serii de litere, astfel încât să poată construi, până la urmă, niște cuvinte cu sens. La exercițiile pentru testarea memoriei scurte nu mai face față — nu își mai poate aminti nici după câteva secunde foarte micile pasaje care tocmai i-au fost citite, nu îi revin în memorie nici după ce așteaptă câteva minute. Lucrul acesta l-a remarcat deja de mai mult timp: atunci când ar vrea să facă ceva, să ia ceva sau să îi spună cuiva ceva, uită pe dată ce voia să ia sau ce voia să zică. Se mișcă doi sau trei metri înapoi cu scaunul ei cu roțile și, câteodată, își amintește. Dar de cele mai multe ori nu. În urma testelor, se stabilește că are o inteligență la limita de jos a celei medii.

Oare cât de proastă a devenit?

Nesiguranța o tot bântuie, o chinuiește.

Astăzi are după-amiaza liberă.

Asta sună de parcă altminteri ar fi apăsată de un munte de treburi, pe care e neapărat nevoită să le rezolve cât mai repede. Să te apuce râsul, nu alta! Și, în plus, în după-amiaza asta nu o să aibă de-a face nici cu familia, nici nu o să vină altcineva să o vadă... O recunoaște în parte împotriva voinței ei, dar așa e: îi pare bine. Înainte, aici se afla un imens spital psihiatric, pe care îl știa foarte bine. Acum s-a construit pe locul ăsta o clinică de urgență ultramodernă. Vechile clădiri mai există încă aruncate ici și acolo pe terenul ăsta atât de întins. În două dintre ele funcționează acum o clinică privată de oftalmologie. Helene își începe după-amiaza cu o plimbare de recunoaștere.

Mai întâi, în scaunul ei cu roțile, o ia spre grădina zoologică. Acum cincisprezece ani, când Bengt a împlinit opt ani, au făcut o plimbare lungă cu copiii pe aici. Au pornit cu o hoardă de vreo opt sau nouă copii sturlubatici de-a lungul râului Wuhle, care pe atunci putea și se tot bulbucea. Căruciorul lui Lissy era mai-mai să se slarme sub greutatea bunătașilor pe care le stivuiseră în el: salată de cartofi, cârnăciori cu bulete, trei sau patru feluri de prăjituri, sucuri felurite pentru copii, puse în termosuri separate, câte unul pentru fiecare. Matthes și cu ea trebuiau să se susțină din toate puterile unul pe altul. El suferea enorm din cauza faptului că nu își putea vedea copiii, iar ea era groaznic de speriată pentru că se hotărâse să declare în mod legal cine era tatăl lui Bill, în ciuda celor convenite cu el. Matthes era, de drept, părintele care trebuia să îi întrețină pe cei doi copii ai săi, iar ea ajunsese la convingerea că era aberant să renunțe la niște bani la care Bill avea dreptul prin lege. Șase ani fără tată... Acum îi venise rândul să apară din adâncurile în care se ascunsese atâta vreme.

Pauză.

Matthes așteaptă la serviciul de asistență socială pentru copii, ca să facă dovada oficială față de fosta sa nevastă că există.

Helene, la rândul ei, așteaptă la același serviciu de asistență socială pentru copii, pentru a transforma un bărbat până acum anonim în tatăl copilului ei.

S-au ajutat unul pe altul din răspuțeri. Ea se afla în poziția privilegiată, pentru că nu avea nimeni ce să-i facă. Chiar și cu copiii cânta mai tare decât Matthes, care însă era, de cele mai multe ori, mai inventiv când era vorba de jocuri. Strigau și hăuleau, ea mergea voinicește, se întreceau printre bușteni, sau o lua în sus, pe instalațiile pentru cățărați. Deodată i-au dispărut doi băieți. Inima îi bătea nebunește, panica creștea cu fiecare secundă, dar, totuși, trebuiau să fie undeva în vastul parc al spitalului psihiatric. Matthes, ca întotdeauna calm și stăpân pe sine, a încercat să o liniștească, să stăvilească valul de panică ce o cuprindea. Apoi s-a oprit pentru un moment să cumpănească situația, după care a țâșnit în fugă spre râu, a intrat într-o galerie care era săpată în mal și n-a trecut mult până să apară cu băiețandrii îngălați din cap până în picioare. Mai întâi au zâmbit, apoi, simțind tensiunea pe care o creaseră, au început să râdă în hohote, tot mai tare, de nu-i mai putea opri nimeni. Helene și Matthes s-au apucat și ei, neputincioși?, să le cânte în strună, iar, după un timp, au reușit să convingă toată gașca să se pună pe mâncat. Când își amintește de toate astea, i se ridică spre nas, dinlăuntru ei, un miros de chiftele. Și deodată îl vede pe Matthes: cu capul strâns nițel între umeri, cu spatele gheboșat, stă foarte atent în fața aragazului pe care a pus două tigăi și tocmai vrea să aprindă gazul, ca să prăjească chiftelele. Gazul iese, ea așteaptă ca el să aprindă un chibrit, dar el nu face nimic, stă doar și își privește pierdut mâna cu care ține strâns butonul de la aragaz. Acum își ridică privirea și se uită spre ea. Ochii lui bătrâni se uită prin ea, undeva departe, în spatele ei, trebuie să fie acolo ceva mai captivant decât ea. Când închide ochii, simte o explozie, pentru că atunci când îi deschide din nou, vede cum se rostogolește spre ea craniul lui, fără urmă de piele pe el.

E: Helencuțo, iar dormim?

Da, a dormit.

Asistentul voluntar a prins-o, dar o salută aproape prietenos, apoi pleacă spre casă. A trecut o jumătate de oră de când a ieșit din cameră. Nici un pic de rezistență, ar fi zis altă dată. Astăzi însă, dublul sens o năpădea și îi provoca râsul.

Nu voia ea să vadă cam ce își mai amintește? Ceea ce nu mai știe îi iese parcă în întâmpinare dintre copacii înalți: cum e biserica spitalului. Înainte era o ruină, a fost restaurată, acum se țin aici slujbe și concerte. Intră înăuntru pe scaunul ei cu rotile, un albastru profund: un cerișor naiv, cu stele pe el, se arcuiește peste altar.

Nu a stat cu Matthes în fața altarului. S-au căsătorit la Henrichshorst. Exact acolo unde prinseseră în piuneze un afiș la primărie, în care își făceau publică „Cererea de călătorie” în China. Era în 1984, nu au vrut să le acorde o locuință. Lui, un individ care a distrus o familie, și ei, o ușuratică ai cărei bastarzi erau întreținuți din fonduri sociale, le-au arătat ei cum se face curățenie în societatea socialistă. Trăiau în două cămăruțe de cămin, fiecare de doisprezece metri pătrați. Bengt, care avea cinci ani, și Billy stăteau într-una din ele. În cealaltă, Matthes și ea, care avea un ditai burtoi în care creștea Lissy. Bucătărie comună, baie comună la subsol, toaletă comună. Canapeaua din camera de zi era lată de nouăzeci de centimetri. Ii era dor de nopțile în care reușea să uite ceea ce se întâmplase în timpul zilei. Matthes trebuia să ajungă în centrul Berlinului, la slujba sa de contabil într-o termocentrală, un job care avea foarte puțin de a face cu studiile sale, dar pe care a trebuit să îl accepte fără multe fasoane după ce a fost părăsit de soția sa. Trei kilometri pe bicicletă, șase kilometri cu trenul regional, treizeci de kilometri cu metroul, doi kilometri cu autobuzul. Un drum îi lua cam două

ore. Ea, la rândul ei, îl ducea pe Bengt la ora șase la grădiniță, apoi, la trei kilometri de mers cu bicicleta, pe Billy la femeia care avea grijă de el peste zi, urmau șase kilometri de bățut cu trenul regional și alți douăzeci de kilometri cu metrourul, înainte să mai facă alți patru cu un tramvai care circula doar în centrul orașului, pentru a ajunge, în fine, la clinica ei berlineză, unde urma să aprobe un stagiu de practică de șase luni, pentru a putea apoi să fie angajată în secția de neurologie și de psihiatrie pentru copii a spitalului Henrichshorst. Nu putea rămâne acolo decât până la ora 14, pentru că la ora 16 trebuia să-și ia copiii și să-i ducă acasă. Clinica berlineză a raportat acest fapt la Henrichshorst, iar ea, drept urmare, nu a mai căpătat decât o parte din salariu, deși fusese stabilit să-i fie plătit integral pe durata stagiului. De fiecare dată îi pregătea pe băieți să fie gata de culcare la ora nouăsprezece, apoi încerca să îi mai citească ceva lui Bengt, în timp ce îl legăna pe Billy, ținându-l pe un braț. De cele mai multe ori adormea taman când Matthes trecea, după lungă zi de lucru, peste pragul inexistent al căminului lor. Predarea turei. El îi ducea pe cei doi în camera cealaltă și se culca apoi lângă ea, dormeau amândoi pe o parte, fundul ei în poala lui, așa încât să reușească să aibă loc amândoi pe canapea.

Intr-un sfârșit de săptămână, care nu ajungea nicicum ca să te refaci cât de cât, au meșterit o trăznaie. Și-au introdus chipurile, decupate din fotografii, într-una cu muncitori chinezi care mășăluiau în cadrul unei demonstrații. Populația Chinei tocmai depășise pragul de un miliard. În anunțul lor, Helene și Matthes au scris că acolo li s-a pus la dispoziție o locuință, ceea ce îi făcea să dorească să plece în China. Dacă dorința lor de a emigra în China nu era acceptabilă din considerente politice, atunci aveau să se gândească la Kazahstan. Împotriva acestui lucru chiar că nu ar fi putut să aibă nimeni nimic împotriva, căci Kazahstanul era una dintre republicile sovietice. Existau cincisprezece republici sovietice, le-au prezentat în pozele lor sub forma a cincisprezece degete de la trei mâini, care

le-ar fi făcut semn, fiecare, să vină undeva acolo, în Uniunea Sovietică. Anunțul lor, cu textele pe care le scriseseră și cu pozele pe care le croiseră, nu a rămas prins în piuneze la gazeta de perete nici măcar o jumătate de oră.

În schimb, după două zile, au primit o înștiințare de la locul de muncă a lui Matthes, în care erau anunțați că ar exista posibilitatea de a li se atribui o locuință, asta în măsura în care se vor căsători.

Nu voiseră niciodată să se căsătorească.

Imediat după ce s-a pronunțat divorțul lui Matthes, s-au și căsătorit.

În dormitorul din Karlshorst aveau acum un pat de doi metri lățime.

Deasupra se afla o arcadă cu un cerișor pictat naiv și împănat cu stele.

Când iese pe scaunul ei cu roțile din biserică, îl vede pe părintele Wittusch. Merge tacticos de-a lungul aleii. Mâncile îi flutură ca niște aripi de liliac. Se gândește oare la ceva? Evident, nu poate să își dea seama. De unde îl știe? A, da: imediat după ce s-au mutat în primul lor apartament, la trei sferturi de an după căsătoria lor, Lissy avea deja șase luni, i-au primit vizita. Era în căutare de enoriași pentru biserica lui, care să se fi mutat de curând în nou ridicatele blocuri din preajmă. L-au invitat la un ceai și au stat de vorbă, ceea ce era mult pe atunci pentru un preot ca el, căruia i se trânteau mai totdeauna ușile în nas. Ea își amintește că a fost botezată, pentru că bunicii ei, credincioși, erau încă în viață pe atunci și nu era cu puțință să îi contrazici. Totul a decurs tihnit între Wittusch și ea, în timp ce Matthes, pe de altă parte, ținea să-și sublinieze prin comportament poziția sa ateistă. Și totuși, după cum își amintește, cei doi bărbați au reușit să discute amical despre nu mai știe ce. 11 vede

pe Wittusch râzând, pe când stătea așezat la masa de pe culoar. La plecare era bucuros că, în ziua aceea, reușise totuși să fie primit de cineva în casă.

Dumnezeule...

... mă auzi?

O Doamne, în ce hal a ajuns secția pentru alcoolici... *Casa stă pustie și tăcută, iar prin ferestre crește, minunat, mesteacănul cel alb*, făcea variațiuni afazia lui Helene pe textele de mult trecutului Claudius. Fără să vrea, gura i se lățește într-un zâmbet mai curând sfios, pe care nu îl poate explica nimănui. Căci nu e nimeni aici, să îl vadă.

Se află pe lungă alee de beton care duce la parcare de lângă spital și se uită, peste pajiște, la vechea secție pentru alcoolici. Nu a văzut-o pe dinăuntru decât de câteva ori. Pe atunci lucra voluntară, îngrijindu-se de o tânără femeie din vecinătate, care obișnuia să bea. Cei doi copii pe care îi avea fuseseră plasați într-un azil. Femeia era o persoană inteligentă, lucra într-un laborator de chimie și își încheiase studiile liceale. Helene nu s-a mai gândit la ea, cu siguranță, de vreo zece ani. Oare ar mai recunoaște-o femeia aceea dacă s-ar întâlni cu ea? Când încearcă să și-o amintească, îi apare imaginea unei fețe lipsite de viață, cu o piele bătucită, o față care îți îmbătrânește sub ochi. Și nu avea mult peste douăzeci de ani! Helene a încercat să o facă cumva să se lase, deși simțea că nu va reuși. Câteva zile la rând a vizitat-o pe fata cu față bătrânicioasă în secție, după care aceasta a dispărut. Astăzi, toată clădirea asta atât de mare zace părăsită. Inițial fusese o clădire tip, cum se construiau pentru azilurile de copii sau de bătrâni. Astăzi găsești asemenea clădiri răsfricate peste întreaga parte estică a orașului, multe dintre ele părăsite. În Marzahn, una dintre ele era folosită ca orfelinat. Ii vine în minte Gerhard, turnase între 1989 și 1991 un film

în care i-a urmărit, timp de doi ani, pe copiii care au părăsit azilul, după ce au atins vârsta maturității. Fetele au ajuns să fie mame mai devreme decât de obicei, băieții au ajuns, și ei, mai devreme, tați. Unii nu au rezistat și au fost trași la fund în universul delincvenței și al criminalității. Filmul, odată terminat, nu era unul care să te întristeze, ci unul care făcea să îți dispară orice iluzii vei fi avut. După ce îl vedeai, nu mai aveai nici una. Un sentiment plăcut.

Gerhard locuiește în apropiere! Nu îi este foarte clar cum ar putea să treacă scaunul cu roțile peste borduri. În plus, ar trebui să îl sune mai întâi, căci va trebui să se întoarcă grabnic dacă nu este acolo.

Păcat că nu are la îndemână o carte de telefon sau o agendă.

A reușit. Da, da, a reușit să-și petreacă după-amiaza singură afară. Câte nu i s-au trezit în minte! Surescitată, Helene închide ochii, dar imaginile exaltante nu dispar, se derulează cu mare viteză. Din nou și din nou Matthes, cu fața lui actuală proiectată în scene mai vechi, deși pe atunci arăta altfel.

Ceea ce e valabil și pentru ea.

Vine ergoterapeuta pentru igiena de seară. Astăzi, amândouă mâinile îi sunt molatice, chiar și stânga, cu care și-a condus scaunul cu roțile peste zi. Carola o duce la baie, se dezbracă cu ajutorul ei. De fapt, Carola o dezbracă, trebuie să recunoască acest lucru. Odată culcată pe un pat special pentru făcut duș pacienților, este împinsă sub jetul de apă caldă. Poate să se uite pe fereastră, în timp ce este spălată încet, cu o răbdare remarcabilă. Matthes le-a dat un gel de duș frumos mirositor, care pare să fi costat destul de mult. Nu se mai uită afară pe fereastră, închide iar ochii. își închipuie că Matthes o spală. Mai întâi o îmbăia el, apoi îl spăla ea, până ajungeau una sub duș.

Asta se petrecea demult.

Deschide ochii și roșește. Din fericire, nu se întâmplă nimic. Când este dusă înapoi în salon și urmează să fie mutată de pe scaunul cu roțile în pat, are sentimentul că poate sta câteva secunde pe picioarele ei.

Vine Jutka, sora lui Matthes. Helene începe imediat să plângă. Intr-un fel, este ușurată de faptul că acum poate să plângă. Își analizează plină de scepticism sentimentele. De fapt, nu este deloc tristă. Atunci de unde până unde lacrimile astea? Dar, pe de altă parte, nici nu are puterea să se oprească din plâns, își așază mai jos de ochi un surâs. Jos gura îi râde, sus îi curg lacrimile. Și vocea ce face? Tace. Jutka îi surâde.

Helene își amintește: acum câțiva ani, Jutka i-a povestit că ea și Matthes nu s-au putut abține să nu zâmbească, atunci când a fost înmormântată bunica Hilde. Au țopăit cu un zâmbet larg pe față spre capelă, ținuti de mână de părinții lor, el avea zece ani, ea șapte, apoi s-au așezat în strană între părinții lor și s-au supărat foarte tare pe ei înșiși, în acele momente le venea să plângă, dar tot nu puteau face altceva decât să zâmbească, ceea ce i-a făcut pe părinții lor să nu mai priceapă nimic.

Helene nu este moartă, altminteri nu ar fi în stare să vadă surâsul Jutkei. Sau, mai știi...?

Revărsare de ape.

A crescut nivelul apelor. La început nu pricepe despre ce vorbește prezentatorul de știri la televizorul aflat în sala comună, înainte să înceapă filmele „bune“ de la opt și un sfert încolo. Imaginile prezentate apoi o lămuresc. Arată o Dresdă lovită de inundație, apă care năvălise în Seperoper și în Zwinger. Și Tharandt și Freital sunt groaznic potopite de ape. Apele au tot

crescut și au trecut peste două baraje, Malter și Kingenberg. Cazurile de nașteri premature riscante sunt transferate la Berlin, căci nu se știe dacă clinicile din Dresda nu vor trebui să fie evacuate. Nu mai e curent electric, nu mai merg telefoanele. In zona din amonteale Dunării, la Passau și Regensburg, situația este aceeași. Tipul de la știri spune că pierderile de până acum sunt cele mai mari înregistrate vreodată după terminarea celui de al Doilea Război Mondial.

Se uită la ecran. Și mănâncă cu lingura dintr-un borcan de iaurt. Nu o mișcă nimic anume. Intre ea și televizor se află un strat gros de gelatină. Venirea puhoaielor de apă îi stârnește, parcă, un sentiment de spaimă, dar pe care nu știe de unde să-l apuce.

Inima lui Helene se dă peste cap.

Inima lui Helene se dă peste cap, până când reușește să o domine.

Cu inima bătându-i acum stăpânit, ajunge din nou pe scaunul ei cu roțile în salon, doamna Bandner îi zâmbește larg, vecina ei de pat doarme deja. Dar pe vecina asta cum o cheamă, cum o cheamă? Chiar așa, să nu-i fi auzit oare niciodată numele? Când trece prin dreptul patului vecinei celei fără de nume, citește de pe fișa medicală așezată în suportul transparent, prins de tăblia dinspre picioare a patului: *Mittelner, Renja*. Așadar, Renja Mittelner, este uimită de sine, cum de nu a interesat-o acest lucru până acum.

Scoate din noptieră laptopul. Inima de abia a învățat să își stăpânească datul peste cap, așa că, din când în când, o ia din nou la galop, dacă nu are grijă să o mai strunească din vreme. E ceva legat de apă. Deschide programul cu care își scrie textele, caută printre fișierele din acest an vreunul care să conțină cuvântul *apă*. Găsește mai multe: supalungasiapoasa.doc, apaipopassieri. doc și apagrea.doc. Când îl deschide pe acesta din urmă, își amintește că apagrea.doc a fost unul dintre ultimele texte pe care le-a scris...

Vrei să te duci să înoți,

Marea vuieste, de parcă ar tânji plină de pasiune după tine, și totuși aud nisipul scrâșnind sub picioarele tale frumoase și mari, care trec acum peste alge, lemne aduse de ape la mal și pietre, tu te oprești, îți apuci piciorul drept cu mâna stângă, te uiți la talpă, te-ai tăiat cumva?, îi dai apoi drumul, faci precaut ultimii pași până la apă, apoi începi deodată să fugi cât de tare poți și te arunci cu o râvnă sălbatică în apă, dispari în valuri, ieși apoi la suprafață, îmi faci cu mâna, eu îți răspund, îmi sprijin capul pe genunchi, zâmbetul de pe fața mea nu se potrivește, vreau să-l fac să dispară, dar el rămâne în continuare, de parcă tu l-ai fi bătut în cuie, oare chiar l-ai bătut în cuie?, nu aș vrea să zâmbesc, probabil că nici nu îmi vezi zâmbetul de acolo, de departe, dar poți să mă recunoști, să mă vezi cum stau aici, cu fundul pe nisip, cu genunchii aduși sub bărbie, cu mâinile care se încolăcesc cu putere în jurul picioarelor, altminteri ar dori să se întindă din nou, și îți plac întotdeauna, cu gura mea mare, de un roșu întunecat și cu ochii mei albaștri, mi-ai spus „ochisor albastru“ mai bine de douăzeci de ani, îți vedeam pieptul cu firele lui de păr rare, și așa trecură minute, în timp ce tu așteptai și apoi mă întorceai, acum te-ai întors și tu și stai întins pe spate, apa sărată te leagănă, aș vrea mai curând să nu îți plac, ce ar trebui să fac pentru asta?, nu îmi vine nimic în minte, aș vrea să mă întind, să mă afund în nisip, ca tu să nu mă mai găsești când te vei întoarce, deși ar fi mai bine, dacă nici nu m-ai mai căuta, dacă nu te-ai mai gândi că am existat vreodată, pentru tine, dacă aș fi ștearsă din micile și marile tale gânduri, care mai năvălesc furtunos asupra mea, dimineața, la prânz și seara, pentru că eu mă frământ cu propriile mele treburi, iar ale tale îmi sunt atât de străine, căci sub cămașă am în continuare aceiași sâni ca si în trecut si de aceea mi

se pare straniu că atingerile tale nu îmi mai stârnesc ceea ce
altădată apărea neapărat, patima mea, dorința mea carnală

stârnesc astăzi decât ceea ce nu vreau să dau, ceea ce se află bine înfipt în gura plombată, în spatele ochilor ferecați, într-o celulă de închisoare stau plăcerea și nevoia trupească, mici gnomi uscățivi, care și-au pierdut sângele odată cu trecerea anilor, tu te-ai întors pe altă parte din nou, părul tău de un blond ca mierea s-a transformat în niște lațe întunecate, care îți atârnă peste ochi, îl dai cu mâna la o parte, te uiți la cer, o escadrilă de avioane de vânătoare lasă în urmă dungi alburii, și tu mi-ai lăsat pe spate, cu unghiile tale, dungi alburii, care deveneau repede roșietice, la început ai împins la o parte sângele cu degetele, după care el năvălea cu și mai mare putere și, câteodată, aveam după aceea niște volute însângerate, uite! Dispari din nou printre valuri, aș vrea să închid ochii, ca să prelungesc momentul acesta în care tu nu ești, în care ai dispărut pur și simplu, ca un chip care s-a uitat pentru un moment de afară pe geam și apoi dus a fost, dar ar fi frumos să ai o priveliște la care să poți să te uiți, în orice oraș străin în care mă aflu asta caută, priveliștea, să descopăr ce se vede pe geam, când la hotel dau perdelele la o parte, cel mai mult îmi place să văd o panoramă cât mai largă a orașului, să- mi fugă ochii deasupra caselor și câmpiilor până la un orizont îndepărtat, a cărui buză de sus se strânge peste cea de jos, observ atunci că și buzele mele sunt strânse, iar dacă nu sunt atentă, încep să îmi curgă lacrimi înspre priveliștea pe care o căutam, ca nu cumva să îmi fie luată, de ce nu pot să plâng când ești tu în apropiere?, ai observa, în sfârșit, că zâmbetul meu are ceva nelalocul lui, la fel și albastrul vesel al irisului, ai vedea că acel albastru vesel s-a înecat de mult, dar dacă nu plâng, probabil că nu o să-ți dai seama niciodată, așa că singurul lucru pe care l-aș mai putea face ar fi să nu mai mănânc, până ce dispar cu totul, să încetez pur și simplu să mai mănânc ceva înseamnă și să renunț treptat, dar sigur, la metabolismul cu lumea întreagă, de care nu mai vreau să am parte, dacă nu mai pot, de atâta amar de vreme, să simt metabolismul dintre tine și mine încât nărușul meu a încărunit

culoarea mierii uşoare de pădure, şi care, înainte, parcă şi avea gustul ei, atunci când valurile lui îmi treceau peste gură, ce se întâmpla uneori, când îţi dădeam să ții în brațe un copil și tu îți întorceai grabnic capul, pentru că un alt copil te striga și poate că al treilea tocmai căzuse și ședea pe trepte plângând, frumosul, lungul tău păr se vălurea peste buzele mele, mă electriza, îmi trebuia ceva efort să mă regăsesc după aceea cât mai repede în mijlocul copiilor, care așteptau să plece cu mașina cu tine și cu mine, să se joace sau să mănânce, și-au transmis unul altuia rapid ștafeta, veneau și plecau, s-au mutat de mult, nici nu știu că suntem aici, sus, la mare, pentru o întreagă săptămână de vară, nu încercă să te vadă, pe tatăl care a îmbătrânit, ale cărui varice albastru-roșietice au un luciul al lor, pe când varicoza ei îi înlănțuie gamba, încerc să lupt împotriva acestui lucru balansându-mă pe picioare înainte și înapoi, atât când merg, cât și când stau pe loc, vezi, existența mea este o continuă pendulare, chiar și aici, pe plajă, îmi ridic și cobor picioarele întruna, picioarele astea care vor să o ia la goană, dar care nu sunt în stare să mă poarte în direcția aceea anume la care mă tot gândesc, dar pe care nu ți-am destăinuit-o, o lume care îți este cu totul străină și în care nu ai cum să vezi ce se întâmplă, pentru că tu nu mă vezi decât pe mine, întotdeauna doar pe mine, ori eu mă simt, sub privirea ta, ca stând într-un poligon și așteptând neîncetat să mă străpungă săgețile tale subțiri cu pinten, pe care însă nu le tragi niciodată, pentru că ești un bun: soț, camarad, iubit, care nu ar putea niciodată să facă cuiva rău, mie, ție, întregii lumi, desigur, în afară de niște inerente nimicuri, care nu vor ajunge niciodată pe prima pagină a ziarelor, a ziarelor astea pe care le citești în fiecare dimineață, așa cum crezi că mă citești și pe mine, fără să îți dai seama că nu mă simt în largul meu sub privirea ta, ba, așa spune că tu nu îmi poți citi dinăuntru, pentru că mă închid în mine de la prima ta privire, dar tu nu vrei să știi, îmi iei, în schimb, capul în mâini și îmi bați în cuie surâsul, te uiți satisfăcut

la opera ta, înainte să te duci să tai lemne sau să sapi în grădină, sau să înoți, dar de ce nu bănuiești ceea ce ne așteaptă dacă nu părăsim poteca pe care o urcăm acum și care a devenit, de o bună bucată de vreme, mult prea strâmtă pentru ca să meargă pe ea doi oameni umăr la umăr și că în locul în care ne vom afla mâine dimineață poate că va fi și capătul ei, iar acum, că ești în depărtare, astfel încât aproape că nu mai trebuie să te văd, îmi ridic ambele mâini în dreptul colțurilor gurii și smulg tijele care le susțineau, făcându-le să se surpe: zâmbetul meu, cu care nu se năruiește decât o lume micuță, un cosmos miniatural, în al cărui centru încă mai stăteam până adineauri și din care mă ridic, mirându-mă cum se înclină nițel coordonatele, cum nu mai stau în unghi drept unele față de altele, ci îmi asigură sprijinul de care am nevoie, susținându-mă așa, înclinate dinspre stânga și dinspre dreapta, pentru a nu ajunge să-ți fiu mai pe urmă o povară, atunci când te vei întoarce pe uscat, în timp ce eu voi umbla nesigură ca un copil mic și băjbâind, și balansându-mă pe tălpi, fără să îți explic ce tocmai se întâmplase.

A scris ea lucrurile astea? Cu siguranță. Când a întrebat-o Matthes ce terminase de citit cu câteva clipe mai devreme — nu i-a putut spune. Ar fi bine să nu citească nimic despre afazii, îi vine deodată în minte. Inșă, pe urmă, se naște în ea un sentiment care îi aduce mai aproape momentul în care a scris acel text. Poate oare un sentiment să facă așa ceva? Gândul pare să-i plutească pe valurile unei ape, aproape că nu îl poate să reține și își întinde mâna, ca să se prindă de bara de sprijin: Pietro își sărbătorise onomastica pe șase iunie în căsuța sa de lângă Anklam, iar a doua zi trecuseră pe mare la Usedom, cu Lottchen după ei. Intr-un fel incert, plutise în aer un soi de chin, de suferință, chiar și amintirea acelor momente este una chinuitoare. Oriunde se duceau împreună, ea afișa o mină satisfăcută, pentru a nu distruge printr-o alură

de nimic ceea ce Matthes clădise cu multă trudă ani la rând. Când, în cele din urmă, el s-a îndepărtat, pregătindu- se să intre în apă, a dispărut cu totul.

Zâmbetul ei.

A dormit foarte adânc. Când a venit asistenta-practiciană, pentru a-i lua pulsul și temperatura, a încercat să o facă să plece. Iritată de faptul că era deranjată. Fata nu și-a dat seama decât mai târziu...

Acum stă întinsă în pat și se gândește.

Ce este Gândirea?

Gândirea ar trebui să fie ceva cam ca o mișcare înainte care se petrece calm, în timp ce te ții de o coardă de siguranță, ca să fi sigur că vei trece cu bine prin sălbăticia celor ce vezi și descoperi în jurul tău. Uitându-te din când în când la coarda de siguranță, reușești să te ferești de noianul de impresii și de imagini care te asediază. Și atunci, gândirea ta nu ajunge atât de repede să fie una confuză, aiurită, fără de noimă.

Care este coarda ei de siguranță?

Nu o poate vedea. În schimb, gândurile se fugăresc parcă unele pe altele, cel din stânga ei apare ca următor, înainte să dispară spre dreapta drept urmărit. Fără să lase urme.

Așadar, la ce se gândește?

La faptul că încearcă să gândească.

Nu te gândești niciodată că ai gândit vreodată, căci gândirea gândurilor este o gândire lipsită de gânduri. Atunci când gândești că gândești, gândești doar că gândești, dar, de fapt, nu gândești niciodată.

Are totdeauna pe limbă vorbele astea ale tatălui ei, încă din copilărie, și uite, le mai știe și acum.

Am cheia de la poarta spre grădina în care așteaptă trei fete. Pe prima o cheamă Binka, pe a doua Bibeldebinka, iar pe a treia Zwicknicknacknobeldebobeldebibeldebinka.

Vorbele tatălui ei par să se înmulțească, să se aglomereze. Pe dată apar altele:

Uitați-vă la administratorul nostru, îl cheamă domnul Șoarece! Are o gură vorace, dar să-l vezi nu-i prea place, se ascunde pe unde găsește niște troace.

Și, fără să vrea, îi vin încă alte vorbe în — minte?:

O pisică, Rași, a furat papanași, să ducă papa la nași.

Da, toate astea trebuie să îi fi venit lui Helene în *minte*. Dar în minte nu îți vine decât ceea ce percepi prin simțuri. *Dusu-s-a și din ochi și nici în minte!*, așa obișnuia să zică bunica ei, fie că era vorba de ceva pe care nu îl mai găsea, sau dacă se referea la Walther, fratele ei, care îi răspundea atât de rar la scrisorile pe care i le trimitea ea. Erau scrise cu caligrafie Siitterlin. Helene ar trebui să ceară să i se aducă o carte despre această caligrafie și să vadă dacă mai știe să citească textele astfel scrise. Înainte știa să scrie în Siitterlin, dar nu a mai încercat să facă asta de multă vreme. Dar — de fapt, ea nu poate să scrie în nici un fel, dacă ia un creion în mâna dreaptă! Nici cu litere latine, nici cu cele gotice inventate de Siitterlin... Ar trebui să încerce cu stânga. Căci va trebui, din când în când, să semneze ceva. Semnătura ei va arăta altfel decât înainte: Litera H a divizat-o într-un arc stâng și unul drept, trasate cu mult avânt, a așezat literele E și L și E ca pe niște exemplare de mărimi diferite unele lângă altele, iar pe N și E le-a lăsat, în prelungire, să se micescă într-o singură linie descrescătoare. W-ul numelui de familie l-a scris mare și clar, iar restul de litere, până la L-ul din final, le-a lăsat să se transforme într-o linie. Când s-a învățat să facă asta? își aduce aminte de vremea de după căsătorie, se vede stând la secreterul din locuința de pe atunci, exersându-și noua semnătură. A durat ceva până când a acceptat pentru sine numele de „Wesendahl”. Șeful ei de atunci o numea „Ființa Dahl”, jucându-se cu faptul că în germană *Wesen* înseamnă „ființă”. O făcea cu un ton de suficiență și nu fără să accentueze faptul că nu dădea doi

bani pe căsătoria ei și că o considera — asta o spunea mai pe ocolite —, în continuare un obiect nimerit pentru poftetele sale sexuale. Ii vede fața: un bărbat care trecuse cu puțin de patruzeci de ani, cu perciuni lungi, deși la începutul anilor '80 nu mai erau la modă, cu un început de chelie. Totdeauna în halatul alb de medic, îl purta și la începutul dimineții, când se dădea jos din mașină. Nevasta lui era asistentă în secția de boli interne și conducea propria ei mașină. Un lucru neobișnuit pentru condițiile din Germania de Est. Ea era de o gelozie bolnăvicioasă, îi făcea scene, pe care nu le înțelegeau decât cei care lucrau cu el: modul ei de a se holba la el cu o privire explodând de ură și fără să spună ceva răsuna atât de puternic, încât îi vuia în tot capul. Nu și-a început atunci o doctoriță în devenire stagiul de practică în secția de ambulanță a spitalului? Fața ei vine în zbor către ea... Credea că s-a îndrăgostit pentru eternitate de șeful ei, care însă fugea în mod ciudat ca dracu' de tămâie de ea. Deși nu lăsa nici o fustiță netratată. Verena? Da, o chema Verena. Avea o fiică mică și voia să ajungă ginecolog, ca sora ei, la care Helene se ducea la consultații în perioada în care era gravidă cu Lissy. În cele din urmă, Lissy a apărut pe lume ca un cârnat mare și albastru, cântărea 4 500 de grame, după ce lui Helene i se profețise în clinica de sector, la ultrasunete, cu o săptămână înainte, că o să fie un caz subponderal și a fost criticată pe un ton cam grosier pentru faptul că este fumătoare. Ah, ce minunat ar fi să aibă acum o țigară...

Atenția i se îndreaptă din nou spre cele din jur, pentru că prin fereastra deschisă intră fum de țigară. Șuvoiul de gânduri se retrage de îndată ce simte mirosul acela mirific. Cineva fumează Gauloises! Dar să se ridice și să se așeze în scaunul cu rotile, ca să meargă până la fereastră, îi este prea greu. Se lasă învăluită de somn. Incețoșare.

Matthes rupe ceața. Astăzi ajunge mai devreme decât de obicei. Helene devine pe dată agitată, nu îi place să stea întinsă în pat când vine Matthes, dar, de fapt, aici, în pat, este în siguranță... Nu?

Neliniștea ei persistă. Matthes se uită la ea și îi zâmbește. O fi zâmbetul lui diferit de al ei? Al ei este, probabil, mult mai des gata să se năruiască, pe când al lui, în momentele în care dă să dispară, se transformă într-un rânjel larg, sfătos.

Femei și bărbați.

Nu se potrivesc.

Acum însă trebuie să zâmbească un zâmbet adevărat, care să nu se năruiască. Ea îi ia mâna și este cuprinsă de un sentiment de bine. Neliniștea pare să fi dispărut în spatele zâmbetului, a dispărut deodată, tot așa cum a și apărut.

Matthes se bucură de faptul că Helene îi ține și îi mângâie mâna dreaptă cu stânga ei. Cât a trecut de când n-a mai făcut gestul ăsta? Nu vrea să se gândească, îl ține doar de mână.

Se uită unul la altul, ochi în ochi, cu insistență. Irisul lui, de un brun-închis, nu trădează nimic. Și totuși, ea simte că vrea să se cufunde în această culoare. Ca pe vremuri. Ca foarte demult, când nimeni nu se gândea la despărțire și când își petreceau serile ca două turturele. Orele zilei făceau să crească în ei dorința de a fi din nou împreună cândva, seara. Când sosea el acasă, adesea ea era cea care se avânta spre el, ea era cea care încuia ușa, îi smulgea hainele de pe el, în timp ce copiii, care se aflau jos, la joacă, uitau cum trece timpul, ca și ei, de altfel, sus.

Locul ei de sub ape era în irișii lui întunecați. Jos, unde lumina aproape că nu mai pătrunde. Când stătea întins pe spate și se uita în tavan, ea nu putea să facă altceva decât să se așeze pe el și să i se uite în ochi, și, mai repede sau mai încet, să se cufunde în ei.

Un sentiment pe care aproape îl uitase încearcă să o cuprindă din nou.

închide ochii, pentru că simte că o să plângă de atâta emoție, își dă seama ce se întâmplă și regretă că nu îl poate face părtaș pe Matthes la lacrimile ei.

Femeile și bărbații chiar că nu se potrivesc, spune ea șoptit și rar.

Așa ziceau pe vremuri, când aveau puncte de vedere diferite. Acum a ieșit la iveală din sentimentul de penibil pe care i-l dădea nevoia ei de a plânge, pe când se gudura la picioarele lui Matthes asemenea unui câine.

Ai dreptate, spune el. Nu dați cu piciorul în el. Nu îl goniți.

El râde.

După câteva minute, o așază pe Helene în scaunul cu rotile. Merg pe coridorul pe care se află salonul ei. Alături este un alt salon, pe ușa căruia stă atârnată o plăcuță: carantină. Vede lucrul acesta pentru prima dată. Se întrebă intrigată ce caută în *stroke unit* oameni cu boli infecțioase. O asistentă cu mănuși și purtând o mască la gură iese de acolo, dar înainte ca Helene să poată arunca o privire înăuntru, ușa se închide din nou. Curiozitatea ei crește în așa măsură, încât simte cum i se înroșesc fața și gâtul.

Matthes i-a urmărit reacțiile și gura i se lățește într-un zâmbet larg. Ea ar vrea să fie în stare să țipe. A ajuns oare să fie ca un copil mic, căruia i se urmăresc dorințele, curiozitatea sau încăpățânările? Este atât de furioasă, încât încearcă să îi tragă una cu piciorul stâng, el sare speriat la o parte. Combinația asta de furie și rușine a lăsat-o fără grai. Nu îl poate găsi. Vorbirea, animalul dormind... De obicei trebuie să scotocească după fiecare cuvânt și să îl pronunțe pe mutește, înainte să îl spună tare. Dar acum a dispărut totul, în mintea ei domnește confuzia, nici măcar vorbirea dormitândă nu mai există, inima îi bate foarte repede, are sentimentul că ceva în capul ei începe să păcăne și, când își duce mâna la față — de fapt, voia să le ducă pe amândouă — descoperă firele de salivă, care îi atârână din gură pe stânga, din mijloc și pe dreapta. I se lipesc de mână, nu le mai poate șterge. Acum chiar că izbucnește în plâns, iar Matthes o împinge, așa cum voia ea, până în fundul gangului.

A Gangelui?

La Calcutta nu i s-ar fi întâmplat așa ceva.

Dar, în fond, de ce nu i s-ar fi putut întâmpla așa ceva? Pentru că niște guru indieni ar fi apărat-o cu mâinile lor uscățive? Acum transpiră la fel de tare ca în ziua aceea în care a fost pe drum în India! Faptul că s-a gândit la Calcutta, când voia, de fapt, să fie împinsă spre capătul culoarului, o face să râdă cu lacrimi. Sau sub lacrimi? Vorbirea de dinăuntru funcționează parcă mai bine. I se pare că schița a ceea ce vrea să spună se șterge încă înainte de a apuca să scoată un cuvânt, astfel încât orice comunicare devine imposibilă. Așa că acum nu mai are nici un plan despre ce ar fi trebuit să fie vorba. De îndată ce apare chiar și cea mai mică iritare, casa din cărți de joc a vorbelor se năruie pe dată. Și pe când plânge și râde deopotrivă, se vede în templul lui Ramakrishna din Belur Math. Șezând chircită, este cuprinsă de o credință care crește în detrimentul necredinței ei: va putea oare totuși să o salveze? Să o facă să poată umbla din nou? Ba chiar să și scrie? Ține ochii închiși, ca să nu trebuiască să vadă ce se întâmplă în jurul ei. Zgomotele reușește să le ignore. Dintr-odată, e plăcut ceea ce simte: singurătate, seninătate. S-a scoborât. Nu în credință, ci în amintiri — și o cuprinde un fel de recunoștință pentru faptul că a apucat să ajungă în India, înainte să i se rupă anevrismul. În starea ei de acum, nu ar mai întreba-o nimeni dacă ar vrea să zboare până acolo și să stea șase săptămâni în țara aceea, călătorind ici și colo, să citească din cărțile ei în fața publicului în diferite orașe și să absoarbă atâta cultură. Dar, îi trece prin minte, atunci când îl aștepta pe șofer la aeroportul din Varanasi, a văzut cum persoane în scaune cu roțile erau scoase din avion. Erau israelieni care porniseră spre cel mai sfânt oraș al Indiei. Ce efort, s-a gândit ea atunci, admirându-i.

Acum este una dintre ei.

Helene simte o mână pe fruntea ei. Este a lui Matthes, își dă seama de asta încă înainte să deschidă ochii. Matthes nu pare furios. În ultimi doi ani a fost de multe ori furios. Câteodată, felul în care arăta ea era de-ajuns să-l facă să-și iasă din minți. Sau poate n-o fi fost așa? Încet, ca niște șerpi care se strecoară neauziți, este cuprinsă de nesiguranță. Ceea ce părea să fie o amintire îi apare acum ca fiind o bănuială venită din senin, fără vreo bază concretă. Să o fi luat prezentul ostatică, pentru ca trecutul să fie dat uitării? Dar cine ar avea ceva de câștigat din asta?... Nu îi vine nimeni în minte. Nesiguranța îi linge partea de jos a brațelor, perișorii i se ridică. Tremură. Acum e suficient să-l privească pe Matthes, ca să se înfurie peste poate: ce înțelegător se uită la ea, ce figură de atâteștiutor are! Din cap până în picioare, un tată care vrea să își liniștească copilașul neajutorat, dar care are o urmă de sarcasm pe buze, care o face să-i sară țandăra. Copilul se întoarce ba pe o parte, ba pe alta, dă din picioare, își ridică pumnișorii să lovească. Tatăl zâmbește și îl ține strâns.

Nu poate să exprime ceea ce gândește.

Este îngrozitor, dar ea este cea care se tot întoarce de pe o parte pe alta, care lovește cum și cu ce poate.

Haosul sentimentelor este ceva nou pentru ea. Tot atât de nou precum gândurile care se rostogolesc unele peste altele, fără să mai poată discerne care le este începutul și care sfârșitul: apar brusc și dispar la fel. De câte ori se forțează să urmărească unul dintre gândurile astea, efortul ei se termină, de fiecare dată, în lacrimi, căci nu e în stare să meargă până la capăt. Partea proastă este că nici nu poate să exprime acest lucru. Dar nici nu s-ar găsi nimeni care să asculte ce ar avea de spus. Poate că asta este și mai rău decât faptul că nu își poate așeza gândurile.

Helene se bucură de faptul că Doctorul Atoateștiutor a plecat din nou acasă. Pe fața lui nu a văzut astăzi decât înțelegere și se simte luată în derâdere rău de tot. Asta nu știe nimic! Nu a înțeles nimic! Dar, de fapt, ce e de înțeles? Încearcă să priceapă de ce este furioasă. A luat-o razna. Pentru că nu se mai putea preface, nu se mai putea ascunde ca pe vremuri, căci toată curiozitatea i se vedea clar pe chip. Se simte prinsă, lipsită de orice posibilitate de a fi precaută. Un sentiment groaznic, e o situație atât de stupidă și de neplăcută să fi la cheremul altora, și să le mai și zâmbești larg. De abia acum observă că zâmbește mai mult decât s-ar cuveni: la cea mai mică bucurie gura i se lățește a zâmbet, își dă între timp seama de asta, pentru că începe să îi curgă saliva. Iar bucuria nu dispare repede. Parcă ar fi o broască cu gura lătăreață. Caută să-și vadă fața în oglinda din nișa unde este chiuveta. Nu, încă nu a ajuns să aibă ochi bulbucăți, de broască. Nici degetele de la mâini, nici cele de la picioare nu i s-au transformat în degete de broască. Dar parcă este puțin verzuie. Vezi, Helene: verde de furie. Zâmbește și, deodată, iar o cuprinde mânia, ca o furtună. E neputința, care i se tot învârtejește în minte fără să-i lase nici un dram de speranță, tot mai repede și mai repede, iar când o podidesc lacrimile, grasa aia de Bandner izbucnește într-un râs dizgrațios. Ce bine că femeia asta e acolo. Râsul ei îi impune lui Helene să se stăpânească. Și nu doar așa, puțințel, ci cu toate puterile. Merge cu scaunul cu rotile până la patul lui Bandner și începe să râdă și ea în hohote. E bine când durerea te mai lasă. Dar știe prea bine că mai stă ascunsă înăuntrul ei, că o ține sub obroc doar așa, de mântuială.

Doctorul Atoateștiutor nu spune nimic. Oricum, nimic despre situația actuală. Helene are sentimentul că trăiește despărțită de soțul ei, dar când încearcă să își amintească ultimele săptămâni,

nu reușește deloc să o facă. Poate că a hotărât să renunțe la despărțire... Poate că au trecut printr-o scurtă perioadă fericită înainte de anevrism... Așa s-ar putea explica mina lui Matthes, atunci când s-a culcat cu ea. Părea plin de viață, optimist. Ochii i se dilatau întotdeauna în momentele de mare plăcere și aproape că se închideau, iar când îi deschidea cu greutate, pentru a se uita la ea, irisul lui rămânea în parte acoperit, atât sus, cât și jos. O imagine care îți aducea aminte de cea a unui leu dormitând, care își mai ridică din când în când pleoapele, pentru că i s-a așezat pe nas o muscă. Dădea impresia de letargie satisfăcută, dar, de fapt, vibra de excitație. Ea învățase să se descurce cu această stare contradictorie, chiar dacă, la început, o iritase. Pe de altă parte, nu s-a întâmplat niciodată ca el să stea și să aștepte liniștit în spatele privirii lui înfocate. Unui ochi febril îi corespundea o stare febrilă.

Parcă picat dintr-un basm, Doctorul Atoateștiutor nu știe, de fapt, nimic, chiar nimic. Dar, în ciuda neputinței sale, spune totdeauna ceea ce trebuie. Matthes știe, neașteptat, o groază de lucruri. Ceea ce nu se vede totdeauna, datorită aparenței lui de om mai curând neajutorat.

III LECTII

Helene își trece în revistă anii. Își antrenează memoria.

Ce îi vine așa, pe neașteptate, în minte sunt tot soiul de lucruri care putrezeau pe fundul unui butoi întunecat. Iar când vede, cu ochii minții, ceva cu o surprinzătoare claritate, de exemplu, culoarea jachetei pe care a purtat-o cu douăzeci și cinci de ani în urmă, se bucură peste măsură. Ceea ce o face, evident, să-și lățească gura a zâmbet. Iarăși și iarăși. Renja Mittelner se tot întreabă la ce se va fi gândind Helene, de iar începe să zâmbească. Probabil că Renja se bucură să o vadă pe Helene așa. Helene, în schimb, nu se bucură deloc.

Atunci când își antrenează memoria, este toată un bulgăre de tensiune. Și destinsă? Da, poate și destinsă, într-o oarecare măsură.

Astăzi își propune să se gândească la anul 1988. Era gravidă pe atunci, Mareile a venit pe lume în iunie. Helene era angajată, de la sfârșitul lui 1987, la policlinica din cel mai mare cartier de blocuri ridicate în Berlinul de Est. Unele secții, cum erau, de exemplu, cea de neuropsihiatrie infantilă sau cea de prevenire a sănătății adolescenților, au fost mutate din clădirea principală, astfel încât Helene a ajuns să lucreze, împreună cu colegii ei, puțin mai departe de policlinică, în niște apartamente de bloc

obișnuite. La început nu a avut o cameră a ei. Trebuiau să-și împartă la patru cele trei încăperi ale apartamentului. În cea mai mare, care ar fi fost camera de zi, un sfert a fost izolat cu un zid improvizat, așa că acum aveau și o bucătărioară fără geam. Pentru o vreme, acolo au fost stivuite dosare peste dosare. Dar mai era loc să își facă și un ceai sau o cafea. Încăpea și o masă mică. Cel de-al patrulea din grupul lor, lovit de soartă și fără puțința de a-și găsi un locșor, trebuia să se aciuiască în ceea ce ar fi fost bucătăria apartamentului. Aranjament care a impus mărirea la cam jumătate de metru pătrat a ferestruicii prin care s-ar fi scos, în mod normal, mâncarea din bucătărie spre sufragerie și, de asemenea, la instalarea unor geamuri pe măsură, urmarea fiind că tot ce se discuta între medicul din camera alăturată și pacienții săi, cât și conversațiile cu pacienții purtate de colegul din bucătărie puteau fi auzite de toată lumea. La început, după ce căzuse pe ea pacostea să fie cea de-a patra în acel apartament, încerca să se facă, pe cât posibil, neauzită, pentru ca pacienții de dincolo să nu îi observe prezența și să nu se simtă jenați. Apoi, după un timp, a ajuns la o atitudine radicală împotriva acestei situații absolut inacceptabile. Singurul membru masculin al grupului lor de patru era ceea ce se numea pe atunci un *organizator de grup* al Partidului și, ca atare, se străduia din răspuțeri să omoare din fașă orice semne de revoltă, oricât de palide vor fi fost. Într-o zi, Helene s-a proțăpărit în pragul ușii de la bucătărie, în momentul în care acest individ a intrat în ceea ce ar fi fost camera de zi, acolo unde se aflau pacienții lui. Helene le-a spus tuturor că, date fiind condițiile în care se lucrează acolo, în apartament, vrea, nu vrea, ea aude întreaga discuție pe care o poartă doctorul cu pacienții lui. Dacă pacienții nu au nimic împotriva... El s-a făcut mic și a pălit, neștiind pe unde să scoată cămașa. Atitudinea ei ar fi trebuit să-i dicteze cum să reacționeze, însă i se făcuse frică de faptul că ar putea intra în conflict cu toți ceilalți trei colegi

din apartament. În cele din urmă, au convenit, împreună cu șefa apartamentului învecinat, să practice o variantă a ignorării colectiv acceptate. Între timp, toți știau că oricare dintre ei ar fi preferat să nu mai lucreze acolo, dacă ar fi fost nevoit să se facă sardea între pereții strâmți ai nenorocitei ăleia de bucătărie. Și viața și-a urmat așa, șontâc și buimac, cursul. Burta îi creștea lună de lună.

Helene întocmește o listă cu hainele pentru gravide care se puteau găsi în dulapul ei pe atunci: rochia ei lungă, turcoaz, din bumbac, la care ținea cel mai mult. O pereche de pantaloni negri și alta sare-și-piper, cu o bandă elastică pe burtă, pantaloni la care trebuia să poarte bluze croite pentru gravide. Avea trei: una lucitoare, dintr-un material sintetic cu floricele, a cărei singură calitate era că puteai să o speli, să o atârni la uscat și... cam atât. Se usca extrem de repede și nu era nevoie să o mai calci. Apoi mai era o bluză rozalie, cu o broderie gri la guler. La fel de urâtă. Singura dintre ele pe care îi făcea plăcere să o poarte era din catifea neagră, reiată. Din păcate, nu era destul de lungă, așa că, atunci când o purta, își prindea pantalonii cu bretele, renunțând la extensiile elastice speciale pentru femeile gravide, care îți dau posibilitatea să mai porți vechii tăi pantaloni, chiar dacă talia e acum mai rotunjoară. Se bucură, pentru că nu se mai gândise la hainele astea de când le-a dat unei alte gravide. Asta s-a întâmplat la scurt timp după nașterea lui Mareile, se gândise că așa-numita planificare familială se va fi terminat. Nu își mai dorea în nici un caz încă un copil, patru îi erau de ajuns. Și acum, iată, poate să scape de toate hainele pe care le-a avut în cufărul amintirilor ei!

Dar mai e ceva.

Cum de a ajuns să fie gravidă?

Din ciudă.

Da, își amintește: înainte de Mareile, Matthes și cu ea nu au avut-o decât pe Lissy, asta pe lângă băieții lui Helene.

Matthes avea și el, din prima lui căsnicie, doi copii. Voia să aibă și ea cel puțin doi cu el, să nu cumva să creadă că este mai prejos de prima lui soție. Matthes îi spunea lui Billy câteodată Misa, cum îl chema pe cel de-al doilea băiat al lui cu fosta nevastă, și îi atribuia însușirile și felul de a fi ale acestuia, lucru care, de altfel, nu era deloc greu: Billy era un băiat foarte frumos, ca și Misa. Numai că Billy nu era fiul lui, ci al ei cu altcineva. O cuprindea o tristețe neclară, dar obsesivă, ori de câte ori el îl compara pe Billy cu Misa. Așa că, într-o seară, l-a invitat pe Matthes într-o cârciumioară de pe malul lacului Haussee, unde a băut până s-a amețit. Destul cât să prindă curaj și să-i spună că ar vrea să mai aibă un copil. De ce s-a gândit la asta nu i-a mai spus. La început, Matthes a râs. Probabil că nu își dăduse încă seama cât de hotărâtă era în sinea ei. Când a ajuns să priceapă, în cele din urmă, s-a făcut alb la față și i-a zis, pe un ton controlat, dar apăsător, că atunci ar trebui să îi mai facă un copil și fostei lui neveste, altminteri balanța între numărul de copii s-ar apleca prea mult într-o parte. Vorbele lui s-au prăvălit peste ea ca niște pietre cubice fasonate perfect, astfel încât Helene a simțit că nu va mai îndrăzni vreodată să îi spună nici cel mai mic cuvânt despre asta. A fugit afară din local și a început să strige, disperată. După aceea i s-a rupt filmul, cum se spune, căci nu știe nici până în ziua de azi cum a ajuns acasă. Oricum, din acel moment a încetat să mai ia pilule anticoncepționale. Pe de altă parte, Matthes se comporta de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. La un moment dat, a ajuns să adopte și ea atitudinea asta. După nouă săptămâni era din nou gravidă.

Mareile are paisprezece ani și jonglează cu limbile străine.

Main kyaa kâruun...

Lucrurile parcă se mai lămuresc într-o câtva în capul ei: a studiat hindi! În ultimele săptămâni, înainte să se rupă aneurismul, stătea seara pe balcon, învelită în pături. Nu se întuneca decât târziu. Manualul de hindi din care învăța era o copie făcută după o ediție engleză. Ceilalți cursanți știau cu toții engleza mult mai bine decât ea. Așa că a vrut să-și îmbunătățească și cunoștințele de engleză. Oare de asta să fi încercat, în primele zile după narcoză, să vorbească englezește? De fapt, oricine poate participa la curs, iar ceilalți au fost informați că ea nu o să mai poată veni. Matthes știa că ea mergea la un curs de hindi, dar unde, cu cine, asta nu mai știa. Helene se foiește agitată în pat. Lucrul ăsta trebuie neapărat lămurit! Însă, când vine asistenta și se uită întrebător la ea, de ce este așa de agitată, capitulează pe loc, nu își mai ia acel lung avânt de care ar avea nevoie pentru a-i putea explica ce o făcuse să ajungă atât de lipsită de minte. Știe totdeauna, de la bun început, ce vrea să spună, dar, când trebuie să pronunțe cuvintele la care se gândise, totul se dă peste cap de-a valma: nu e în stare să îngaime nici măcar o vorbă. La asta se mai adaugă și faptul că asistenta nu pare să aibă prea mult timp la dispoziție. Sigur nu atâta timp cât ar fi necesar pentru a da explicații complicate despre cursuri de hindi, lucruri care nu o interesau de fel. Main kyaa kâruun — ce să mă fac... Era o expresie des folosită de profesoara ei de hindi, al cărui braț stâng era prea scurt și fără vlagă, așa că îl ținea ascuns sub dupatta, voalul tradițional care cobora peste straietele numite salwar kameez. Când purta un sari, își potrivea în așa fel faldurile veșmântului, încât brațul să nu se vadă. Făcea lucrul acesta cu mare pricepere, pentru că, de primele trei-patru ore, Helene nici nu și-a dat seama că profesoara avea o problemă cu brațul stâng. Însă altceva, în afara acestei expresii, nu îi mai vine în cap. Numai „hai“ la sfârșitul propoziției, acel „a fi“, care corespunde atât de puțin regulilor noastre sintactice și care fac, de cele mai multe ori, absolut ridicole traducerile mot-à-mot.

Dar nu își poate aduce aminte de nici un exemplu, iar literele pe care le picta până în ziua zero atât de des cu o bucuroasă dedicație s-au dus cu toatele de râpă. Ce păcat! Oricum, în zilele de acum nu ar mai putea să scrie semnele acelea. De abia reușește să pună pe hârtie niște cuvinte nemțești, într-o ortografie stângace, cu ascuțișuri și volute care o zbughesc peste marginea rândului. Poate să își ia adio de la scrierea hindi, pentru ea este un capitol încheiat.

Descurajată, își afundă cât mai adânc capul în pernă.

###

Încet-încet se trezește în ea nevoia de a pândi, de a iscodi. E ceva nou. Pe când Helene era încă mică, străbunica ei folosea o pernă, pe care o așeza pe pervazul ferestrei de la bucătărie, pentru a putea să vadă, cocoțată acolo, lumea care mergea în sus și în jos pe stradă. Nu prea umblau încă mașini, așa că se putea auzi ce vorbeau oamenii care îi treceau pe sub fereastră. Pauzele dintre ce se auzea de jos, din stradă, erau umplute focos de străbunica, care avea și ea totdeauna ceva de spus la subiectul discutat jos. Acolo, la fereastra bucătăriei se coceau zvonuri întortocheate și fine ca o pânză de păianjen, care se întindeau, încet-încet, până la casa vecină, de unde prindeau în plasa lor alte vorbe spuse pentru a umple hiatusurile lăsate de trecători, și așa cuprindeau, în cele din urmă, tot lățindu-se și lungindu-se, întregul orașel, învârtejindu-se deasupra lui. Câteodată ajungea să le înțepi doar cu un fapt indubitabil, și se retrăgeau pe dată. Un minunat cer albastru. Dar dacă nu aveai la îndemână un asemenea fapt, ci doar incertitudinea unei bănuieli, puteau să se ațină acolo sus zile, ba chiar săptămâni întregi. Mai ales dacă refuzai să ai discuții lămuritoare și, în loc de asta, alegeai să te retragi cu bănuiala ta acuzatoare între cei patru sau opt pereți pe care îi aveai. Helene ura bănuiala acuzatoare tot atât de mult

cât și nevoia de a pândi și căuta cu disperare fapte indubitabile. Acum este obligată, într-o oarecare măsură, să stea între pereții ăștia, ceea ce face ca instinctul de a pândi, de a fi în alertă, să iasă la iveală. Ar vrea să știe, de pe acum cine este de gardă astăzi și cine va fi vizitat de cine. Cine ce mănâncă, cine ce fumează, când se duce la baie. Cine vorbește cu alții și cine nu. Helene lasă ușa salonului ușor întredeschisă de fiecare dată când intră pe scaunul ei cu roțile. O stratagemă care nu prea are succes, pentru că de multe ori apare aproape imediat altcineva care închide ușa — și când vine, și când pleacă. Așa că începe să își petreacă vremea în afara salonului, pe culoar. Vizavi de salonul ei se află o foarte atrăgătoare nișă cu fereastră. Nișa este chiar mai frumoasă decât prveliștea spre care dă, vechea curte unde se țineau cândva cărbunii. Potrivește în așa fel scaunul cu roțile încât să fie ascuns pe jumătate în spatele perdelelor grele de catifea de un roz fanat. Ba după cea stângă, ba după cea dreaptă. În acest fel, nu ar putea fi descoperită decât de cineva care s-ar apropia foarte mult de nișă. Ține în poală o carte, dar nu citește. A încercat să facă asta în ultimele zile, chiar i-a reușit. În tot cazul, poate să citească, pronunțând cu voce tare cuvintele, chiar și pagini întregi, e drept, cu poticniri și gângăveli, mai ales atunci când e vorba consoane siflante. Citește însă cu o intonație remarcabilă, de-a dreptul retorică, numai că după aceea nu are habar despre ce a fost vorba în textul pe care tocmai l-a declamat. Ieri și-a propus să se concentreze doar pe câte o singură propoziție — cu același rezultat. La un moment dat, când ajunge spre capătul propoziției, nu mai ține minte cum a început.

Doamne, sper că nu își dă seama nimănui de asta...

... se gândește ea, șocată de faptul că ar trebui să citească altora din propriile ei cărți și să răspundă apoi la întrebări legate de fragmentele pe care tocmai le citise. Oamenii nu înțeleg că ea nu mai este în stare să facă așa ceva! Pur și simplu, nu este

în stare! Helene își închipuie tăcerea jenantă care s-ar lăsa și cum i s-ar întuneca privirea de rușine. Se simte atât de stânjenită la acest gând, încât trebuie să își șteargă firele de salivă de la gură, care, de atâta surescitare, au pornit să-i coboare din nou spre poală, ca niște funii de corabie.

E bine. Nu îi trebuie mai mult.

Ființa aceasta care e bine, ființa aceea are un braț și un picior paralizate și a bătuit prin universul lui Broca. Ființa aceasta nu se mișcă, atunci când se gândește la starea asta a ei, stă bine ascunsă, să n-o vadă nimeni. Probabil că scormonește dedesubtul unui ditai maldăr de cuvinte uitate, rămânând ascunsă acolo, pe sub ele. Se pricepe de minune să se strâmbe în fel și chip și are darul de a asigura o sursă constantă de salivă. Cu toate acestea, își pune mintea la treabă cu tot soiul de lucruri, o folosește asemenea felului în care procedează văduva neagră cu bărbătușul ei: după fiecare atingere îi mănâncă gândirea. Până să apară din nou, poate să treacă ceva timp și, desigur, apare de fiecare dată ca o foaie nescrisă...

Ființa s-a așezat. Nu a întrebat-o dacă n-ar vrea să îi ofere un scaun, sau măcar un scăunel, ci s-a trântit pe locul ei ca o plească, fără multă vorbărie. Acum stă așezată acolo, iar dacă vrea să se uite fix ea, fuge grabnic într-un ungher întunecat. Nu poate să-și închipuie altfel de ce ființa nu vrea, nici în ruptul capului, să se arate. Ajunge la concluzia că trebuie să se împace cu faptul că nu știe cu adevărat cine este ființa aceea.

Astăzi aude pentru prima dată de Heidemtihlen. Imediat îi apare în minte imaginea unei pajiști largi, presărate cu mori, căci doar asta înseamnă Heidemtihlen, mori pe pajiște — și mai vede tufe închise la culoare, cu magnifice flori liliachii. Cât vezi cu ochii. Cât vezi cu ochii?

Ieri medicul-șef a întrebat-o insistent dacă vede cumva dublu. Nu, nu crede. La examinarea perimetrică a câmpului vizual nu a rezultat nici o îngustare a acestuia. Pe fața medicului-șef se putea citi o anume mândrie.

Știi, am eliberat nervul optic. Din păcate, de cele mai multe ori, această intervenție se soldează cu diplopie, cum îi zicem noi, cu vedere dublă.

Așadar, cât de departe bate ochiul?

E de văzut.

Matthes a optat pentru Heidemtihlen.

Helene are toată încrederea în decizia lui.

Heidemiihlen nu se află la mare distanță de Berlin, ba, mai mult, se află și în apropiere de Henrichshorst, unde au trăit și unde s-au căsătorit... Dar ceva nu e în ordine. Căsătoria face parte din viață, se gândește Helene. Așa că nu poți spune că *au trăit și s-au căsătorit*, pentru că atunci, dacă e să te gândești la această formulare, căsătoria are loc în afara vieții. Ori poate că nu?

Se simte nesigură.

Heidemtihlen ar urma să o facă să se simtă mai sigură pe ea.

Cred că veți mai sta cam șase săptămâni în scaunul cu rotile, îi spune fizioterapeuta.

Și după aceea?

Este speriată, se întreabă dacă totuși nu va muri poate de ceea ce se află ascuns în ființa aceea.

Fizioterapeuta este de părere că, mai târziu, va putea merge fără probleme.

Izbucnește în râs când aude așa ceva. Sigur că nu va mai putea umbla vreodată, de unde aiureala asta, puțină putere pe care o mai are de-abia îi ajunge pentru a reuși să se sprijine în mâna dreaptă timp de un sfert de secundă, cât îi trebuie să se mute din scaunul cu rotile pe closet.

Fizioterapeuta dă din cap și ridică din umeri. Astăzi urmează să încerce mișcarea dimpreună a piciorului drept și a celui stâng. Măcar nițel? Țipă cu toată puterea când observă că a reușit să își înalțe piciorul drept vreo douăzeci de centimetri.

Trebuie să repetăm asta încă o dată, chiar acum!

Vara își ridică pleoapele. Helene se simte extrem de bine. A băut un cafe-frappe în cantina spitalului și i-a făcut mare plăcere să o vadă pe Inga. Dacă ar fi să spună în ce a constatat această plăcere, nu ar putea să o facă, așa, spontan. Inga are o rochie neagră scurtă. Să fie din cauza genunchilor ei ascuțiți, care parcă dau să te împungă?

Inga este întotdeauna plină de surprize. Acum are o coafură nouă. Dacă o privești din stânga, pare că are părul tuns foarte scurt. În dreapta însă, aproape că îi ajunge la umăr. Inga se uită la Helene și o întreabă dacă nu crede că i s-ar potrivi și ei o asemenea coafură. Și-a făcut-o așa, doar ca să vadă cum îi stă. Helene ar putea să păstreze mai mult de jumătate din părul ei și tot ar arăta bine aranjată. Helene se scutură de râs.

Da, ce bine e să te simți bine!

încă un cafe-frappe? Inga ar dori să bea mai curând un vin alb rece și sec, așa că o întreabă pe chelneriță dacă are așa ceva, iar aceasta îi întoarce un zâmbet chinuit. Doar nu în spital! E, atunci o să ia un cafe-frappe. Dar fără frișcă. Și Helene? Helene râde din tot sufletul. Inga nu pare deloc deranjată de acest lucru, oricum, nu întreabă care este cauza. Un — ceai — verde — vă rog. Cuvintele îi ies printre hohotele de râs împleticite și împiedicate și parcă ar vrea să le ascundă, să nu le lase să iasă în lume. Inga i le extrage cu precizie din gură și i le traduce chelneriței.

Când chelnerița a revenit cu cele comandate, Helene a reușit să se stăpânească.

Duminica seara crește în jurul ei o liniște ametoitoare, un roi de găze care nu scot nici cel mai slab sunet. Renja Mittelner este acasă pe durata sfârșitului de săptămână, nu se întoarce decât de abia mâine. Madam Bandner doarme, iar uscățiva a fost luată de acolo de către familia ei. Nu, nu găze. Liniștea asta s-a întins peste Helene ca un jeleu care se prelinge încet. I-ar fi greu acum să ridice un braț sau un picior. Ce ciudat că tăcerea se poate materializa în așa fel. Helene nu poate nici măcar să deschidă ochii, așa de greu o apasă masa aceea gelatinoasă. Știe că poate să o rupă în bucăți cu o singură smucitură puternică a întregului ei corp, dar nu vrea să o facă. Stă nemișcată sub jeleu și încearcă să gândească. A observat, de o vreme, că reușește să își amintească ba una, ba alta, cu condiția să arunce de la bord o parâma în acea direcție. Parâma se înnoadă cumva în zona unde totul pare întunecat, iar ea poate să se tragă înainte cu ajutorul ei. Astăzi și-a propus ca temă infidelitatea lui Matthes.

Infidelitate ?

Stare de excepție.

Cuvântul îi vine mai repede decât și-ar dori, dar ceea ce aduce cu sine îi întoarce măruntaiele pe dos: atunci ea de-abia mai putea să mănânce, vomita pe dată tot ce tocmai înghițise, iar puținul pe care îl mai ținea în ea căuta, într-o formă foarte apoasă, ieșirea din spate.

Cu șaisprezece ani în urmă într-o seară — frumoasă, după părerea ei - petrecută împreună, Matthes a adus din debara husa în care avusese legate ca într-o bocea toate lucrurile lui, atunci când s-a mutat la ea. În acea seară — chinuită, din punctul lui de vedere — de acum șaisprezece ani, el i-a spus că acum, după acest ultim joc de scrabble o va părăsi. Nu mai putea să adauge nimic acum, îi va explica tot restul în scris mai târziu. I-a spus asta, și-a strâns lucrurile în husă, le-a încărcat pe bicicletă și dus a fost. Ea a crezut mai întâi că era una dintre glumele lui proverbiale, care îi reușeau mai întotdeauna. E adevărat că a cuprins-o un tremur când el a început să își facă bagajul, dar nu și-a dat seama dacă era de teamă sau dintr-o așteptare tensionată. A rămas apoi, pentru multă vreme, trează în pat și s-a tot gândit dacă a visat cumva scena aceea sau dacă tocmai s-a petrecut aieva. Iar în dimineața următoare, când s-a trezit și s-a uitat alături în pat, nici urmă de el. A trezit copiii și a intrat, apoi, treptat, într-o stare de inconștiență, care i-a amuțit pe copii și care a făcut ca toate în dimineața aceea să se depene într-un automatism somnambulic. Nu și-a revenit nici atunci când copiii au dispărut în școală sau în grădiniță și când s-a dus cu fata cea mică la pediatră, din cauza inflamației din urechea medie de care suferea cea mică. În fiecare moment îl aștepta pe Matthes să se întoarcă și fiecare moment se încărca de o așa apăsare, încât nu ar fi fost posibil să-l fi suportat într-o stare de luciditate. Ziua următoare a sosit prin poștă o scrisoare de la Matthes, în care îi mulțumea pentru *frumoasa vreme petrecută împreună*.

Pentru Helene, cuvintele astea au sunat de parcă erau scoase dintr-un ferpar, i-a părut rău că nu murise cu multă vreme înainte. Apoi a scos un țipăt atât de sfâșietor, încât Lissy a dat buzna năucită din camera ei, iar vecina a început să sune disperat la ușă. Lissy i-a deschis. După acest episod a început să vomite imediat cum simțea miros de mâncare. Prietena ei, Heidrun, era cea care dormea acum cu Matthes și care se bucura acum de spontanele lui invitații de a se rezema de el. În mintea ei, Helene o vedea cum stătea peste el, sub el, trăgându-și-o cu el, pupându-se și giugiulindu-se cu el, nu putea să conceapă așa ceva nici în ruptul capului, a încercat, de repetate ori, să își aducă aminte cum arătase cerul senin de alaltăieri, căutând să descopere oarece semne, care să-i fi prevestit întunecarea care a urmat, a despicat cu obstinție firul în patru, obsesiv, tot ce i se arăta cât de cât prin minte. Dar nu reușea să descopere în nici unul dintre gândurile ei vreo urmă de resentiment sau de ură împotriva lui, nici împotriva ei, numai că: se simțea adânc rănită. Sensul acestui cuvânt i-a devenit, dintr-odată, limpede la sfârșitul lecturii scrisorii lui, când a simțit acea durere imensă, care o lovea din nou și din nou în ritmul bătăilor inimii. După ce s-a întors de la școală, Billy a sunat-o pe soacra ei, care și-a făcut, furioasă, albie de porci fiul și, încă din aceeași zi, a preluat controlul. *(Cuie cu cap. Unt de la magazinulfamiliei Fisch. Asta s-a scrântit cu totul la cap. Dar îi arătăm noi cine suntem. O să-i strângem de gât până o să-i iasă ochii din cap și, pe urmă, iarăși, pentru că i-au ieșit ochii din cap. Așa năvăleau vorbele ei aprige și fără de șir, care răsunau prin toate încăperile casei în care locuia Helene).* Nici nu putea să-și închipuie ce s-ar fi întâmplat dacă mama-soacră nu ar fi luat frâiele în mâinile ei hotărâte. Dar acum, când gândurile la această intervenție intempestivă i se prăvăleau prin măruntaie, nici nu e nimerit să își închipuie ce tot suduia mama-soacră. Acum e cazul să-și lase mațele să-i chiorăie pentru o vreme și să-și amintească

de faptul că, înconjurată de liniștea mângâietoare a unei duminici de după șaisprezece ani, stă întinsă într-un pat de clinică și nu mai poate ajunge la baie cu ușurința cu care o putea face atunci.

Când se trezește, vede că tot mai e întuneric afară. Trebuie să fi dormit adânc, fără vise. Se întoarce pe partea cealaltă. Dă pătura la o parte. O trage din nou peste ea, e totuși nițel prea rece. Își înalță capul, îl lasă din nou să cadă pe pernă. A rămas doar cu Bandner? Când ridică încă o dată capul, ca să se asigure că așa stau lucrurile, izbucnește în râs: madam Bandner se holbează surâzând fericită la lună, care îi strălucește pe față. Stai puțin, asta nu e luna, ar trebui să bată și prin fereastra astălaltă, care este cea mai apropiată de patul lui Helene. E un corp de iluminat, instalat lângă drumul care duce spre parcare a ceea gratuită. Pare să bată cu mare exactitate spre fața lui Bandner, pe care cineva trebuie să o fi uns cu vreo cremă, căci prea îi lucesc obrajii dolofani! O imagine divină! Rar a văzut-o pe Bandnerița surâzând. Rânjește când face pe ea, rânjește, când îi scuipe în față asistentei iaurtul care i-a fost îngăduit între timp, pe lângă hrana din perfuzie. Suficiență. Un cuvânt ciudat, se gândește Helene. De ce i-o fi venit în minte taman acum?! Multă vreme a crezut că se trage din cuvântul *Suff*, pe care mai tot neamțul îl folosește când se referă la băutură: un ferice zâmbet de alcoolic. Până când s-a uitat în dicționar.

Acum stă liniștită în pat și gândurile ei se îndreaptă spre seara trecută. *Aventura* lui Matthes. *Relația* lui. *Rivala* ei. *Amanta* lui. Își amintește de chiorăitul din mațele ei, dar și de faptul că încercase să îl domolească, pentru că nu voia să se plimbe cu barca, împinsă de infirmieră, până la baie. După aceea a adormit. Cu cât stă mai liniștită și nemișcată, cu atât imaginile

devin mai vii. Fiicele lui Heidrun ținute de mâna lui Matthes. Inima i-a zvâcnit puternic când l-a zărit în magazin, a sărit în spatele unui raft și s-a uitat la soacra ei, care o însoțea, cu privirea unei fete cu mintea șuie. Soacra ei l-a dibuit și ea pe Matthes și a luat-o în goană după el, și *i-a cârpit una, i-a tras una, i-a lipit una* (Helene nu știe ce simte mai puternic, emoția de atunci sau bucuria că îi vin, parcă în zbor, tot mai multe cuvinte...), după care el a plecat cu o falcă înroșită și fără să scoată o vorbă, ținând de mână cele două fetițe. A plecat fără grabă, cu pași măsurați, lăsând în urmă coșul plin cu ceea ce voise să cumpere. Ea nu a avut puterea să se uite după el. Casa în care locuia Heidrun se afla imediat după colț, așa că ei îi era tot timpul teamă că l-ar putea întâlni pe Matthes. Urma să intre în concediu. Hotărâseră să meargă în Harz împreună cu copiii. Acum, soacra ei voia să meargă cu ea în locul lui. Era un gest plin de bunăvoință, dar, pentru ea, de fapt, o perspectivă sufocantă.

Intr-o seară se auzi soneria, iar când deschise ușa, se pomeni cu Matthes, care o invită la o plimbare, soacra fu de acord. Au apucat-o toate frisoanele, dar și-a pus jacheta și a coborât curajoasă. Matthes i-a explicat că este de datoria lui să meargă cu ea în concediu, în călătoria pe care o plănuiseră.

...?

Pe moment i-a stat inima, dar apoi și-a amintit că trebuie să o facă să bată în continuare. Helene nu i-a răspuns nimic. Nu a putut să-i răspundă nimic. Rămăsese *mută*. Matthes se uita la ea cu un surâs forțat și jenat și a întreat-o când exact ar trebui să plece. După două zile s-au întâlnit la gară. Ce zice Heidrun de toate acestea? Iarăși un zâmbet forțat. În timpul călătoriei s-au privit câteodată ca niște adolescenți îndrăgostiți și sfioși. Dacă îl atingea întâmplător, locul atingerii lor se încingea, de parcă pielea urma să se destrame. Ea s-a întreat dacă fierbințeala asta pișcătoare o simțea doar ea sau poate și el. Cu cei trei copii

pe care îi aveau atunci, au primit două camere în casa de odihnă a uzinei la care lucra el. Prima dorință lui Helene a fost să se bucure de liniște. Să nu aibă loc nici o discuție. Copiii erau, ca totdeauna, foarte drăguți și iubitori, Lissy înnebunită după tati, băieții mai distanți. Încă din prima noapte l-a atras și l-a avut. Și Heidrun?, voia ea să întrebe, dar Heidrun nu era aici, nu era de față, spre norocul ei, al lui Helene, nu al lui Heidrun. Dimineața care a urmat, din nou distanță, nu peste măsură, dar evidentă, de parcă el și-ar fi amintit de *datoria* pe care o avea în altă parte, cea față de Heidrun. De parcă îndeplinirea unei *îndatoriri* ar fi fost ceea ce îl mâna mai departe, îi subjugă voința și nu îl lăsa să facă ce și-ar fi dorit. De parcă ar fi vrut să fie inatacabil, un ins înlănțuit de *îndatoririle* sale, unul despre care nu s-ar fi putut nicicând spune că și-a încălcat *datoria*, nici *datoria* față de familie și nici *datoria* față de amantă, numai că ea știa că el se înșela pe sine cu străduință, cu seriozitate, dar și cu sentimentul de a fi rupt în două. Când a remarcat pentru prima dată semnele acestui sentiment, a fost tentată să ducă această ruptură din sufletul lui și mai departe, să o izgonească din el pe Heidrun și pe el de sine, ca să vadă până unde îl va purta obsesia lui de a-și face *datoria*, dorința lui insistentă de a o avea pe ea, dorință care, poate, era doar o formă de a o avea pe Heidrun, ba s-ar putea chiar să o vadă pe Heidrun în fața ochilor lui închiși, atunci când era împreună cu ea, poate că, din imboldul lui de a-și face *datoria*, lua corpul ei drept cel al lui Heidrun, numai că Helene slăbise totuși în ultimele săptămâni, într-un val de mare furie și-a dorit ca el să fie un apărător al *datoriei*, căci dacă ea ar muri, el s-ar sufoca din pricina dorinței sale de a-și face *datoria*, ar fi vinovat de moartea ei, asta era sigur... Pe atunci se ducea la un curs de spaniolă la facultatea populară și, de aceea, luase cu ea un dicționar în Harzul german, l-a purtat cu ea tot timpul, în poșetă sau în rucsac, fusese al lui, pentru că ea i-l făcuse cadou. Helene vede dicționarul în fața ochilor și mai vede cum

Îl pocnește cu el pe Matthes, cum își scoate pantofii cu toc și îl lovește repetat cu ei, tot așa cum durerea a lovit-o întruna în săptămânile care trecuseră, iar el nu face nimic, stă și suportă totul cu ochii închiși, crezând, probabil, că este de *datoria* lui să suporte ce i se întâmplă. Când s-a oprit, unul dintre pantofi rămăsese fără toc.

Lumina s-a stins, madam Bandner nu se mai holbează.

În schimb, se face de ziuă.

Dincolo de zori o așteaptă o zi însorită și foarte călduroasă, în care va fi băgată ca într-o cadă caldă, cu ulei de baie. Înainte de asta o așteaptă dușul cu Carola. După duș, Carola o duce cu scaunul cu roțile până în încăperea unde se ia micul dejun, dar nu mai are poftă de mâncare. Rememorarea aventurii lui Matthes i-a sleit puterile, despre care, de altfel, nu știe câte va mai fi având. Cele din trecut s-au dus și, lipsită de vlagă, lasă mâncarea neatinsă, *tot așa ca atunci*.

Televizorul este pornit. Tot mai au loc inundații în Germania. În urmă cu șaisprezece ani, îi vine deodată în minte, existau ea și Matthes, cei trei copii ai ei, plus cei doi ai lui Matthes, și Heidrun cu cele două fiice ale ei, și fosta soție a lui Matthes, apoi mai erau și tații propriilor ei copii, dar nu exista acest construct, care astăzi se numește Germania. În care Estul și Vestul se contopesc, Germania având astfel rolul de a fi o zonă mixtă de tampon între adevăratul Est și veritabilul Vest. Bizar. Tot acest proces al reunificării nu a contat pentru Helene de când și-a revenit, nici măcar noaptea trecută, când dădeau în clocot sentimente de atunci, dintr-o altă țară, pe care le simțea ca și cum ar fi izbucnit acum în țara aceasta. De fapt — oare experiența dispariției nu aducea cu o pasăre de pradă, care veghea de deasupra, gata să atace oricând? asta fără să dispară

de pe hartă, înainte de a i se rupe anevrismul, înaintea perioadei întunecate care s-a instalat apoi. Cântărirea iute ca fulgerul dacă cineva (frizurăhainăpantofi...) era de *aici* sau de *dincolo*. întorsătura instinctivă a gândului: Dacă celălalt venea într-ade- văr de dincolo, atunci acel „dincolo” era „aici-ul” lui. (Ea se gândea dacă el gândea, că ea se gândea, că el...). Doar perioada întunecată a putut să facă să dispară toate acestea, nu? Acum, când se gândește la lucrurile astea, se vede pe sine anul trecut la cumpărături, se găsea o ciocolată nouă în ambalajul de pe vremuri, s-a aruncat avidă asupra ei în speranța revenirii plăcerii din copilărie și, ajunsă acasă, a aranjat frumos tabletele de ciocolată pe masa din bucătărie. Pe când Helene avea cinci ani, a furat, pentru singura dată, din portofelul mamei ei trei mărci și optzeci de pfenigi, cu care și-a cumpărat o ciocolată Rotstern cu lapte, a rupt, încă pe drum fiind, ambalajul și a mâncat-o pătrățică după pătrățică — a fost cea mai naturală și mai fericită senzație gustativă de care își poate aminti. Iar acum le-a adus copiilor câte o ciocolată și le-a dat-o plină de emoție. Mareile a gustat o bucată, dar nu și-a luat restul cu ea când s-a dus în camera ei, ci a băgat-o în sertarul în care familia își ținea dulciurile, sperând că îi va plăcea poate altcuiva. Lissy, sub motivul infecției stomacului și a intestinelor, a insistat că vrea doar ciocolată neagră, iar Lottchen a spus că ei nu îi place ciocolata cu lapte, ci doar cea pentru copii. Pe urmă, când a rămas singură, a scos ciocolata lui Mareile din sertar, și-a pus o bucățică pe vârful limbii, cu ochii închiși, a lipit-o de cerul gurii, iar apoi, tot mișcându-și pe îndelete limba, a făcut-o să se topească. Nu, ciocolata asta nu avea consistența la care se aștepta, una ușor nisipoasă... Helene își șterge balele de răs, care îi atârnavă până în ceașca de cafea. Carola o întreabă din nou dacă este sigură că nu ar vrea să mănânce măcar un iaurt. Iaurt? A, asta a fost, sfârșitul *aventurii*. Matthes a apărut într-o dimineată în ușă, după șapte săptămâni heidruندیene, cinci

înainte și două după concediul petrecut împreună, aducând într-o pungă niște iaurt în borcane mici de un sfert de litru, cu o esență de fructe de un roșu-închis și cu capace din aluminiu, îi plăcea foarte mult iaurtul acela.

Puțin mai încolo, el l-a mâncat cu lingura din scobitura burții ei.

Mattbes vine două ore mai târziu, medicii l-au declarat și pe el bolnav. Ce are? Nici un răspuns. Se supără. Împinge cuvertura în jos și își trage în sus cămașa de noapte. Încet, desface capacul borcanului cu iaurt pe care l-a luat cu ea de la micul dejun și lasă conținutul să îi cadă pleoscăind pe burtă. A dispărut scobitura de acum șaisprezece ani, se scurge prin dreapta și prin stânga până pe cearșaf. O grămăjoară îi acoperă buricul. Privirea ei? Nu cere nimic, s-a stins. Dar nici *reprezentatie amânata din lipsă de spectatori* nu se poate spune, pentru că Renja Mittelner o privește fără să priceapă nimic, lucru de care Helene nu este conștientă. Tocmai intră una dintre voluntarele care fac acum de serviciu. Helene întinde cu încăpățănare lingura în sus, la douăzeci de centimetri de capul lui Matthes, așteptând. Să îi mănânce de pe burtă! E altceva decât din mână, nu? Nu își poate defini prea clar supărarea, e ca și cum toată furia lumii s-a răcit taman în ea și, deodată, izbucnește spre în afară printr- un cumplit atac de tuse, iaurtul se răspândește tot mai mult în ritmul contractărilor, iar Matthes aruncă acum cuvertura peste trup și pe sine de asemenea, acum trebuie să se calmeze odată. Faptul că stă peste ea o înfurie la început și mai tare, își țipă din toți rărunchii sentimentul de a fi suferit, să nu o mai apese atât de tare pe stomac și rinichi, să stea cumișel acolo, afară, căci pe dinăuntru, adânc, ea a rămas aceeași Helene! Voluntara îi sare lui Matthes în ajutor, amândoi o țintuiesc la pat. Sunt uimiți câtă forță sălășluiește în trupul acesta care nu poate să se țină

pe picioare și cu atât mai puțin să mai și meargă. Tocmai își dădea nota zece pentru puterea ei de a se răscula, când iată că pe dată curajul i se topește, lăsând în urmă doar o mogâldeată. Nu amărăciune, ci doar așchii ale revoltei, care se pot transforma foarte bine în cenușă, dacă nu are grijă să se ardă de tot. Nu vrea să fie sub tensiune, nu vrea să ardă ceea ce a mai rămas. Să respire mai calm. Așa, e mai bine. Da, mai bine.

Matthes vine din nou în după-amiaza asta. Helene stă întinsă în pat, cu capul întors spre fereastră. După ce el s-a așezat pe scaun fără să scoată o vorbă, ea îl întreabă, tam-nisam, dacă a existat înainte între ei doi o relație *politică*. Sigur că au avut o relație *pozitivă*, altfel cum ar fi putut să dureze atât de mult... Capul ei stă în continuare întors spre fereastră, el nu poate să îi vadă gura.

Nu, am zis una politică!

Ea se supără că el nu înțelege ce îi spune, dând vina, în pase rapide, ba pe ea, ba pe el.

El nu spune nimic.

Oare crede cumva că i-a pus o întrebare tâmpită? Roșește, într-adevăr, o întrebare tâmpită. Relațiile politice există între state, bilaterale sau mutuale, numai că nu îi vine nimic în minte prin care să circumscrie ce voise să spună.

Te-am iubit de când te-am văzut pentru prima dată. Spunând cuvintele astea, ochii lui se uită și ei afară pe geam, poate că privirile lor se vor întâlni undeva, acolo, afară.

Ea știe că vorbele lui sunt adevărate. I le-a spus de atâtea ori. Sigur că le repetă, pentru că se gândește că va fi uitat, că au fost șterse de valul de sânge din țeasta ei nenorocită. Dar secvența asta de cod nu trebuie să fie reintrodusă în programului

ei mental, nu, este inserată acolo și așa va rămâne. Dar a spus-o la timpul trecut? Acum își întoarce capul spre el.

Ce?

Te-am iubit de când te-am văzut pentru prima dată. Privirea lui tot se mai plimbă pe afară, nu a găsit-o încă pe a ei.

Da, Intr-adevăr, la trecut. Și în prezent? Mai este valabil? O mai iubește și acum? Cum să afle lucrul acesta... Este cuprinsă de agitație. își plimbă mâna stângă peste mărunțul lui Adam în sus, își pipăie cărnatul de sub bărbie. (E tot acolo.) Urcă spre părul ca o miriște, își pipăie începutul de țepușe cu degetele. (Nici o schimbare.) Da, e urâtă, unde să mai fie loc de dragoste, în fond, totul este foarte simplu, nu mai știe ce să creadă.

Mai există și un alt cuvânt pentru dragoste?

Nu îi vine nici unul în minte.

Ce-i vine lui în minte este să înceapă să vorbească despre Heidemiihlen. E prea mult pentru ea, doar se mișcă încă pe cu totul alte șine, are un nod în gât și o ghiulea de picior, și nici măcar nu are un WC sub fund! Pufnește în râs, pentru că vorbele astea i-au venit, așa, deodată și, mai mult decât atât, au venit când era nevoie de ele: se zbate în lupta cu lacrimile (nodul din gât), partea ei stângă este asemenea unei cruci pe care trebuie să o poarte (piciorul ei beteag), și acum simte o apăsare puternică în burtă, împinge cu fermitate scaunul cu roțile spre Matthes și îl pune, cu aceeași fermitate, să o așeze în scaun, după care a și pornit. Matthes nu pare hotărât ce să facă, dar într-un final o urmează pe coridor. Ea îi face semn să se apropie, doar trebuie să o așeze pe closet în spatele ușii, știe că ea nu poate să facă manevra asta singură, și până când ar veni o infirmieră, ar fi destul de sigur prea târziu! Ea îl mână cu serii de litere pronunțate șuierat, pe care, de atâta emoție, chiar că nu e în stare să le pună în bună ordine. Cu priviri de la grandoare până la rușine. Apoi cu un sfios tras de mânecă, și, după aceea, cu o ușoară împunsătură cu piciorul stâng, el ajunge să înțeleagă

în sfârșit. îi trage în jos chiloții, o așează pe colacul vasului de toaletă, se întoarce cu spatele, merge spre fereastră. Sunetele pe care le scoate o chinuiesc groaznic, se aude o țâșnitură care o zbughește în jos, nu poate să se abțină și să îl roage să iasă, nu s-a simțit niciodată atât de nevolnică în fața lui, dar apoi totul trece și el se întoarce, pentru a-i trage în sus chiloții. Nu s-au mai căcat niciodată împreună, îi trece ei prin minte.

Dar nu știe dacă lucrurile se vor limita doar la atât, după câte se petrec aici.

El pornește să o ducă înapoi pe scaunul ei cu roțile, însă în dreptul nișei cu perdele ea pune jos piciorul stâng și insistă să nu o împingă mai departe. El ar putea, foarte bine, să-și aducă un scaun, puțin mai departe stau două, între ele un ghiveci cu flori. După ce Matthes s-a așezat, revine întrebarea: *am fost politici?*

El nu zâmbește deloc, pe fața lui se citește o pace molatică, asemenea unei bucăți de unt lăsate să stea afară, la căldură. Își trece mâna dreaptă prin păr, până spre ceafă: mai bine zis, până își prinde cu propria mână ceafa, arată caraghios! Moliciunea onctuoasă se topește acum, iar din terciul care rezultă se arată o față șugubeață: M-a-i ș-t-i-i î-n a-n-i-i o-p-t-z-e-c-i...?

El a spus vorbele astea tremurând de emoție, prefăcându-și vocea în a unui bătrân și bălăbănindu-și partea de sus a corpului ca un nevolnic. Ea își amintește, fulgerător, că atunci când voia să o facă să își aducă aminte de ceva, îi tot punea întrebarea asta. îi răspunde cu aceeași mimică și gesturi, dar fără cuvinte, înțelege el.

Mijlocul anilor optzeci...

În mijlocul anilor optzeci s-au mutat din Henrichshorst la Berlin, în prima lor locuință, care era prea mică pentru cei trei copii. (Să se căsătorească? Să se căsătorească!) După aceea,

ea a fost șomeră pentru o perioadă de vreme, deși nu exista așa ceva în limbajul oficial al țării de pe atunci. I-a cunoscut pe Raphael și pe Sybille, care fuseseră la pârnaie din pricina ideilor lor opoziționiste. Pentru o vreme s-a simțit ca o oglindă mută a celor doi: ei vorbeau — Helene era uimită de asta, că vorbeau. Când se gândește acum la asta, o apucă toate alea, de la frică la furie. Se apără cumva? Da, se apără. Ceva este neplăcut. Nu s-a lăsat ea purtată de val, fără să crâcnească, vreme de treizeci și unu de ani din cei patruzeci cât a dăinuit Germania de Est? Gesturile de rezistență, care pe atunci păreau să fie ceva foarte special și impunător, s-au transformat mai apoi în mici anecdote de tot răsul. Un exemplu? Undeva, pe la mijlocul anilor optzeci, fiul cel mare a intrat la școală. Helene pregătise pentru seara dedicată părinților clasei un discurs. Învățătoarea, proaspăt venită de pe băncile școlii pedagogice, o rugase să facă acest lucru. *Cum îmi ajut copilul să aibă un început de școală eficient și vesel!* Se spune ba una, ba alta, se menționează privitul la televizor. Pe zidul din spate al clasei atârna o imagine a lui Samson, ursul din serialul pentru copii „Sesame Street”. Privitul la televizor nu i se părea un lucru prea bun, dar dacă așa era să fie, atunci emisiunea aceea era una bună și care merita să fie văzută. A spus lucrurile așa, spontan, pentru că Samson îi surâdea de pe perete. Care a fost primul val de reacție? Cea a părinților amuzați. Însă în dimineața următoare, când Helene l-a adus pe Bengt la școală, poza lui Samson nu se mai afla pe peretele din fund, în schimb, pe masa tinerei învățătoare se afla o invitație adresată ei pentru o discuție cu conducerea de partid a școlii. Secretara de partid avea o fiică în clasa lui Bengt și a simțit că este de datoria ei să provoace o a doua reacție, de data asta deloc veselă, dar care era totuși rizibilă, astfel încât Helene și-a păstrat aceeași stare de spirit plină de bună dispoziție. Dar nu fără un substrat amar. Secretara de partid smulsese chiar din seara aceea poza lui Samson de pe perete, de îndată ce învățătoarea

îi șoptise, ascunzându-se după palmă, ce și cum. Un eveniment fără urmări, îngustimea asta de minte nu era a învățătoarei, dar ea se simțea prea nesigură, pentru a nu își cere iertare. A pretextat că nu ar fi știut cine este personajul din imaginea de pe perete.

Dar de unde știți toate astea, doamnă secretară de partid?

Liniște, o figură bătută în cuie, apoi o roșeață de rușine și de furie deopotrivă, nu a spus nimic, dar, în asemenea cazuri, când nu primești un răspuns, de fapt, l-ai primit cu toată claritatea. Secretara de partid a băgat chestiunea cu pricina sub preș și s-a autotămâiat prin actul de clemență de a nu mai pune problema pe tapet. De atunci încolo învățătoarea s-a simțit, într-o oarecare măsură, îndatorată și cu sufletul greu față de Helene, dar Helene a trecut totul cu vederea, iar fiul ei nu a avut nimic de suferit. (Bengt a întrebat, doi ani mai târziu, în orele marxengels, probabil în cele de cunoaștere a patriei, extrem de serios, de ce clasa muncitoare laudă un patron, căci Engels fusese fără doar și poate unul, și, astfel, se ajunge să îi fie ridicate osanale unui capitalist. Ceea ce înseamnă că și capitaliștii pot fi totuși oameni buni.)

Încă un exemplu? La mijlocul anilor optzeci li s-a instalat, deodată, un telefon. Ea a fost de părere că ideea lui Matthes, cum că *Securitatea* s-a interpus pe fir, ar fi una paranoică, dar asta doar până într-o anumite zi, când a pus receptorul lângă aparat, să nu sune cumva, pentru că Lissy trebuia să doarmă, ca să scape mai repede de boala sărutului din corpul ei micuț, așa că s-a dus să bea o cafea la o vecină, iar când s-a întors a găsit receptorul pus în furcă. Putea să jure că nu îl pusese acolo, ci lângă aparat. A trecut de nenumărate ori în revistă începutul acelei zile, dar, de fiecare dată, se vedea pe sine ridicând receptorul, dar nu și punându-l la loc. Niciodată nu și-a putut explica dacă nu cumva a făcut un gest automat, mânată de impulsul ei către ordine, dar frica de securitate

începea să crească, se tot mărea continuu, până într-acolo încât Matthes ajunsese să se teamă să mai sune pe cineva, însă Helene începuse să se distreze tot mai tare: *Pentru băieții cu ochi albaștri, ca să aibă ce scrie*, spunea ea răspicat și foarte clar de fiecare dată, atunci când urma să stabilească unde și când să-și întâlnească prietenii. A fost o tranziție spre curaj făcută pas cu pas, treaptă cu treaptă. La mijlocul anilor optzeci a rulat și aici filmul Margarethei von Trotta despre Rosa Luxemburg. Sprijinul pe care i l-a dat această baliză morală a făcut-o să înceapă măcar să fie mai fermă în răbufnirile ei împotriva prostiei și micimii de minte, pe care și le permitea de câteva ori pe zi. Nu mai poate să reconstituie cum se întâmplau lucrurile astea pe atunci. Un film pe post de baliză, o carte pe post de zid de apărare... Chiar dacă toate astea s-au petrecut cu multă vreme în urmă, fusese atât de profund marcată de ele, încât *viata* își urma cursul printre rânduri, lucru care nu era priceput de toată lumea. Astăzi, cărțile care analizează perioada aceea nu o pot lămuri ce a făcut-o să se înalțe într-atât încât să poată vedea peste balustrada corăbiei, spre alte zări. *Totul este relativ*, își spune. Toți sunt prinși înăuntrul istoriei într-o grădiniță a lor, iar dacă nu ești în stare să te ocupi de grădinița asta a ta, trebuie să te dai la o parte.

Să te dai la o parte.

I s-a făcut frig.

Matthes aduce o jachetă, i-o pune pe umeri.

Ah, Matthes, Matthes.

Matthes a plecat din nou, a amânat Heidemuhlen pe mâine. Ea a mers cu el până la barieră, ridicarea și coborârea acesteia îi provoacă întotdeauna un sentiment neplăcut. De parcă aerul ar fi tăiat încontinuu și lăsat să pătrundă doar în valuri

successive pe terenul de dincoace de barieră. Își iau grăbit la revedere unul de la altul, ea chiar îl împinge pe Matthes cu brațul stâng, ca să se poată întoarce mai repede și să nu mai trebuiască să vadă bariera. Cât de târziu să fie? Ora cinci după-amiaza, se gândește ea, după ce aruncă o privire spre cer. Fără să priceapă cum funcționează chestia asta, a învățat, în decursul anilor, cum estimează Matthes ce oră este la un moment dat. De cele mai multe ori o nimerește cu o marjă de precizie de cel mult o jumătate de oră. Nici punctele cardinale nu sunt o problemă pentru el: își îndreaptă acul orar al ceasului său analog în direcția soarelui. La jumătatea distanței dintre limbă și semnul care indică ora 12 se află sudul. Faptul că un turn de biserică este construit spre vest, în timp ce altarul este așezat spre est, asta nu a trebuit să învețe de la el, dar de la el a aflat că pomii aflați pe un teren liber se înclină de cele mai multe ori spre est, pentru că vântul bate mai curând din vest, și nu din alte direcții. Că inelele anuale ale cioturilor de copaci sunt mai groase pe partea care dă spre sud. Că mușchiul de pe copacii care sunt expuși la vânt și la schimbările vremii crește pe partea de nord-vest. Din copilăria lui de băiat... Picioarele ei, în sandale de un albastru-închis, voiau să sară aidoma unui băiețel, peste șanțul de lângă intrarea principală, peste bănci, sprijinindu-se cu brațul drept și avântându-și trupul și amândouă picioarele deodată peste ele, peste linia dintre plăcile de beton de pe drumul spre parcare sau peste gardul care înconjoară, la o distanță de trei metri, o clădire părăsită, asemenea unei curele bine strânse. Simte un zvâcnet în picioare, ar vrea, chiar vrea, trage frâna scaunului cu roțile și îl oprește în dreptul unei mese din cantină, se sprijină de ea și se ridică în picioare.

Când își revine, își dă seama că este purtată pe targă spre camera ei, iar Carola trage scaunul cu roțile după ea.

Helene, Helene, ce năzbâtie ai făcut din nou?

A, Hartmut... Cum de a ajuns el aici, în *stroke unit*? Și cum de a ajuns ea pe *targa* asta? Amintiri care se urnesc greu, părțile nu se îmbucă prea ușor, a încercat să se ridice, parcă voia să sară, da, da, parcă a vrut să sară!

Orice băiat face așa ceva.

I s-a mai făcut o tomografie computerizată a craniului după căzătură. Află lucrul acesta în dimineața următoare, la vizită, în timpul căreia se elimină posibilitatea ca o nouă hemoragie să fi fost cauza recentei ei pierderi a cunoștinței. Medicii încă nu se pot pronunța dacă a fost vorba de o criză de epilepsie.

Criză de epilepsie?

Vrea să prindă aripi.

O viață de băiat!

Cu strigătul acesta i se tăie răsuflarea, nu mai avea aer, ar vrea să inspire profund, se înecă, simte că nu are puterea să tușească, să se elibereze, aer!, aer!, corpul i se chircește și se împinge în pernă, când de fapt ar vrea să se destindă, respirând un aer cald și plăcut, frica o năpădește din spate, din ceafă, o strânge puternic de gât și îi blochează de tot căile respiratorii, găjâie, expiră în puseuri, oxigen, îi vâjâie prin minte, oxigen se cheamă chestia aia de care are nevoie, cu ge ca geantă sau geană, să respire, să respire... ceva se mișcă, își drege glasul, ceva eliberează calea pe care îi vine aerul, cu grijă, pas cu pas, face ca atacul de panică să se domolească, iar crește, iar se liniștește, acum da, greu, foarte greu, poate din nou să respire, să încerce să respire, să aspire aer de undeva de departe, pe căi ocolite, pe drumuri tănuite, aer care să ajungă să treacă de omușor, al cărui capac n-ar strica deloc să se închidă mai bine decât cu puțin timp înainte, când s-a înecat în halul acela,

și acum se luptă cu atâta greutate să scoată saliva, o fi reușit oare? Ochii celor care au venit la vizita medicală se uită holbați la ea, un medic extern și-a împins brațul sub spatele ei și a ridicat-o în șezut, o asistentă se uită la ea speriată, medicul-șef are o privire de om care cumpănește situația.

E, își spuse ea, a reușit.

Ceea ce s-a întâmplat acum o să se mai repete, spuse medicul-șef. Urmare a paraliziei.

Dar criză de epilepsiei

Pune întrebarea tuturor celor de față și îi lămurește că a vrut să sară cu sandalele ei albastre, a simțit o zvâcnire în picioare, de parcă ar fi putut reuși, a vrut să încerce dacă poate să se scoale așa, pur și simplu, și să înceapă să umble, să țopăie, a pășit cu piciorul stâng înaintea celui drept, atât își mai amintește. În momentul acesta simte o durere de cap, are o imensă umflătură în spatele capului, un mic corn, cum ar spune tatăl ei.

Sfinte Sisoie, acum vă înțeleg.

Din fericire, există martori, care au văzut ce și cum s-a întâmplat. Chelnerița din cafenea. Două femei, care ședeau la masa vecină. De unde ar decurge că nu este vorba de o criză epileptică.

O crede oare cineva?

Înainte să-și poată răspunde la întrebare, se ia hotărârea să fie descoperită cauza: o electroencefalogramă, ca măsură de prevedere.

Trecutul se încheagă din nou val după val, mergând tot mai departe înapoi, frânturi mai mici sau mai mari, pe care ea le scoate la lumină. Sau cam așa ceva. Niciodată nu și-a petrecut atât timp scormonind prin memorie. Nu merge rău, își spune ea,

doar ultimele săptămâni, luni, dinainte de evenimentul care, în cele din urmă, a scos la suprafață ceea ce se afla cel mai profund înăuntrul ei, nu îi sunt accesibile decât fragmentar. Presupusa ei hotărâre de a pleca de acasă îi ședea stingheră în minte, fără să mai atragă nimic altceva în jurul ei. O fi vrut să o ia pe Lottchen cu ea sau nu? Să fi mers până acolo încât să plănuiască să vândă casa? Sau renunțase poate la hotărârea ei? Aneurismul a venit ca un fulger care i-a carbonizat toate frământările sau ajunsese deja la o concluzie? La ceva care, văzut din perspectiva zilei de azi, i-ar întuneca sau, dimpotrivă, lumina restul vieții, ceva *nu* voia nici în ruptul capului să îi fie luat? Cum rămăseseră lucrurile între ei, care fusese ultima lor luare de poziție unul față de celălalt? De ce Matthes nu spunea nimic despre asta? Nesiguranța îi tulbură vederea. Nu are habar dacă va fi în stare să se concentreze destul și să aibă puterea de a-l întreba despre acest lucru.

Dacă a ajuns acum o *handicapata!*

Da, cel puțin acum nu poate, în nici un caz, să trăiască singură. Vede în fața ochilor micuța locuință pe care tocmai o închiriase, două camere, balcon, bucătărie, baie, se vede stând la masa de scris, apoi gătit, deschizându-i ușa lui Matthes, care o aduce pe Lottchen. Apoi ușurarea: nu, era apartamentul în care a locuit pe vremea când avea bursă, unde era asta? Și când?

Nimic.

La început nimic...

Dar apoi lucrurile încep să îi devină mai clare, jumătate din bursa ca scriitor rezident a petrecut-o cu Lottchen, iar cealaltă jumătate nu, timpul petrecut cu Lottchen l-a luat ca pe o vacanță în doi, perioadă în care nu s-a sinchisit de manuscrisul la care trebuia să lucreze și care zăcea pe undeva prin laptop, îndepărtându-se tot mai mult de ea, până când, odată ajunsă acasă, l-a scos din nou la suprafață și s-a reapucat să lucreze la el. Încearca din răspuțeri să găsească un răspuns: Lottchen, cea

din amintiri, nu se deosebea de fapt de cea pe care a văzut-o în ultimele zile, așa că nu poate să fi trecut multă vreme, iarnă, pomi desfrunziți, pământul neted înghețat sub o mazăgă gri, au umblat pe atunci printr-o piață în care se vindeau mărfuri cu preț redus, de unde ea a cumpărat cadouri pentru Crăciun. își aduce perfect aminte. Lottchen era cu mica ei bicicletă, ea cu a ei, mai mare. Au ieșit din localitate și au mers până în zona comercială, au legat bicicletele cu lanțuri și-au petrecut vremea prin târg, apoi, încărcate, s-au întors pe biciclete la vechiul conac. Au făcut două pachete mari și au chemat oamenii de la poștă să vină să le ia, înainte să se urce în tren și să ia drumul spre casă, rucsacul era plin de fructe uscate, cu care voiau să îi îndulcească, într-un fel cam neortodox, pe cei care rămăseseră acasă, urma să fie o sărbătoare fără ciocolată, care apoi însă, evident, s-a ivit și ea, fiind întâmpinată cu strigăte de bucurie, în timp ce fructele au stat multă vreme în sertarul familiei fără să fie luate în seamă, puse într-o cutie de pantofi, pe care Matthes a sacrificat-o din resursele lui inepuizabile. Așa a fost: sărbătoarea Crăciunului a picat la jumătatea perioadei ei de bursă, înainte fusese trei săptămâni în Nottuln, iar după Anul Nou la fel, în — Miinsterland? Așa se chema locul acela? Da, acum vede gara de acolo și tarabele din fața ei, de unde se ridică un miros de ulei răsfolosit în care se prăjeau pește, cartofi și chiftele, ea cară geamantanul roșu, ba nu, îl trage după ea cu o mână, iar cu cealaltă o ține pe Lottchen, pe burtă are geanta albastră, deci banii și biletele, îi e teamă să nu se întâmple ceva cu ea în toată înghesuiala asta, trebuie să aștepte să sosească autocarul în stație, care urmează să apară odată și odată din tot șirul de autocare perindându-se prin fața ei, niciodată conform programului, niciodată previzibil, ceea ce încă nici nu știe, când stă aici și cercetează orarul pe care îl printase acasă, este locul de unde pleacă autobuzul, în cele din urmă se urcă în el, când cel pe care îl aștepta a sosit în sfârșit, în fața lor stă o fată tânără,

geamantanul acesteia se află lângă al ei, când pornește autobuzul, geamantanul fetei se răstoarnă, fata sare de pe scaun, dărâmă și geamantanul lui Helene, încep să râdă, fata se așază în cele din urmă din nou pe locul ei, ar vrea să spună ceva, de asemenea și Helene, dar renunță ambele, fata începe să citească, Helene se uită încoace și încolo, ba afară pe fereastră, ba la Lottchen, care moțâie, sub mâzga gri se întinde un teren neted, n-are alte cuvinte să-l descrie, merg o vreme pe autostradă, apoi ies de pe ea, între timp au schimbat poziția geamantanelor și le-au culcat la podea, măcar așa nu mai puteau să se răstoarne și nici să mai alunece încoace și încolo, pentru că mai era acolo și o femeie cu un cărucior de copil, exact în dreptul geamantanului lui Helene, autocarul se oprește, merge, iar se oprește, în cele din urmă face haltă în Nottuln, fata coboară dimpreună cu Helene și cu Lottchen, nimeni altcineva, se uită una la alta, Helene nu e sigură în ce direcție să o ia, fata așijderea, iar când aceasta ajunge, în sfârșit, să întrebe un trecător unde se află adresa pe care o caută, Helene spune că și ea cu Lottchen trebuie să ajungă tot acolo, merg împreună, mai sunt cam patru sute de metri...

Este foarte bucuroasă că i-a revenit în minte ultima sărbătoare de Crăciun și cele ce s-au întâmplat înainte. Fata, Marlene, voia și ea, după ce i se va fi scurs perioada în care urma să stea aici, să se mute din Leipzig în Berlin, era absolventă a institutului de literatură și tocmai publicase o lucrare de debut, care a fost foarte apreciată. Helene i-a propus să stea, pentru început, în Casa Karlshorst, până își va găsi o locuință care să-i convină și a cărei chirie să o poată suporta. în S. a rămas cu o lună mai mult decât Helene, Matthes a văruiat una dintre camerele care, între timp, nu mai erau folosite decât sporadic, după ce băieții plecaseră, au cărat înapoi în camera aceea un pat, o masă și un dulap, dar tot restul l-au lăsat în pivniță, iar când, în cele din urmă, Marlene urma să vină spre sfârșitul lui ianuarie, ea le-a scris o scrisoare că renunța: se îndrăgostise, se putea muta

la prietena ei. Helene se gândește la pauza pe care a trebuit să o facă între informația că Marlene s-a îndrăgostit și cea că se va muta la prietena ei.

Îi vine în minte Patricia, din cămin, studentă la medicină, asta cu mulți ani în urmă. Helene rămăsese perplexă când Patricia, femeie măritată și cu doi copii, i-a destăinuit, după ce a invitat-o la cină, că o *iubește*, soțul nu era acasă, Helene a ascultat-o și apoi a sărutat-o pe Patty pe frunte fără să spună un cuvânt, după care a plecat, în timp ce Patty stătea pe scaun cu ochii în lacrimi și fără să scoată nici ea un cuvânt, de atunci Helene a evitat-o, când se întâmpla să îi iasă în cale, totdeauna sfioasă, totdeauna mai subțire decât era de fapt și, după douăzeci de ani, s-a pomenit la ușă cu Patricia și cu femeia ei, nu fără mândrie și cu o certă demnitate. Da, s-a întâmplat cu patru ani în urmă, Helene și Matthes tocmai se mutaseră în noua casă și erau ocupați cu despachetatul lăzilor și cutiilor, pivnița era inundată, au avut de trecut prin multe cu constructorul din cauza asta, nu puteau depozita nimic în pivniță și se temeau deja că umezeala se va întinde asupra întregii case. Taman în mijlocul celui mai mare haos a sunat la ușă Patricia, avea adresa de la o colegă de studii, cu care Helene păstrase legătura, să fi venit special, din Eisenhiittenstadt până aici, pentru a o revedea pe Helene? Nu într-un totul. Pe lângă cei doi copii pe care Patricia îi avea de atunci, s-au mai adăugat doi, iar aceștia, gemeni, cu o greutate foarte mică la naștere, cu retinopatie, mergeau de o săptămână la școala specială pentru copii cu probleme de vedere. Patricia i-a luat acasă la sfârșitul săptămânii și a profitat de ocazie să treacă să o vadă pe Helene. (Nu-și poate aminti numele băieților, dar cine știe dacă ar fi putut-o face și altminteri.) Femeia lui Patty era electrician, a prezentat-o simplu ca pe „nevasta mea”, deși pe atunci nici nu era posibilă o căsătorie între lesbiene, poate au fost în Olanda sau în Danemarca să se căsătorească, se putea oare așa ceva?, și Helene a putut să se uite drept în ochii blondei

cu păr sărmos și să o găsească frumoasă. După două ore, Helene a privit în urma lor, cum treceau în fugă strada ținându-se de mână, îndreptându-se spre mașina lor care era parcată vizavi, cum s-au urcat în ea după ce s-au sărutat îndelung, și s-a întrebat, crede ea acum, cum arătau ea și Matthes împreună, când plecau după ce făceau o vizită unor prieteni și mergeau agale spre mașina lor, nu se sărutău și, cu siguranță, trebuia să scurme prin geantă după chei, în loc să îl țină pe Matthes de mână, ea urma să deschidă cu putere ușa mașinii și să se lase să cadă pe scaunul șoferului, apoi să se mire pe unde se mai aține Matthes de nu mai vine odată, dacă era întuneric, era sigur că stătea pe după un pom și făcea pipi. Căsnicie veche, se gândește ea, și totuși Matthes era un tinerel printre cei de vârsta lui, în continuare imprevizibil, dându-se peste cap, știind să ocolească ceea ce se aștepta de la el fără urmă de scrupule, pentru a apărea, deodată, pe altă parte decât cea la care se așteptau ceilalți, rânjetul lui era contagios, nu și zâmbetul lui, numai că presupusa lui vârstă, care era la mile distanță de adevărata sa vârstă, mult mai înaintată, nu avea nimic de a face cu vârsta căsniciei lor, s-au luat oficial acum aproape douăzeci de ani, dinăuntru mașinilor ei urcă o rumoare, iar faptul că ea crede că îl cunoaște până în ungherele lui cele mai ascunse, dar că, pe de altă parte, îi consideră comportamentul ca fiind unul imponderabil, iată o nouă ghicitoare pentru ea.

Imponderabil.

Neologismul ăsta îi vine în minte deopotrivă cu voința de a-l urmări *ad absurdum*. Neapărat.

A dormit epuizată, exercițiul amintirii te ia cu el (încotro?), cineva o trezește, pentru că trebuie să facă în curând encefalograma, care urmează să elucideze cauza evenimentului

de ieri. Trebuie să se îmbrace, lucru care îi ia timp, asistenta (una nouă, pe care nu o cunoaște) trebuie să o ajute să își tragă în sus pantalonii de jogging și puloverul galben peste cap, de pantofi nici nu mai putea fi vorba, la graba care se impunea, dar ea se gândește la ei și insistă. Insistă să își pieptene părul și să se dea cu cremă pe față. Asistenta se indispune văzând cu ochii. Când Helene ajunge, în cele din urmă, să stea așezată în scaunul cu roțile, se întreabă dacă faptul că e mândră de memoria ei li se poate părea altora ciudat, dar apoi își dă seama: ceilalți nu știu nimic despre asta. Asistenta o duce la ascensor, coboară, în clădirea principală urcă din nou, neurologie, predă toptanul de hârtii, a căror anexă este ea. Pleacă fără să îi arunce o privire sau să îi spună un cuvânt. Vaco! Asta ar fi putut face și singură. Stă în scaun și așteaptă. Înaintea ei e un bărbat *avariat*— se poate spune oare așa? Din calotă îi lipsește o bucată mare pe partea stângă, craniul arată de parcă ar fi primit o lovitură grea, se vede pulsație puternică sub pielea rozalie, ea nu simte nici o urmă de scârbă, mai curând ar vrea să-l întrebe ce i s-a întâmplat, dar vede atunci că îi lipsește un braț și, ca răul să fie și mai rău, îi mai lipsește și o gambă, i-au cusut cumva piciorul de genunchi? Acum chiar că i se face rău, dar avariatul nu vede asta, plutește pe undeva, ochii îi sunt doar mijiți, iar ceea ce se întrevede printre pleoape e ceva albicios. Când Helene se uită la jumătatea aceea a capului lui care a rămas întregă, ajunge la concluzia că el trebuie să fie foarte tânăr și arătos. Că a fost arătos.

Moșmondeală în atelierul de cârpăcit.

O cuprinde pe loc rușinea. Din fericire, tânărul este luat de un asistent corpulent și cu o față blândă, ba chiar vede cum e cuprins de un val de milă, așa un sentiment nu a mai simțit aici niciodată. Cum se vor putea pune electrozii pentru encefalogramă pe un cap ca acesta? Poate că avut totuși noroc cu ceea ce i s-a întâmplat ei. Ar fi putut să fie mai rău. Totdeauna poate să se întâmple ceva mai rău, totul este relativ, mai ales

dacă privești retroactiv, doar trebuie să îi fie clar lucrul acesta, sau cumva totuși ceva nu îi este clar?

Ii este clar.

Asistentul corpolent vine să o ia acum și pe ea. Lipsit de milă. Doar bun. Mila i-ar pătrunde în carne, precum napalmul, își zice ea, chiar dacă ai putea să fugi, nu ai putea scăpa, odată ce ți-a ajuns pe piele. Își mai ridică o dată precaut privirea spre el, dar nu se vede nici un semn de milă pe fața sa. O duce într-o încăpere lungă și albă, cu o fereastră micuță, prin care nu intră decât puțină lumină. O porțiune de zid aproape că întretaie camera asta lungă ca un furtun. În jumătatea din spate, unde ajunge ea, este aproape întuneric. Stă pe scaun. Durează. Este întuneric. Afară începe să plouă, bate în geam, o adoarme, câțiva stropi pătrund înăuntru, brusc se trezește din nou, atunci când o sperietoare de femeie își bagă capul tam-nisam pe ușă fără multe maniere, vede că e acolo, își retrace capul și, în locul lui introduce un corp în formă de șurub din sârmă și, chiar la sfârșit, un căpșor care se zbânțuie nițel. Capul și corpul par să se miște în direcții contrare, sus spre dreapta, apoi jos spre stânga. Și invers. Doar picioarele ei parcă sunt înfipite în podea, Helene se uită la ele uimită cum crește masa centrifugă, care se împarte în mușchi și vene, al căror joc este clar vizibil în papucii ei lăbărțați Birkenstock. Poartă un hălățel alb scurt și pantaloni trei-sferturi, care se sfârșesc puțin mai sus decât ar trebui din pricina gambelor ei musculoase. Pe degetul mijlociu și pe inelarul mâinii stângi are câte un inel auriu, aproape identice, cu câte un rubin în mijlocul unor frunzulite aurii.

Ei, atunci să-i dăm drumul!

Vocea pe care a auzit-o îi amintește de învățătoarea pe care a avut-o din clasa întâi până într-a patra, al cărei glas suna ca un ferăstrău, la care se adăugau, din când în când, și niște accente colerice. Dar ce este mai important: ea vorbește încontinuu, propozițiile se sting spre sfârșit, suflul de aer care

le poartă trebuie să își revină înaintea fiecărei noi propoziții, de aceea vorbește hăcuit, împiedicat, greu de suportat. Nu e în vârstă, să aibă vreo treizeci și cinci de ani? Ii pune lui Helene un harnașament din piele pe cap și îi unge pielea capului cu ceva în locurile în care vrea să pună electrozii. Vorbește în continuare întruna, Helene înțelege gară, pereche de pantofi, cleme de păr, fiice și un tămăduitor, propoziții al căror sunet se pierde treptat și nu se leagă de fel între ele, Helene se străduiește să înțeleagă ceva, în cele din urmă renunță, este copleșită, învățase, pe când studia, că o encefalogramă nu iese bine decât dacă pacientul este complet liniștit, închide ochii și se așază cât mai comod în scaun, se miră chiar cât de bine o poate face, nici nu credea că poate fi atât de flexibilă în ultimele săptămâni, coloana i se apleacă taman cum trebuie, mâinile cuprind ușor, dar sigur, mânerule scaunului, e frumos să ții ochii închiși și să simți cum cineva se ocupă de tine, cineva necunoscut, dar care nu are intenții malefice, cum bănuise cu puține săptămâni în urmă că ar avea personalul de la secția de urgență, pe când se afla într-un fel de semiconștiență. Mai e frumos și să simtă că viața a prins-o din nou din urmă, că nu a părăsit-o, pentru că nu și-ar fi făcut partea ei de treabă. Din contră, viața a profitat de această stare de pasivitate, pentru a pătrunde în memoria ei în cel mai direct sens posibil și, pe când se află aici, pe scaunul pe care i se va face encefalograma, în timp ce mâinile unei femei necunoscute se ocupă de capul ei, Helene *simte* deodată că existența acestei femei depinde, indiscutabil, de faptul că există oameni ca ea, cărora li se întâmplă ceva rău. Că sunt oameni cărora trebuie să li se pună chestia aia pe cap și să se caute cauza suferinței lor. Medicii își datorează existența bolnavilor, pentru care, de multe ori, au mai curând un sentiment de superioritate și de sarcasm, decât unul de respect, iar invers, respectul pe care bolnavii îl arată medicilor se transformă într-o frică reverențioasă sau într-o ascultare orbească. Ciudat mai este croită lumea asta.

Ea ar spune că lucrurile stau de-a-ndoaselea, dar aici nu o să o întrebe nimeni despre așa ceva.

Asistenta cea nonșalantă îi dă indicații. Închideți ochii. Când auziți un bip vă rog să îi deschideți. La următorul bip să îi închideți din nou. E întunecat și sinistru în partea din spate a mașului ăluia de încăpere, Helene trebuie să se străduiască să audă sunetele de semnalizare, o cuprinde încet somnul, un soi de melc întunecat, care i se urcă pe piele. Dar imediat urmează alte indicații: Țineți ochii deschiși, o secvență de lumini pâlpâitoare pune melcul să bată în retragere mai repede decât te-ai fi așteptat. Din nou, și încă o dată.

Între aceste reprize, de fiecare dată controale, ca să se constate dacă electrozii stau la locul lor. Acum vă rog să respirați repede și profund! Minute întregi. Helene se gândește la saltelele gonflabile pe care le-a umflat când era mică și la faptul că, de fiecare dată când tot sufla în ele, i se făcea rău. Așteaptă să i se facă și acum rău, dar nu se întâmplă nimic.

Au trecut douăzeci de minute.

Douăzeci de minute de *viață*.

Astăzi nu îi vine absolut nimic în minte, domnește o curățenie lucie, îți dădea impresia că totul fusese frecat până la perfecțiune, să nu mai rămână nici cea mai mică urmă, ceea ce vede dinaintea ei este o pârtie gri, lucind metalic, care o ia în jos și pe care i se prăvălea pe dată orice gând, de cum se va fi ivit. De când se află aici a avut două sau trei zile de-astea, nu știe dacă avusese acest sentiment și *înainte*. Nimic concret între sinapse, își zice ea și se miră că gândește în acest fel, când crede că tocmai a observat că nu e în stare să gândească. Această bănuială vine așadar de undeva, dar înainte să poată fi prelucrată și să ia o formă oarecare în cap, bănuiala s-a și rostogolit deja, s-a dus,

nu irecuperabil, pentru că se întâmplă ca uneori să se reîntoarcă sub forma unei trimiteri, a unui indiciu aluziv, care o înconjoară în zbor dând grăbit din aripi, dar care nu poate fi prins în acest tumult mișcător și care, oricum, dispare apoi foarte repede. Așadar, îi e teamă, este pierdut irecuperabil, iar frecvențele inimii ei le depășesc pe cele ale pacemakerului. Se bucură când inima ei începe să bată de una singură mai repede de șaiszeci de ori pe minut. Bucuria și teama se țin pentru un moment în cumpănă, apoi învinge cea din urmă, bătăile inimii scad sub apăsarea fricii pricinuite de vârtoarea frânturilor de gânduri zburătăcindu-se aiurea încoace și încolo. Vrea să se adune și să se liniștească. De-ar putea să se mai agațe, măcar pentru un moment, măcar de o singură frântură de gând! Menghina încearcă să țină între fălcile ei crâmpie de gând, dar știe că nu are șanse de izbândă, își închide ochii cu greutate, iar sub pleoape pupilele îi joacă încoace și încolo. Este atât de surescitată, încât trebuie să se ajute cu mâna stângă, prinzându-se cu înverșunare de bara patului. Buricele degetelor ajung să se albească din pricina puterii cu care cuprinde și strânge bara. În cele din urmă, îi dispare nevoia de a-și lăsa pupilele să zvâcnească încoace și încolo. Treptat, nevoia aceea se pierde, iar atunci când slăbește încet strânsoarea, se simte de parcă ar fi făcut un sprint de patru mii de metri, de după care a început deja să-și revină nițel, astfel încât doar plăcutul tremur al pulpelor rămâne mărturie a efortului depus, însă acum nu mai găfâie, i-a revenit respirația normală. Mai stă culcată așa pentru o vreme, apoi ridică partea patului care îi sprijină capul în poziție aproape verticală și întinde mâna după ziarul de ieri, pe care i-l adusese Matthes. De la căderea talibanilor, interdicția de a cultiva macul pentru producerea de opiu aproape că nu mai poate fi impusă, citește ea. Oficialitățile ONU apreciază că se va obține o recoltă de până la 3 000 de tone de opiu, din care se pot extrage 300 de tone de heroină. Ce înseamnă asta? Nu încercaseră talibanii, ca musulmani radicali,

să elimine plantațiile de mac? Probabil că interdicția provine din perioada de dinaintea ultimului octombrie, când SUA și aliații lor au început bizara lor campanie antiteroristă. A, uite, scrie și că Mullah Omar, conducătorul talibanilor, este cel care semnase decretul de interdicție și că raportase un mare succes cu acest decret, deoarece anul trecut nu s-au mai produs decât 80 de tone de opiu neprelucrat. Atunci, dominația talibanilor a avut totuși și ceva *bun* (ea își țuguie buzele în batjocură) — reducerea drastică a cultivării de opiu. Dar nu se afirma oare că talibanii islamiști, ca și al-Qaida, se aprovizionau cu bani și arme de pe urma negoțului cu opiu, unul dintre pretextele pentru începerea acestui război? Ea simte clar că ceva nu e deloc în regulă aici, dar nu poate să formuleze acest lucru într-un mod coerent. Își amintește că a văzut într-un film faptul că, din satelit, se pot observa cu ușurință terenurile pe care sunt culturi de maci, că acestea nu pot fi ascunse. Este adevărat că talibanii diminuaseră riguros aceste culturi. Ceea ce nu se potrivește aici are de a face cu americanii și cu afirmația lor, că vor să elimine creșterea de opiu. De la ocuparea Afganistanului, culturile se înmulțesc din nou, fără ca americanii să dea semne că iau măsuri hotărâte împotriva lor. O cauză declarată de a începe un război s-a dovedit, și de această dată, doar un paravan. Sau să nu fie așa? Nesiguranța începe să crească înăuntrul ei, în zona în care ar trebui să poată gândi de ce au intrat americanii și aliații lor în Afganistan. Explicații mincinoase — formularea asta îi este cunoscută, dar nu reușește să concretizeze conceptul. Dincolo de culturile de maci, care nu era decât o explicație minoră pentru a declanșa un război.

De ce, mama mă-sii, s-au băgat americanii în războiul ăsta?

Uite, aici e explicația: Imaginea năruirii celor două turnuri... Când s-a întâmplat asta? În septembrie, aproape acum un an, un eveniment pe care, deopotrivă cu urmările sale, l-a urmărit cu sufletul la gură tot timpul de atunci încoace! Până când

Dumnezeu a început să bată cu putere în timpanul din capul ei și a rupt orice legătură dintre ea și ceea ce venea din afară...

Nu se ridică din ea niscai mlădițe precaute? Deodată descoperă bula de sticlă care o înconjoară. Într-un loc, într-un punct minuscul, un vârtej mai puternic a reușit să spargă sticla și, prin gaura aceea, a putut vedea acum turnurile năruindu-se. Da, numai așa va reuși: să facă așa încât nenorocita asta de iederă (sau ce-o mai fi) să spargă globul în care se afla! Un lucru nu lipsit de primejdii, dacă te gândești la ploaia de cioburi care ar urma, dar dacă poate să facă tulpinile să crească dese, cât mai dese, cu atât mai mică este probabilitatea ca bila să se spargă în capul ei. Nu poate să înțeleagă că acolo, afară, există *lumea*, până acum încercase să sape canele spre trecut, care nu fuseseră însă decât trecutul ei, a încercat să reconstruiască filmul, a cărei protagonistă este și în continuare, fără să-și dea seama cât de izolată trăia aici, în ce spațiu nenorocit, menit să o ferească de tot și toate! Se uitase la nori ca de sub un clopot care se curba deasupra capului ei și se întindea până hăt la orizonturi, iar pisicile care i-au tăiat calea în grădina spitalului au rămas fără legături cu cele sălbatice din pădure, legături pe care și le închipuise totdeauna vii, iar fulgii de ovăz din mușii au căzut pur și simplu din pungă, laptopul din ceruri și pixul din penar. Atât de simplu se întâmpla totul, încât nu mai era loc pentru tot ce ar fi putut fi altfel, pentru o alternativă sau pentru mai multe posibilități, iar ochii ei fuseseră plini, dar, de fapt, goi, își dă seama de asta acum, când ceea ce văzuse începe parcă să intre la apă, iar tot ce a gândit începe, deodată, să se apropie de ea, încă timid, încă împiedicându-se, dând fiecărui obiect o aură și fiecărui cuvânt o mare bășică din piele, care se întretaie cu alte bășici ale altor cuvinte, cum se conturează intersecțiile și cum se formează noi cuvinte în interiorul ei... Și tot așa mai departe.

Și să treacă tot timpul cu capul prin zid, chiar dacă țeasta ăsta a ei are acum două găuri proaspete în oasele craniului și o foarte vizibilă sutură pe frunte, care o vor face, probabil, mai sensibilă decât se crede.

Evident, encefalograma a scos la iveală locul problematic, dar nu și o creștere a excitabilității, medicii pleacă acum și ei de la adevărul lui Helene, că a vrut să se ridice în picioare, oricum cam așa ceva reiese din cuvintele spuse în șoaptă între ei în timpul vizitei medicale. Deci, fără medicamente, dar ținută sub observație cu mai multă atenție. Ea ar fi refuzat oricum o medicație împotriva epilepsiei — știe prea bine de ce a căzut. Heidemihlen este amânat pentru zilele următoare. E pe punctul să o cuprindă furia, dar reușește să o domolească încă înainte să izbucnească. A avut noroc.

Zace în pat, și-a ridicat din nou partea mobilă pentru cap și și-a tras piciorul stâng înspre ea. Dreptul se mișcă și el, dar mult prea puțin. Așa că își apucă pantalonii și trage, până când piciorul ajunge să stea în unghi, cu genunchiul în sus, exact ca stângul. Apoi apucă repede cu stânga mâna dreaptă, iar acum ambele brațe sunt încolăcite în jurul genunchilor. Stă nemișcată. S-ar putea să pară relaxată. Ar vrea să fumeze o țigară. Dar în poziția asta îi este imposibil să apuce o cană sau să ia în mână o carte — piciorul drept îi tot alunecă spre saltea. Înainte ar fi putut să stea așa. Înainte: asta înseamnă cu șase săptămâni în urmă.

Înainte nu stătea însă așa în pat, pentru că patul de acasă nu avea o parte mobilă în zona capului. În timp ce se gândește la asta, parcă simte că cineva se sprijină de spatele ei. Cineva cu vertebre ascuțite. Simte până și capul, de pe care se prelinge acum peste umerii ei un păr lung, este deja ușor grizonant, acel

cineva nu este, așadar, chiar tânăr, nu este un păr colorat roșcat cu hena, ca al uneia dintre fiice, sau șaten, ca al celeilalte, cele două ies din discuție, deși ambele au vertebre destul de ascuțite. Acel cineva își trece mâna peste capul său și al ei și o așază pe fruntea ei, făcând-o să tremure din pricina atingerii atât de blânde, simte cu toată claritatea apăsarea ușoară pe părțile osoase operate și lipsite de simțire și, încet, se lasă moale mai în jos și își desface mâinile pe care le ținea strâns împreunate, piciorul drept căzându-i, fără vlagă, pe saltea. Și stângul alunecă încet în jos. Stă așa minute în șir.

Știe cine era acel cineva.

Acea cineva, dacă ar fi s-o spună mai corect.

O cheamă Viola.

IV NERVURI

Viola i s-a arătat într-un fel atât de neașteptat, încât a amuțit-o pentru toată ziua. Prea mare efortul de a căuta vorbele de care are nevoie pentru a încheia un răspuns la întrebările care i se pun. Sau, de fapt, nu o întreabă nimeni nimic, totul se petrece doar în capul ei? Ba da, cineva a întrebat-o ceva, e foarte sigură de asta. Cele două surori se uită lung la ea. Li se mișcă buzele. Mai e și Carola, care o ține de mână și își apropie foarte mult fața de a ei, într-atât încât o împunge cu vârful firelor ei de păr blond. De ce remarcă lucrul acesta, dar, pe de altă parte, nu aude absolut nimic? De fapt, dacă e să fie sinceră, nu are nici un chef să se gândească la ce, de ce, cum și necum... Totul e prea dificil. Închide ochii. Gata.

Gata? Nu prea, pentru că Viola nu s-a pierdut cu totul pe undeva prin capul ei, ci stătea ascunsă într-un cotlon al creierului ei sau e posibil să fi secționat doctorii cu scalpелul legăturile cu ea, lăsând-o, în mintea ei, undeva mai la o parte, mai neștiută? Acum o vede: un trup mare, ale cărui trăsături masculine erau evidente, un cap oval, un nas foarte subțire, ochi care se irită ușor și o gură sarcastică, având colțurile buzelor orientate în jos, o bărbie care se înfige înainte, un breton tăiat neîngrijit, iar restul părului ei subțire înnodat într-un coc, parcă era o ceapă,

avea degete lungi, picioare lungi, iar pieptul părea să fie și mai plat decât era de fapt, din cauza începutului de burtă. Pantaloni uzați, un pulover croșetat, bej, peste care purta un hanorac în culori verzui, de camuflaj.

Când a văzut-o pentru prima dată, Viola avea ceva distonant, ceea ce a făcut-o pe Helene să se simtă descumpănită, fără să poată însă să spună ce era acel ceva. Dar atunci când Viola i s-a prezentat, Helene a avut sentimentul că i-a rețezat o ghilotină limba. *Cum ați spus că vă cheamă? Eu am înțeles că ați spus Viola. Iertați-mă, poate n-am auzit bine... /*, ar fi vrut ea să spună, dar a închis pe dată gura, tocmai când era să zică vorbele acelea: Viola i-a vorbit cu o voce masculină. Helene a crezut, fără umbră de îndoială, că Viola este un bărbat. Doar că vedea cu ochii ei cine se afla în fața ei. Aceiași ochi pe care cu greu a reușit să îi facă să nu caute sânii Violei, pentru a verifica dacă e ceva adevărat din toate prin care trecuse în aceste câteva frânturi de secundă. A roșit pe dată, cuprinsă de un sentiment care aducea cu o totală supușenie, sub privirea dominatoare a Violei, care se uita la ea de sus și afișa un surâs cel puțin rece. Vină. Sentimentul acesta a cuprins-o atât de neașteptat precum soarele care apăruse atunci, cu totul pe nepregătite, în acel început de noiembrie în care s-au cunoscut. În fond, această izbucnire de lumină, această strălucire neașteptată, era pe măsura celor ce s-au petrecut în parcul palatului Sanssouci, dar ziua aceea nu îi revenise în minte până atunci lui Helene decât prin apa pe care o folosea ca să spele, cu mult sânge, podelele din Casa Karlshorst, apă pe care o arunca apoi, din vreme în vreme, în closet. Plumburie și soioasă. Și așa ajunsese să stea sfrijită și cu umerii strânși, asemenea unui câine plouat, în mijlocul acelor neașteptate raze de soare, care se pogorau asupra ei, în timp ce fața Violei parcă se destindea încet-încet din îngâmfarea ei studiată, forma gurii ei dând vagi semne de compasiune. Mai târziu, când au discutat despre acea întâlnire, nu au putut

spune nimic anume despre durata ei, Viola o considera în mod ferm cu mult mai lungă decât credea Helene că ar fi fost. Când acel moment magic s-a destrămat, și-au dat mâna și fiecare și-a văzut de drumul ei.

Cel puțin așa au crezut atunci, pentru câteva momente, până când s-au întors una spre alta, și Helene și-a dat deodată seama: momentul în care s-au cunoscut nu s-a întâmplat, așa, din senin, sub cerul care se luminase! Viola nu a vrut să-i răspundă prin poștă cum o cheamă. S-au întâlnit la palatul Sanssouci, pentru că Viola locuia în apropiere, în Potsdam, iar Helene era cea care voia s-o vadă. De asta nici nu venise Viola la Berlin, pentru că ea, de fapt, nu voia nimic de la Helene. Stabiliseră ca semnalment de recunoaștere geanta de un roșu zmeuriu a Violiei. Helene este sigură, până în ziua de astăzi, că nu mai există o a doua geantă de soiul acesta. Cauza întâlnirii lor...

Vine Matthes. O întrerupe.

Nu, Helene nu are chef de vorbă astăzi.

Își dă seama: Matthes nu își face griji pentru ea. El îi consideră tăcerea ca fiind, poate, una dintre escapadele ei — a mai avut multe episoade în care nu scotea o vorbă, chiar dacă nu pentru multă vreme, poate pentru o jumătate de oră sau o oră întreagă, după care cuvintele se rostogoleau din nou de unele singure din gura ei ca niște lemingi goi și ciudați, care se dădeau de-a berbeleacul. Poate că el socotește reîntoarcerea la acele reprize de tăcere, pe care învățase să le considere niște forme de protest din partea ei, drept un semn de bun augur. Se abține de la felul lui copilăros-răutăcios de a-i învărteji în gură lemingii. Când aceștia ajung să se prăvale pe rând, iscă mare panică în grămada zvârcolitoare pe care ajung treptat să o formeze. E adevărat că, de când Helene se află în spital, el nu s-a gândit niciodată să facă așa ceva, dimpotrivă, este atent și prevenitor, încercând să ghicească ce dorește ea chiar și fără să-i spună măcar un cuvânt, dar, cu siguranță, nu a uitat nici un moment din viața

lor. În timp, s-a trasat de la sine o graniță bine delimitată între Viola și Matthes, o graniță care o împarte pe Helene în două — când închide ochii, simte durerea care se întinde de-a lungul acestui hotarului, până la capăt.

Nu îl întărită pe Matthes cu nimic.

Dimpotrivă, îl ignoră pentru minute bune, timp în care urmărește mersul soarelui, care dispare undeva după ruina vechii centrale termice. S-a făcut deja atât de târziu — ce s-a întâmplat cu cina de astăzi? Nu își amintește, dar, când se întoarce pe o parte, vede pe noptieră feliile de salam aranjate cu grijă, jumătatea de ou cu ceapă verde, sucul de mere. Probabil că i le-a adus Carola, gândindu-se că doarme și că nu poate să ajungă la timp la cantină. Întinde mâna după ou, vrea să îl bage în gură. Matthes încearcă să o oprească, îi apucă mâna strâns, dar băgase deja în gură prima jumătate din jumătatea de ou. Bine, o să mănânce doar atât, de altfel, probabil că nici nu i-ar fi făcut bine să înghită toată jumătatea aia de ou, ținând cont de dificultățile pe care le avea când voia să înghită. Mestecă rar, apoi așază cealaltă jumătate de jumătate de ou pe farfurioară. Nu, totuși să nu o mănânce. Matthes se apleacă deasupra ei, o ia în brațe, își lipește obrazul de al ei. Își ia la revedere? Da, dar nu a auzit nimic din ce i-a spus la plecare.

Se simte bine. Adoarme.

Ridicați picioarele! Hai, amândouă!

Helene stă întinsă pe salteaua de sport. Poate trage de piciorul stâng cât să ajungă până la un unghi de nouăzeci de grade, iar dreptul poate până pe la treizeci. Nu-i rău, își zice. Cu brațul drept însă, știe ea bine, nu o să poată face nimic, nu poate să miște nici măcar un deget, oricât de puțin. Se aude deja comanda: *Brațele în sus!*

Cel stâng se înalță.

Și cu dreptul ce facem?

Fizioterapeuta știe în ce stare e, de ce nu o mai lasă în pace?

Acum bagă un pumn sub umărul lui Helene și îi stimulează zona cu oasele degetelor, aproape că nu o doare, dar simte puternic efectul măsurii. Ii ridică brațul drept și i-l rotește încet spre în afară. Când ajunge să îl țină întins drept în sus, îi spune lui Helene să îl împingă la intervale scurte înspre mâna cu care îi ține brațul. Chestia asta nu merge deloc, așa că exersează mișcări minimale de înclinare și de îndreptare a brațului, din cot. După aceea o pune să țină brațul drept în sus, cât timp poate!, după care terapeuta nu i-l mai sprijină. Rezistă doar câteva secunde, apoi brațul îi cade. Oricum, tot e ceva. Începe să îi potrivească o curea care să îi susțină umerii, făcându-i să se încline spre înainte. Apoi o întoarce pe partea cealaltă. Stă acum pe spate. Terapeuta se află la capul patului și trage de brațul drept, îl întoarce ușor și își introduce mâna sub umărul drept. Helene simte nevoia să-și miște mijlocul ajutând astfel să fie întoarsă. Întreaga ei parte dreaptă este întinsă, trasă în lungime, și mai tare, se simte bine, Helene observă cât i-a lipsit așa ceva până acum. Când ajunge în sfârșit să stea culcată pe burtă, terapeuta mai vrea să o facă să se sprijine pe genunchi și în mâini. Nu reușește să își țină echilibrul. Își închipuie că ar reuși dacă s-ar forța din plin cu partea ei stângă, cea puternică, dar nu îi iese. Terapeuta încearcă să o ajute, degeaba însă, totul se termină lamentabil.

Lacrimi, pentru o clipă...

Cauza întâlnirii ei cu Viola?

Helene făcea cercetări pentru un articol pe care i-l comandase o revistă dedicată femeilor, trebuia să scrie despre perechi care

fuseseră căsătorite și apoi au divorțat, iar acum cei doi foști parteneri erau dispuși să vorbească deschis despre relația pe care au avut-o. Era, evident, o muncă pe care nu o faci decât pentru a mai câștiga un ban. Viola semnase, e-adevărat, cu V. scrisoarea pe care i-a trimis-o lui Helene. Viktor, Volker, Volkmar. Helene l-a pus pe Matthes să scaneze scrisoarea și să o treacă pe laptopul ei. Căuta acum cu febrilitate fișierul respectiv. „În anul 1994 am divorțat de nevasta mea. Am fost obligați să facem acest pas. Nu știu dacă fosta mea nevastă mai vrea să vorbească astăzi despre noi. V.“ Iată, e scris negru pe alb. Acest divorț forțat era ceea ce o făcea curioasă pe Helene. Își dăduse întâlnire cu V. în parcul de la Sanssouci, la picioarele renumitelor trepte, s-a întâlnit acolo pentru prima dată cu Viola, care, evident, se aștepta la o reacție negativă din partea ei. Faptul că Viola a făcut, după momentul în care s-au prezentat una alteia, câțiva pași alături de Helene — și-a explicat aceasta mai târziu —, s-a datorat sentimentului de confuzie pe care i l-a provocat înfățișarea și modul ei de a se purta. Într-un fel oarecum incert, simțeau, fiecare dintre ele, că nu trecuseră încă peste stările lor de confuzie. Și-au întors privirea una spre cealaltă în același timp. Helene nu s-a putut abține să nu pufnească în râs, în ciuda vinei pe care o simțea cum îi stătea călare pe ceafă, iar Viola a etalat, după câteva mici semne de stânjeneală, un zâmbet larg, cuceritor. Helene nu a știut cum să se descurce altfel decât prin mii de scuze, moment în care Viola a părut să se arate mai îngăduitoare. Au decis să meargă împreună într-o cafea. Pe drum, Helene se străduia să își clarifice în minte structura articolului pe care îl plănuia și să facă în așa fel încât interesul ei pentru divorțul impus al Violiei să iasă în evidență cât mai mult în acel viitor text. Viola însă tăcea. Odată ce au găsit un mic local liniștit, Viola a dat să își scoată hanoracul cu gesturi largi. Helene începuse să creadă că întrevede o anume nesiguranță în spatele atitudinii de superioritate pe care o etala Viola. Așa că îi apucă hanoracul

de guler să o ajute, iar Viola și l-a putut scoate astfel mai ușor. Era evident că haina aia stătea foarte strânsă pe ea.

Viola a comandat două lichioruri mici cu ierburi și, pe lângă ele, o bere mare, pe când Helene tot amesteca în cafeaua ei cu lapte. Trecuseră deja ore bune de când era departe de fiica ei cea mică — pe Lottchen o lăsase pe timpul după-amiezii la o prietenă. I se părea că nu are nici un sens să înceapă să pună întrebări, așa că aștepta efectul lichiorului făcut de călugării din mănăstirea Zinna, lucru scontat, probabil, și de Viola. Bărbatul din Viola o fascina, se rușina de faptul că înainte se simțise vinovată, rușine și vină, sentimente atât de îngemănate, a căror cauză nu putea să o descopere în ea, așa că s-a forțat să aibă o mină cât de cât veselă, dar s-a îmbujorat totuși, mai întâi sub formă de pete, apoi și mai mult, simțea cu exactitate cum roșeața i se urca în sus dinspre gât, de parcă ar fi băut vin, își trase gulerul puloverului cu mâna mai sus, până peste bărbie, se ascunse în el și spera, în același timp, că Viola o să se uite afară, pe fereastră.

Viola se uita afară pe fereastră.

Probabil că suferea de rozacee. În jurul gurii i se vedeau niște bubulițe cu puroi de mărimea unei gămălii de ac, strânse ciorchine într-o zonă anume a feței, de parcă ar fi știut că acolo nu li se va putea face mai nimic. Dacă intervenea cumva o situație stresantă, probabil că reacția pielii din locul acela va crește. La rușine și vină s-a mai adăugat și mila. Înăuntrul acestei triade de sentimente, Helene voia să dispară cumva pe nevăzute, pentru a nu fi prinsă în vârtoarea luptei dintre ele. O constelație nefericită. Viola își ținea bărbia în sus, ochii ei priveau lumea tâmpă din jur realmente de sus, iar faptul că acestor ochi nu le scăpa nici cel mai mic amănunt i se părea lui Helene o capacitate la care ajunseseră după mult exercițiu și muncă. Ochii Violetei țâșneau într-o parte și în alta. Se repezeau. Fulgerau. Se uitau jur împrejur. Fugăreau. Ținteau. Nimereau. O astfel de săgetare a simțit și Helene, atunci când privirea

i s-a oprit, fără să vrea, asupra sânilor ei, care nu erau mari, dar care chiar existau acolo, la locul lor, ba se putea recunoaște și strânsoarea baretelor unui sutien. Când cineva este supus continuu unor astfel de priviri scrutătoare, întrebătoare, nu mai ai de ce să te miri că are rozacee și de felul în care își împinge bărbia înainte, a superioritate. Helene, să se ia la palme, nu alta.

Tot mai moșmondea cu lingurița prin cafea.

După douăzeci de minute, Viola a început să vorbească — Helene se tot uita la ceasul care ticăia deasupra vitrinei cu prăjituri — despre copiii ei, pe care nu i-a mai văzut de cinci ani. Cei doi băieți locuiau aproape de ea, într-un sătuc din districtul Teltow-Fläming. Câteodată, Viola se ducea cu mașina până acolo și se plimba prin sat timp de o oră sau două, sperând să îi întâlnească. Nu s-a nimerit niciodată. Nevasta ei s-a opus oricărei astfel de tentative de apropiere. Înainte fusese un Viktor, care se descurca tot mai greu cu rolul lui de bărbat, începuse să poarte o barbă tot mai mică, iar părul tot mai scurt. Până în ziua în care a îmbrăcat o rochie turcoaz de epocă, cel mai drag veșmânt al soției sale, și-a ras barba și s-a machiat, s-a tuns la zero și și-a pus pe capul golaș un tulpă de mătase. A rămas îmbrăcat așa să-și aștepte soția și copiii, care urmau să se întoarcă de la cumpărături. Helene și l-a închipuit pe loc pe Matthes în rochia ei de gală din catifea bordeaux. Viola plângea? Ochii îi erau înecați în lacrimi, din fericire se uitau într-altă parte, la decorațiunile florale agățate în peretele din separeul unde se retrăseseră. Helene a șters repede cu buretele minții această figură a unui Matthes în postură de zeu Pan, dar imaginea asta avea o încăpățănare a ei proprie, s-a mai arătat de vreo patru sau cinci ori urcând de undeva din străfunduri, asta între două propoziții ale Violei. De fiecare dată, Helene era gata să izbucnească în râs, taman ceea ce nu ar fi vrut în nici un caz să facă atunci, în momentele alea...

Ceea ce a aflat în după-masa aceea venea de undeva de foarte departe, dintr-o lume care îi era complet străină. Totul s-a cernut peste ea precum o zăpadă care cade în toii verii și care nu mai vrea să se topească de fel.

Istoria Violetei s-a desfășurat în imediata ei apropiere.

De când era copil, Helene își aduce aminte cum a auzit-o pe mama ei șoptindu-i unei colege, în spatele mâinii ținute în așa fel încât ceilalți să nu o audă, că tatăl elevei ei, Helga Rant, îi fusese înainte și mamă. S-a tot întrebat ce vrea să însemne chestia asta. Că nu putea să întrebe de-a dreptul era un lucru evident, după felul în care vorbise pe ascuns mama ei. Dar nu a uitat niciodată vorbele acelea, iar peste patru ani, când a ajuns să o vadă pe Helga Rant, care nu avea mai mult de paisprezece ani și era suplă ca o mlădiță, și felul în care mergea de mână cu tatăl ei spre casa de cultură, și-a dat deodată seama ce însemnau vorbele mamei ei.

Ah, Viola.

Prima după-amiază cu ea nu i-a oferit lui Helene nimic publicabil, chiar și într-o revistă apreciată de publicul feminin.

Echipa de medici a decis să-i permită să meargă la Heidemiih- len. Poimâine. Psihologei i se cere în grabă să stabilească un nou diagnostic de capacitate, însă Helene refuză să se supună la așa ceva. Evaluarea făcută de logopedă a fost una neașteptat de scurtă și de tranșantă, pentru că Helene pur și simplu nu a mai vrut să colaboreze. Femeia aia voia de la ea doar lucruri pe care le putea face deja. Despre ceea ce nu putea să facă nu a fost vorba niciodată. S-au despărțit uitându-se încruntate una la alta. Helene a fost catalogată drept o pacientă necooperantă. Ca fiind foarte cooperantă o prezintă însă raportul fizioterapeutei. Este adevărat că, așa cum arată terapeuta în evaluarea ei, Helene

nu poate să stea încă pe picioare, dar se află pe calea cea bună. Helene mai-mai să creadă și ea că lucrurile ar sta așa...

Dimineața s-a trezit din nou cu sentimentul limpede că este puternică și că se poate mișca la fel de ușor ca înainte. Ii trebuie de fiecare dată un timp până să se dea jos de pe caii cei mari și să se întoarcă la un just simț al realității. Și totuși, este frumos să te trezești așa, iar faptul că lucrurile stau altfel decât o amăgește starea ei de semisomnolență nu face decât să îi provoace un zâmbet.

Astăzi este marți. Zece septembrie. Școala a început deja de trei săptămâni, așa cum i-a povestit Lissy când a fost ultima dată la ea. Ciudat cum totul își urmează cursul și fără ea. Ea era cea care se ocupa totdeauna de cumpărarea manualelor și a caietelor pentru copii. Nu poate să-și închipuie că Matthes a luat asupra sa această sarcină. E mult mai probabil că i-a trimis pe copii să se descurce singuri. Matthes este altfel decât ea. Ce nu știu nici că mă-ncurcă. Pentru Helene era însă important să fie sigură că totul era în ordine. Mai curând decât să se ajungă în situația în care copiii uită jumătate din ce trebuie luat, prefera să cumpere ea, personal, toate rechizitele. Nu se admiră pentru felul acesta de a fi, dar nu îl admiră nici pe Matthes pentru că face lucrurile într-altfel.

Și, de fapt, pentru ce îl iubește?

Nu mai știe exact.

Dar, de fapt, acum nici nu mai contează, se gândește ea.

Dar asta este și dureros, se gândește ea.

Ii trece un fulger prin cap. Dacă se află cumva acolo un cip mititel din titan, acesta ar putea, foarte bine, să o străfulgere, nu? Da, fulgere. Și umbre? Da, umbre între fulgere. încet, umbrele pun stăpânire peste tot, își transmit unele altora imagini, care la început prind doar încet un contur, pentru ca apoi totul să se accelereze. Fără să închidă ochii? Se minunează că se aprind flăcări. Că vede în repetate rânduri cadre statice. Nu secvențe

cu imagini în mișcare. Și iarăși, și iarăși — Viola! Viola într-un maiou, ascunzându-și rușinată zona genitală; Viola în pădure, stând pe cioturi de copaci tăiați; Viola urmărind zborul păsărilor, Viola măsurând cu pasul terenul, Viola cântând, Viola fluierând, Viola la măcelar, în fața computerului, citind, bând vin (nici tărie, nici lichiorul călugărilor de la Zinna), cârpindu-și niște pantaloni, o bluză, Viola în întuneric, dormind. Dacă a văzut-o pe Viola dormind, trebuie că a fost împreună cu ea în aceeași încăpere peste noapte. Amintirile se târăsc greoi în sus, dar o fac totuși, scoțând încet-încet la suprafață ce se petrecuse.

Are un gol în inimă.

A iubit-o pe Viola.

Helene e în scaunul cu rotile, pe drum spre mașina care îi transportă pe bolnavi și care urmează să o ducă până la Heide-miihlen. Ieri a încercat să se simtă cât putea ea de bine, în ciuda faptului că în minte o urmărea tot ce este legat de Viola. Ar fi dorit să știe ce o frământă, de fapt, de ce se tot gândește cu îngrijorare la Viola. Sau dacă lucrurile au fost tranșate, și acum nu fac decât să reapară pe ușa din dos. Nu poate înțelege întru totul în ce constă această mare întrebare care se numește Viola. Viola nici nu este aici, nu a vizitat-o nici măcar o dată. Helene își macină gândurile în țeasta ei sfredelită și ferăstruită. Își apasă mâna cu putere pe găurile care sunt atât de ușor de dibuit, de parcă i-ar fi frică să nu se zburățească pe undeva prin văzduh fragmentele legate de problema Viola. Dacă se pierd cumva pentru totdeauna...

Probabil că încă de alaltăieri ar fi râs, ignorând orice *political correctness*, la gândul că ar fi putut să fi fost îndrăgostită de o femeie. Cât de repede se schimbă totul, fără să se oprească...

Și iarăși se mai schimbă ceva: când trece cu scaunul cu roțile, până la locul ei, în mașina spitalului cu care urmează să meargă la Heidemtihlen, își amintește deodată de felul în care a ajuns aici! Chiar își aduce aminte totul, până la ultimul amănunt? Inima începe să îi bată mai repede, mâna stângă îi tremură. Cum stă așa, sprijinită în poală, arată ca un pui jumulit. A fost adusă aici pe o brancardă cu săptămâni în urmă, vede acum cu ochii închiși tot ce s-a întâmplat atunci: mai întâi a fost lăsată o veșnicie, cum i se pare ei acum, undeva pe un culoar, insuportabila durere de cap apăsând-o din toate părțile, parcă ar fi purtat o cască de motociclist mult prea strâmtă. Când a apărut, în cele din urmă, un medic, acesta avea o față gravă și impenetrabilă, nu putea ghici pe figura lui nimic despre starea în care era de fapt. A întrebat-o cum o cheamă, data zilei în care se aflau și ce zi a săptămânii era, când s-a născut. I-a testat reflexele cu mâna și cu ciocănelul, după care a plecat din încăpere fără să mai scoată un cuvânt. Nu mai știa pe ce lume e, sau poate adormise? În orice caz, și-a revenit atunci când a fost băgată într-un tub cu capul bine strâns cu nu știa exact ce. Odată scoasă de acolo, o asistentă a început să o miște în fel și chip. A dezbrăcat-o. A întrebat-o ce face cu ea, iar asistenta i-a răspuns, cu o privire sigură pe sine și voit liniștitoare, că *ar fi pierdut nițel sânge*, nu s-a pronunțat deloc sintagma *hemoragie subarahnoidiană*, de parcă ar trebui să îi faci totdeauna pacientului viața mai roz. De parcă nu ar fi putut, oricum, înțelege ceva din dialectul lor medical. îi va da imediat ceva, ca mai întâi să *doarmă fumos*, iar când se va trezi, tot greul va fi rămas în urmă. I-a surâs larg, dar lui Helene surâsul ăsta i s-a părut cam forțat. Este ultimul lucru de care își aduce aminte, după aceea...

Deschideți ochii, mă auziți?

Tipul care se ocupă de transportul bolnavilor este un tânăr lung cât un par. Se mai dă și mare, ceea ce o deranjează. Va trebui să se obișnuiască cu asta. Scaunul ei cu roțile este prins

în mașină cu niște curele. Ferestrele sunt două treimi din sticlă mată, doar dacă îți ițești capul apuci să vezi ceva. Când se uită în jurul ei, îl vede pe Matthes. Trebuie să se fi urcat înaintea ei. Nu se miră. Sau poate că totuși se miră, nu e sigură. Astăzi este ziua lui de naștere. Nu are nici un cadou pentru el. Ii întinde mâna stângă și speră să poată spune din ochi că îi dorește tot binele din lume. Mai curând decât să încerce să o facă pe gură. Matthes îi prinde mâna și i-o strânge, mâna lui e caldă și îi era atât de cunoscută strânsoarea asta a lui, încât nu îi mai vine să îi dea drumul. Nu e cale lungă până la Heidemihlen, cam trei sferturi de oră cu mașina. Matthes nu spune nimic, se uită afară pe fereastră, ținându-i mâna în dreapta sa, iar cu stânga acoperindu-i-o. Doi învinși, se gândește ea, care nu mai au nevoie să-și spună nici măcar un cuvânt.

Tace.

Când se uită afară pe geam, vede trunchiuri de copaci, iar în spatele lor, pășuni. Mai multe localități mici, presărate ici și acolo. Recunoaște Tasdorf după tencuiala unei case ruinate, aflate la încrucișarea cu B1. Prin dreptul ochilor ei nu se petrec decât ferestrele de la etajul întâi. Tencuiala era la fel de scorjită acum zece ani, ca și acum cincisprezece ani. E chiar ciudat că acea clădire a rămas în picioare, așa cum era, pentru atâta vreme. În vecinătate s-au construit unele noi, altele au fost cât de cât consolidate. Cine locuiește aici n-a prea avut noroc în viață, doar prea puțini oameni ar avea șansa de a căpăta pentru aceste terenuri, dacă au deschidere la drum, ceva mai mulți bani, așa că se vor resemna să rămână aici pe mai departe. Mai ales cei în vârstă. Ea își amintește că părinții asistentei de la policlinica de neurologie și psihiatrie trăiau la începutul anilor optzeci într-o clădire delabrată de pe B1, cu buda afară, iar apă caldă nu aveau decât după ce se încălzea cazanul care se afla în spălătoria din fundul curții. Din fericire, trăiau aici „doar“ cu chirie, așa că ar fi putut, după Reunificare, să își ia oricând

tălpășița și să își petreacă zilele bătrâneții lor într-o locuință mai bine situată și mai confortabilă.

Helene oftează.

Matthes se uită la ea întrebător, dar ea tot nu spune nimic.

Se miră de cine îi vine în minte. Nu i-a cunoscut pe părinții asistentei de la policlinică. Au trecut odată pe acolo, bâjbâind ca niște fantome bătrâncioase, în timpul orei de consultație de dimineață, care avea loc totdeauna la nouă și jumătate, în bolul comun al celor trei birouri ale medicilor. Lor li se alăturau, venind din subsolul spitalului Henrichshorst, psihologa pentru adulți și Helene, care lucra acolo ca psihologă pentru copii într-o chițimie, află lângă arhivă. Pe vremea aceea mai purta încă rochia în dungi și carouri, care așteaptă acum undeva într-o valiză cocoțată în pod să revină vremurile în care va fi din nou mai subțirică. Nu se putea despărți cu ușurință de hainele ei vechi. În schimb, fiica ei își golea în mod regulat dulapurile, pentru a avea din nou destul spațiu pentru altele și altele noi. Nu se punea problema că îi erau prea mici sau prea mari, doar moda îi dicta ce să arunce și ce să păstreze. Câți bani s-au dus pe hainele de care se descotorosea... ăsta e un lucru de care fiica ei nu se sinchisea defel. Poate că și străbunica ei va fi gândit la rândul ei la fel despre Helene. Străbunica, apăsată de ani, tricota la mașină sau descosea haine vechi de lână, din care făcea apoi ciorapi sau mănuși! Nici la munții ăștia de lână nu a putut renunța, continuă să zacă în continuare în pivniță, bătucită bine într-o imensă cutie de carton, din acelea care se folosesc când te muți. În primii lor ani de căsnicie, Matthes întreba din când în când ce are de gând să facă cu ea, insinuând că ar fi cazul să o arunce. După o vreme s-a resemnat și a renunțat să mai întrebe. Când se gândește acum la ce va fi ținând fata ei, se simte de parcă ar trăi pe planete diferite.

Așa, acum să coborâm încetinel, doamnelor și domnilor!

Tonul ăsta îi displace profund, dar nu poate să arate acest lucru. Acceptă să fie ridicată cu scaunul cu roțile din microbuz. Matthes o împinge cu căruciorul spre policlinica de reabilitare, acolo unde fac internările. Șoferul începe să se impacienteze, se vede că tare ar vrea să-i smulgă căruciorul de sub fund, ca să poată să plece odată. Acum a sosit momentul ei pentru o demonstrație de superioritate.

Camera 324. O să vină colega mea, care o să vă explice ce și cum. Mergeți mai întâi sus și aruncați o privire prin jur!

Ea își conduce foarte încet căruciorul cu roțile spre lift, Matthes așteaptă încă să primească niște hârtii, după care sare și el în lift în ultimul moment. Când se închide ușa, Helene vede cu plăcere figura acră a șoferului, care tocmai dădea să își aprindă o țigară în fața ușii liftului.

La etajul al treilea văd mai întâi un spațiu mare și agreabil, unde se lua masa. Nu toți oamenii care stau acolo la mese și mănâncă de prânz o pot face de unii singuri. Unora li se bagă mâncarea în gură, alții încearcă, cu mâini tremurânde, să-și țină lingura. Lui Helene i se face rău.

O ia hotărât în direcția în care este camera ei. Mai decisă decât Matthes, care, în asemenea situații, are nevoie de timp până să se orienteze. Aha, deci în această privință nu s-a schimbat nimic. Se simte mândră de asta și, în același timp, caraghioasă de mândria ei cam infantilă. Matthes? Se întoarce spre el, dar el nu a observat nimic. Tocmai întreabă la oficiul asistentelor cine este persoana care urmează să o preia pe Helene. Asistenta cu pricina vine și descuie ușa camerei, care arată foarte bine. Înăuntru se află un pat de spital cu toate dotările tehnice posibile. Un televizor. Un scaun. Un dulap. De pe fereastră se vede spre spatele clădirii până departe, peste lacul care se lipește galeș, nu la mare depărtare, de un deal. Va fi mai dificil decât până acum să ajungă la ea fără mașină. Matthes nu știe

să conducă, deși își propune de ani buni să facă școala de șoferi. Totuși, gândul că se află aici o liniștește.

Un îngrijitor aduce un alt scaun cu rotile, al clinicii, și îl ia pe celălalt, pe care îl avusese până acum, ca să îl ducă jos. A trecut un sfert de oră de când l-a lăsat pe șofer să aștepte.

Este mulțumită.

Prima după-masă la Heidemiühlen.

Matthes a plecat acasă, nu au schimbat nici un cuvânt despre ziua lui de naștere. Probabil o să primească vizita părinților și a mătușilor. Poate vine și Raphael? Dacă ajunge și el, sigur nu o să lase să-i scape ocazia să-l felicite zgomotos, cum o face întotdeauna. Nu crede că Matthes va fi avut nici timpul și nici tragerea de inimă să facă un cozonac ca în alți ani, bănuiește că va pregăti doar niște înghețată cu fructe. Pe loc i se prelinge peste papilele gustative o aromă de vanilie. Gust-fantomă. L-a mai avut în ultimul timp.

Stă întinsă pe pat, îmbrăcată într-un costum de jogging, pe care i l-a făcut cadou Matthes când a fost ziua lui, și vrea să se cufunde din nou într-un soi de liniște, de pace, care să-i permită să poată urmări doar un singur gând, în loc să vadă cum dintr-un mănunchi de gânduri rămân doar niște țandări răzlețe, care nu mai duc nicăieri.

Numele Violetei... Fi-ar să fie, care era numele ei de familie? L-o fi știut vreodată? De ce nu vrea să-i vină în minte? Bâjbâie într-o zonă de semiobscuritate, încearcă să se concentreze asupra Violetei — dar tot nimic: nici un nume de familie pentru personajul Viola, a cărui existență este una sigură, dar pe care Helene nu știe de unde s-o ia. Nesiguranța se întinde, înoată în această pată întunecată, fără să găsească un punct de sprijin, un loc în care să-și tragă sufletul. Ceea ce o face pe Viola periculoasă pentru

Helene, care simte deodată nevoia să fugă de ea și să încerce să își revină altunde, ar vrea să se arunce în scaunul cu rotile, dar mâna în care ar trebui să se sprijine este neputincioasă, nici măcar nu poate trage scaunul până în apropierea patului, iar atunci când mai să înceapă să urle și să plângă de disperare, vine spre ea: amintirea. Se apropie cu surle și trâmbițe, care răsună dintr-o scoică deschisă, croită din beton, e o muzică de fanfară militară, recunoaște *Marșul lui Radetzky* și pe cel al *Grafului Zeppelin* — acum își acoperă urechile cu mâinile și apasă într-un ritm alert cu degetele arătătoare pe părțile cartilaginoase de la începutul traiectului auditiv. Și urechile ei sunt supuse acum, se gândește ea, unei frecvențe de vibrații succesive, căci ceea ce aude este o rapidă serie de tonuri individuale, care nu formează un arc sonor ori o melodie. O apucă râsul, se întoarce — spre Viola, care ține capul aplecat într-o parte și îi prinde cu delicatețe mâinile, împingându-i-le în jos. Helene închide ochii zâmbind, atunci când Viola o sărută. Pentru prima dată. Lucrul acesta i se pare atât de natural, încât muzica militară care bubuie din scoicile de beton se transformă într-o pelerină strălucitoare, care o învăluie și sub care domnește liniștea. Nici un zgomot nu pătrunde în acest moment, care se răspândește precum înainte nesiguranța, iar când se despart una de alta, Helene și-a pierdut, împăcată, simțul realității.

Nu, nu vrea să mănânce astăzi de seară.

Asistenta pleacă, ridicând din umeri.

Helene se mulează înăuntrul amintirii și stă chircită în pat, atunci când sora se întoarce pentru a o spăla pentru noapte. *Viola, Maljutka...*

Asistenta se uită la ea întrebătoare, *ce ați spus?*, în ochii ei deodată larg deschiși.

Maljutka.

Micuța.

Tânăra?

O femeie de cincizeci de ani ...
Sigur, o cheamă de fapt Malysch.

Viola Malysch nu vine cu pas domol spre Helene, ci fugind cât o țineau picioarele. Să se întoarcă? Așa ceva nici nu-i trece prin cap.

Sărutul s-a petrecut în Zinnowitz, la Marea Baltică. În iarna anului trecut. În ultimele zile dinaintea Crăciunului. Helene tocmai se întorsese acasă din Miiinsterland. Nu-și luase la revedere de la familie, ci lăsase doar un bilet pe masă. Mă întorc în ajunul Crăciunului.

Pe drumul spre Gara de Est a simțit că trebuie să se poarte ca și cum ar vedea Berlinul cu ochi proaspeți, după multă vreme, și asta pentru ultima dată. Ciupercile de abur de la termocentrala Rummelsburg se înălțau înalt spre cer. Înaintea de a se trece, în 1988, de la cărbune la gazul metan, ciupercile erau gri. Își aduce bine aminte de asta, pentru că își dusesese copiii, ani de zile, săptămână de săptămână, la Școala de Muzică Lichtenberg. Atât înainte de căderea RDG-ului, cât și după aceea. Micii ei copii creșteau continuu, dar nu puteau încă să facă drumul de unii singuri. În primii ani lua tramvaiul. În anii de după Reunificare s-a întors la cursurile de șofat pe care le începuse în 1988. De fapt, după primele ore făcute în căldarea aia de Trabant la Schonefeld, în poligonul numit La Idioți, a renunțat, pentru că ajunsese, între timp, la convingerea că nu va avea niciodată destui bani să-și cumpere o mașină, pentru care nici nu se înscrieseră pe listele alea pe care te țineau ani și ani de zile să aștepti. După 1989, lucrurile s-au schimbat și, odată cu ele, și deciziile ei. A trecut examenul de conducere. Prima mașină a fost un Wartburg. Putea să ajungă mai repede la școala de muzică, chiar dacă pe Bl se tot făceau lucrări. La mulți ani după

Reunificare, când a trecut din nou pe acolo, a priceput că înainte orașul rămăsese gâtuit de aer din cauza ciupercii gri uriașe pe care o scuipa termocentrala și a multelor cuptoare pe cărbune din zonele mai vechi. Acum putea să respire aer curat. Se făcuse o asanare de amploare a termocentralei. Aburul era alb precum cârlionții de lână ai unei oițe. S-a uitat la aburul acesta nou - și a simțit deodată o strângere de inimă.

De abia după câteva zile, când a mai trecut pe acolo, a înțeles ce se întâmpla: a simțit că se află pe drumul care ducea spre pierderea inocenței ei. A nevinovăției ei. În care crezuse, incert, ascunzându-o undeva într-un cotlon al minții. Iar dacă ar fi fost întrebată acum despre toată povestea asta, ar fi negat totul tranșant și ar fi adăugat, pentru efect, un râs teatral.

Atmosfera delabrată a gării Ostkreuz îi prilejuia întotdeauna un sentiment de familiaritate, de cunoscut de multă vreme, pur și simplu trecea cu vederea peronul cu chioșcurile și tarabele sale mizere, nu vedea decât „Turnul Penis“, cum îi ziceau localnicii turnului televiziunii, a cărui statură impozantă amenința în orice moment să se pleoștească și să se surpe, mai vedea și ruinele de pe partea cealaltă a peronului — și se simțea acasă. În paragină, încă două stații până la Gara de Est cu trenul care se zgâlțâia, mergând mai departe, printr-un tunel la fel de nenorocit. De fiecare dată își spunea că trebuie să țină minte cărămizile care se dislocau, după care închidea ochii, de fiecare dată, măcar pentru câteva momente. Când trenul se oprea la stația Warschauer Strafie și cobora, era luată prizonieră de găurile din caldarâmul gării, așa încât, atunci când ajungea, în sfârșit, în Gara de Est, respira ușurată. Aici nu-ți mai era așa de ușor să-ți retrăiești amintirile. Se făcuseră modernizări masive. Să reușești să urmărești ceva sau pe cineva asemenea unui aparat de filmat este foarte amuzant, i-a mai trecut prin gând, asta tocmai când trăgea la peron trenul care venea din Potsdam. Viola coborî din el cu fața îmbujorată și o porni nesigură pe ea spre Helene, părea

foarte tensionată, dar fața ei nu putea să ascundă cu totul unele momente sporadice de ușurare, atunci când Helene încerca să i se uite drept în ochi.

Vrăjește-mă, Maljutka Malysch, jd-mă să plutesc.

Mai-mai să zică vorbele astea, de abia a mai reușit să și le înghită la loc, dar felul în care arăta în acel moment, radioasă, spunea deja că era vrăjită. Viola a remarcat acest lucru. Și pe fața ei s-a văzut încântarea, ca pe cea a lui Helene.

Nu s-au atins, în afară de strângerea de mână în semn de salut, după care, era de părere Viola, mai puteai să recunoști dacă cineva fusese est-german. Ca vest-germane, bănuia Helene, s-ar fi sărutat pe amândoi obrazii. Dar gestul acesta nu i s-ar fi părut, în nici un caz, unul mai intim. Pe drum au vorbit puțin, se tot fereau de privirea celeilalte, asta și pentru că Helene nu putea pricepe ce se întâmplă cu ea (era pe cale să se îndrăgostească până peste cap!), iar Viola (ea se îndrăgostise deja peste poate...) devenea tot mai nesigură de sine. Aveau foarte puține bagaje, nu-și luaseră decât niște lenjerie de corp, câte un pulover și ce mai era nevoie pentru toaleta zilnică. Au trecut de Pasewalk, apoi de Anklam. Helene privea în zare. Tocmai se gândea cum va fi arătând fața Violei, pe care cum stăteau acum, nu o putea vedea. Împinse de la spate de alți călători mai puțin romantici, era cât pe ce să uite rucsacul în tren, când să coboare la Ziissow. Următorul tren, pe care trebuia să-l ia mai departe, aștepta deja. La începutul serii au ajuns în Zinnowitz, se întunecase puțin și, pe drumul spre centrul catolic de întâlnire, în care Viola închiriasse pentru ele o cameră, două prietene, declarase ea, când a fost întrebată despre cine este vorba, se auzea puternic muzica de marș din scoică, din pavilionul pentru muzică.

Deodată, liniște. Sărutul.

Și: noaptea.

Asistenta din tura de noapte vrea să o spele. Helene vrea să facă asta de una singură. Dar nu reușește nici măcar să ajungă din scaunul cu roțile până sub duș. Asistenta o ajută. Dacă ar ajuta-o *Maljutka Malysch* — deodată își dă seama că nu știe dacă ar fi mai bine sau mai rău. I-ar fi cumva o ușurare? Simte mai mult o îngreunare atunci când își închipuie că Viola ar fi aici, cu ea. Asta își aduce aminte acum: că Viola vorbește excepțional de bine rusește. Helene vorbește și ea rusește, dar nu excepțional, doar bine. Așa că ar fi preferat să nu ajungă în situația jenantă de a trebui să arate cam cât știe. *Malysch!* Asta înseamnă în rusă băiețelul, puștiul, și bărbații își spun câteodată așa, în glumă, atunci când îl întrebă pe un altul: *Ei, micuțule, cum îți mai merge?* Numele de familie al Violei este „băiețel”, dar ea vrea să fie, mai curând, *Maljutka*, micuța, fetița. Ba chiar Maljussenkaja, mititica, dar în germană nu există nici pe departe asemenea cuvinte de alint. Așa că Helene a rămas la *Maljutka Malysch*. Ambiguu mai era, de asemenea, și cum se părea că este Viola, ba bărbat, ba femeie, după situație, după starea de spirit, după dorință. Și a dorit-o?

Nu știe.

Știe însă că nu a lăsat să treacă prima noapte fără să se întâmple ceva, i s-a băgat în suflet lui Maljutka Malysch și nu mai avea nici un rost să se întrebe de ce a făcut-o, era prea evident.

Gândindu-se la asta, crește în ea ceva. Ca acum câteva săptămâni, când o spăla Carola la duș și gândul i-a fugit spre Matthes.

Matthes. Maljutka Malysch.

Maljutka Malysch. Matthes.

Dacă se mișca între doi poli care se resping, ea ce încărcătură va fi avut?

Poate, se gândește ea, poate faptul că s-a aflat în acest enorm câmp energetic a dus la scurtcircuitul din capul ei.

##\$

Din spatele dunelor de somn se aude un foșnet persistent. Trebuie să treacă o grămadă de minute până când foșnetul ajunge să se ridice până sus, să alunge visele și să se audă acum puternic și deslușit în tot salonul. Helene aprinde lumina, butonează telecomanda televizorului: videotextul arată că e ora 2:36. Ce tot foșnește pe aici? Asistenta din tura de noapte a lăsat fereastra deschisă. Afară trebuie să bată un vânt puternic, vuieste, acum îl aude cum se întetește și zboară mai departe. Pădurea icnește, coboară spre lac, Helene are sentimentul că vine tot mai aproape și că va ajunge să-și împingă crengile înfrunzite prin fereastră. Și totuși nu ar vrea să se ridice și să închidă geamul, în schimb, își trage pătura peste cap: este cald dedesubt, prin fereastră pătrunde frigul. Vine toamna, asta e clar. *Melancolia vine totdeauna toamna...*

Cu vorbele astea încerca Matthes să scape atunci când nu putea să reacționeze la pasele ei tomnatice de tristețe, care o cuprindeau undeva prin noiembrie. De cele mai multe ori dispărea și aștepta să-i treacă tristețile. Lucrurile au mers bine așa aproape douăzeci de ani: el dormea până la începutul lui decembrie într-o altă cameră, când erau în primul lor apartament, în camera copiilor, în cel de al doilea, pe coridor, în cel de al treilea, în sufragerie, iar de când stăteau la casă, se retrăgea în camera lui de lucru de la mansardă. În ultimul an i-a luat locul acolo Maljutka Malysch, era un loc de evadare și de liniște când se răspândea tristețea prin casă. Nu se prea putea spune că Helene era o persoană voioasă și ordonată, dar nici melancolia nu a mai cuprins-o în ultima toamnă. A pretins doar că ar fi așa, pentru a-1 goni pe Matthes în camera lui, se înfofolea apoi

în cuvertură și încerca să nu se gândească la nimic. Câteodată se băga Lottchen lângă ea în pat și atunci o ținea în brațe, așa cum nu poți să-ți ții în brațe decât propriul tău copil: cu o durere pe care o simți undeva profund și cu dorința de a putea să rămâi în poziția asta la nesfârșit, fiind atentă ca nu cumva să îl trezești printr-o mișcare bruscă. Lottchen a reușit să o deturneze foarte eficient de la toată confuzia pe care i-o provocase Maljutka Malysch. Helene a înfășurat un batic în jurul abajurului lămpii ei de pe noptieră și, apoi, s-a uitat la Lottchen în lumina aceea slabă ore întregi — așa își aduce aminte azi. Păr lung, castaniu, o mică cicatrice pe fruntea foarte înaltă, ochi cu formă aproape asiatică (Matthes i-a zis *Prințesa mongolă*, când a zărit-o pentru prima dată), urechile ușor clăpăuge — leită taică-su. În timpul zilei însă, încerca să lucreze ca totdeauna. Maljutka începuse să îi scrie e-mailuri, mai întâi pe un ton prudent, apoi tot mai degajat. Helene aștepta înfrigurată să-i sosească mesajele astea. Este ora 2:58, când laptopul a pornit în sfârșit, de abia mai poate să aștepte, e toată un ghem încâlcit de nervi și curiozitate febrilă.

22.11.02

Dragă Helene,

Dacă ai știi cum mă dor șalele după ce m-am spetit să scot cărțile de pe raft și le-am stivuit pe jos, ca să bat două scânduri din nou la locul lor, a-i muri de râs. Oricum râzi de mine, nu? Cum să nu râzi, când nu sunt în stare să nu fac burtă și am picioarele prea lungi... Arăt totdeauna de parcă Pat și Patachon și-au dat întâlnire în trupul meu, să vadă ce-o ieși... Ce se întâmplă acolo nu prea știu nici eu. O fi dracu, care vrea să-și arate lumii jumătatea sa femeiască. Nu crezi și tu că e așa? (Sper că simți o undă de umor în ce scriu eu aici.)

Jumătatea femeiască a lu dracu nu lasă să se vadă decât jumătate din sânii ei, care ies din băiețoiul ce nu poate arăta altminteri decât e...

Mi-am rupt, cum îți ziceam, crucea spinării și, deodată, mi-am dat seama că nu mai pot să conduc societatea corală a bisericii, nici să mai jiu dirijoarea ei și, cu atât mai puțin, să mai Jiu membră în consistoriul bisericii noastre. Până aici m-ai adus, probabil deja de atunci, când ne-am cunoscut în Sanssoucipentru o clipă, după care ți-ai luat imediat la revedere. Ei nu au cum să mă simtă ca Jiind o femeie. Membrii corului îmi aud vocea și sunt iritați de fiecare dată, chiar dacă nu o arată pe față. Când eram bărbat mă acceptau, numai că eu eram, de fapt, altcineva decât cine vedeau ei pe atunci! Și acum, când eu sunt eu — sau poate greșesc? —, tot nu sunt eu în ceea ce simt ei despre mine, deși, în mintea lor, probabil că mă cataloghează corect, ori aceste două lucruri nu se potrivesc defel. Nici sentimentul tău nu mi-a reunit interiorul cu exteriorul, nici spiritul cu forma sau conținutul cu învelișul, și, deoarece am ajuns să te cunosc acum mai bine, știu că nu ai făcut nimic altceva decât să lași frâu liber sentimentelor tale și că nu ai încercat să îmi pui vreo piedică, doar ca să vezi cum voi arăta după ce voi fi căzut. Când m-a cuprins durerea în spate a fost de parcă voia să mi se strige din înalturi că femeile au voie să bată cuie în scânduri doar atunci când nu este nici un bărbat pe aproape. O dirjoare cu Justă sau rochie deasupra unor picioare bărbățești peste care sunt trași niște ciorapi fini, de damă, și care are un glas masculin și niște umeri lați nu prea încapă în modul uzual de a înțelege împărțirea rolurilor în viață, de care nu se poate dezbăra nimeni, oricât de liber crede că ar gândi. Și pentru că așa stau lucrurile, nu găsesc nici un loc de muncă în partea estică a Germaniei, am fost dată afară deja din trei firme, mai politicos, mai fără multă vorbă sau am plecat eu, iar în programul de angajare de noi forțe de muncă nu mi s-a putut „găsi“ un post potrivit. Apoi s-a ivit eventualitatea de a lucra

pentru o organizație care se ocupa de fete maltratate sexual, să preiau munca de secretariat și să dau prime informații la telefon.

Mi s-a spus că vocea mea le-ar face nesigure pe fetele acelea, pentru că au fost maltratate de bărbați, ori vocea mea... Doamnele de acolo s-au jenat foarte tare de situația creată de scrisoarea prin care forțele de muncă îmi comunicau că nu mă pot angaja. Mi-au făcut cadou o cutie cu praline belgiene, mda, pentru mine, care urăsc dulciurile, era exact ce îmi doream.

De ce îți scriu toate astea? Habar n-am. De fapt, nu voiam decât să îți mulțumesc pentru acel sfârșit de săptămână, a fost frumos să te văd în mijlocul familiei tale, iar faptul că soțul tău ne-a lăsat în pace cât am vrut, să vorbim câte în lună și în stele, mă face să îl respect foarte mult. Salută-l din partea mea.

Din inimă - Viola Malysch

Videotextul tot mai zumzăia. Este ora 3:06, i-au trebuit opt minute pentru a citi un e-mail, iar acum va face o călătorie într-o depărtare neștiută, unde speră să descopere acel sfârșit de săptămână despre care îi scrisese Viola.

Helene are un program pe care i l-a întocmit altcineva. El atârână deasupra capului ei și arată ce trebuie să facă. În săptămâna aceasta: gimnastică fizioterapeutică individuală, o tentativă de a înota, ergoterapie la subsol, masaj, logopedie, consultații psihologice individuale, o progresivă destindere a mușchilor, o consultare din partea asistenței sociale, psiho-grupă.

O apucă amețeala.

Biofeedbackul electromiografic nici nu este trecut. Matthes i-a adus, pe când era în *stroke room*, o broșură despre asta.

A început să fie foarte agitată la ideea că va trebui să-și antreneze mișcările brațului drept prin această procedură. Doctorița care a văzut-o prima dată i-a spus, încă de ieri, că această metodă nu va putea fi aplicată în cazul ei: este interzisă persoanelor care au pacemaker. S-a înfuriat nițel, cu atât mai mult cu cât nu înțelegea ce interferențe negative ar putea exista între feedback și pacemaker. Nimeni nu a întrebat-o aici, vreodată, ce tip de pacemaker are. Or, lucrul acesta ar trebui să fie știut, pentru a te putea pronunța apoi dacă biofeedbackul este exclus sau nu. Din păcate, fusese prea enervată, pentru a putea spune lucrul ăsta într-un mod inteligibil.

Nu își poate închipui cum are să reziste la un așa program. Hopa în scaunul cu roțile, hopa din scaunul cu roțile... Asistenta trebuie să-i fi agățat desfășurătorul cu programul ei acolo când nu era încă trează.

Helene a fost îmbrăcată, stă în colțișorul ei și așteaptă să fie luată și dusă la micul dejun. Se simte mică și căzută în ea, asta tocmai când se deschide ușa și apare o persoană impozantă, pe care nu o cunoaște, care venise să o conducă. Persoana respectivă nu scoate un cuvânt, nici măcar „bună dimineața“, se uită pe lângă ea sau peste ea și o duce în camera în care se lua micul dejun. Aici sunt din nou mijloacele ajutoare: scândurica prevăzută cu cuie pentru chifle, ceașca cu toarte pe ambele părți, tacâmurile cu forme bizare, bavețica și perna pe care să stea. Ce fată răbdătoare sunt, își spune ea. Lasă să treacă de la ea când i se toarnă cafea fără să fie întrebată dacă vrea sau dacă asta vrea, și i se taie în două o chiflă. De ce are toate ustensilele astea aici, dacă oricum nu poți să faci și nu poți să decizi singur nimic? Acum femeia îi unge și cu marmeladă jumătatea de chiflă pe care ar fi mâncat-o cu mult mai mare poftă cu pateu de ficat, care oricum tronează frumos aranjat și apetisant pe platoul bogat garnisit de pe masa ei... Vechiul Est, își aduce ea aminte. Tot așa s-a întâmpalat și când a zăcut în diferite maternități și a trebuit

să se supună sistemului impus acolo. Cel mai rău a fost în clinica pentru femei în care s-a născut Billy: copiii nu erau aduși decât din patru în patru ore, să sugă doar pentru puțin timp, iar în rest rămâneau, de țipau sau nu, în salonul pentru sugari, în care mamele nu aveau acces. Dacă venea cineva în vizită, un tată, de exemplu (dar la ea nu a venit nici un tată), acesta trebuia să aibă mult noroc ca o asistentă să îi arate copilul prin geam pentru câteva clipe. Iar despre mâncare, ce să mai vorbim.

Un crâmpeli de revoltă sucombă în ea printr-un oftat puternic. Mușcă din chiflă, își bea încet cafeaua.

I se ia tensiunea.

Este cântărită.

Zilnic.

Este luată la tratamente și apoi adusă înapoi. Fizioterapeuta este o persoană deschisă, prietenoasă. Psihologa pare proastă rău, dar într-un fel aparte, al ei. Trece fără nici un chef cu Helene prin punctele unui program obligatoriu, o așază ba în fața unui monitor, ba a altuia, unde să îmbine puzzle-uri, să construiască diferite modele, să îmbine cifre cu obiecte. Este extenuată deja când ajunge la masa de prânz și roagă să fie lăsată să se odihnească mai mult în timpul după-amiezii.

Asistenta zâmbește victorios.

Pe când dormea, trebuie să fi venit Matthes.

Ea găsește că Matthes arată cu un an mai în vârstă decât alaltăieri. I se vede pe față. Pleoapele sunt iarăși umflate, ce-o fi cu el? Astăzi îl întreabă.

Spune-mi, ce se întâmplă cu ochii tăi?

El este obosit, își așază capul în poala ei. Ea îl mângâie.

El nu spune nimic.

Nici ea nu mai spune ceva.

Lucrurile rămân așa. În timpul vizitei lui, nici unul dintre ei nu spune vreo vorbă.

Matthes scoate o pietricică din buzunar și i-o pune lui Helene în mână. Ea nu se irită decât pentru câteva clipe, apoi i-o dă înapoi. Privirea ei tremură. El ia pietricica, surâde pentru un moment, apoi devine serios, ia mâna dreaptă a lui Helene, o deschide în ciuda ușorului spasm și așază din nou pietricica. Scena se repetă de câteva ori. Unul îi spune celuilalt atât cât se poate cuprinde în pietricica aceea. Unul nu știe ce vrea să-i comunice celălalt, dar fiecare a apucat pietricica, fiecare dintre ei a încărcat pietricica cu ceea ce îi părea cel mai apăsător, cel mai important — și acum, în tăcerea lor, răsuflă amândoi ușurați. Se simt atât de eliberați, încât Matthes își scoate pentru o vreme puloverul și Helene stă cu capul pe perna ei ca pe nori de vată, plutește, nu simte nici o apăsare, nici din partea salteiei, nici a cuverturii.

După ce Matthes a plecat, pentru o clipă, nu știe dacă el a fost într-adevăr aici.

După cină are în sfârșit timp.

La rugămintea ei, Matthes i-a adus agenda de anul trecut. A trebuit să-i explice unde o poate găsi. E adevărat că Matthes nu a umblat niciodată prin lucrurile ei personale, și totuși, a avut sentimentul că într-un fel i s-a predat. Deși agenda se afla în al treilea sertar de sus în jos, în al doilea picior de sub placa biroului ei, și, deci, ar fi putut să aibă oricând acces la ea, dacă ar fi vrut.

Uite, aici stă scris: Șaisprezece până pe optsprezece noiembrie — Viola Malysch, zilele erau unite printr-o acoladă. Conform agendei, Helene a dus vinerea mașina la atelierul de reparații, își amintește acum că nu voia să o ridice după-amiaza, în ciuda

asigurărilor mecanicilor că va fi gata până atunci, așa că s-a dus până la tramvai pe jos. A întârziat, de abia a mai apucat să o ia pe Lottchen de la grădiniță. După întâlnirea de la Potsdam, conveniseră să încerce încă o dată să se vadă undeva mai departe și mai retras. Helene s-a străduit să găsească o localitate în apropiere de cea a Violei, i-a explicat că îi va face și o vizită acasă, desigur!, însă Viola se uita jenată în jos, ca și cum ar fi vrut să spună că nu dorea să primească musafiri. La invitația de a merge la Karlshorst a încuviințat, după ce s-a codit o vreme, semn pe care Helene l-a tradus ca fiind o încercare de a scăpa din această situație. Când a coborât din tren pe șaisprezece noiembrie, s-a oprit lângă Helene. Dar aceasta a trecut pe lângă ea: nu a recunoscut-o. Părul grizonant și cam neîngrijit de acum o săptămână sau două era proaspăt vopsit, tuns și ondulat, și era prins la spate cu o clemă din sticlă de Murano. Fardată și cu sprâncenele pensate și vopsite, fața ei devenise oarecum rigidă, inexpressivă. Viola purta un costum negru, din stofă groasă, care trebuie să fi fost făcut de comandă, căci la îmbrăcămintea de gata nu puteai găsi, cu siguranță, asemenea măsuri, iar în jurul gâtului purta un șal pashima, din lâna cea mai fină, minunat colorat. În picioare avea niște cizmulițe ale căror tălpi se prelungeau atât de meșteșugit într-un toc a cărui mărime nici n-o observai, din această pricină, la o primă vedere. Pe brațul drept purta o jachetă din imitație de piele, iar cu stânga se sprijinea pe toarta unei valioare trase pe roțițe, dintr-o piele de bună calitate. Helene trecu în grabă pe lângă ea. Când Viola o strigă pe nume, ea se întoarse speriată. Văzu cum mândria și dezamăgirea se luptau în mimica Violei, care mai de care vrând să iasă învingătoare. Privea o față a cărei armonie, care te surprindea prin straniețea ei, tocmai începea să crape pe alocuri, în jurul gurii, unde în stratul gros de fard începuseră să apare primele crăpături. Helene, care tocmai voia să se avânte spre ea și să o îmbrățișeze, făcu speriată un pas înapoi, nu i-a trebuit

decât o fracțiune de secundă ca să se gândească la faptul că machiajul Violetei se va măcina și mai tare, dacă s-ar apropia prea mult de ea. Așa că s-a ajuns doar la strânsul mâinilor, așa cum se va întâmpla și peste patru săptămâni, când, tot așa, și-au strâns mâinile, atunci când Viola era pe punctul de a deveni, în mintea lui Helene, Maljutka Malysch.

Helene apucă valijoara și o cără în jos pe treptele gării. Lottchen se uita pe luriș la persoana asta mare și străină, cu un interes aparent distant, în timp ce se zbenguia coborând treptele de mâna lui Helene. Se putea vedea ce registre trăgea în mintea ei, precum un organist, pentru a ajunge la o armonie între voce, ținută și îmbrăcămintă. Odată ajunsă jos, lucrul acesta fusese probabil atins, pentru că Lottchen îi întinse jucăușă mâna Violetei în semn de salut.

Helene cumpără pâine proaspătă de la brutărie, înainte să pornească spre Arberstrafie. Cartierul mai aduce aminte, într-o oarecare măsură, de vremea când acolo erau rușii, asta până în 1994. Karlshorst fusese botezat Mica Moscova. În imediata apropiere se afla Muzeul Capitulării, iar unele dintre vilele în care locuiseră ofițeri ruși de rang înalt mai aveau și acum ușile și ferestrele bătute în cuie. Probabil că nici până acum nu au putut fi găsiți moștenitorii sau că familii întregi nu se puteau înțelege ce să facă cu aceste proprietăți care le-au căzut dintr-odată din cer. Oricum, vilele acestea părăsite sau mai împușinat în ultimii ani.

Matthes și Helene au construit o casă pe un teren care fusese partajat. Proprietarul casei de la stradă nu ar fi avut fonduri să o facă iar locuibilă, dacă nu s-ar fi hotărât să vândă jumătatea din spate a terenului său. Acum, nici unii, nici alții nu mai rămăseseră decât cu niște grădini mici, dar lui Helene acest lucru nu îi displăcea deloc, dimpotrivă. Grădinăritul nu o prea distra.

Când au deschis poarta grădinii, le-a ieșit în întâmpinare Lissy, călare pe bicicletă. Lissy locuia de puțin timp într-o locuință a ei, pe care și-o putea permite din banii pe care îi câștiga ca ucenică. Arăta băută sau drogată, ca de atâtea ori în ultimul timp. Helene nu a dedus asta doar din pupilele ei mărite: ochii îi erau roșii și îi curgeau, mânca mai mult decât înainte. Când s-a aruncat veselă la pieptul lui Helene, ca s-o întâmpine, a știut ce era cu ea. Lissy nu s-a aruncat doar la pieptul ei, dar și la cel al Violei, care era prinsă și surprinsă între bicicletă și poartă. Helene suspină și amână momentul unei discuții serioase cu Lissy. Odată intrate, îl chemă pe Matthes din camera lui de lucru, pentru a i-o prezenta pe Viola. El coborî treptele repede, zumzâind ușor un cântecel și se duse țintă la cuptor, de unde scoase un sufleu de varză. Se așeză la masă, Mareile apăru și ea, venea de la școala de înot, și au început să mănânce. Să bea vin. Era vineri, nimeni nu trebuia să plece devreme a doua zi, așa că seara și-a urmat cursul în tihnă: Matthes s-a întors în camera lui de lucru, Mareile a exersat la chitară, ceea ce făcea totdeauna cu mare plăcere, iar Lottchen se uita la un video pe care i-l trimiseseră bunicii. Helene a rămas singură cu Viola în bucătărie.

Viola nu a reușit, în seara aceasta, să renunțe la etichetă, a rămas vampa în care se transformase, al cărei ruj trebuia reînnoit din oră în oră, și, de abia după ce băuse multe pahare de vin, ceea ce o făcea să meargă mai des la baie și să se lovească de masă și de bancă, de scaun și de dulap, rimelul i s-a scurs și i-a desenat niște cercuri negre în jurul ochilor, iar când s-a întors ultima dată, conturul buzelor ei de un roșu exploziv arăta de parcă machiajul ei începea să se decojească din înaltul pomeților în jos.

Helene a vrut, la început, să îi dea niște ulei pentru bebeluși, un burete și un prosop, dar după aceea a renunțat, știind că, în fond, toate astea nu ar ajuta la nimic. Discuția lor se desfășura

cât se poate de precis pe lângă ceea ce ar fi vrut să-și spună de fapt. Viola a povestit despre cum se îngrășă, lucru care îi face probleme de câțiva ani, dar nu a menționat și transformările hormonale care au loc în această perioadă în corpul ei, transformări care au început înainte de operație și care acum, desigur, trebuie continuate cu ajutorul medicamentelor. A vorbit despre cremele pe care le folosește pentru a ține în frâu rozaceea, dar nu și despre faptul că trebuie să se radă zilnic, ceea ce îi irită și mai mult pielea feței. A vorbit despre felul în care a încercat să câștige bani ca liber profesionistă, scriind poveștile unor oameni în vârstă, care doreau să dăruiască biografia lor, sub formă de carte, copiilor și nepoților lor, și care erau dispuși să și plătească pentru asta. Despre gradul de tensiune emoțională a celor care o sunau, bărbați și femei, dar despre primul contact personal cu ei nu a spus nimic, nici câți astfel de potențiali clienți a pierdut după prima întrevvedere. De abia când a început să povestească despre lucruri din trecut, despre studiile ei, despre stagiul din armată și, da, despre căsnicia ei, de abia atunci Viola a spus răspicat *eu*, de parcă s-ar fi simțit nesigură încă de existența pe care voia să o afirme.

După ce făcuse armata ca trupete un an și jumătate sub numele de Viktor Malysch, a ajuns profesoară de germană și muzică. Dar nu a profesat niciodată, căci după facultate s-a lipit de un studiu de cercetare, cu care și-a luat doctoratul și care îi deschidea perspectiva unei cariere universitare. În timpul în care își scria disertația a apărut în viața lui o femeie, care i-a devenit foarte repede soție: s-a simțit obligată să se căsătorească cu ea, când a aflat că este însărcinată. Gemenii au venit pe lume în 1983. Își iubea nevasta, care nu bănuia că tatăl fiilor ei era, de asemenea, femeie. În fond, au avut niște ani frumoși împreună, spuse ea, atât de frumoși, încât ar fi vrut să-i încoroneze cu Marea ei Dezvăluire, cu *Outcomingul* ei. Aveau doi copii, visul multor perechi căsătorite pe care le cunoșteau. Da, ar fi putut

duce, în sfârșit, o viață de vis! Faptul că soția nu era lesbiană a trebuit să îl treacă cumva cu vederea, spuse ea. Au fost șocați și unul, și altul: la început, soția sa i-a considerat costumațiile drept o glumă, care trebuie să fi fost legată de faptul că i-a dispărut barba. Dar când Viola și-a scos baticul de pe cap și i-a văzut chelia completă, s-a prăbușit la podea și a avut o criză de urlete nesfârșite în fața celor doi fii ai lor, care aveau pe atunci zece ani. În acel moment, Violei i-a *căzut vălul de pe ochi*, soției ei îi plăceau barba și membrul viril, și burta netedă și tare, și bicepșii cât mai mari, tot ceea ce pentru ea devenise insuportabil, drept pentru care voia să facă tot posibilul să scape de toate astea, iar imposibilitatea de a reuni cele două imagini ale Violei trebuie să îi fi dus la marginea prăpastiei căsniciei lor. Ea nu putea să înceteze, așa, deodată, să își iubească nevasta. Au mai dormit împreună de multe ori, pentru că ea își dorea și spera să o facă pe Viola să se răzgândească, să o remodeleze, să o aducă înapoi pe drumul cel bun. *Adio visului, să apară bărbatul*, așa ar fi numit Viola acest act din viața lor. Dar, în acest proces, s-a înstrăinat tot mai tare de nevastă și nu a mai putut să aibă erecții. A mai rămas doar *adic visului*. Bărbatul a dispărut. Soția ei, spuse Viola, a mai încercat timp de trei ani să trăiască împreună cu ea și a arătat toată bunăvoința din lume. Când urma să se pronunțe divorțul forțat, deoarece Viola își dorea operația și declararea schimbării sexului, ea ar fi plâns, pentru că i se părea atât de inimaginabil să își piardă bărbatul în acest fel, dar dacă Viola ar fi fost de acord să-și schimbe doar numele, tot nu ar fi avut nimeni de câștigat. Felul ei de a simți de atunci nu i-ar mai fi dat puterea de a umbla îmbrăcată în costum și cu cravată.

În timpul acestei lungi povestiri, Helene își amintește de locul primei lor întâlniri: Viola era îmbrăcată unisex, la prima vedere Helene avea în față o figură masculină, apoi, la o a doua privire, când i-a văzut părul strâns femeiește la spate, a fost

intrigată, dar o clipă. Se întreba ce dusesese la această radicală transformare de ținută.

Când adoarme, la capătul puterilor, ochelarii îi mai atârnă încă pe vârful nasului.

Când se trezește, împrăpată de somn, ochelarii nu-i mai stau pe nas. I-a strivit, o lentilă a sărit din ramă, un braț e rupt, celălalt, torsionat. Mai întâi a cuprins-o furia, dar apoi s-a liniștit.

Doar nu au intrat toate zilele în sac.

Astăzi face însă un efort și reușește să își scoată niște haine noi din dulap. Ba mai reușește să își tragă pe ea și imbeciliile ăia de ciorapi contra trombozei. Reușește să meargă cu scaunul cu roțile până la baie și să se așeze sub duș. Reușește să folosească săpunul, dar tot i-a scăpat de două-trei ori din mână. Mai reușește și să se spele cu toată puterea, să se usuce cu prosopul și, în cele din urmă, să se spele pe dinți. Reușește să-și tragă niște șosete simple peste picioare, să-și îmbrace slipul. Sutienul îl aranjează în așa fel, încât să poată apuca de jos, cu mâna stângă, una dintre barete și să o prindă între brațul drept și corp, care este în stare să facă o muncă atât de necalificată. Apoi duce cealaltă baretă dinspre stânga spre înainte, o trage și nu îi dă drumul până nu ajunge la cea pe care o ține strâns cu brațul drept. Și, ura!, reușește să prindă închizătoarele, măcar două din trei, după care întoarce sutienu, îi reușește apoi să boxeze cu mâna dreaptă pe sub baretă de la umăr și reușește să o strecoare și pe stânga pe sub baretă. Reușește. Este epuizată, după ce mai reușește, în cele din urmă, să-și tragă tricoul peste cap și să-și facă pantalonii să-i acopere fundul. Matthes i-a adus niște pantofi sport albi cu velcro. Ii reușește și asta...

Când asistenta vine să o trezească, Helene stă aplecată peste un joc de cuvinte încrucișate pe scaun, la masă.

Dar nu este deloc obișnuită să scrie cu stânga.

Când se întoarce de la fizioterapeută, asistenta o duce în fața cabinetului medicilor.

Stați nițel, vă vine imediat rândul.

Așteptă. Într-adevăr, după un moment vine doctorița la ea, o cheamă înăuntru, nu o ajută să intre, așa că își ghidează singură scaunul cu roțile.

O privire de profesoară, gândește Helene.

O voce de profesoară începe să vorbească despre progresele pe care le-a făcut Helene. Se poate îmbrăca de una singură. Mai poate să și mănânce de una singură, nu-i așa? Poate să se spele de una singură și să își conducă singură scaunul cu roțile, pe scurt, nu mai are ce face în această clinică, unde sunt internați doar pacienți care nu sunt în stare să facă toate astea.

Da?

Helene este cuprinsă de un atac de panică: dacă vor s-o alunge din clinica de reabilitare? Doctorița observă starea ei de agitație, începe să râdă și o bate prietenește pe umăr. Există Pavilionul 2 pentru pacienții care se pot mișca mai ușor, pentru cei care se pot descurca în cea mai mare măsură de unii singuri. Va fi transferată acolo.

Se liniștește.

Dar nu îi poate garanta că va avea și acolo o rezervă doar pentru ea, îi spune vocea cu rezonanțe didactice.

Capătă o rezervă individuală. A avut noroc.

A avut noroc? Matthes nu este de aceeași părere. Ar fi mai plăcut să aibă pe cineva cu care să vorbească, cu care să schimbe impresii!

Să vorbească...

Șterge în minte cu buretele tot ce începe să spună Matthes acum.

Ea îl întreabă dacă și-o amintește bine pe Viola.

Dacă își amintește bine...

Matthes șterge în minte cu buretele tot ce începe să spună ea acum.

Pentru o clipă, privirile lor se uită una pe lângă cealaltă, evitându-se.

Matthes nu numai că tace, remarcă ea, dar nici nu vrea să spună ce gândește.

Ar fi mai plăcut să ai pe cineva cu care să vorbești!

În cele din urmă, ea este cea care propune să meargă pe drumul spre lac. Nu mai fusese acolo. Matthes este, evident, de acord, strânge în grabă cele două pahare pe care le adusese cu sine și le bagă din nou în rucsac. Spală niște struguri, trebuie să-i fi cumpărat de pe undeva în drumul lung pe care îl face până aici. Dispar și ei în rucsac. Ea pornește înainte, apoi se oprește, pe unde o fi rămas Matthes?

Vine și el grăbit din urmă.

Ei i se pare că Matthes se împleticește în propriile lui picioare. Ca să iasă din pavilion, trebuie să treacă prin cantină. Helene nu are poftă de înghețată, dar Matthes a cumpărat deja două cornete, lămâie cu lapte degresat, înghețata ei preferată. Bine, așa să fie, dar nu poate să facă mai multe lucruri deodată, fie își conduce scaunul cu rotile, fie mănâncă înghețata! Matthes apucă bara din spate a scaunului cu rotile și o împinge mai departe pe drum, în timp ce ea linge înghețata care i se pare absolut delicioasă. Acum chiar că se bucură că Matthes i-a luat-o. E așa cum se spune: „pofta vine mâncând”¹. Când vede o frumusețe de ciupercă cu pălăria roșiatică, ițindu-se spre lumină

din pământul, nisipos, îl trage repede de mânecă pe Matthes. În același timp, este enervată de faptul că, de fiecare dată când vrea să spună ceva și este cuprinsă de emoție sau de surescitare, îi este imposibil să articuleze măcar un cuvânt. Chiar dacă e vorba de o simplă ciupercă răsărită printre copaci. Închide ochii. În momentul de maximă tensiune, Matthes îi pune mâna pe umăr. Încet, apăsarea pe care o resimțea începe să dispară, observă cum brațul și mâna se eliberează din spasm și ajung să se rezeme, fără vlagă, pe brațele scaunului ei cu roțile. Matthes taie ciuperca aceea cu briceagul lui elvețian, pe care îl poartă totdeauna cu sine, lăsând o mică parte din codiță în pământ. Așa face de fiecare dată. Or, ea parcă știe că ar fi mai bine să scoți cu totul ciuperca din pământ, răsucind-o și trăgând-o, în același timp, în sus. Ar fi o modalitate de a o trata cu mai mare grijă, pentru că nu i-ai pricinui rană prin tăiere, iar cel care o va mânca se va bucura și el mai mult, pentru că tocmai în cazul acestui soi de ciuperce roșietice, coada ascunsă în pământ este foarte cărnoasă și foarte gustoasă. Dar nu are ce face, Helene lasă lucrurile să curgă pe făgașul lor, nu vrea să îi spună acum nici o vorbă în această privință. Cu atât mai mult cu cât nu a ținut cont de părerea ei nici în alte dăți când au descoperit ciuperce. Ea se gândește, oare ce ajunge să se audă realmente în lada cu nisip în care se fac și se desfac jocurile tactice ale unei relații. Ce aude și ce nu aude ea din câte îi spune el, să facă oare nisipul acela din ladă posibil să își urle unul altuia orice, dar chiar orice, fără să se audă unul pe altul? Cu ciuperca în poală, continuă să coboare. Pe porțiunea asta s-a amenajat un drum în serpentine, gândit pentru cei care se folosesc de scaune cu roțile. Apoi, în apropierea lacului, o vatră, un loc acoperit dedicat întrunirilor și, de jur-împrejur, un cerc de bănci din piatră. Matthes se așază, ea stă dinaintea lui în scaunul ei, își întoarce apoi scaunul invers, acum el îi vede spatele, vrea să se uite în depărtare la apă. A fost o vară nu prea darnică în șanse de a te putea bălăci într-un lac

ca acesta, oricum, de la începutul lui iulie s-a terminat sezonul pentru anul acesta, iar dacă va fi înotat în iunie... de asta nu își poate aminti acum. De undeva din spate intră acum în câmpul ei vizual o boabă de strugure. Matthes o joacă în fața ochilor ei. De ce tot vrea să o îndoape?! își trage scaunul cu roțile mai într-o parte și își ridică, demonstrativ, înghetata cu lămâie în aer, ca pe o faclă.

Tăcere.

Nu mai e nimeni în afară de ei aici jos.

Un avion de vânătoare cu reacție desenează pe cer o bandă de condens. Arată atât de liniștitoare, desfășurându-se...

Este atâta calm și pace aici, încât trebuie să se gândească, oare cum ar putea să sune pericolul.

Se întreabă ce nu îi spune Matthes. Crede că nu reușește să îi vorbească destul de nuanțat, pentru a putea ajunge într-adevăr la sufletul lui. Matthes este un tip inteligent. Ii place să îi răstălmăcească vorbele, să se joace cu ele, să i le învârtăjească. își mai aduce aminte de asta. Nu îi reușea chiar totdeauna, dar des, foarte des. În starea în care se află ea acum, el ar ieși oricum victorios. Deci, nu există nici o șansă reală de a-l provoca la o discuție. Oricum, nu se lasă niciodată sfredelit, cum zice el, când ea îl întreabă despre ceva care pe el nu îl preocupă în acel moment, de ce să facă efortul și să piardă timpul să își schimbe făgașul gândurilor și să încerce să răspundă la ceva care nu îl interesează.

Cum e cu brațele de la ochelari? Te strâng?

Helene a fost dusă de Matthes la un optician, de fapt, la singurul optician care există în Heidemiühlen, pentru o nouă pereche de ochelari. Opticianul avea o oglindă care semăna cu un altar triptic. Poate să se vadă în oglinda aceea și din ambele

părți. Și ce vede? Părul de pe partea stângă i-a crescut doar foarte puțin, să aibă cam un centimetru. E complet gri. Moțurile de păr de pe ambele părți ale cicatricii de pe cap sunt argintii, își întoarce capul: pe partea cealaltă strălucește într-un splendid castaniu. Își închipuie cum ar arăta dacă firele de păr ar fi din nou de aceeași lungime: pe stânga grizonante, pe dreapta șatene, ideea asta începe să îi surâdă. Își întoarce capul încoace și încolo de câteva ori.

E, cum e, te strâng?

Nu, nu strâng.

Îi este absolut egal ce ochelari își va lua. Matthes, în schimb, încearcă să îi explice care sunt plusurile și minusurile modelelor pe care le-a încercat. Că o fi cu brațe extensibile, indestructibile sau doar din plastic — nu vrea decât să poată vedea ceva cu amărății ăia de ochelari. Vrea să vadă lumea. Lumea, oricum, nu se va mai uita la ea! Este pregătită să se consoleze cu această idee, zice ea, iar dacă Matthes e de acord, ar vrea să îl lase pe el să aleagă niște rame care să i se potrivească. Dar astea nu sunt decât paie aruncate pe foc. Matthes este pus acum în postura în care trebuie să protesteze vehement, lucru pe care îl și face.

A înnebunit! E o femeie frumoasă, după care nu se întorc doar bărbații!

Ce-a zis? Oare chiar știe ce a zis acum? Figura lui Matthes este cea a unui om care pare să nu fi spus absolut nimic, pur și simplu, senină și atât. Ea începe să se îndoiască. Caută ecoul a ce va fi fost în urechile ei. Devine nesigură.

... după care se întorc bărbații!

În varianta asta lipsesc două-trei vorbe, poate că a auzit ceva în plus decât a spus el, se uită scrutător la fața lui, el zâmbește inocent. Nesiguranța o face să înceapă să tremure, el ia ochelarii pe care ea tocmai îi probase — ramă din metal, albastru-deschis, lentile în formă de semicerc — și o ține strâns și liniștitor de mână,

numai că ea urăște în acest moment gestul acesta. Aruncă o privire spre fețele celor din jur, opticianul și alți doi clienți care așteptau nu păreau deloc șocați de ce s-ar fi putut să fi spus Matthes, așa că ea trebuie să fi auzit greșit, da, așa trebuie să fi fost. Dar acum vrea să plece de aici cât mai repede, este de acord cu rama de metal albastru-descbis, pe care Matthes o considera a treia opțiune din punct de vedere estetic, și întinde peste tejghea rețeta de la oftalmolog, cu valorile pe care trebuie să le aibă lentilele. Nu, acum nu vrea în nici un caz să mai facă un nou test al capacităților ei vizuale.

Este de-a dreptul fericită când ajunge să țină în mână o punguță de hârtie pe care este trecută data de livrare a ochelarilor și numele ei. Acum poate ieși, în sfârșit, din magazinul ăla împreună cu Matthes.

Ce se întâmplă oare cu Lottchen când Matthes vine să o vadă? Lottchen nu a lost încă niciodată în Heidemiihlen, lucru care o miră. Probabil că Matthes i-a rugat pe părinții lui să treacă în fiecare după-masă și să vadă ce face Lottchen. Mareile are prea multe pe cap (cor, orchestră, teatrul școlii, din păcate, nici un sport, spre dezamăgirea ei), iar în Lissy nu poți să ai încredere. Billy locuiește teoretic în Karshorst, dar după un an de școală petrecut în Danemarca s-a mutat la prietena lui. Stau în partea opusă a aleii Treskow, cam la doi kilometri distanță. Când se gândește la Billy, pe Helene o cuprinde un val de bucurie.

Or, acum se gândește la Billy.

Și inima i se umple de un sentiment atât de plăcut.

Pentru a pune cireașa pe tort, cineva bate la ușa salonului.

Intră

Billy.

Nu se poate! Tocmai mă gândeam la tine!

Ce fericită e să-l vadă! Bronzat, cu picioarele lui lungi. A moștenit frumusețea tatălui lui. Dacă ar fi după mamă, i-ar părea nițel rău.

Cu o privire sfredelitoare, care pătrunde totdeauna puțin și dincolo de piele, o îmbrățișează pe Helene. Despachetează o păpușă, o arătare la fel de piciorongoasă cum e Billy, și i-o pune în poală. „Păpușa pentru când îți faci griji.” A cusut-o singur, la vechea ei mașină de cusut, care zăcea uitată într-un colț al podului. Dar acum lucrurile s-au schimbat drastic: *Uite-te la mine, mi-am făcut haine noi din cap până-n picioare!* declamă el teatral. Helene recunoaște modelul unor stofe pe care le avusese și despre care credea că au ajuns la gunoi: vechia ei rochie cu două fețe, una dintre ele, neagră cu punctulețe albe, cealaltă, neagră cu floricele, care i-a ajuns pentru o cămașă și o șapcă! Blazerului de stofă albastru-închis și deschis, o vechitură, i-a eliminat gulerul negru și niște elemente decorative, făcându-l, în mod vădit, să arate *mult mai masculin*. E incredibil, dar băiatul ăsta poate să se îmbrace cu orice îi trece prin cap sau pe ce pune mâna și, oricât de bezmetice ar fi combinațiile lui de haine, tot arată bine întotdeauna.

Billy îi povestește că s-a întors acasă. Starea generală este dificilă din punct de vedere economic pentru toți în această perioadă, Bengt se gândește și el să își ia liber un semestru și să se întoarcă și el la Berlin.

Acum știe unde rămâne Lottchen.

Helene este atât de mișcată, încât amuțește iarăși.

Aici, pacienții își primesc mâncarea într-o sală mare de mese. Lui Helene i s-a repartizat un loc al ei. O scândurică prevăzută cu cuie, o ceașcă cu două toarte. Pe care, de altfel, nici nu poate

să le folosească, pentru că nu poate să-și ridice mâna dreaptă nici măcar un centimetru. Asta e, ce să faci! Helene este totdeauna singură la masa aceea de patru persoane. Fapt care i se pare straniu, pentru că la celelalte mese stau cel puțin două, dar de cele mai multe ori, câte patru persoane. Poate că cei care se ocupau de administrarea locurilor la mese au fost concediați de curând?

Își ia mâncarea pentru cină ținându-și farfuria în poală, e o treabă bună să ai un scaun cu rotile. Dacă nu l-ar avea, i-ar fi greu să tot ridice farfuria ca să-și ia câte ceva de la bufetul rece folosindu-se doar de mâna ei stângă. Pleacă de la masă, pentru că mai vrea și o porție de brânză de vaci, dar, când se întoarce, o așteaptă o surpriză: cineva stă la masă, pe scaunul dinaintea ei. Îi cunoaște pe tipul ăsta? Se gândește de unde să-l ia. Durează ceva până când își aduce aminte: *avariatul* din clinica de urgență! Ochii nu i se mai închid sub jumătatea de calotă care lipsește, ci o privesc în față pe Helene.

Se umplu de lacrimi.

Multă sănătate și poftă bună.

Dacă stă să se gândească mai bine, este și el un om lovit de soartă. Un braț, un picior. Nu poate să controleze pe loc dacă i-or fi cusut piciorul de-a-ndoaselea la genunchi. Se chinuie să-și ungă niște pateu pe o felie de pâine. Helene ar vrea să-l ajute. În ultimul moment însă își dă seama că nici ea nu este mai dibace decât el. Privindu-l, se gândește că trebuie să ai, totuși, o stare de optimism, când știi că nu mai plutești în incertitudine. Numai că el nu pare să fie foarte fericit, dimpotrivă ... Probabil că a devenit conștient de ce se întâmplă cu el doar de foarte puțină vreme. O lacrimă i se scurge pe pateu, se prelinge până sub frunza de pătrunjel și cade, în cele din urmă, printre firimiturile din farfurie. Mâna îi tremură tot așa ca și gura. Helene nu poate să dea roată mesei cu scaunul ei cu rotile pentru a-i pune prietenește mâna pe braț, mai ales că nici nu are un braț!

Nici pe cap nu ar merge, pentru că îl vede cum pulsează, lucru care o sperie. Ar putea încerca să îi cuprindă umerii. Dar ce ar crede un bărbat cu atât de mult mai tânăr, dacă o femeie cu atât de mult mai în vârstă, cu părul pe jumătate gnzonant și pe jumătate șaten, l-ar strânge așa, deodată, în brațe... S-ar bâlbâi probabil amândoi, după care n-ar mai scoate nici un cuvânt, iar frunza de pătrunjel udată de lacrimă n-ar mai ajunge niciodată până în gura lui.

Nu, viziunea asta despre cum ar putea decurge lucrurile îi displace profund.

Deodată i-a pierit orice poftă de mâncare.

Lasă totul în farfurie și o turește spre salonul ei.

Cel mai mult îi place să evadeze cu gândul către Viola, numai că memoria îi joacă feste. După seara aceea de vineri din noiembrie, anul trecut, nu își mai aduce aminte de nimic altceva, deși ar mai trebui să existe o sâmbătă și, cel puțin, o jumătate de duminică!

Se duce să facă împachetările fango, după care urmează masajul. Maseuza o ajută să își scoată sutienul. Foarte drăguț din partea ei. Împachetarea cu nămol pe spate și pe umeri se face într-o cabină mică, în care Helene stă apoi și se odihnește. Unul dintre maseuri, cel orb, pune o muzică în surdină, care te duce cu mintea la voioșia șampaniei. Ce e? Un Vivaldi, un Donizetti? Helene încearcă să-și ridice puțin corpul pe șezlongul pe care stă întinsă, în speranța că va reuși să audă mai bine, dacă o să poată da nițel perdeaua cabinei la o parte. Se uită cu atenție pe culoar, mai întâi spre stânga, apoi spre dreapta. Se retrage speriată: maseuza îl masează pe maseur cu multă grijă, îl sărută, o scenă plină de puritate prin gesturile ei, prin felul în care îi relaxează mușchii spatelui, prin halat și cămașă, stând în fața lui

cu ochii închiși... Helene se bagă repede la loc, zâmbeste larg, se bucură.

E Vivaldi.

Ba, mai mult, este ACEL Vivaldi, *Le quattro stagioni*, „Cele patru anotimpuri”, dar trebuie să fie o adaptare foarte specială, scrisă doar pentru instrumente de suflat din lemn. Vivaldi acesta este invincibil. Cu câțiva ani în urmă fusese la Veneția, în Chiesa della Pietà, „biserica lui Vivaldi”, își amintește perfect totul. Când l-a întrebat pe ghid ce era deja construit din biserică pe vremea lui Vivaldi, pentru că a fost terminată după moartea lui, ghidul nu a scos decât un mârâit cam agresiv, fără a da un răspuns. Amintirea asta o face să zâmbească.

De ce își aduce aminte cu atâta greutate de vizita Violei de anul trecut?

Închide ochii, aproape ațipește, când un zgomot agresiv o scoate din liniștea în care se cufundase. Maseuza trăsesese brusc la o parte perdeaua de plastic. Helene începe iarăși să mijească a zâmbet, pentru că frizura maseuzei e cam derahjată. Lucru de care aceasta se pare că nu își dă seama. O despachetează și o așază în scaunul cu rotile. În sala de masaj este ridicată din scaunul ei și pusă într-unul conceput special pentru masaj. După care urmează terapia cu raze infraroșii. Când se stinge lampa de radiații, o cuprinde pe moment un frig cumplit, i se face pielea de găină. Păcat că este atât de neajutorată, încât nu e în stare să se îmbrace cât mai repede posibil. Se întreabă ce se va fi întâmplând în mușchii care au fost încălziți atât de tare cu puțin înainte și care, imediat după aceea, sunt expuși la frig, îi vede cum se chircesc pentru a-1 contracara și, în același timp, încearcă să își deruleze în minte reacțiile pe care le-a avut. Ceafa nu e pe cale să se întărească din nou? Așa cum o descrie maseuza de fiecare dată înainte de a începe masajul: niște mușchi tari ca scândura, pe care doar cu mult efort poate să îi facă să își de-a drumul și să devină mai flexibili. Când ajunge, în sfârșit,

să își tragă pe ea partea de sus a acelui costum de jogging pe care i l-a făcut cadou Matthes când a fost ziua lui, este mândră de sine, se aranjează și se pregătește să pornească spre lift, nu fără a-i arunca maseuzei un zâmbet conspirativ, pe care aceasta însă pare să nu fie în stare să îl priceapă, pentru că Helene nu se alege decât cu un dat din cap cam incert. Ocazie cu care maseuzei îi cade cu totul părul din legătura și așa compromisă a cocului, acum observă, în cele din urmă, cum îi stă părul și încearcă, imediat să rezolve situația în care s-a trezit. Își apleacă fața, rămâne pentru câteva secunde în poziția asta, în timp ce mâinile îi trebăluiesc pe cap ca să-i refacă frizura. Văzând-o, Helene își aduce brusc aminte cum se pieptăna Viola, care lua o poziție foarte asemănătoare atunci când își prindea părul în clema de sticlă de Murano, a făcut asta într-o sâmbătă dimineața, acum aproape un an, atunci când Helene a deschis brusc ușa de la baie, ca să se așeze repede pe toaletă. Viola uitase să încuie ușa și s-a uitat speriată la Helene, care, la rândul ei, se uita la fel de speriată la Viola, după ce tocmai se dăduse jos din patul pe care Lottchen îl încălzise ca pe un cuib. Viola purta doar un pulover în dungi, nu avea pe ea nici chiloți și nici vreo fustă, și stătea așa, în fața oglinzii. Helene simțea cum îi bate inima în gât, instinctiv a început să își tot înghită saliva, ca să reușească să își țină inima înăuntrul trupului. Apoi, trăgând ușa după ea cât mai discret, a fugit pe vârfuri până în cealaltă baie, care era la mansardă.

De ce v-ați oprit? Blocați drumul cu scaunul dumneavoastră!

Toamna s-a decis ferm să vină cât mai repede. Pădurea, care se întinde până jos, la lac, are tot soiul de copaci, iar foioasele au început să se întrecă în culori care de care mai splendide. Un fag ruginiu a crescut aproape de drum, într-un loc expus,

jur-împrejur s-a curățat terenul și s-a semănat iarbă. Dacă ar fi avut o diminuare a unghiului de vedere, se gândește acum Helene, ar fi avut, cu siguranță, impresia că vede un parc englezesc — până și astfel de beteșuguri pot avea părțile lor pozitive. În jurul fagului a fost meșterită o bancă. Din lemn de fag? Nu, pare să fie o făcătură modernă, din înlocuitor de mahon, cel puțin pe partea din afară, cea care este la vedere. Au făcut și un drum până acolo, ca să menajeze gazonul, ba au mai înconjurat fagul și cu un cerc lat de asfalt, care pornește dinspre bancă. Helene merge cu scaunul ei cu roțile până la bancă și își ia curajul să se mute de una singură, după ce blochează roțile scaunului, din scaun pe bancă. Se ridică de câteva ori, se așază din nou. Exersează. O femeie cu o pleoapă care îi atârnă peste ochiul stâng și cu o cicatrice mare, care pare încă proaspătă, se așază alături de ea.

E?

Cum să răspunzi la așa o întrebare?

E, e, îi iese lui Helene din gură.

Femeia se sperie și pleacă în grabă, Helene ar vrea să se poată ridica și să strige după ea, dar, de fapt, nici măcar nu o cunoaște... Ii pare rău că a speriat-o. Ce să faci, asta e. Scoate pătura pe care o avea în plasa scaunului cu roțile și se înfășoară de bine de rău în ea. Viola și ea luaseră și ele pături cu ele atunci când, anul trecut, în frigul lui noiembrie, dar pe o vreme surprinzător de frumoasă, au plecat cu mașina până la Krummensee, un lac din apropierea locului unde stăteau. Au încercat să abordeze o atitudine nonșalantă la micul dejun luat împreună. Au râs și au glumit, au mâncat ouăle fierte, foarte moi, și pâinea pe care o cumpăraseră vineri seara de la brutărie și care, acum, le-a fost prăjită. Una a băut cafea, cealaltă ceai negru. Helene l-a întrebat pe Matthes așa, parcă într-o doară, ce s-a gândit să facă cu Lottchen, dacă ea ar pleca împreună cu noua ei prietenă undeva la țară, prin Brandenburg. Matthes a fost surprins

doar pentru o clipă, s-a uitat apoi imediat la Lottchen și a spus, cu o voce cam nesigură, ceva de matineu la cinematograful: nu ar putea să-i ducă până acolo în drum? Cum să nu. I-a lăsat acolo și au plecat apoi mai departe, trecând prin Marzahn și Hellersdorf spre Altlandsberg, pentru a trece după aceea pe partea cealaltă, spre Krummensee. La marginea localității, spre lac, se aflau locuri cu o priveliște desprinsă parcă din cărțile cu povești, cu pomi stând în mâl și cu rădăcinile ridicându-se spre cer, nu mai era nimeni acolo în afară de ele, s-au uitat printre crengile dezgolite în sus, spre cerul răsfățat de niște norișori ușori și de un albastru vesel, de amiază. Învelită în păături, a stat pe un buștean gros, doborât la pământ. Sigur că făcuse tot posibilul să evite incidentul de dimineață, când dăduseră una de alta. Viola se fardase mai blând, nu era nici un pericol să i se crape armura cosmetică. Nu își făcuse sprâncenele cu nimic, iar buzele erau date cu un ruj care bătea spre brun, exact pe conturul lor anatomic, așadar nimic agresiv. Astăzi nu purta rochie, ci pantaloni, care se asortau foarte bine cu jacheta ei care imita blana. Viola i-a zis că recursese ieri la vopseaua de camuflaj pentru autoapărare.

Helene nu se fardează niciodată.

Nu putea nici în ruptul capului să priceapă de ce o femeie trebuie să își accentueze trăsăturile pentru a ajunge, de abia atunci, să fie recunoscută ca fiind o femeie adevărată. Dar, pe un ton molcom, auzea în sine întrebarea, cum stau lucrurile cu dreptul la siguranța corporală, atunci când ești surprinsă, precum Viola, fără chiloți pe tine și fără să îți fi dorit vreodată acest lucru.

Femeia aia s-a întors. Pleoapa care îi atârnă o face să pară somnoroasă. Helene se bucură, de fapt, că a revenit.

E?, o întrebă Helene.

E, e!, îi răspunde cealaltă pe un ton aparent amenințător, pufnind imediat în râs.

Dar, după aceea, nu mai scoate nici un cuvânt. Stă pe bancă, se uită împrejur cu zâmbetul pe buze și își leagă partea de sus a trupului înainte și înapoi.

Helene se gândește la antidepresive.

La ce s-o fi gândind femeia de lângă ea?

Se uită la cer, spre pădure, la picioarele ei, când a început să se bătaie înainte și înapoi și-a băgat palmele sub fund. Are un hanorac oranj, la care Helene nici nu se poate uita, atâta e de urât. O dor ochii.

Sunteți de mult aici?

Femeia dă din cap că da.

Apare o asistentă de la secția din care pacienții nu aveau voie să iasă, unde fusese și Helene înainte, și zice plină de ciudă: *V-am găsit! Să nu mai totfugiți când vă taie capul! Sunteți o, o...* Cu un oftat care trebuia să demonstreze un sentiment de dragoste maternă o apucă pe femeie de mânecă și îi mângâie fața schimonosită de spaimă. În ciuda voinței ei, o urmează pe asistentă, care o ține prinsă bine și o tot dădăcește.

Helene oftează și ea. Din fericire, nu trebuie să joace teatru pentru a arăta că are sentimente materne, dintr-odată este bucuroasă de faptul că nu are nici o relație cu pleoapa atârânădă. Dar Helene are o relație cu Mareile, pe care o vede cum urcă pe drum spre ea, fata începe să îi facă semn cu mâna încă de departe, râzând fericită. Helene îi face și ea semn cu mâna. Mareile fuge spre ea pe ultimii metri și o ia în brațe. Helene se bucură să o vadă pe fiica ei, care a ajuns atât de mare și de zveltă. Care îi spune că ar fi și Lissy aici, numai că mai trebuie să rezolve ceva, și uite, acum apare în zare și Lissy. Și-a reînceput ucenicia de tâmplar la sfârșitul lui august. Helene nu se poate abține să nu se uite la mâinile lui Lissy: le mai are pe amândouă,

în dreapta ține trei conuri cu înghețată, din cea care îi place ei, cum i-a luat și Matthes. Dacă nici asta nu e o demonstrație despre cum să îi faci cuiva pe plac, atunci...! Ar vrea să se mute din nou în scaunul cu roțile și să le roage pe fete să o împingă pe drumul care duce până la lac, ambele sunt de-a dreptul speriate când ea se ridică singură în picioare și se lasă apoi, susținută de ele, încet în scaun. Lissy este entuziasmată de reușita mamei ei și întoarce scaunul cu o voieșie și cu o energie pe care Helene mai că ar vrea să le tempereze cât de cât, și gata, au pornit. Mareile vorbește, ca totdeauna, despre mâncarea pe care le-o face Matthes zi de zi, mai ales despre delicioasele mâncăruri mexicane, dar și câte altele. Și tot povestește... Așa e cu cei fascinați de mâncare. Nu se mai pot opri să povestească ce au mai văzut și ce au mai aflat, de o rețetă și alta, de ce au mai gătit și descoperit... Lissy împinge scaunul cu roțile, zâmbind cu un aer de superioritate, în timp ce o ascultă pe sora ei cum sporovăiește. Lissy seamănă mult ca structură cu Matthes, înaltă și subțire, pe când forma picioarelor lui Mareile este aproape la fel cu cea a alor ei, iar constituția corpului lui Mareile este capabilă să se schimbe continuu: de la un suplu cârnat vienez ajunge, în doar câteva luni, să fie unul bavarez gros și vânjos, dar nu se lasă și, tot atât de repede, își recapătă suplețea vieneză, chiar dacă, de fiecare dată, este un cârnăcior nițel mai lungușor. Ca acum, când este în formatul subțire și lung, tare lung... Mai ceva decât Lissy. Mai întâi a dat gata înghețata.

Nu, Helene chiar nu are chef să spună ceva despre mâncarea de aici, din spital.

În schimb, vorbesc despre stagiul de ucenicie al lui Lissy. Cu trei zile în care se duce la școală și alte două în care face practică, are totuși șanse destul de bune să rămână cu mâinile întregi. Sigur că Helene știe, socoteala asta nu este tocmai una realistă, dar Lissy nu trebuie să știe acest lucru. Ii urează noroc,

cu voce tare, dar și în adâncul sufletului ei. Momentele astea au făcut-o fericită.

După ce au băut, mai târziu, un ceai de plante, pe care Helene l-a făcut în bucătăria rezervată pacienților, fetele și-au luat rămas bun și au plecat.

Le face cu mâna și le vede dispărând odată cu închiderea ușilor liftului.

Din gândurile ei nu a dispărut însă Viola, aici nu o are decât sub forma unei amintiri, care se înfășoară în umbre, se ascunde, până când, sporadic, o rază de lumină o ajută să vadă părți din istoria lor comună... Oricum, în sâmbăta aceea s-au dus amândouă în cârciuma din sătucul Krummensee. Au stat împreună la o masă cu patru locuri. Își aduce perfect aminte de fața de masă cu pătrățele albastre și albe, pe care ședea un buchet de flori din plastic și o olivieră. Viola a comandat o bere, Helene ar fi preferat un pahar de vin, dar, din pricina condusului, nu voia să riște așa ceva. Aveau nevoie de ceva despre care să râdă, ca să nu se afunde în nesiguranțele lor. Viola a scos din geantă un dosar întreg cu critici de film, pe care le scrisese de-a lungul mai multor ani pentru o revistă și a început să-i citească lui Helene din ele. *Brad Pitt*, Helene mai aude și astăzi aceste două cuvinte spuse de vocea masculină a Violei, care a făcut-o să închidă ochii, îl joacă pe alpinistul Heinrich Harrer fără suișuri și coborâșuri... începe să râdă la auzul propoziției ăsteia, Viola îi spune, cu o undă de mândrie, că a folosit cuvintele astea în mod voit, pentru a vedea dacă redactorul va lua vreo atitudine față de ele, numai că reacția acestuia a fost una negativă, lipsită de nuanțe, dovedind că nu a fost în stare să înțeleagă ironia strecurată de Viola în text.

Râd amândouă. Caută cuvinte aiurite: *a te urca în sus, a te cobori în jos, a fi nebun la cap, avansați înainte până în fund, zic*

când una, când alta. Viola mai adaugă: *inamic de război*. Helene: *numai ție îți poate veni așa ceva în minte...*

Deodată o cuprinde o stare de fierbințeală.

Nu e în război cu Matthes.

Dar dacă, dacă totuși cumva... ?

Să fie ea cea care, într-un fel sau altul, a aprins vâlvătaia unui război?

Cu asemenea vorbe zdrăgănind într-o cutie craniană ca vai de ea, nu prea mai reușești să adormi cât de cât ușor, mai ales dacă ești prinsă undeva între sâmbăta și duminica în care a vizitat-o Viola. Nu poate să îi mai iasă din cap faptul că poate, se afla pe picior de război cu Matthes, atunci când i s-a rupt aneurismul. Sau dacă lui i-a căzut bine că i s-a rupt. Că a ajuns să o facă dependentă. Imediat o apucă rușinea că a putut să gândească așa ceva, Matthes îi este într-o așa de mare măsură devotat... îi face totul pe plac, chiar înainte ca ea să apuce să spună ce dorește. De fiecare dată când vine să o vadă, îi insuflă atâta încredere și curaj, încât, fie și numai pentru asta trebuie să îi fie recunoscătoare pentru totdeauna. Dacă nu ar fi fost el, nu s-ar fi gândit nimeni să o interneze în *stroke unit*, deși era mai mult decât evident că acolo va primi îngrijirea cea mai bună, iar internarea într-o clinică de reabilitare ar fi intrat în discuție abia peste niște săptămâni bune. îi este, mama mă-sii, o dată în plus recunoscătoare. Și are a-i mulțumi ca în primii lor ani, atunci când era convinsă că el este singurul bărbat potrivit pentru ea. Crizele ei de depresie fuseseră destul de grave, într-atât încât o dată medicii au decis că este cazul să o interneze la psihiatrie. Matthes nu a făcut nimic altceva decât să ia lucrurile în glumă și să îi spună, râzând, că acolo nu o să vină niciodată să o viziteze. Ea s-a speriat atât de tare de vorbele acelea, încât a aruncat,

pe furis, hârtiile de internare la gunoi și nu s-a mai prezentat la spital. După aceea, depresiile ei au început să dureze mai mult, în schimb, au devenit mult mai blânde, ajungând să nu mai fie decât niște moderate salturi în jos pe scala stării ei de spirit. Mai ales toamna, când Matthes bătea în retragere cu arme și bagaje spre camera lui de lucru. El, care își dorea constanță și loialitate, dar care părea să cadă, fără să vrea, dintr-o aventură în alta, de parcă ar fi fost blestemat să i se întâmple câte un pocinog de-ăsta. Oricum, s-a îndrăgostit, treptat, de tendința ei spre libertatea de sine, care nu excludea și capacitatea de a ține seama, cu multă sensibilitate, de cel de lângă ea, ceea ce îl făcea pe Matthes să se simtă în siguranță. Ea, la rândul ei, era fascinată de atitudinea lui: era el însuși, nu se uita, ca alții, tot timpul în jur, să vadă ce vor fi zicând oamenii despre el, despre felul în care trăiește, nu avea, mai deloc, sentimente de vină, care ei, în schimb, i-au făcut viața atât de amară. Fusese o îmbinare fericită, care i-a apropiat unul de altul, într-atât încât, în exercițiul de balansare și de ajustare a trăsăturilor fiecăruia dintre ei înăuntrul cuplului, au ajuns la un remarcabil grad de măiestrie. Și astăzi ea simte că e așa. Ea a devenit mai liberă și mai conștientă de sine, el își arăta sentimentele pe care le nutrea față de ea. Ea se avânta cu tot mai multă temeritate, el îi apăra spatele. Și tot așa. Dar, cu toată această îmbinare fericită a lor, nu au reușit să nu facă pe altcineva să sufere din cauza lor.

Să sufere din cauza lor...

S-a dat Maljutka Malysch la fund din cauza ei? Mai mult, a trebuit să se pună în siguranță din pricina ei?

Scrie un e-mail scurt și neutru, îl bagă printre alte e-mailuri nevinovate, le salvează pe o dischetă și o să-l roage pe Matthes să trimită mesajul.

Astăzi îi e dat să îl vadă pe *avariat* la fizioterapie, pentru că acestuia i se face gimnastică în sala mare chiar pe salteaua de lângă cea pe care se află ea. Ii simte durerea și se miră foarte tare de gradul în care poate fi alături de el. Piciorul lui stâng nu i-a fost cusut de-a-ndoaselea de la genunchi în jos. Își amintește că a văzut un film despre o fată care suferea de cancer osos. În cazul ei, planul terapeutic era să îi antreneze capacitatea de a-și mișca piciorul cusut de-a-ndoaselea, pentru a-i atașa, mai târziu, o proteză, la care călcâiul să preia funcția de încheietură a genunchiului. O atare strategie medicală promitea o mare șansă de succes, dacă operațiile necesare erau bine gândite și planificate cu mult timp înainte. Inșă, când se uita la *avariat*, bietul de el trebuie să fi suferit un accident, pentru că îi fusese mutilată grav o parte a corpului. În cazul unor asemenea accidente, evident că era aproape imposibil să înlocuiești ce era de înlocuit cât ai bate din palme, o parte a trupului cu o alta, care să se potrivească perfect, în plus era improbabil ca acel picior să fi rămas viabil suficient de mult timp încât să se facă încercarea unei operații. Poartă în trup tot soiul de agregate înșurubate pe o roată mare, care este, la rândul ei, prinsă de oasele piciorului care a avut de suferit și care a fost amputat la circa cincisprezece centimetri mai jos de încheietura genunchiului. Helene crede că, probabil, doctorii se gândesc la o extensie, la realizarea unei creșteri a masei osoase. Durerea crește, se face simțită pe întreaga parte dreaptă, provocând spasme tot mai puternice. Helene cedează, piciorul și brațul ei cad din nou fără vlagă pe salteaua de gimnastică pe care stă întinsă.

E foarte bine că poți să faci asta!

Helene stă întinsă pe spate și încearcă să își ridice, într-un fel, brațul drept. I se dă ca mijloc ajutător o bară scurtă, pe care o apucă bine cu stânga, pentru ca apoi să o apuce și cu mâna dreaptă și să se ridice. Fizioterapeuta o ajută pe partea dreaptă, prin forțele lor reunite mâna cramponată de bară ajunge sus.

Avariatul a început între timp să plângă, Helene bănuiește că din cauza durerilor, pentru că fața lui este groaznic de schimonosită. Trebuie să ridice ambele picioare, ciotul mâinii se proptește puternic pe saltea, totul arată atât de straniu. Terapeutul lui pare să renunțe, își pune mâna în jurul umărului bărbatului acela, dar, dacă te uiți mai bine, parcă ar vrea să facă o altă încercare: exerciții de mers. Cu greutate îl fac să stea drept. Cu ajutorul unei cârje, care, evident, aici nu este numită cârjă, ci sprijinitoare pentru mers, și cu sprijinul terapeutului, care îl ține de ciotul de braț care i-a rămas, vor să îl facă să pășească folosind un singur picior, acum chiar că ajunge să plângă de disperare, nu mai vrea nicidecum și s-ar fi lăsat să cadă pe jos, dacă nu ar fi fost susținut. După un timp, s-a lăsat convins să fie prins pe o bandă de alergare, așa încât să nu poată cădea de pe ea. Banda începe să se miște încet, frecvența pașilor lui este una redusă, dar, cel puțin, încpe să i se usuce lacrimile de pe obraz.

În tot acest timp, Helene s-a străduit să nu o lase pe terapeuta ei să simtă cât de absentă era față de ce se întâmpla cu ea.

A primit corespondență direct pe adresa clinicii, pentru prima dată de când este aici. În schimb, acasă, cutia de scrisori dădea pe dinafară, prietenii și rudele își exprimau consternarea și îi urau mult noroc, Matthes îi aduce toate scrisorile astea în mod regulat, dar ea nu se uită la ele, i le dă înapoi. Le ține pentru mai târziu, spune ea. Nu spune și pentru când. Prima scrisoare pe care a primit-o însă aici o umple de bucurie: Caria ar vrea să vină să o vadă, a luat deja legătura cu conducerea clinicii. Dacă Helene nu are nimic împotriva, ar vrea să stea câteva zile împreună cu ea cândva în săptămânile următoare, în funcție de cât va vrea să o suporte, pentru că va trebui

să împartă cu ea rezerva. Caria va primi un pat auxiliar, așezat lângă cel al lui Helene.

Să o suporte?

Dar Caria este prietena ei cea mai veche, la care ține cel mai mult și în care poate să aibă cea mai mare încredere! Dar despre Maljutka Malysch nu i-a povestit nimic... Deodată, simte acest lucru ca pe o ruptură, ca pe o încălcare a încrederii pe care o avea în Caria, trebuie să fie foarte atentă să nu cadă în craterul care s-a deschis.

O încercare de a înota.

Fizioterapeuta și-a pus pe ea un costum de baie și încearcă să o bage pe Helene în apă cu ajutorul unei instalații mobile, cu care pacientul este ridicat sau coborât în timp ce stă așezat pe o suprafață specială. Helene se ține strâns de scaunul ei cu rotile, în timp ce terapeuta prinde chingile suportului pe care urmează să fie așezată. Gata, pot începe. Apa este călduță, totuși la început i se pare rece. În apă fiind, învelișul liftului rămâne, la început, strâns împrejurul corpului ei, dar se simte bine, este plăcut — terapeuta poate să îl scoată. Cu brațul drept reușește să schițeze două-trei mișcări de înot, cu piciorul drept chiar mai multe. Să fie rezistența apei mai mare decât cea a aerului? Există lucruri nelămurite, care nu se lasă rezolvate așa, dintr-odată... Primește un cârnat de înotat, cum îi zice terapeuta chestiei ăleia, un rulou flexibil din spumă de plastic, pe care se poate așeza sau de care se poate ține. Asta îi conferă siguranță. Dar cel mai mult îi place să facă pluta și să închidă ochii. Zvonul care îi ajunge la urechi vine de la pompa care se află sub luciul apei. Un zvon adormitor. Numai că terapeuta are alte planuri cu ea, nici gând să o lase să se piardă într-o dulce toropeală. Nu trebuie să stea întinsă pe spate în apă și să se lase purtată de ea,

ci să se întoarcă pe burtă și să încerce să înoate cu cârnatul ăla de plastic între picioare. Bine, așa să fie, să încerce măcar. Când ridică capul îl vede pe *avariat*, îl pun și pe el să facă acvaterapie. Sunt băgați în același timp în apă. Și lui îi place foarte mult să zacă pe apă făcând pluta, ca și ei, numai că pe el îl și lasă, nu îl pun să mai facă și altceva. El se uită în sus, la tavan. Este văruiț într-un albastru ca al cerului. Se mai văd și niște pești, stele de mare și plante acvatice făcute toate din ceramică, toate prinse de tavan. În sala bazinului este aprinsă lumina, ceea ce face ca reflexiile care apar pe apă să se răsfrângă, în jocuri de lumini, pe tavan. O atmosferă perfectă pentru a te lăsa furat de vise, i-o dorește, îi dorește un sfert de oră de călătorie pe ape, fără să audă comenzi, fără îndemnuri să miște ba un braț, ba pe celălalt, ba un picior, ba pe celălalt. Helene este aproape sigură că *avariatului* îi lipsește curajul de a mai trăi, vrea să rămână așa, să plutească... E cam greu să ieși dintr-o atare stare, se gândește ea. Dacă ar putea să-i transmită din energia ei? Citise despre chestii din astea, dar le-a considerat prosteli și șarlatanii, nu și-a mai bătut capul cu ele. Dar dacă ar închide ochii și s-ar gândi foarte concentrată la el? Se va întâmpla oare ceva? Va putea el să simtă că este în legătură cu cineva?

Ea își închide ochii.

Se gândește cu toată energia la el.

Nu vă simțiți bine? Haideți să încheiem exercițiul pentru azi...

Înainte să poată răspunde ceva, terapeuta a și început să manevreze instalația cu care o coborâse mai înainte în apă. Helene ar vrea să protesteze, dar, deodată, este de părere că cel mai bine ar fi să se ferească de orice fel de enervare sau de surescitare legată de *avariat*. Așa că stă cuminte când i se pun chingile liftului care o va scoate, de data aceasta, din apă.

În fond, e păcat. Gândul o duce la ceea ce ar fi spus Matthes în această situație: *Sindromul tău de întrajutorare ticăie din nou în mod periculos.*

Pe bună dreptate.

Cu el, statul ei în apă ar fi durat mai mult.

Când iese pe scaunul ei cu roțile din lift, mai apucă să zărească, în fugă, o figură feminină mare și puternică, cu un păr negru strâns la spate, care a dispărut după colț. Are impresia că ar fi rămas în urmă o imagine ștersă a unui mic fragment din tivul dispărând al rochiei aceleia negre, pornește într-aco- lo, dar imaginea se înceteșează și apoi se pierde cu totul, aidoma figurii aceleia feminine care a dispărut și ea cu totul. Se întreabă: chiar a văzut ce crede că a văzut sau imaginația ei i-a jucat o festă pe o coardă de Violă? Da, prima impresie a fost, într-adevăr, aceea a unei Viole bine îmbrăcate. Helene parcurge lungul culoar care leagă casa numărul doi de recepție, situată în casa numărul unu, se uită cu atenție în sala de mese și în câteva dintre sălile de terapie. Desigur, nici urmă de Viola. Culoarul era cel care îi adusese aminte de Viola, deși nu văzuse figura aceea decât pentru un moment, până să treacă de colț... Viola avea un pas apăsător, încet, umbla ca pe arcuri. Dacă ar fi în stare să și sprintsze? Și acum Helene o vede cum se îndreaptă spre ea cu brațele larg deschise, de parcă ar fi o fetiță, care sare în brațele mamei ei răsând și căutând siguranța, iar Helene își desface și ea, de-adevăratalea, brațele, într-un gest exuberant, și o prinde... Iarăși a apărut, iarăși acel sentiment de nesiguranță imensă, și este exact acel sentiment care a întunecat sfârșitul de săptămână, acel prea bine știut sfârșit de săptămână. Acum, când își dă seama de asta, o ia cu scaunul ei cu roțile spre locul de terapie în aer liber, din spatele clădirii, acolo nu se aține niciodată cineva în timpul după-amiezii. Vrea să fie singură și să aibă un spațiu în care să încapă atât ea, cât și toate amintirile ei. După plecarea din cârciuma din Krummensee, deși Viola

nu băuse decât două beri, mirosea a alcool, numai că, odată ajunse afară, ea i-a arătat lui Helene cele patru sticlute de lichior de plante Kummerling pe care le golise pe furiș. Mai avea încă alte unsprezece, pline, care zdrăngăneau în geanta pe care o purta pe umăr. Mirarea lui Helene a luat forma unei priviri caraghios intrigate, stăpâna bine nutrița asta pe care o făcea acum, pentru că o exersase de mii de ori înainte. Luă o sticlută din geanta Violetei, o duse la gură și începu să bea, apoi se scutură. Chestia aia avea gust de Boonenkamp, o băutură tare, conținând și ea în parte plante medicinale, pe care părinții ei obișnuiau să o bea după o masă mai grea. Nu se poate sta doar într-un picior. Nu, este clar că nu se poate. Deci, a doua sticlută. Viola zâmbește larg, dar întreabă, în același timp, cine o mai duce pe ea acasă cu mașina. Helene se uită la ceas și este de părere că ar mai trebui să mai stea pe aici pe undeva vreo trei ore, *nu...?*, după care au pornit cu pas hotărât, Helene în pantofii ei butucănoși, maronii, Viola în cizmulițele ei negre.

Când Helene s-a mai întors o dată să se uite în spate, a văzut cum personalul cârciumioarei în care fuseseră și cei de la bucătărie se înghesuiau la fereastră și gesticulau între ei cu zâmbete largi, atotștiutoare.

Cu cele mai bune intenții posibile, nu au reușit să stea în Krummensee cale de trei ore. Era prea noiembrie pentru așa ceva. La un moment dat, Helene a hotărât să meargă cu mașina cel puțin până în Altlandsberg, care se afla la doar doi kilometri distanță, plus că până acolo ducea un drum pe care, practic, nu circula nimeni mai niciodată. Puteau să lase mașina undeva și să mănânce *ceva cum trebuie*, și așa va dispărea de la sine și problema alcoolului pe care îl băuse. Au ajuns într-un restaurant italian, trepte în jos, boltă de pivniță. Viola porni sigură pe sine spre o masă care se afla în ultimul separeu din fund. Se așază cu spatele la colțul separeului, astfel încât avea în dreapta și în stânga ei câte un perete. O făcea oare această poziție să se simtă

mai sigură? Helene a fost înclinată să creadă că da, pentru că Viola a început treptat să vorbească, fără să fi băut vreo altă bere, despre lucruri pe care nu le spusese până atunci. Fața i se aprinsese, buzele i-au devenit parcă mai pline, s-au arcuit, în sfârșit, total eliberate de orice figură forțată pe care o abordase până acum, țâșnind parcă spre înainte. Vorbea rar, dar fără pauze. Ziua în care s-a decis ferm să se opereze, fără să mai lase loc de întoarcere, a fost aceea în care nevasta ei a renunțat să mai vrea să se culce cu ea. Viola a simțit că plutea între ele o stare tăcută, stranie, de înțelegere surdă, o înțelegere de a continua altfel, s-au lipit una de alta cu spatele la burtă, ea și-a băgat membrul bleg spre spate între picioare așteptând, iar soția ei s-a întors deodată spre ea cu un fel de excitație pe care nu o cunoscuse până atunci, a crezut că este una care îi recunoștea starea de a fi femeie, nu i-a atins mădularul și, în cele din urmă, s-a culcat pe ea, pentru că o cuprinsese plânsul, de bucurie, se gândea ea. Atunci a luat decizia definitivă. Ceea ce a urmat a fost *procedura uzuală*.

Helene își amintește că și-a ținut pentru un moment respirația - ce poate fi *uzual, obișnuit*, în această procedură judiciară! — desigur, până a ajuns să-și dea seama că Viola nu era doar ea așa pe lumea asta, deși Helene o considerase până atunci ca pe o cometă, care s-a prăvălit în lumea care o înconjura. Era, indiscutabil, un caz aparte, de o excepțională singularitate! Dar lucrurile nu stăteau chiar așa cum le văzuse ea la început, nu putea pricepe despre ce era vorba, până când nu a ajuns să o cunoască într-un mod *normal*, ca pe o *femeie normală*, așa cum se simțea, fără să fie însă. Așa cum nu se simțea, dar era? Așa cum se simțea și cum era de fapt?

(Helene ametește, nu poate urmări succesiunea gândurilor ăstora, are dificultăți extreme în ceea ce privește orice tip de negare, mai ales când e vorba de una dublă, dar numai de când s-a întors printre cei vii. Simte însă că toate aceste afirmații,

toate aceste propoziții ar putea să fie coerente, totul depinzând de poziția pe care te afli și de unde le spui. Simțirea se ridică deasupra rațiunii, o stare foarte bizară...)

Procedurile legale uzuale...

Nu avea voie să se căsătorească, trebuia să fie pentru totdeauna incapabilă să procreeze. O operație, căreia i se spunea „egalizatoare de sex“, urma să o facă de acum încolo să pară, pe dinafară, ca o adevărată femeie. Lui Helene chestia asta i se părea ca o încâlceală stângace de presupozitii, care cimentau concepția binară privind sexul. I-a trecut prin cap conceptul de bipolaritate, care prezenta relațiile între sexe într-un mod mai pertinent: O mișcare într-o direcție sau alta, pendulând între polul „masculin“ și cel „feminin“, persoana cu pricina găsimându-și poziția pe scala definită din punct de vedere științific, dar, înainte de toate, din punctul de vedere al propriilor sentimente. Pentru ea, această argumentație părea atât de logică, încât se mira că nu se regăsea sub forma unui consens general în cadrul întregii societății. Dacă cineva se simțea aparținând celuilalt sex decât cel care îi fusese hărăzit prin naștere, era treaba lui să găsească o soluție pentru sine, fie optând pentru operație, fie recurgând la o formulă mentală prin care să ajungă să stăpânească această situație. În tot cazul, nu i se putea cere, așa cum făcea legea, o intruziune atât de profundă! Care putea să ducă la complicații menite să îi îngreueze viața, ba chiar să i-o facă de netrăit. Sigur că Viola și-a dorit să se opereze, tot așa cum și-a dorit starea de a fi femeie. Și, cu toate acestea: Helene a cunoscut-o ca pe o persoană al cărei sex era, mai curând, incert la prima vedere, o persoană care nu se sinchisea prea mult de felul în care arăta și care nu te dădea pe spate cu feminitatea ei. În seara aceea în care au fost în restaurantul italian, i-a povestit câte ore petrecea în primii ani după operație cu îngrijirea corporală de fiecare zi, cu modul în care se îmbrăca și se aranja. Casa de sănătate a plătit două epilări, dar apoi, când barba i-a crescut în continuare,

nu a mai făcut noi cereri, pentru că toată hârțogăraia aia birocratică o costa o groază de timp. Și, oricum, cu trecerea anilor, bucuria pe care i-o făceau bainele și rochiile noi s-a diminuat foarte tare, în parte și pentru că nu mai avea bani să își cumpere unele noi. Corpul i se schimbase, devenise mai durdulie, dar a pierdut, pe rând, mai multe posturi, fiind nevoită, în repetate rânduri, să trăiască din ajutorul social. În timp, a lăsat lucrurile să curgă de la sine, cum ar fi făcut-o și dacă s-ar fi născut de la bun început femeie. Asta era situația, pantaloni ieftini, care măcar îi erau pe măsură, în loc de haine superluxoase din magazine mai mult decât scumpe. Un hanorac măsliniu vechi de când lumea, în locul unei hăinuțe la comandă. Nu s-a mai dus la coafor, și-a lăsat părul să crească în legea lui, mai tăind din când în când din el, iar în ceea ce privește pantofii, găsisese o firmă care îi trimitea acasă modele *unisex* ieftine. Cum numărul de prieteni i s-a împușinat în mod radical (recunoscând că a reacționat de multe ori poate prea țăfnos și mai curând agresiv față de ceea ce, ținând cont de normele existente în societatea vestică, ar fi fost socotite niște luări de poziție *normale* în ceea ce privește *schimbarea de sex* făcută de ea în mod oficial) și cum nu mai depindea de ore fixe legate de o slujbă sau alta, nu mai avea de ce să se bărbierească în fiecare dimineață — nu o mai făcea decât atunci când trebuia să iasă din casă. A perseverat doar în ceea ce privea terapia cu hormoni, deși începuse să aibă dubii dacă aceasta o ajuta în vreun fel: sânii ei micuți ajunseseră să crească doar cât să aducă cu niște ouă ochiuri, și nici astea prea bombate, iar vocea i-a rămas în continuare una masculină. Se considera, între timp, i-a spus lui Helene, o femeie care trăia, în ciuda operației pe care o făcuse, într-un trup cu o constituție masculină, iar sciziunea, care îi măcinase atât de chinuitor viața înainte, s-a închis într-o oarecare măsură în fața unui sentiment de adaptare la ceea ce avea, însoțit câteodată de o undă de milă de sine, a unui sine care s-a supus operației și care a pretins de la trupul ei de bărbat

atât de multe lucruri care contraveneau naturii. Nu a mers atât de departe încât să îi pară rău că a făcut acest pas, socotindu-l unul absolut greșit sau că ar fi trăit în continuare mai bine ca bărbat, dar cu rezultatul ajustării sexului nu e chiar așa de ușor de trăit cum a vrut legiuitorul să creadă când a întocmit legea cu pricina. Între timp, spune ea, a ajuns să își poată imagina situația de a avea copii cu o femeie care să o accepte ca atare — și, în fond, de ce nu? Nu ar fi, prin asta, cu un pas înaintea altor lesbiene? Numai că a acceptat incapacitatea posibilității de procreație, pentru că, pe atunci, crezuse că ar fi soluția cea mai viabilă. Iar când s-a declarat divorțul, fusese obligată să renunțe la cei doi fii ai ei, nu voia să mai treacă vreodată prin această experiență. Soția ei a întrerupt orice legătură din momentul în care Viola a înaintat actele de divorț. (Soția era pe atunci total buimacă și într-o stare de acută frustrare, stare în care — credea Helene, dar nu și Viola — dispariția bărbatului ei ajungea până în zona corporalității și i se părea că aduce și cu o formă de sinucidere, în urma căreia el o lăsase pe ea să se descurce de una singură.) Pentru nevasta ei, i-a spus Viola, practic *a murit*. Helene simțea că avusese dreptate, că sentimentele ei nu au trădat-o.

De ce ai fost atât de mânioasă, când ai sosit ieri?

După un minut de tăcere, Viola spuse:

Am vrut să simt hăul care se ivește în tine și în care urmează să cad.

Helene își aduce aminte de sentimentul pe care îl avea când voia să se ascundă în trupul unui alt om. Îi revin în minte momentele în care voia să se facă mică, mică de tot, și să se ascundă sub subsuoara lui Matthes. Cel mai bine ar fi fost dacă ar fi avut acolo un marsupiu, în care să se bage repejor, ori

de câte ori simțea nevoia, iar nevoia asta era totdeauna legată de dorința de a rămâne, pentru totdeauna, invizibilă. (își toarnă niște ceai Yogi adus de JVLatthes și pe care l-a lăsat să fiarbă în bucătărie timp de o oră cu lapte și miere. Asistenta i l-a adus în salon. Ceaiul are un gust dulce, îl lasă să curgă pe lângă resturile de migdale, pe care le simte cum îi stau în gât. Ceaiul o face, pe moment, să se simtă mai bine.) Însă Matthes nu are pentru ea un loc prin care să poată scăpa, râdea de fiecare dată când Helene se făcea mică-micuță lângă el și își băga capul sub subsuoara lui stângă, și își ridica piciorul drept până în dreptul buricului lui. La un moment dat, toată povestea asta a început să îl agaseze, pe jumătate adormit și-a dres vocea și s-a întors pe o parte, băgându-i fundul în poală. Dar, de fapt, ei îi plăcea să fie împachetată de el: adică fundul ei să ajungă în poala lui, pieptul lui să i se lipească de spate și brațele lui să se încolăcească puternic în jurul ei.

De când dăinuia ritualul acesta?

Nu mai e așa, se gândește ea. Iar apoi, după o vreme: ba da, tot așa e și în continuare.

Zile atât de pline!

încercările lui Helene de a sta în picioare s-au transformat în tentative de a merge, pe stânga poate să se sprijine de o bară lungă prinsă în perete, iar pe partea dreaptă o sprijină fizioterapeuta. Douăzeci de pași. La următorii douăzeci de pași, pe care urmează să îi facă înapoi, trebuie să încerce să se țină de bară cu mâna dreaptă. După patruzeci de pași este sleită de puteri, dar și tare bucuroasă că va putea, poate, într-o bună zi, să umble din nou. Încă pe când era în *stroke unit*, fizioterapeuta de acolo îi spusese cu o notă de siguranță în glas că va reuși să umble din nou, dar Helene nu a putut să creadă că se va întâmpla

vreodată așa minune. În continuare, parcă nu-i vine să creadă, dar, chiar dacă se mai împiedică: reușește să facă patruzeci de pași! La care vrea, cât mai grabnic, să adauge alți patruzeci, și pe urmă alții și iarăși alții. Fizioterapeuta râde, ajunge pentru ziua de astăzi, o să vorbească cu cei din conducerea spitalului, dacă Helene nu ar putea primi, încă de săptămâna viitoare, un cadru cu roți.

Așadar, am ajuns la cadru. O sculă tipică pentru o bunică. Totdeauna i-a evitat pe cei care foloseau așa ceva, s-a întrebat de ce nu au un scaun cu roțile, care era, oricum, mai sigur... Se descurcase foarte bine până acum în scaunul cu roțile, în *stroke unit* i s-au luat măsurile pentru a-i da unul care să i se potrivească. Mângâie roțile, se rușinează pe dată de ce a făcut și se uită repede în jur: s-o fi văzut cineva? Într-un fel, simte că asemenea temeri o bramburesc. O zbuciumă. Și e greu să te lupți cu astfel de sentimente. Ar vrea să adoarmă pe loc, numai că acum trebuie să se vadă cu psihologa. Pornește către ea fără urmă de plăcere.

Nu are probleme cu recunoașterea diferitelor obiecte pe care trebuie să le denumească uitându-se la niște poze. Numai că, după aceea, este supusă la aceeași încercare prin care trecuse și în *stroke unit*. Trebuie să se întoarcă repede într-o direcție și în alta, să spună într-un timp anume cât mai multe nume ba de legume, ba de fructe, dar fără a repeta același nume de bază — mere acre, mere verzi, varză verde, varză roșie și așa mai departe. Își aduce aminte că înainte putea să facă chestia asta într-o clipită, a absolvit asemenea teste în timpul în care și-a făcut studiile și când a ajutat-o pe o colegă dintr-un an mai mare, care și-a scris licența pe tema creativității. Dacă se gândește bine, capacitatea ei de a-și articula gândurile cu ajutorul cuvintelor nu mai poate să recurgă la fraze lungi, elaborate: nu mai poate să structureze, ca pe vremuri, lungi șiruri de cuvinte, nici de sinonime, agățate de gracile paranteze și care nu așteaptă decât să fie scoase

de acolo și folosite - or, acum, trebuie să caute și să răscaute până dă de o vorbă cât de cât potrivită...

Cunoaște și exercițiul de memorare: memoria de scurtă durată pare să sufere încă, în săptămânile trecute nu era în stare să redea nici măcar începutul unei povești mai lungi de cinci propoziții. La încercarea următoare îi iese însă foarte bine, iar când poveștile devin mai lungi, face față cu brio. Împreună cu psihologa decide să pună primele eșecuri pe seama incapacității ei de a face față unei situații noi, incapacitate care, îi explică psihologa, este doar una relativă, alți pacienți au a se lupta cu greutăți mult mai mari decât ea.

Asta o spune, probabil, fiecăruia.

După ce au trecut cele trei sferturi de oră, pe Helene o cuprinde somnolența, pe care reușise să o evite mai devreme. Vrea să ajungă în patul ei, să se culce. Adoarme însă deja când merge cu liftul, urcă, fără să știe, până la ultimul etaj, după care este trezită de o femeie care se afla cu ea în lift și căreia nu i s-a părut firesc ce face (sau nu face) Helene, așa că, după ce a ieșit din lift și a făcut vreo trei pași, s-a întors îngrijorată, să vadă ce e cu ea. O întrebă dacă are nevoie de ajutor. Da, are, dar nu e cazul. Râd amândouă, femeia pare să cunoască starea asta de oboseală copleșitoare.

Odată ajunsă în salon, își vede laptopul pe pat. Nu își poate aminti să-l fi lăsat acolo, numai că memoria ei, cum tocmai a aflat, este deficitară. Se întinde lângă el și îl ia în brațe, pentru că simte că nu mai are puterea de a-l ridica din pat și de a-l pune pe noptieră.

(Bate cineva la ușă.)

Nu că ar sări speriată, dar se miră foarte tare când își dă seama că este deja patru după-amiaza. A ratat exercițiile

de destindere progresivă a mușchilor (nu e mare scofală, își zice ea) și nici nu s-a gândit că...

(Se aude o a doua bătaie în ușă.)

... Astăzi vine Caria!

Păi asta era!

Oricare dintre surori ar fi deschis ușa fără multe fasoane, tot așa și Matthes sau copiii, oricare dintre ei ar fi ajuns de mult în salon, lângă patul ei. Nu poate să fie decât Caria.

Intră! Spune ea tare, vocea i-o ia razna, se enervează că nu poate să se ridice din pat decât cu mare greutate și foarte încet, *intră!*, mai strigă ea odată.

Caria bagă capul pe ușă, ușor sperioasă, cel puțin așa consideră Helene.

Încă nu a ajuns să se așeze în scaunul ei cu roțile, se grăbește însă, cât poate, să o facă. A uitat să pună frâna la roți, așa că scaunul pleacă de capul lui și ea cade pe jos cât e de lungă.

Ete na!

Caria fuge iute spre Helena, pe care o apucă râsul. Sigur că modul în care a căzut trebuie să fi arătat mult mai dramatic decât a fost căzătura în sine, când a dat cu doar cele cincizeci și opt de kilograme ale ei de podea. Caria o ajută să se ridice. Cu dificultate, dar, în cele din urmă, Helene ajunge să stea în scaunul ei cu roțile. Apoi se îmbrățișează una pe alta și își lipesc capetele unul de altul, partea grizonantă a lui Helene atingând părul castaniu, tuns scurt, al Cariei. Se simte foarte bine în acest moment. Este ca un fel de jurământ făcut pentru a fi pentru totdeauna împreună.

După aceea, când se uită una la alta, pe Caria o podidește plânsul.

Ete na!

Helene nu știe exact ce să facă, nu îi vin în minte cuvintele potrivite pentru acest moment. Așa că face un gest simplu,

ia mâna Cariei într-a ei. Caria mai varsă un val de lacrimi, după care reușește să se stăpânească.

Ai ajuns! îi spune Helene.

Da, am ajuns! îi spune Caria.

În clipa asta, ușa este deschisă fără nici o urmă de menajamente, intră una dintre fetele care fac practică în clinică, trăgând după ea un pat pliant cu rotile.

Conversație anostă, bătut apa în puiă.

În final: bulibășeală. Tânăra a pus lenjeria de pat de-a-ndoaselea, își dă seama și vrea să își corecteze greșeala, însă Caria îi spune că poate să facă ea asta. Micuța este încă nesigură, dar cedează repede la mâna de ajutor pe care i-o promite Caria și pleacă imediat din salon.

Se așază în nișa de la fereastră. Însă când Caria îi spune că trebuie să bea o cafea după atâtea ore de condus mașina ca să ajungă la ea, o pornesc spre cantină, unde găsesc o masă liberă, puțin mai retrasă, doar de două persoane, așezată lângă una dintre ferestre și, în plus, într-un colț al încăperii, așa că puteau spera să nu le deranjeze nimeni măcar pentru o vreme. Helene își amintește de felul cum alesese Viola masa, tot așa, într-un colț, când au fost împreună în restaurantul italian din Altlandsberg și își dă seama, imediat, că modul lor de a vedea lucrurile are rădăcini diferite: Caria nu are idee în ce stare psihică și fizică se află Helene. Poate că îi este chiar teamă că își va fi pierdut pentru totdeauna prietena, din cauza unui defect trupesc ireversibil... Iar ea este tristă, pentru că nu i-a spus Cariei nimic despre Viola, despre Maljutka Malysch, și nu știe dacă va putea, în starea în care se află, să își stăpânească tremuraturul, care o cuprinde totdeauna atunci când e să facă destăinuiți despre lucruri adânc ascunse în sufletul ei. Ar vrea să iasă din această situație, pe care o resimte ca pe una a încrederii încălcate, ar vrea să i se spovedească acum Cariei despre tot ce o frământă. Dar poți să începi să vorbești așa, dintr-odată, aici, despre Maljutka

Malysch unei prietene cum este Carla, care de abia a sosit la tine și pare nesigură pe sine, dezorientată... Sau, dacă i-ar zice, n-ar crede că este o bășină trasă de creierul ei cam schilod? în timp ce se gândeste la toate astea, Caria se duce să-și comande o cafea. Se întoarce, aducând și câte o prăjitură pentru fiecare dintre ele.

Helene nu are chef să mănânce prăjitură.

Helene ar vrea să bea o tărie, ca să facă să îi dispară dubiile, și pe urmă încă un pahar, care să-i dea drumul la limbă. Dar aici nu se găsește picătură de băutură alcoolică.

Oftează.

Bea înghițituri mici din cafeaua adusă de Caria.

Nu se atinge de prăjitură.

De ce nu te atingi de prăjitură?

Își face curaj și începe să povestească. Despre Viola, despre Maljutka Malysch, despre probabila ei istorie de dragoste, a cărei facere sau desfacere se află ascunsă undeva în incertitudinea viitorului. După ce a spus tot, nu mai îndrăznește să se uite în ochii Cariei.

Ai rămas aceeași, îi spune Caria pe un ton care sună a ușurare.

Matthes a dat astăzi telefon, nu a mai venit, pentru că știa deja că va veni Carla. Helene avea un sentiment, așa, ca de dor, să îl vadă. Dar se putea să fie, pe de altă parte, doar o reacție la amintirea vremurilor petrecute împreună cu Caria, care îi trezea o stare de melancolie. Oricum, în urmă cu șase ani au fost împreună în Masuria, au sărbătorit Paștele acum doi ani drumetînd prin munții Elbsteinsand. În Masuria au fost cu toți copiii, în afară de Lottchen desigur, pentru că nici nu apăruse pe lume. Caria venise și ea cu cele două fete ale ei, care acum

sunt la studii în Olanda, vor ajunge fizioterapeute cu diplomă — or, în Germania, nu existau cursuri pentru această specializare. S-au stabilit într-o casă din lemn, pe malul unui lac nu prea mare, erau o sumedenie de bărci și o grădină mare cu legume și pomi fructiferi, care le stătea, prin contract, la dispoziție.

Mai știi... ?

Caria voia să afle cât mai multe.

Orice ar spune Helene, tot întoarce discuția la Maljutka Malysch. De parcă întrebările ei insistente ar putea să pună în mișcare fluxul memoriei lui Helene. O întreabă de corespondența dintre ele. Helene ridică din umeri, nu au schimbat decât vreo trei sau patru emailuri, cândva în decembrie, anului trecut, au întrerupt schimbul de mesaje. Caria vrea să vadă cu ochii ei lucrul acesta. Când să bage laptopul în priză, Helene se apleacă nițel, și privirea îi cade pe cutia cu dischete. Înțepenește în poziția în care ajunsese: ștersese mesajele de la Viola din folderul ei de pe hard, dar le arhivase pe dischete! Matthes a venit o dată la ea când citea un mail de la Maljutka Malysch, s-a apropiat de ea tiptil și a luat-o în brațe, iar privirea lui, vrând-nevrând, s-a îndreptat spre monitor, ceea ce a speriat-o pe Helene într-atât încât a închis repede programul cu pricina. Nu putea ghici dacă Matthes a apucat să citească ceva din mesajul de la Viola, dar își aduce foarte bine aminte de spaima care o apucase, inima a început să îi bată mai să îi sară din piept, s-a ridicat imediat și l-a sărutat îndelung pe Matthes, să îl facă să nu se uite la monitor, pe care, oricum, nu se mai putea vedea nimic.

Inima începe din nou să îi bată nebunește, își duce mâna la piept.

Nu mai evită privirea întrebătoare a Cariei, ci începe să îi povestească ceea ce tocmai i-a trecut prin minte. Caria vrea să mai afle cât mai multe. De exemplu, unde a pus dischetele pe care arhivase mesajele de la Viola. S-ar putea să fie în cel

de al treilea sertar, numărând de sus, din piciorul al doilea al biroului ei din camera ei de lucru. Acolo unde sunt, de asemenea, agendele ei vechi și blocnotesurile. Nu e chiar sigură, dar așa ar trebui să fie...

Nu, cu siguranță, Matthes nu umblă în sertarele în care ea își ține lucrurile personale, asta, desigur, dacă ea nu îl roagă să o facă pentru ea.

Da, a marcat discheta cu mesajele de la Viola cu un punct făcut cu un marker roșu.

Și da, are o grămadă de dischete în sertarul acela.

Nu, de fapt, dacă e să se gândească mai bine, parcă nu ar fi acolo, erau prea importante mesajele acelea, e sigură că le-a pus undeva în siguranță, în dulapul ei de rufe, unde Mareile sau Lissy, pe care le apuca din când în când să caute dacă nu sunt ascunse pe undeva dischete cu fișiere palpitate, nu s-ar fi uitat, pentru că erau întotdeauna atrase de sertarele ei, acolo cotrobăiau când le apuca curiozitatea.

Da, mai curând crede că așa stau lucrurile.

Cum însă Caria nu s-ar sfii să caute și prin dulapul ei de rufe de acasă și cum va pleca poimâine spre Rostock, pentru a se întâlni cu Tilda, o altă prietenă a ei, ar putea să pună mâna pe discheta aia.

Să pună mâna, să se ascundă după mână, Helene îi povestește despre toată mascarada Violei în ziua în care a sosit la Berlin. De faptul că, a doua zi, s-a machiat cu mult mai puțin fard, o mască mai puțin — iar în a treia zi, era o duminică, nu și-a mai dat decât cu un ruj de un roșu-închis, vibrant. Da, Helene o vede pe Viola cum arăta atunci, cum îi surâde și simte cum o ia de mână...

Ceea ce nu povestește însă: după ce au fost să mănânce la restaurantul italian, au mers cu mașina spre casă, fără să scoată o vorbă, Matthes le aștepta și le-a mai destupat o sticlă de vin, dar Viola a zis noapte bună și s-a dus să se culce, e obosită,

a zis. Așa că au ciocnit un pahar doar ei doi, Matthes și Helene, numai că seara aceea a vrut ca întreaga sticlă să fie golită, ceea ce a fost cam mult pentru ea. Când Matthes tocmai voia să se ducă sus la el în cameră, Helene l-a apucat de mânecă, i-a smuls hainele într-un atac de furie sălbatică ce l-a zăpăcit într-atât, încât nu mai știa ce se întâmplă cu el, dar apoi a contribuit și el, tot mai mult, la lupta care s-a încins între ei. Încuiaseră ușa camerei lor de dormit, dar nu înainte ca Matthes să o ducă pe Lottchen în patul ei. S-au năpustit unul asupra altuia, iar Matthes, în culmea tumultului și a plăcerii prin care tocmai treceau, se uita la ea cu niște ochi tot mai mari și mai pătrunzători. Așa au ajuns să se și domolească: ea s-a oglindit în pupilele lui și a putut vedea ceva care a făcut-o să se simtă, cumva, fericită, un ceva care era cu totul altfel decât cum se simțise în luna de miere, dar totuși dulce, iar când s-au trezit a doua zi se simțeau cam amețiți.

Însă tăcerea ei nu seamănă cu o încălcare a încrederii.

Zâmbește.

Cum a fost când s-a despărțit de Viola? În dimineața aceea, Matthes era înnebunit după ea și nu făcea nici măcar un pas mai departe de Helene, la micul dejun, pe care l-au luat împreună, i-a ciocănit oul cu lingurița și i-a dat ce era acolo, în coaja, chestia aia albicioasă și fierbinte, în gură. A prins-o cu mâna de braț și a atins-o, așa, ca într-o doară, pe pulpa piciorului, i-a mângâiat, tot așa, parcă din întâmplare, pânțelele, i-a dat la o parte șuvițele de păr care îi atârnav pe frunte. Probabil că seara trecută Viola și-a adunat tot curajul pentru a spune propoziția aceea: *Am vrut să simt hăul care se ivește în tine și în care urmează să cad*, iar toată gângureala trebuie să îi fi părut ca un *nu* răspicat la adresa ei, un nu care nu mai lăsa loc nici unei urme de îndoială, ea știa că noaptea aceea a făcut să se întâmple ce s-a întâmplat. Una peste alta, legătura dintre ea și Viola a fost tăiată. Nu a putut să explice acest lucru, a încercat să prindă cu ochii privirile Violenței și să le fixeze asupra ei, dar Viola s-a eschivat de fiecare dată,

iar dimineața și-a strâns lucrurile și, apoi, le-a mulțumit din tot sufletul pentru acel sfârșit de săptămână, în care s-a simțit în sfârșit din nou *între oameni*.

Toate cele bune, Helene!

Caria nu face nici un gest să o ajute pe Helene la ultimul mic dejun pe care îl iau împreună înaintea plecării ei. Helene trebuie să-și ia de mâncare singură, Caria era pierdută și avidă în fața bufetului care era mai mult decât încărcat și de pe care își făceau cu ochiul tot soiul de bunătăți. Nu s-a schimbat deloc, se gândește Helene. Zâmbește, poate chiar prea lătăreț față de cât ar fi vrut. Așa i-a ieșit. Chiar și *avariatul* se uită cu o privire întrebătoare, ceea ce nu e de colo, dat fiind că altminteri este foarte reținut. Dar Helene zâmbește cât o ține gura, n-are ce face!

Caria i-a urat, ieri, mult noroc, i-a mai spus că este liniștită în ceea ce o privește, pentru că Helene a rămas aceeași bună prietenă ca pe vremuri, ba chiar mai deschisă, că nu s-a sfiit s-o lase să vadă ce e în sufletul ei. A fost surprinsă să descopere faptul că nu își putea aduce aminte, ca în trecut, să se asigure că are o cale de scăpare, atunci când era vorba de ea însăși. Dar dacă o spune Caria, atunci chiar trebuie să fi fost așa. Nu a spus și Billy, la vizita pe care i-a făcut-o ultima dată, că ar intui, mult mai repede decât înainte, care este starea mamei lui? Ciudat. Atunci când creierul se reface urmând calea de-a întoarșea, poate că o face fără mecanismele dobândite în vreme, pe care ți le dă teama că cineva ar putea să ajungă să te domine în urma unor vorbe aruncate cândva așa, la repezeală, fără să te gândești ce scoți pe gură și ce urmări ar putea avea. Poate că lucrurile chiar se potrivesc: e adevărat, îi trebuie destul de mult timp până să ajungă la un echilibru cât de cât stabil, dar îi reușește,

fără să cadă înspre *bine* sau *rău*. O face, fără să-și fi pus problema cine se află în jurul ei. O face, fără să se fi gândit la reacțiile posibile la compromisurile ei. Și, totuși, da, într-adevăr: înainte se gândea cine ce îi va reproșa și ce se va zice despre ea de fiecare dată când deschidea gura! Iar dacă erau persoane pe care nu le cunoștea în încăpere, ar fi așteptat până când acestea s-ar fi demascată, ca să zică așa, prin cele ce spuneau și doar apoi, poate, ar fi început, cu precauție, să rostească și ea câte ceva.

Ai dreptate!, spune ea uimită, atunci când Caria se întoarce victorioasă cu o parte din ceea ce prădase de la bufet. Caria se uită la ea întrebătoare, neștiind la ce se gândea Helene în momentul în care i-a spus vorbele astea.

A, da, zice Caria, bine, dar știu că am dreptate...

Pentru prima oară de când stă cu el la masă, Helene îl vede pe *avariat* zâmbind, înțelege, deci, despre ce vorbesc, să priceapă oare și nuanțele? Nu poate decât să se bucure pentru el. De curând a aflat cum îl cheamă. Asta s-a întâmplat atunci când s-a uitat, în timpul fizioterapiei, în orarul care era afișat acolo: Wojciech Kostrzynski, așa îl înscriseră. Duminica trecută, când a venit lume la el în vizită, s-a dus cu familia la lac, sau așa se gândea ea, că e vorba de familia lui. O doamnă, un domn și doi frați mai tineri, sigur, despre gradul în care se asemănau se poate discuta, fiecare are părerea lui, iar părinții i-au vorbit în poloneză, pe când cei doi băieți au preferat o germană impecabilă, fără pic de accent. Nu s-a ajuns la nici o conversație între ei și el, pentru că el tăcea întruna, tot așa cum obișnuiește să facă și aici, în spital, când nu își exprimă nici o părere în legătură cu multe lucruri despre care ar putea spune ceva, nu face decât să îi privească mut pe cei care vorbesc, fără să îi scape absolut nimic din cele ce spun și din atitudinea lor. Caria își deschide poșeta, pe care o târâie după ea oriunde se duce, și scoate din ea niște dulciuri înfipite pe băț. 11 invită

și pe *avariat* să ia și el ceva. Reușește, după ce mâna i-a zvâcnit înapoi de două sau trei ori. Le place tuturor, se ling pe buze.

Recunoștința lui Helene crește, o aură strălucitoare se arată în jurul capului Cariei.

A condus-o pe Caria până la autobuz în scaunul ei cu roțile. Un drum care înseamnă și o despărțire, pentru că, atunci când se va întoarce, va găsi în camera ei, așa cum știa deja, cadrul cu roțile. Ii dă roată cu scaunul ei, apasă pe frână, se ridică, dar după aceea se așază din nou. Încă nu are destul curaj să umble cu chestia aia. Nu trece mult și apare și asistenta-șefă, altminteri cam scumpă la vedere. Helene vrea să se obișnuiască doar treptat cu cadrul rulant și o roagă pe asistenta-șefă să o ajute în acest sens.

Dar asistenta-șefă nu venise, de fapt, decât să îi ia scaunul cu roțile, în mod oficial.

Conflict de interese.

Înainte să apuce să zică ceva, asistenta-șefă i-a și luat scaunul cu roțile — și dusă a fost cu el. Helene rămâne cu gura căscată. Stă în picioare. Tremură ținându-se de cadru. Se așază pe pat și încearcă să își recapete stăpânirea de sine. Încercare grea, nu poate să nege acest lucru. Ar vrea să aibă acum în jurul ei niște mâini ferme. Care să o prindă, mai repede decât poate ea să reacționeze, atunci când se împiedică, atunci când o paște pericolul să cadă. După ce își mai revine, își amintește că s-a gândit la Maljutka Malysch. Maljutka Malysch este mai solidă decât Matthes și ajunge să te uiți la umerii ei lași ca să te simți în siguranță. Matthes inspiră și el siguranță, dar asta doar după ce te gândești nițel și ai învățat că poți să te bazezi pe el. Matthes este mult mai înalt decât Maljutka Malysch, dar nu se poate lăuda cu niște umeri cât de cât impozanți. Pentru un moment este atât de surescitată, încât Matthes i se arată având

fața Maljutkăi, iar Maljutka pe cea a lui Matthes, imaginea trupurilor lor se dezintegrează și se împreunează, vede doar o singură figură, apoi iar două. Din fericire, fiecare cu capul său. Începe să respire tot mai repede. Își amintește, venind spre ea parcă de nicăieri, o zi de martie, își dăduse întâlnire cu Maljutka la Muzeul Pergamon. voiau să vadă, mai ales, poarta pieții din Milet, pentru că Maljutka, spre surprinderea lui Helene, își pusese în minte să scrie un roman istoric, a cărui acțiune să se petreacă în secolul al șaselea înaintea lui Hristos. Acum își amintește că Maljutka a plecat în ianuarie, când erau prețurile mai scăzute, până în Turcia, la Izmir, pentru a vedea cu ochii ei locurile despre care voia să scrie. Promise banii pentru acest voiaj de la mama ei, cu ocazia zilei de naștere. S-a întors destul de speriată de acolo, pentru că în Turcia musulmană, deși umblase îmbrăcată special în haine care să nu iasă în evidență, își scurtase părul și își cumpărase până și niște ghete oarecare, totul aducea cu un joc extrem de riscant, un fel de *va banque*, de câte ori ieșea din casă. A fost înjurată de mai multe ori când trecea prin sate. A avut șansa să nu se ducă singură cu mașina pe acolo, s-a gândit din vreme să își angajeze pentru trei zile un șofer, care să o ducă unde dorea. În istorisirea ei nu trebuia să fie vorba despre Thales și Anaximandru, care se certau din pricina unui discipol? Romanul urma să se depene în secolul al șaselea înainte de Hristos și Helene a râs cu lacrimi atunci când au aflat când a fost construită poarta pieții din Milet: în secolul al doilea după Hristos! Maljutka i-a povestit o anecdotă despre Thales. Pentru a le arăta de ce era el în stare tuturor celor care îl tot criticau că era un sărăntoc fără noimă, a închiriat într-o iarnă, cu puținii bani pe care îi avea, toate presele de ulei de măsline din Milet. Din poziția stelelor ar fi ajuns la concluzia că următoarea recoltă de măsline va fi una foarte bogată. Așa că, atunci când a venit vremea următoarei recolte, toate presele de ulei se aflau în mâna lui. Le-a închiriat la rândul lui altora

și a câștigat o sumă bunicică. Atunci când au plecat din muzeu, Maljutka și-a dorit să îi vină și ei o idee ca cea a lui Thales și să reușească să facă mai mulți bani din cei puțini pe care îi avea, așa încât, în sfârșit, să poată să își vadă de viața ei cum o tăia capul. Era încălțată cu ghetele alea pe care și le cumpăraseră în Turcia, se gândea la mama ei, care nu i-a dat doar banii necesari ca să plece în Turcia, dar și pentru alte lucruri pe care și le dorise sau de care avea nevoie, desigur, bani de care nu trebuia să afle nici o instanță oficială. În momentul acesta era lefteră, parcă pentru a o dovedi și-a întors pe dos buzunarele paltonului, de asta voia să își și ia bun, înainte să ajungă în situația jenantă de a fi invitată de Helene în cafenea. Însă Helene a apucat-o hotărâtă de braț și a tras-o după ea, simțind-o că se lasă dusă fără să se opună. Au nimerit într-o cârciumă de pe Prenzlauer Berg, au băut vin și au mâncat niște antreuri, apoi, dintr-odată, Maljutka a privit-o iarăși așa, ciudat, ca acum o vreme, și a sărutat-o ca atunci, când erau în umbra acea indecisă a scoicii de la Zinnowitz, aici nu se sinchisea nimeni de ce făceau, nu s-a uitat nimeni la ele și, după ce au plătit nota în grabă, nu au mai avut decât să tropăie împiedicându-se doar două case mai încolo, până să ajungă la hotel. Să ceară o cameră. Mai era una liberă. Maljutka a mai încercat o dată să îi amintească de faptul că era strâmtorată cu banii, dar Helene își scosese deja cârdul cu un aer victorios. Mai târziu, când s-a scoborât la picioarele Maljutkăi, voind să îi dea hainele jos în grabă, și-a amintit de noaptea cu Matthes. Nu știe dacă nu era într-un totu conștientă sau dacă o tristețe care s-o fi cuprins deodată i-a stricat jocul, în tot cazul suspina *Matthes, Matthes!*, iar când Maljutka, pricepând ce bânguia ea, dar nevoind să înțeleagă, s-a oprit și a privit-o lung, și-a dat seama ce spusese. îi închisese gura Maljutkăi și Matthes nu s-a mai lăsat dat la o parte din gândurile ei hârbuite, care îi veneau și îi tot reveneau.

Când s-au trezit în dimineața următoare, una lângă alta, cu mâna Maljutkăi pe sânul ei, Maljutka a fost cea care i-a spus că nu era cu nimic mai presus de Matthes. A spus-o cu părere de rău în voce, fața ei era și ea plină de părere de rău, o față pe care Helene a ținut-o minte, de parcă Maljutka tocmai ar fi ieșit acum pe ușă. Numai că a ieșit pe ușă în martie, zicându-i vorbele triste că Helene nu îl va putea înlocui pe bărbatul ăsta al ei, și Helene simte acum, din nou, frigul care a cuprins-o auzind vorbele acelea și cum i s-a zbârlit părul pe brațe. Și tot așa se simțea și când a coborât singură treptele hotelului și a plătit pentru cameră, și când a luat tramvaiul spre Karlshorst, până în strada Arber. Din fericire, Matthes și fetele ei nu erau acasă, era o zi de muncă la fel ca oricare, marți? miercuri? Primul lucru pe care l-a făcut a fost să se bage în cadă și să lase apa fierbinte să curgă peste ea, dar frigul tot nu dispărea, îl mai simțea și atunci când Matthes s-a întors de la slujbă. S-a îmbolnăvit, ar fi luat, spuse ea, *c gripă acută*, dar știa prea bine că lucrurile nu stăteau așa, l-a mințit pe Matthes că s-ar fi întâlnit întâmplător cu prietena ei Kerstin, cu care ar fi băut niște vin, prea mult și prea repede ca să își mai dea seama de efectul adormitor al tăriei băute la sfârșit. Kerstin i-ar fi făcut patul în camera copiilor. Helene știa că Matthes nu o va întreba niciodată pe Kerstin dacă lucrurile s-au petrecut așa au ba, și era foarte mulțumită de găselnița cu *gripa acută*, care îi oferea pretextul de a rămâne apoi câteva nopți singură în camera ei de lucru, pe când Matthes, după toată lungă ei depresie din noiembrie, o demonstrație a capacității ei de a juca teatru, căci de data asta nu a trecut de-adevăratelea prin ea, o aștepta să vină la el în dormitorul lor comun.

Încetează să mai tremure, când îi trec toate astea prin minte. Dar cât ar mai tremura... Tot mai stă pe pat, iar acum, când se ridică în picioare, este uimită de câtă forță simte și în piciorul ei drept. Nu mobilitate, ci forță. Își ia inima în dinți și face câteva runde prin salon, după care își îmbracă jacheta, își pune baticul

în jurul gâtului, deschide ușa și iese afară, merge spre lift. Vrea să plece, să fie singură. Departe de toate cele spitalicești. Dacă se poate, undeva pe un mal, să se uite la apă.

Evident că nu reușește să ajungă până la apă. Panta, coborâșul plin de pietre și, pe deasupra, în serpentine — și asta încercând să se folosească de cadrul cu roți — este un efort prea mare pentru ea, se întoarce. În plus, este neașteptat de rece afară, chiar dacă își pune baticul și peste gură. Nu are aici nimic mai gros decât baticul asta albastru din viscoză, trebuie să îl roage pe Matthes să îi aducă un fular. Nu a fost niciodată o friguroasă, din familia ei ea era cea care rezista cel mai mult fără să își pună ciorapi și mai umbla cu mâneci scurte atunci când ceilalți își luau deja jachete pe ei. Ceea ce i s-a întâmplat se pare că i-a cam bramburit simțurile, dacă își dorește, încă din septembrie, să poarte un fular. Ar vrea și niște pantofi mai groși, în locul ăstora ușori, albi, de sport, pe care i-a cumpărat Matthes, fără să fi luat și picioarele ei cu el. I se potrivesc perfect, dar nu fac față vântului și vremii, acum, când încearcă să umble din nou pe propriile ei picioare. Își târșăiește piciorul drept atunci când se gândește să îl ridice ca să pășească. Pantoful drept s-a cam zdrențuit, chiar și pe drumul acesta scurt până la începutul pădurii. Își propune să se gândească preț de cincizeci de pași să meargă ridicându-și piciorul. Funcționează. Atunci, și următorii cincizeci de pași, ce bine ar fi, dar vede o figură pe care crede că o cunoaște. Nu știe de unde. Bărbatul o privește, după care trece pe lângă ea fără să o salute, nu dă impresia că ar recunoaște-o. Se sprijină pe o cârjă și își mișcă piciorul stâng foarte bine, în ciuda spasticii evidente. Nu are un mers normal, dar pare unul sigur. De unde îl știe?

își spune din nou că trebuie să ridice piciorul drept, hai, dă-i bătaie, doar o să reușești să ajungi până la lift. Nu își dă seama că în spatele ei merge asistenta-șefă.

Cu grijă! Nu e deloc bine, e mult prea devreme! Și periculos. O să vă lase piciorul drept și o să cădeți!

Tocmai asta îi mai lipsea... Nu ea a fost cea care i-a luat fără multă vorbă scaunul cu roțile?

Nu reacționează. Merge, pur și simplu, mai departe. Se face că nu a auzit nimic.

Asistenta-șefă urcă împreună cu ea în ascensor. Se uită fix la Helene, probabil așteptând încă un răspuns la ce îi spusese, dar Helene nu face decât să îi surâdă. Odată ajuns sus, asistenta-șefă ar vrea din nou să o dădăcească, se vede deja cum i se umflă pieptul, dar Helene îi face .. *pssttttttttt!* Și îi arată cum se scoate aerul pe gură.

Asistenta-șefă se uită foarte uimită în urma ei.

Helene s-a gândit mult dacă ar vrea să capete înapoi scaunul cu roțile pentru o vreme. Se mișca mai ușor și mai sigur cu el, dar, pe de altă parte, își dă seama că acel cadru cu roți îi stimulează mai mult mâna dreaptă decât o făcea scaunul. Vrea, nu vrea, trebuie să îi apuce mânerul, altfel nu ar putea să facă nici măcar un pas. Este surprinsă cât de bine se comportă mâna. Remarcabil. Dar tot nu poate să își ridice brațul drept! Încearcă, instinctiv: Da!, poate că a reușit vreo cincisprezece centimetri, oricum este mult bine decât acum șase săptămâni, ba chiar și decât acum două săptămâni. Ceva care aduce a optimism amenință să dea năvală, tocmai când se obișnuise atât de tare să își accepte soarta, încât nu se gândea decât la felul în care să se descurce cumva în situația și în starea în care se afla. Or, starea ei se îmbunătățește pe zi ce trece — lucru pe care până

acum l-a ignorat. Vrea să apuce optimismul acesta de un picior, să nu cumva să îi scape. Numai că optimismul nu are nici un picior, îți apare deodată în față, de unde nu te aștepți, sub forma unui omuleț de poveste, care o face pe Helene să râdă când îl vede. Omulețul se întristează, se întoarce cu spatele și vrea să plece, să se facă nevăzut. *Stail*, strigă ea tare, își curmă râsul și se hotărăște să fie alături de omuleț, să nu îl scape din ochi, să îl apere, să îl îngrijească și să îl răsfete, și să îl facă să arate cât mai bine și mai țațoș. Își dă deodată seama de natura masculină a acestui optimism, îi vede puțulica și tuleiele de barbă care îi mijesc în jurul gurii, de parcă ar fi încondeiate cu migală. Poate că ar trebui să îl lase, când se îngrijește de el, să aibă și el parte de estrogenii ei și să facă din el o femeie splendidă, mândră de feminitatea ei... Dar ea cum stă cu feminitatea? Anul trecut a rămas din nou gravidă, al șaselea copil al ei s-a anunțat timp de patru luni, după care a dispărut. A suferit foarte mult din cauza sarcinii pierdute, deși era vorba de un copil pe care nu îl programase, care a apărut neașteptat. Posibilitatea să mai poată rămâne gravidă încă o dată după patruzeci de ani a dat-o peste cap. Și acum? Nu i-a mai venit ciclul de mai mult de două luni, ceva de genul ăsta, nu?

O, Doamne!

Ce se face dacă este din nou grea?

Dacă copilul va suferi de toate prin câte a trecut ea atâtea săptămâni? Începe să fie agitată.

Ar vrea să stabilească o programare la un ginecolog, îi spune asistentei-șefe, pe care a găsit-o în oficiul asistentelor.

#*←

Ce vârstă aveți? o întrebă ginecologul.

Patruzeci și patru, răspunde ea.

Asistenta-șefă a făcut imediat demersurile pentru o programare urgentă. Mai mult, a anunțat și stația de transport al bolnavilor, deși medicul local pentru femei nu lucra decât la mică depărtare de clinica în care se afla Helene.

Care i-a spus de teama ei de a fi rămas însărcinată.

Ultimul ciclu?

Crede că a fost undeva în jurul lui zece iulie, își amintește că ar fi sângerat când a ieșit din comă. Dar nu mai știe precis, spune ea. Doctorul îi face un test de sarcină. Rezultatul este negativ. Ea începe să socotească. Nu poate să-i povestească medicului că după trei sau patru săptămâni de la ruperea unui anevrism cerebral a avut relații sexuale, sau totuși ar trebui? Când a fost asta? În mijlocul lui august? Și dacă nu a trecut destul timp pentru ca rezultatul testului să fie relevant?

Doctorul îi spune că toate datele indică faptul că nu ar fi gravidă. Nu prezintă o decolorare lividă a vulvei, sânii se simt moi, nu tensionați, linia de mijloc a burții și mameloanele nu sunt pigmentate. Asta ca să nu mai vorbim de testul de sarcină.

Medicul se uită la ea o vreme, fără să scoată o vorbă. După aceea îi spune: cu toți cei patruzeci și patru de ani ai ei nu e în nici un caz de aruncat la fiare vechi, dar că ar trebui să se aștepte ca sângerarea de ciclu să cam dispară. E un lucru care s-ar întâmpla destul de des după anevrisme cerebrale precum al ei.

Este stupefiată. Asta e prea de tot, își spune. Ar vrea să poată să se gândească la ce i-a spus medicul, căci era un lucru la care nu se aștepta de fel. Să fi sărit așa de repede, peste ani buni, direct înspre menopauză, anii aceia să se fi transformat doar în câteva zile sau cel mult câteva săptămâni de tranziție? Însuși gândul acesta o doare, atunci când îi urmărește înșiruirea. Tot anul din urmă a stat sub sabia depresiei, din pricina deznodământului nefericit al sarcinii ei, o sabie care ba se apropia îngrijorător

de mult, ba se ridica deasupra capului într-atât încât aproape că doar o mai bănuia. Când se apropia, îi venea să se arunce în pat cu Matthes și să încerce din nou, dar rațiunea îi spunea că n-ar fi un pas înțelept. Dar o ungea pe inimă să știe că încă nu îi trecuse vremea, că *mai putea*, dacă ar fi vrut. Acum, probabil că *nu va mai putea...*

Mai întâi o cuprinde tristețea.

Matthes s-ar simți ușurat.

Iar cu Maljutka Malysch, oricum nu ar fi putut să facă un copil.

În noaptea asta îl visează pe Putin. Putin ca Djed Moros, varianta rusească a lui Moș Crăciun, cu barbă albă și cu o haină de blană de un gri precum al gheții, cu irizații albastrii. Lângă el, nepoata sa, Sneguroțska, fata născută din zăpadă. Djed Moros Putin se dă jos din troica lui și împarte cadouri. Matthes primește unul, apoi și fetele, băieții, vecinii. Totul trebuie să se petreacă în casa din strada Arber. Când vrea să-și ia cadoul de la Putin, se interpune Sneguroțska, afișând un zâmbet pe cât de prietenesc în aparență, pe atât de dominator în fapt. Sneguroțska arată deodată îmbătrânită, pe când stă în fața ei, Sneguroțska are un început de barbă și pe față semne de rozacee, o gură cu un ruj pe jumătate dus și sprâncene colorate. Părul i se albește tot mai mult, și când îi face lui Helene semn cu degetul să se apropie, degetul ăla îi pare cam lung și cu pete de bătrânețe pe el. Helene știe, chiar și în vis, de cine își amintește. Ar vrea să se trezească, dar visul nu se lasă atât de ușor alungat. Dimpotrivă, Sneguroțska e în plină vervă și începe, încet, să se dezbrace ca o stripteuză. Când termină, stă în fața ochilor ei cu un pulover de angora roșu, altminteri însă, perfect goală. I-a dispărut zâmbetul

larg, arată acum obosită și întristată. Poate că își dă seama că a sosit momentul să își ia rămas-bun.

Helene se trezește?

Pentru multă vreme nu știe dacă mai visează sau dacă chiar este trează.

Aude un zumzăit în urechi.

Înainte i se întâmpla asta mamei ei. De fiecare dată spunea că *cineva vorbește despre mine*, își băga degetele arătătoare în urechi și le mișca de colo-colo. Vorbește cineva despre ea acum? Cu cât își închipuie mai mult că cineva vorbește despre ea, cu atât mai clar o vede pe Maljutka Malysch.

Cu cine vorbește?

Nu, asta nu se poate întâmpla acum. Sigur mai doarme. Se afundă mai tare în pernă, își trage pătura nu numai peste urechile care îi zăngănesc, dar și peste ochi.

Imaginea însă îi rămâne. Maljutka Malysch vorbește cu Vladimir Vladimirovici Putin, și asta în rusa ei impecabilă. Să vorbească atât de bine, încât Helene să nu înțeleagă ce vorbesc? Ar vrea să se apropie de ei, să prindă ceva din ce își spun. Acum poate distinge că Maljutka poartă barbă și este tunsă foarte scurt, că nu se vede nici urmă de sâni sub cămașă și că are o cravată parcă prea strâns legată, care face să îi dănțuie mărul lui Adam, și, deodată, recunoaște ceea ce vede acum în minte: Maljutka i-a povestit toate astea, nici un sigiliu al tăcerii nu a plumbuit această poveste, care, oricum, nu o privea pe ea, ci era despre un bărbat cu același nume de familie, dar cu un alt prenume. Spre sfârșitul stagiului de cercetare la Dresda, corul din care făcea el parte a plănuit o călătorie în Vest. Viktor Malysch a trecut printr-o perioadă tensionată din această cauză, însă nu s-a hotărât, serios, să părăsească Germania de Est și să rămână dincolo. Intr-o zi, să fi fost cu vreo șase sau opt săptămâni înainte de presupusa călătorie a corului, s-a așezat lângă el la cantină un bărbat între două vârste, care, după cum

a crezut la început, l-a stropit din greșeală cu sos pe când mâncau. (*A, iertați-mă, vă rog, nu e atât de rău, se curăță foarte ușor, mi s-a mai întâmplat...!*) Au intrat în vorbă, individul s-a prezentat ca fiind un pasionat cercetător al muzicii folclorice, care ar avea o arhivă impresionantă de înregistrări audio. Cu magnetofonul lui Tesla-B4 ar fi imprimat în anii șazeci cam tot ce merita și ce era de valoare din punct de vedere folcloristic, ba și estetic. I-a zis că s-ar fi perindat și ar fi lucrat prin tot soiul de regiuni, de la Erzgebirge până în Harz, pe urmă la mare, în nord, dar și în Caucaz, în pustă sau în Masovia. L-a invitat pe Viktor să se uite la documentația pe care a strâns-o și, mai ales, să asculte imprimările pe care le-a făcut. Înainte de asta însă, ar putea să iasă să mănânce ceva împreună, nu? I-a spus că vrea să se revanșeze pentru incidentul dinainte, care l-a lăsat pe Viktor plin de pete pe haine, și că se vadă într-o seară, săptămâna următoare într-un restaurant din Piața Unificării. Viktor avea de făcut una-alta pentru băieții lui. Acum și-a dat seama, că, în fond, își petrecea fiecare seară împreună cu ei și că se bucura toată dimineața că o să se ducă să îi ia de la creșă după-masa. Soția lui lucra adesea în schimbul al doilea, era asistentă medicală, iar când se întâmpla să fie în schimbul unu sau trei, folosea timpul în care Viktor era acasă pentru a dormi. S-au văzut rar în ultima vreme, soția lui lucra adesea și în weekenduri. În săptămâna viitoare, ea urma să lucreze din nou în schimbul al doilea, va putea vara ei să îi sară în ajutor? Nu a mai rugat-o de multă vreme, a trebuit să se gândească pentru un moment cum o chema de fapt. O vedea în fața ochilor, cu ochii ei verzi-gri, cu părul foarte blond, dar numele nu i-a venit decât după ce l-a căutat și tot căutat. Jakobine, da, așa o chema. Un nume frumos. Ar fi vrut să îl numească pe unul dintre fii lui Jakob, însă soția sa le-a dat numele de Tim și Tom, nume cu care nu s-a putut împăca decât după ce s-a uitat la fețele lor în prima zi de nenumărate ori. Ar fi putut să se opună, însă soția

sa le-a decretat imediat după naștere cu atâta hotărâre, încât ar fi părut că are ceva cu ea, că vrea să-i aducă un afront, pe care, pentru liniștea lui, l-a ocolit. Lucru care îl mai râcâie și azi. Jakobine s-a bucurat foarte mult că s-a gândit la ea, evident că a acceptat, iar Viktor s-a dus în seara aceea la crâșmă. La o masă aflată într-un colț l-a văzut pe cel care îl invitase. Se adunase deja o mână de bărbați plini de viață și — se vorbea rusește. Unul dintre ei, un individ slab, cu o față mai curând prelungă, îi spuse doar Wolodja când i s-a prezentat lui Viktor, era parcă mai tăcut decât ceilalți, însă Viktor învățase să fie atent tocmai la astfel de lucruri și simțea cum acest om îl observa cu atenție. Wolodja i-a spus, când l-a întrebat, că este student, când a urmat întrebarea următoare, ce studiază, a răspuns evaziv că e ceva legat de construcția de mașini și, în același timp, și de filosofie, Viktor a crezut că nu a auzit bine, voia să mai întrebe odată, când Wolodja a trântit deodată o sticlă de votcă pe masă. Invitându-i pe toți să bea. Astăzi se sărbătorește în Uniunea Sovietică *Ziua Metalurgului*, a spus el. (Helene a verificat când a picat sărbătoarea aceasta în anul precedent, își amintește: era a treia, duminică din iulie.) Viktor a ezitat, odată ce începea, a spus el, nu se mai putea opri. Și, de fapt, fusese invitat de unul dintre cei prezenți la masă, nu prea înțelegea cum a ajuns în cercul acesta de ruși. De fapt, nu erau nici pe departe toți ruși, însă vorbeau rusa cel puțin la fel de bine ca Viktor. Trebuia să candideze la Olimpiada Internațională de Rusă când era în clasa a unsprezecea, o vreme a și mers la întâlnirile organizate la centru pentru cei mai buni candidați olimpici. S-a decis că nu are nevoie de discipline precum chimia sau fizica, în schimb, i s-a stabilit un program intensiv de rusă, pe care trebuia să îl urmeze individual împreună cu profesoara sa. A refuzat lucrul ăsta. Iubea fizica și, chiar dacă, în mod ciudat, nu se gândise să o studieze mai departe, la facultate, ținea la ea mult mai mult

decât la învățarea limbii ruse. Nimeni nu l-a înțeles, a fost supus la tot soiul de pedepse, de cum s-a întors în vechea lui școală...

Oricum, vorbea destul de bine rusește ca să poată să îl întrebe pe Wolodja ba una, ba alta, lucru care însă a început să-l irite pe acesta din urmă. S-a dus la toaletă și, când s-a întors, s-a așezat pe un scaun care se afla pe partea cealaltă a mesei, în fața lui Viktor, era greu să schimbi o vorbă cu el peste masa aceea mare. Viktor și-a amintit de mâncarea care îi fusese promisă și s-a hotărât să și-o comande de unul singur, pentru că îi era foame și nu socotise că va fi lăsat să stea așa, nemâncat, atâta vreme. Ce a mâncat? Un cârnat prăjit, își amintește Helene, cu ceapă, varză acră și terci de cartofi. Terciul l-a dat gata pe Wolodja, căruia i s-a părut atât de scârbos, încât s-a ținut de nas o vreme bună, să nu îl mai miroasă. Avea treizeci și trei de ani. Dacă în seara aceea i-ar fi spus cineva că va ajunge într-o bună zi președintele Rusiei, s-ar fi făcut liniște la masă pentru un moment, pentru un moment lung, după care ar fi izbucnit râsete behăite, iar cel care ar fi spus gluma asta atât de reușită ar fi fost bătut pe umăr în semn de apreciere pentru umorul său.

Viktor nu însemna nimic pentru Putin. Iar Viktor nu avea idee că a vorbit cu Putin și ce va fi voit de la el. Se tot întreba, doar, cum de a ajuns să se afle într-un asemenea anturaj. Când „folcloristul**” a plecat fără să plătească nota și fără să fi spus măcar o vorbă despre cântecele pe care le-ar fi imprimat până acum, lui Viktor au început să îi mijească în minte bănuieli că putea fi vorba, de fapt, de niscai servicii secrete, i-a spus Viola. Dar a uitat de asta repede, pe vremea aceea nu puteai să nu te tot gândești la serviciile secrete, devenise o obișnuință pe care o aveau toți în sânge. Viola și-a dat seama că a vorbit cu Putin de abia după paisprezece ani, când l-a văzut la televizor. Rămăsese, în bună măsură, același peste ani...

Deodată, pentru Helene nu mai este deloc clar ce are de a face Viola cu Viktor.

Există vreo legătură între ei?

Închide din nou ochii și vede cum mărul lui Adam urcă și coboară pe sub cravata care părea să fie legată prea strâns.

Simte, în adâncul ei, că știe despre ce este vorba, dar nu își poate explica ce simte.

Este mai târziu acum și se simte deodată cuprinsă de uimire, de tot ceea ce scoate la iveală memoria ei. Chiar știe atâtea lucruri despre Viola? Matthes nu i-a vorbit niciodată atât de amănunțit despre perioada când mergea la școală, ba, dimpotrivă, era sărac la vorbă când povestea despre trecut. În afară de istorisirea pe care o tot repeta despre el ca elev în clasa a treia, care strânsese în carnetul lui *cinci atenționări și trei laude pentru străduință remarcabilă*, chestie pe care o etala de fiecare dată ca pe o formă de alibi dacă era întrebat cumva despre vremea pe care a petrecut-o ca elev la școală. Ea o cunoștea pe Viola abia de un an, pe Matthes de douăzeci și șase... Dar sentimentul de încredere pe care îl avea față de Matthes nu l-a regăsit și în relația ei mai nouă cu Maljutka Malysch. Încă ceva ce nu prea poate să priceapă: încrederea în cineva, sentimentul de a te simți aproape de acel cineva pare să nu depindă de câte știi despre acea persoană.

Parcă pentru a-i dovedi că are într-adevăr dreptate, Matthes se năpustește cu coloana lui vertebrală peste a ei, îi simte toate oasele cum coboară și iar se urcă și, deși în gândurile ei, stau întinși unul lângă altul cu spatele, poate să-i vadă fața strâmbându-se de plăcere și brațele, cu care se sprijină pe coapsele ei.

Hai, să ne punem pe roate, da?! Nu se mai poate așa! Doar nu o să somnoliți acolo întruna, când e musai să mergeți la terapie. De trei ori nu v-ați dus la psihologă! Chiar așa, nimic?

Nu, nu vrea.

Și nu are chef să discute cu asistenta. În loc să pălăvrăgească, se uită la programul ei: într-adevăr, este programată la psihologă acum. Oftează și se ridică din pat.

Când ajunge liftul jos, ușa de la cantină tocmai se deschidea și a putut să arunce o privire în afară, prin geamurile cantinei. Nu, nu poate să meargă la secția de psihologie.

Afară este învăluită de aer proaspăt și de soare, care mai de care mai generos cu ea, nu are nevoie de nici un șal sau de vreo jachetă mai groasă.

De ce refuză să se ducă la psihologă? Simte că nu o tratează cum trebuie. Ii întreabă pe oameni ce profesie au, care le-a fost viața înainte să ajungă aici? Nu. N-are habar de faptul că Helene a lucrat, ea însăși, ca psihologă timp de un deceniu. Comunicarea doctoriței cu Helene lasă mult de dorit, simte ea. Dar nu crede că trebuie să vorbească cuiva despre asta. Dacă cealaltă parte nu este interesată de pacient, lucrul acesta nu face decât să arunce o lumină proastă asupra tratamentului superficial pe care îl practică psihologa aceea. Trebuie să porți o discuție anamnestică, crede ea, orice ai crede sau ai știi despre un pacient. Până în ziua de astăzi, această discuție nu a avut loc și nu se întrevede vreo șansă să se petreacă nici de acum încolo. Așa că să mă pupe undeva, își zice Helene, iar dacă va fi întrebată, va spune lucrurile astea și în mod oficial. Gata.

Acum, aer curat. S-a făcut din nou atât de cald, încât și-ar scoate pantofii și ciorapii și ar lua-o în picioarele goale pe drumuri și pe pajiști, hăt, cât mai departe. La început se aventurează pe serpentinele care duc spre pădure și iar îl vede: pe bărbatul care se ajută cu cârja, care își învârte piciorul când merge. Crede că l-a mai văzut cândva înainte. Se apropie cu pași destul de repezi, probabil că vrea și el să ajungă jos, pe mal. Când

este în apropierea lui Helene, ea își face curaj și îl roagă: nu ar vrea să meargă împreună cu ea și poate, dacă e nevoie, să o mai sprijine nițel? El îi surâde cu bunăvoință. Dă din cap că da. O apucă vânjos de braț, cât să îi sară inima din piept, dar pe urmă se simte în siguranță, poate să coboare liniștită drumul împreună cu el. Tac. El pare să se simtă bine tot timpul, ei genul acesta de tăcere îi displace. Își dă seama că sentimentul ăsta nu-și are locul acum, pentru că bărbatul este extrem de drăguț și arată atât de senin. Chiar nu trebuie să spună ceva. De altfel, nici nu îi vine ceva în minte. Se hotărăște să fie împăcată cu lucrurile așa cum sunt, încearcă să își compună o figură veselă și molcomă totodată. Nu, nu îi iese! I se pare că ar avea ceva de genul unei cleme care îi ține zâmbetul între obraji. Își destinde mușchii. Probabil că arată *mofluză*, cum îi spusese cândva mama ei. *Tot timpul ai o mutră mofluză, nu poți să arăți și mai altfel?* Nu. Nici acum nu a ajuns să poată.

Peter, spune bărbatul deodată.

Preiffler, spune Helene.

Da, da! Este Peter Preiffler, un coleg al lui Matthes, pe care l-a întâlnit cu ani în urmă în tramvai, și, după aceea, la o întâlnire a absolvenților de clasă! *Da, Preiffler*, repetă el fără vreo urmă de emoție. Nu se miră de faptul că Helene își amintește de numele lui. Fapt care pe ea o uimește însă într-atât, încât, pentru un moment, nu e atentă la piciorul ei drept și se împiedică. El o sprijină și o ridică. Nu e rău cu el, își spune ea și zâmbește larg, fără să vrea. Odată ajunși la lac, el se întoarce pe drum înapoi, fără să o salute, fără să spună vreun cuvânt, având aceeași față profund prietenoasă ca și atunci când coborau. Ea ar vrea să facă în așa fel încât să îl țină lângă ea, îi e frică să trebuiască să urce înapoi de una singură, dar renunță în cele din urmă. În schimb, începe să se uite de jur împrejur. În locul unde se face de obicei focul este niște cenușă care s-a stins de curând. Să vină oare pacienți de la clinică să mai facă un foc și să stea

în jurul lui? Se așază, se uită cum înoată găștele și lișițele, mai de departe se apropie și două lebede.

Starea de conștientă a lui Preifiler o pune pe gânduri. De fapt, de ce suferă? Pare să fie fixat doar pe sine. Este evident că o duce bine, mai întâi este Peter, 'doar după aceea și Preifiler, asta dacă îl faci să o spună, dar chestia asta cu numele de familie nu pare să aibă vreo importanță pentru el. Nu vorbește, dar și ea vorbește la fel de puțin. Ea are o mutră mofluză, iar el pare vesel și fără de griji. Numai că ea nu este, de fapt, mofluză. Să nu fie nici el, de fapt, vesel și fără de griji? Așa cum altcineva se poate înșela uitându-se la expresia feței ei, își spune că tot așa se poate înșela și ea uitându-se la a lui. Nu pare să fi suferit vreun accident sau să fie rănit și nici operat de curând. Când l-a văzut prima și, apoi, a doua dată, nu mergea în cârjă, pe atunci avea un mers sprintar, parcă umbla pe arcuri. Era plin de vervă, la întâlnirea absolvenților clasei a spus bancuri unul după altul, ca pe bandă rulantă. Ba chiar încă își mai aduce aminte de unul dintre ele, mutra ei mofluză se luminează. Fusese atât de volubil și umplea în așa măsură întreaga încăpere cu avalanșa lui de vorbe care o luau ba hăis, ba cea, încât a ajuns până acolo încât să îl roage pe Matthes să se așeze în altă parte, mai departe de Peter. Matthes s-a ridicat încântat de sfatul ei și s-a dus trei mese mai încolo, la Claudia, o prietenă — sau prietena lui — din școală, urmat fiind de Helene. Acolo au dat de niște oameni foarte drăguți, în mijlocul cărora s-au simțit excelent, iar în ceea ce o privește pe Claudia, nu îi vin în minte decât vorbe precum *încântătoare* și *minunată*. Vocea bubuitoare de bas a lui Peter Preifiler se auzea acum mai domolit, din pricina distanței, ajunsese aproape la un nivel de decență. *Peter*, i-a spus el cu o voce stinsă și pițigăiată...

Helene trebuie neapărat să-i povestească lui Matthes despre el.

În timp ce stă jos, soarele trece peste ea și ia după el umbra, ducând-o undeva, dincolo de pădure. În curând o să se întunece.

Însă, înainte de asta, Helene trebuie să se întoarcă sus. Încet-încet, pas cu pas, prinde tot mai mult curaj și se simte tot mai sigură pe sine. Când intră pe ultima bucată a drumului, se aprind luminile înșirate în cale.

Ia te uită, nu le mai observase până acum.

Pentru că până acum nu se uita decât în jos, la drum...

De patru ori încearcă să explice de ce nu o interesează un ajutor psihologic. De patru ori nu poate să treacă de începutul de frază, i se împleticește limba în gură, se înroșește la față, se opintește și, pe urmă, se oprește. Doctorița vrea să îi dea un creion, dar își aduce aminte de faptul că Helene este dreptăce, iar dreapta ei... Helene profită de acest moment de descumpănire al doctoriței și își ia laptopul ca ajutor. Este pornit, pentru că a căutat înainte prin e-mailurile ei mai vechi, încercând să își reconstruiască vremurile pierdute. Scrie, într-o germană remarcabilă, ceea ce înțelege ea prin ajutor psihologic și de ce nu se poate aștepta la așa ceva de la psihologa de aici, din clinică. A pierdut destul timp cu ea, până să își dea seama de lipsa ei de competență a acesteia. Doctorița pare să considere explicațiile astea ca fiind doar o vorbărie infatuată, face un gest din mână de apărare necontrolată, prin care semnalizează că le ignoră. Asistenta însă o înțelege foarte bine pe Helene și încearcă să reia subiectul. Mai bine nu ar fi făcut-o. Doctorilor nu le place defel când cineva, care le este, pe linie ierarhică, mult inferior, încearcă să le indice, chiar și pe ocolite, ce ar trebui să facă, își zice Helene. Oftează, apoi spune cu voce apăsată și pronunțând cuvintele încet și cât mai clar, ca să se înțeleagă, că nu este de acord cu modul în care se practică psihologia aici în clinică. Doctorița pare să vrea să o certe, mormăie ceva de genul „e aici de multă vreme”, dar apoi se lasă bătută. Helene se bucură

că a reușit să se țină tare. Și de programul de relaxare musculară progresivă.

Sunt zece într-o încăpere mică și liniștită, aflată undeva mai la o parte, cadrul ei stă sprijinit de perete. Helene a reușit să se miște, ținându-se de spetează unui scaun și, apoi, de al următorului, și așa mai departe, până când a ajuns la unul liber, și asta fără să cadă. Asistenta, care are aici funcția de terapeută, nu face decât să introducă o casetă într-o fantă, dar pentru Helene, care stăpânește tehnica trainingului autogen și care a practicat înainte relaxarea musculară, ceea ce se face acum cu ei nu este decât o reluare a poveștii fraților Grimm *Frau Holle*, cu pajiștea bogată, cu merii în pârg și cu cuptorul de pâine. Ajunge acolo de îndată ce se lasă să cadă. Nu chiar în fântână, cum zice povestea, dar oricum mult sub crustele momentului, care rămâne scorjit în urmă, în timp ce ea, acolo jos, unde, după logica lucrurilor, ar trebui să fie totul întunecat și insuportabil, se desfată, cu ochii închiși, în lumină și căldură. O face cu imensă plăcere. Se dă jos de pe șaua poveștii. Se odihnește. Brațele-i sunt grele, picioarele molâi. Nici o diferență între partea ei sănătoasă și cea suferindă. Se bucură enorm de senzația asta, până în adâncul subconștientului ei, iar când vine momentul să iasă din nou la suprafață, o face cu multă energie și dintr-o bucată, cum îi stă în fire, deși se simțise atât de bine, că nu ar fi vrut să se termine vreodată.

Nici azi.

Azi Matthes va veni din nou. Este hotărâtă să îl roage să nu o viziteze decât din două în două zile. Ea s-ar simți mai bine, iar pentru el ar fi, cu siguranță, o modalitate de a scăpa din caruselul în care fuge și fuge ca un hamster, ea nici nu poate să-și închipuie cum arată acum zilele lui, în care, după slujbă mai merge ore întregi cu tramvaiul și cu autobuzul, numai pentru

a veni la ea. Până când va ajunge aici, ea stă și îl așteaptă. Apoi, odată ajuns, plutește între ei, mare și liniștitor, nespusul, de care ea este foarte conștientă, fără să îl poată defini clar în cuvinte. Oare simte și el asta? Nu știe, nu știe nici dacă această stare nu este cumva cu atât mai liniștitoare.

În minte spală geamuri. Umblă în casa ei din strada Arber din cameră în cameră cu găleata albastră în mână, deschide ferestrele, le spală cu apă caldă și oțet, mai întâi pe dinafară, apoi pe dinăuntru. După care le șterge cu niște scutece vechi. Iar o apucă râsul, când își dă seama că își amintește ce mâncaseră copiii ei. Poate să zică cu precizie care pată de pe scutece corespunde cărui terci pe care li l-a dat, dar s-au mai adăugat pete și de la vreo boală prin care au trecut cu bine. Bruno a avut odată o diaree de zile mari și nu a avut voie să mănânce decât morcovi — scutecele din zilele acelea au stat dovadă ani în șir.

De ce spală în minte geamuri? Speră să vadă o perspectivă clară, care îi lipsește atât de mult în acest moment? Prin ferestrele casei nu poate să vadă în depărtare. În față, casa care se află dinaintea lor, iar pe spate un zid, care desparte terenul lor de al altora. Într-o parte, pe unde se intră, are o fereastră mare cât o ușă, care dă spre terenul vecinilor și spre drumul care duce la casa ei, iar în partea cealaltă este terasa cu pergolă, cu vița de vie care crește nebunește și dă un vin cu gust atât de bun, că îi vine pe loc apă în gură, cum se spune, deși nu de apă e vorba. (Matthes i-a adus ieri din vinul ăsta, a mai rămas un deget sau două, pe care le înghite cât ai zice pește, chit că nici de pește nu este vorba.)

Nu, nu de priveliște îi este dor. Probabil că, de fapt, este un fel de test la care se supune singură: dacă poate să își imagineze că s-ar putea întoarce la vechile ei treburi... Până acum s-a plimbat în gând prin casa ei ba în sus, ba în jos, dar nu a făcut decât să își recucerească pe rând camerele, mobila, cărțile, covoarele, fotografiile. Astăzi spală geamurile — ăsta este, deduce ea, începutul întoarcerii acasă. Și mai are un gând: se va concentra

de acum încolo pe fizioterapie și va număra fiecare zi în care nu mai are nevoie de cadru.

În timpul săptămânilor trecute s-a acomodat, încet, dar sigur, la viața în scaunul cu rotile, iar acum a fost convinsă, într-o clipită, de o sculă pe roți atât de simplă, încât îi permite să facă mult mai multe. Poate că va fi în stare să umble din nou, poate nu tot atât de repede ca înainte, dar totuși cândva. O cuprinde un soi de euforie, care o face să se așeze lătarează în scaunul de la fereastră, de parcă ar sta pe un tron, tocmai când intră Matthes.

Matthes arată schimbat astăzi față de ziua de ieri. Nu și-a mai legat la spate părul lui lung, nici nu s-a mai spălat pe cap, dar nu asta o neliniștește. Matthes arată nesigur pe el. Parcă fără apărare. Trebuie să i se fi întâmplat ceva, ba chiar mai mult, ca să ajungă să aibă figura asta. O cunoaște și știe prin cât de mult trebuie să fi trecut Matthes ca să arate așa. Se îndreaptă spre ea, ea se ridică. El o strânge în brațe, puțin prea tare, apoi face doi pași înapoi, ca să despacheteze florile pe care le adusese. Nu este un buchet de flori de câmp, de altfel trebuie să le fi și trecut vremea. Sunt trei gerbere. Flori despre care ea a zis, acum douăzeci de ani, că îi sunt cele mai dragi. Asta se petrecea într-o vreme în care să oferi niște fire de flori era un lux. Nu s-ar mai gândi astăzi să considere gerbera ca fiind floarea ei preferată, dar nu știe dacă acest lucru se datorează faptului că acum, la fiecare colț de stradă, poate cumpăra niște flori minunate doar pe câțiva bănuți. Sau să fie vorba de vârsta ei, care o face să aibă alte preferințe? Clopoței, de exemplu. Dar, cel mai bine, culeși de Matthes și prinși într-un buchet împreună cu maci. În tradiția ikebana, gerbera simbolizează tristețea. Nu prea știe ce semnificație au clopoțeii.

Matthes se bățăie de pe un picior pe celălalt.

E moartă, zice el.

V REFLEXE

Helene se trezește. O doare gura. își simte limba umflată. A venit Billy. Ii surâde în felul lui atât de cuceritor. Helene ar vrea să se ridice din pat, se uită în jur și vede: picătura care i se scurge în braț, grilajul din fața patului. Încearcă să își amintească, dar nu poate prinde decât niște secvențe hăcuite. Trebuie să fie de ceva ani! Cel puțin așa i se pare... Nu a mai fost aici? Încăperea asta mare, în care mai sunt încă patru paturi? Ce se întâmplă? Se simte amețită, strivită. își simte picioarele de parcă ar fi avut niște cărcei care durau la nesfârșit. O dor și coastele. Vrea să spună ceva, dar simte că are o limbă imensă în gură, ca o cârpă voluminoasă și lipsită de putere, pe care nu reușește să o stoarcă. Trece să o vadă una dintre asistente, îi spune ce e de mâncare la prânz: paste cu sos de brânză. Dar ea nu vrea să mănânce nimic! Billy încearcă să o calmeze. De ce se află ea aici? Se uită, aproape disperată, în frumoșii ochi albaștri ai fiului ei. Vine asistenta. Cu o tavă. Ia o lingură plină cu paste, de-alea învârteljite ca un sfredel, le plimbă prin sos și i-o ține lui Helene în dreptul gurii. Dar Helene nu vrea. *Acum deschidem gura!* se aude vocea milităroasă a asistentei, la îndemnul căreia Helene este atât de stupefiată, încât o deschide automat. Lingura a fost deja băgată, însă o subită stare de gâtuială o face să scuipe

toți tăiețeeii, unul după altul. Asistenta are o figură acră. Billy se îmbătoșează și o pune la punct. Nu se poate să se poarte așa cu pacienții, fără să țină cont de ce vor! Li mai spune că era evident faptul că mama lui nu voia să mănânce acum! Și îi mai spune și altele de genul ăsta, pe același ton pus pe hartă.

Sentimentul că se înecă îi trece, este înlocuit de unul de mândrie.

I-a zis-o, își spune ea triumfând.

Asistenta scoate tot soiul de sunete, parcă ar fi o locomotivă de-aia veche, cu aburi, care pufăie.

Poate să îmi explice cineva ce caut aici? Nu e în stare să pună întrebarea asta, e mai rău decât după ce și-a pierdut graiul în urma operației!, se gândește ea. Atunci, când voia să vorbească, de cele mai multe ori nu își găsea nici măcar cuvintele, acum le are la îndemână, dar nici unul dintre ele nu îi poate ieși din gură! Și, pe deasupra, se simte de parcă ar fi prinsă în mijlocul unui aspic imens, care o apasă din toate părțile. Nu poate să își miște mâinile și picioarele decât făcând un efort disperat pentru a contracara presiunea aceea și nu vede ochii albaștri ai lui Billy decât ca prin ceață.

Ai avut o criză de epilepsie, îi spune el. MP au spus că a fost una gravă, îngrijorătoare, că lucrurile ar fi putut să nu se sfârșească deloc bine. Dar eu cred în tine, nu mi-a fost deloc frică, eram sigur că o să reușești.

\$ #

O zi mai târziu se întoarce (e drept, într-o stare de conștiință cam năclăită) la Heidemiühlen. Bill i-a povestit cum s-au petrecut lucrurile, dar ea stă de atunci întinsă ca într-un pat al lui Procust, ceea ce nu îi place deloc. Îndopată de medici cu Valproat cât cuprinde, nu poate gândi decât încet-încetinel. Încearcă, în timp ce este transportată în altă parte, să își facă, cât de cât, o imagine de ansamblu despre ceea ce se întâmplă

cu ea: alaltăieri a vizitat-o Matthes, iar când era cu ea, a fost cuprinsă de un status epilepticus, care ar fi putut să îi fie fatal. A fost dusă — Matthes a insistat cu tărie să stea alături de ea și nu s-a lăsat dat la o parte — mai întâi în actualul spital evanghelic din Henrichshorst, unde lucrase acum aproape douăzeci de ani. Medicii de acolo au încercat să combată crizele ei epileptice cu o injecție de Faustan, dar fără succes. Matthes a cerut atunci să fie dusă cu mașina, în aceeași noapte, la spitalul de urgență din Berlin. Aici nu numai că aveau întregul dosar al operațiilor prin care trecuse, dar medicii puteau, în plus, să își amintească foarte bine de cazul ei și aveau la îndemână un spectru mai larg de posibilități de a o diagnostica. Lui Matthes i se făcuse teamă să nu i se fi rupt din nou un anevrism, dar dacă s-ar fi întâmplat așa, evenimentul ar fi fost urmat de sângerări, or acest lucru nu s-a întâmplat. La Berlin, Matthes nu s-a îndepărtat nici măcar cu un pas de lângă ea. Medicii se decisese să îi dea Valproat, pentru a-i ameliora starea actuală și a preveni alte crize, care ar putea avea loc în viitor. Le părea rău că, din pricina pacemakerului ei, nu îi puteau face o tomografie de rezonanță magnetică, a trebuit să recurgă la tomografia computerizată. Din fericire, Helene nu a arătat semne ale unei noi rupturi, așa că a fost internată în secția de neurologie, care se afla cu un etaj mai jos de *stroke unit*. De aceea s-a simțit, de cum s-a trezit, oarecum pe un teren cunoscut — nu era doar o senzație de ~~de~~ Billy a reușit, cu greu, să îl sune pe Matthes: fiind îngrijorat că nu se întorsese încă acasă, a sunat la Heidemiühlen, ca să afle de la cei de acolo că fusese mutată la Henrichshorst. Neliniștit, a sunat în plină noapte la Henrichshorst, tocmai când ea era dusă la Berlin. Așa că a venit la spitalul de urgență să îl înlocuiască pe Matthes de lângă patul mamei lui, asta măcar până când ea se va trezi. Matthes l-a îmbrățișat (ceea ce, până de curând, ar fi fost inimaginabil, pentru că distanța care exista între fiii ei și el s-a mărit peste ani, în loc să se diminueze,

Bill i-a reproșat lucrul ăsta cu multă emoție în voce), după care a plecat acasă, dărâmat de oboseală. Mai târziu, ea și-a trimis și fiul acasă, se simțea făcută zob, nu se mai putea gândi decât la faptul că vrea să doarmă cât mai repede. Inșă nici nu apucase să ațipească bine, că a apărut în'jurul ei o echipă întreagă. Impozantă. Era condusă de un doctor cu niște ochelari care îi atârnavu pe nas și căruia doi dintre dinții de sus, din față, i-o luau cam tare înainte. Doctorul ăsta i-a tot fluturat în față o hârtie, pe care ea ar trebui să o semneze. În hârtia aia scria că, pentru o perioadă indefinită, nu va mai conduce mașina, că nu are voie să facă baie în ape publice și că trebuie să se ațină de la orice activități riscante, cum ar fi alpinismul. În starea în care era, oricum, toate astea nici nu intrau în discuție! A gesticulat că, acum, îi vine greu să vorbească. Că e amețită. Că nu este în stare să semneze ceva. Nici nu voia să o facă, atâta vreme cât nu era cu mintea limpede, dar, desigur, asta nu le-a spus-o, și, oricum, nu ar fi putut să o facă. Simțea că doctorul ăla, ca și asistenta din tura de amiază care venise cu el, s-au cam supărat, dar chestia asta nu o prea interesa, ba chiar nu o interesa deloc, voia, foarte mult, să își asigure un sistem al ei, propriu, de securitate. Cine știe când i se va mai întâmpla ceva... dar se străduia să nu se gândească la posibilitatea asta.

I s-au dat pilule, pe care ar trebui să le ia de acum încolo nu se știe până când. NU, chestia asta nu îi sună bine deloc... Caută în punguța pe care a primit-o, le găsește. *Ergenyl chrono*, așa stă scris pe cutie. Citește că doza trebuie mărită treptat, asta timp de patru până la șase săptămâni. Cum i s-a dat înșă deja Valproat, i-a explicat medicul, s-a trecut de la bun început la o doză de durată, înjumătățită față de cea pe care ar fi luat-o inițial. Nu prea pricepe despre ce este vorba, a ascultat ce i s-a spus la fel cum ar fi făcut-o dacă i s-ar fi povestit despre descoperirea unor noi comete aflate pe undeva în afara sistemului nostru solar, oricum, nu are ce face, cel mult să lase lucrurile așa cum sunt

și să aștepte să vadă ce o mai fi mai departe. Oftează din nou cu voce tare și acum îi curge din nou, după multă vreme, o ditai parâmbă de salivă din gură. Parcă a ajuns să își controleze mai bine limba. În timpul crizelor pe care le-a avut și-a mușcat-o rău de tot, o mai doare și acum. Are impresia că toată fața îi este umflată, are o pată maronie pe frunte, poate o fi și căzut, încearcă să vadă ce scrie pe formularul ei de pacient. Deslușește ceva, parcă *speech arrest* și *pareză Todd postictală* pe dreapta. Chestia asta ultimă i se pare o tâmpenie, pentru că, oricum, jumătatea dreaptă a corpului ei este paralizată dinainte, însă blocarea aia, mai întâi a cuvintelor în capul ei, i s-a extins apoi în tot corpul. Șocant, da, ăsta e cuvântul. (Și îl spune: *Șocant!* Asistentul care se afla lângă ea o privește fără să o înțeleagă, ea mai că îi zâmbește...)

A fost transportată în scaunul cu roțile până la clinică. În ambulanță i s-a pus centura de siguranță pe când stătea în scaunul cu roțile.

Ii este egal.

Dar, deodată, îi vine în minte ce nu îi este egal: moartea Violetei, Mattbes i-a spus de asta.

Nu o cuprind frisoanele sau tremuratul, nici nu are o nouă criză epileptică. Aproape că se bucură că zace acolo, învelită în aspiciul ei, pentru că așa durerea asta ascuțită pe care începe să o simtă tot mai tare devine, totuși, aproape suportabilă.

O scot afară, o așază într-un alt scaun cu roțile, de data asta unul al clinicii unde au adus-o. Este întrebată cum se simte, se uită la ea. Cu milă? Nu suportă mila, își schimonosește fața până când aceasta ajunge un fel de emblemă a frondei.

Numai că: plânge.

Este împinsă cu scaunul cel nou până la ascensor, apoi dusă sus, în rezerva ei, cineva îi scoate pantofii din picioare, o întinde în pat, o întreabă dacă ar vrea o băutură răcoritoare, un sendviș?, niște cornuri sau poate un suc de fructe, o cafea?, ea răspunde de fiecare dată că nu vrea nimic, i se deschide fereastra, i se desface nițel gulerul bluzei, care fusese strâns până sus, i se așază picioarele așa încât să stea ușor ridicate, acum vede: s-a adunat apă, picioarele îi sunt umflate, elefantice, nu i se mai pot vedea gleznele, se gândește că poate totuși un medic...? Se decide să mai aștepte cu chestia asta până la amiază, poate că a trecut deodată prin prea multe, *ați luat cuminte pilulele?, de acum înainte trebuie să le tot luăm, știți asta, nu?*, Helene urăște modul ăsta de a i se vorbi, îi pare rău că nu vrea să se opună, chiar nu vrea, îi este totuna.

Numai că: plânge.

I se aduce o pernă specială, care să îi susțină cât mai bine ceafa, i se pune un prosopel umed pe frunte, o asistentă zice că va veni din douăzeci în douăzeci de minute să vadă cum îi e, altă asistentă zice că de câte ori iese din salonul 264 poate să treacă și pe aici ca să arunce o privire cum merg lucrurile, și, de fapt, cum o să mănânce? *Pentru că de abia se poate mișca, tu, e groaznic, mai știi cât de bine se făcuse mai înainte?* (asta i-a spus cea de-a doua asistentă, ascunzându-și vorbele cu palma, celei care stătea în stânga ei, dar Helene a auzit-o și este uimită), *dar o să își revină, nu?* spune asistenta, acum cu voce tare către toți cei de față, mai trage și un zâmbet parcă de cauciuc, arată atât de fals, că o face pe Helene să se simtă groaznic, o ciupește aparent afectuos de obraz, după care își șterge, pe ascuns, mâna de halatul ei roz.

Nu se schimbă nimic: Helene plânge.

După-masă au adus totuși un doctor. Helene vede ceva, parcă prin ceață. Ce vede, ce este acolo? Vede un bărbat, este Matthes. Pe un altul care îi pune pachetul cu medicamente pe burtă, îi așază brațele de-o parte și de cealaltă a trupului și spune, după aceea, că ar fi alergică la *Ergenyl chrono*. Că s-ar afla foarte aproape de un blocaj renal. Chiar a spus asta sau i s-a părut? Dintr-un buzunar scoate o sticlucă, în ea erau niște biluțe, face ceva cu ele, nu vede precis ce, pentru că stă cu spatele spre ea. Când termină, îi dă sticlucă lui Matthes, îi spune că în seara asta, în jurul orei 18, să ia prima bilucă, dar, în același timp, să reducă treptat pilulele de *Ergenyl* în următoarele săptămâni. Scrie pe o bucată de hârtie un program pentru cum să se dozeze medicamentele. Când Matthes se uită la programul acela cu o privire sceptică, medicul îi spune:

Da, e opțiunea Dumneavoastră să se urmeze tratamentul cum credeți de cuvânt. Nu, probabil că nu este medic, nu poartă halat, are pantofi obișnuiți în picioare, nu încălțări cum se poartă în spital. Acum își pune o geacă de piele și, pe cap, o bască, trasă așa, mai într-o parte. Helene începe să îl recunoască: este terapeutul naturist la care fusese anul trecut cu Mareile, când aceasta începuse să aibă dureri în ambele brațe. Nu îi vine deloc în minte cum îl cheamă, știa însă cu siguranță că își încheiase studiile medicale, dar că a optat apoi să nu lucreze în sistemul medical de stat, ci doar privat. Matthes trebuie să îl fi rugat să vină să o vadă, cabinetul lui era în Wallersdorf, care nu e deloc departe de Heidemuhlen. Helene nu prea știe ce să creadă despre omul ăsta. Vorbește puțin, și când spune ceva, o face cu o voce plină de siguranță. Orice contrazicere este exclusă de la bun început. *Da puteți să mergeți.* Felul în care se poartă și tocmai pentru că este atât de tăcut a făcut-o să îl bănuiască de șarlatanie. Cu toate acestea, Mareile a scăpat de durerile ei din antebrate, ceea ce a pus-o totuși pe gânduri pe Helene, poate că reușește să facă ceva pentru pacienții lui. Matthes nu s-a băgat,

dar l-a acuzat implicit pe medicul naturist de tertipuri oculte, trebuia să fie atentă la remarcile pe care Matthes le făcea din când în când, ca într-o doară. Și acum l-a târât până aici, la ea? El îi dă mâna fără să schițeze măcar un zâmbet, după care se duce țintă spre ușă.

Ce dracu se întâmplă?

întrebarea îi iese pe gură involburată, explodează printre bășicuțe de salivă.

Matthes îi răspunde, trăgându-și cuvintele.

Da, el l-a rugat azi dimineață pe doctorul Miiller să vină să o vadă la spital. Matthes nu consideră că epilepsia este o boală. Ceea ce s-a întâmplat acum două zile a fost o reacție previzibilă din partea unui creier care fusese deja vătămat înainte, chiar dacă nu era de așteptat să o facă atât de grav. Oricum, când i s-a rupt anevrismul a avut sângerări, care, cu siguranță nu s-au resorbit cu totul. Criza pe care a avut-o era deja facilitată de particulele de fier din sânge, dar declanșarea ei a fost, totuși, una destul de violentă.

Violentă.

Cuvântul i se învârtește în cap. Aproape că poate să îl urmărească cum umblă prin toate culoarele, cotloanele și ascunzișurile scoarței creierului ei. Smulge după el alte cuvinte, spaimă, adânc, hău, greu, luptă, neputință, prăpastie, tot numai vorbe de rău. Vrea să le oprească cumva să ajungă până la Maljutka Malytsch, dar sunt deja foarte aproape de ea. încă una-două învârtituri de titirez și gata, scot moartea Maljutkăi din sertar. Cu violență. Matthes stă de pază, nu se poate trece de el. Maljutka a fost o dependență, care o oprimase violent, punând cu totul stăpânire pe ea. În prăpastia neputinței nu a trebuit să se gândească la așa ceva, lupta fusese purtată fără ca ea să ia parte. Cine a învins? Maljutka e moartă. Acum, după ce ochii i s-au uscat de lacrimi și și-a revenit cât de cât, are curajul să întrebe.

întrebă.

Matthes răspunde.

O pojghiță de ceară începe să crape pe fața lui odată cu primele vorbe, bucățele din ea cad la podea. A deschis o scrisoare cu chenar negru, adresat lui Helene. A deschis-o, cum susține el, din greșeală. Ea îl crede, nu are nici un motiv să nu o facă, cu atât mai mult cu cât numele celor care trimiseseră scrisoarea nu ar fi trebuit să îi spună ceva: fiii Maljutkăi, Tim și Tom, nu Malysch, i-ar fi trimis ferparul. Când Matthes le-a scris, rugându-i să îi spună despre ce era vorba, ei i-au răspuns că în agenda tatălui lor nu se aflau decât o mână de adrese. Cea a lui Helene Wesendahl s-ar fi aflat printre ele, înconjurată de o linie roșie, șerpuitoare. Au găsit și schimbul de e-mailuri dintre Helene și tatăl lor, Viola, pe computerul lui, de unde au tras concluzia că cei doi erau foarte apropiați, cel puțin până în luna mai a anului acesta, când trebuie să fi avut loc o ruptură între ei. Oricum, au considerat că ar fi cazul să înștiințeze toate acele puține persoane trecute în agendă de faptul că tatăl lor, Viola Malysch, a murit.

Asta i-a povestit Matthes, iar Helene vede cât de greu îi este să o facă, de abia își încropește vorbele. Cu toate astea, ei i se mai bulbucesc în minte niște întrebări.

Cum a murit?

Matthes povestește, de parcă ar fi fost de față.

Ii spune cam așa: băieții se aflau (*de când? din mai*) din nou în contact cu tatăl lor. După ce au împlinit vârsta majoratului nu au mai ascultat de mama lor și au căutat-o pe Viola. Când s-au revăzut, au fost cuprinși cu toții de un val de emoție, Viola nu a putut, la început, să scoată nici măcar un sunet. Ii tot mângâia pe cap și îi strângea la piept. Un piept care era mai mare decât și-ar fi închipuit că poate avea tatăl lor, dar asta nu mai conta în momentul acela. După acea primă întâlnire, au venit și revenit de multe ori. Ca să vorbească, să își amintească. Erau și clipe

în care le seca șirul vorbelor, dar imediat după aceea erau năpădiți de noi valuri de amintiri, iar Viola încerca să pătrundă din nou în acele povestiri ale fiilor lui despre copilăria lor. Dormeau des la tatăl lor, pe care îl numeau în memorările și povestirile lor în continuare tată, lucru care a devenit obișnuit și care nu li s-a mai părut deloc ciudat. După o vreme, Viola le-a dat o cheie de la apartamentul în care stătea ea, pentru că veneau câteodată târziu. Toată luna iunie băieții au fost în Franța. Când s-au întors în iulie, s-au mirat de la bun început de cât de plină era cutia de scrisori, care se afla jos, la piciorul scărilor care duceau sus, la apartamentul Violetei. Au găsit-o în dormitor, era în pat, învelită bine, de parcă i-ar fi fost frig. Tim nu voia să creadă că se dusese. Tom avea o privire mai ageră, a văzut putrefacția care începuse să îi mănânce fața. Și simțul lui olfactiv era, pare-se, unul mai sensibil.

Medicul a ordonat să i se facă Violetei o autopsie, dar descoperirea datelor privind moartea ei s-a dovedit a fi una mai dificilă. Până la urmă se pare că Viola s-ar fi stins în pace, așa, pur și simplu. S-a ajuns la concluzia că i-a cedat inima și s-a stabilit că data decesului a fost 23 iunie. După care s-a eliberat cadavrul pentru a fi înhumat. Fiii au strâns toate lucrurile și au eliberat apartamentul, tot ei le-au scris celor pe care îi considerau prieteni ai tatălui lor. Pentru asta nu au avut nevoie de mai mult de șase timbre.

Matthes se uită la ceas.

Se face șase...

Scoate din buzunar sticluța cu biluțele și o privește pe Helene. Ea nu mai întreabă nimic, ia una și lasă să i se topească pe limbă.

Zahăr.

Din pilulele de *Ergenylia* una mai puțin decât ar fi trebuit.

Două ore mai târziu: apa a dispărut.

Nu-i vine să creadă. Nu mai e urmă în picioarele ei care fuseseră așa de umflate, s-a tot dus la baie manevrând cu greu cadrul ei pe roțile. Doctorul ăsta Miiller o pune pe gânduri. Care devin, cu cât trec orele de când a apărut aici, tot mai îmbârligate și mai incerte. Nu mai poartă geacă de piele închisă la culoare, ci ceva colorat, parcă indian, nu mai are o bască neagră, ci un fes din ăla cum poartă jamaicanii, e negru-verde-roșu și are brodată pe el, stilizat, o frunză de cânepă. Fesul ăla larg este umplut, până peste poate, de o grămadă de codițe rasta. Da, așa parcă mai aduce cu acel guru în care a avut încredere: stai puțin, toată povestea asta parcă ajunge să fie prea mult pentru ea: Matthes a fost cel care a dat-o ăștuia pe mână, el, scepticul rațional, care se îndoia de tot și de toate! în cazul ăsta însă, îndoiala trebuie să fi fost biruită de disperare, se gândește ea. Pentru o vreme, și ea a fost biruită de disperare. Moartea Maljutkăi îi produce o durere surdă, care o urmărește peste tot, care văruiește totul în jurul ei în culori sumbre, care se impune în tot ce face și simte, nu poate să se ascundă nicicum de durerea asta. Suferă. Matthes trebuie să știe cum se simte, își amintește deodată de figura lui nesigură, neajutorată, când i-a adus vestea, își mai aduce aminte, încețoșat, că nu ar fi folosit conjunctivul când i-a spus ce s-a întâmplat cu Viola, Matthes părea să îi aibă foarte prezenți în minte pe fiii Maljutkăi. Să-i fi vizitat? Vor fi venit în strada Arber? E cuprinsă de neliniște: Matthes este cu un pas înaintea ei, el îi cunoaște pe fiii Maljutkăi, pentru un moment are sentimentul că acest lucru nu e drept, dar apoi se gândește la starea în care se află. Nu îi sunt clare circumstanțele care au făcut-o să ajungă în starea asta, dar acum, că este aici, în situația asta, o ia ca pe un semn bun că Matthes vrea să o înțeleagă. Dar reușește el să o înțeleagă într-adevăr? Și, dacă da, ce înțelege? Pentru prima dată crește în ea sentimentul

că trebuie să vorbească cu el despre ceva anume și pentru prima dată își propune să o facă.

Se concentrează, își ia avânt...

Va reuși să o facă. Să înghită *Energyl* după prescripția naturistului. Să nu le spună nimic doctorilor din clinică despre asta. Să ascundă pilulele lor într-o pungă, nu să le arunce în toaletă. Mai bine le predă la sfârșitul internării ei spre a fi distruse. Adormind, aude chemarea unui muezin.

Sau așa i se pare.

O fi apucat să îl roage pe Matthes să stea acasă și să se odihnească între vizitele pe care i le face și care sunt atât de obositoare pentru el? Știe că a vrut s-o facă. Dar nu știe dacă a apucat. Matthes vine să o vadă, ca mai înainte, în fiecare zi. Ieri i-a povestit că, la sfârșitul săptămânii, s-a dus la mormântul Violetei și a sădit lângă el o tufă. Dacă durerea nu ar fi tras încet cortina peste vorbele astea, ar fi apucat-o furia, ar fi spus că ea este cea care ar avea prima dreptul să pună flori la mormânt. Dar îi acceptă el totul și o crede într-un totul? Trebuia să se ducă la mormântul unei femei care îi era străină, ca să facă să pară că a existat o legătură, cât de mică, între ei? Mai că nu a cunoscut-o, în afară de vizita pe care Viola a făcut-o doar o singură dată în strada Arber. Sau greșește cumva? Nesiguranță. Ceva o macină. O face să se afunde mai adânc în pat, să încerce să se simtă mai bine. (Asta tocmai când a sosit vremea la care trebuie să se scoale. Perioada de odihnă de la prânz s-a încheiat.) Inimioara ei se hotărăște să bată într-un ritm mai alert, observă de îndată dacă cele șaizeci de bătăi pe minut dictate de pacemaker o iau razna și încep să galopeze. Într-un fel, e frumos că se poate întâmpla așa ceva fără ca ea să facă vreun efort. Fără să își pună corpul la încercare. Mai trăiește în corpul ăsta

al ei, care mai rezistă, chiar dacă are mai multe bucăți de metal introduse în cap și în piept. Fără astea ar fi plecat, probabil, *dincolo...* Nu ar fi *adormit atât de lin* precum Viola, poate că nu s-ar mai fi sculat în timpul uneia dintre sincopile care, înainte de implantul pacemakerului, aveau grijă să o doboare la podea în mod regulat, sau ar fi putut să se stingă din cauza unui creier sângerând. Nu prea își găsește cuvintele cu care ar putea să îi mulțumească sortii ei pentru toate acestea, pentru că toate acestea nu fac decât să anunțe că va crăpa cam repede. Amplifică conceptul de soartă adăugându-i o dimensiune temporală: dacă ar fi trăit acum o sută de ani, nu ar mai fi ajuns să aibă patruzeci și patru de ani. Dacă soarta a vrut ca ea să trăiască abia în epoca unei remarcabile tehnologii medicale, e evident că soarta s-a subminat singură, permițând să fie contracarată de tot soiul de inovații.

Gânduri care te pun pe gânduri.

Se ridică din pat, apucă bara cadrului ei cu rotile și o ia repede înspre baie. Merge mult mai bine decât cu o săptămână înainte, între timp, de la crizele de epilepsie, *s-a întors din nou spre bine*, e vorba de soarta ei. Este convinsă că ea nu i-a jucat sortii vreo festă, ci că a ajutat-o să își revină, asta și cu ajutorul medicamentului antiepileptic. Deși îi este încă greu să gândească, nu o mai face acolo, înăuntrul aspicului, în năclăială, iar uneori poate chiar să privească *înspre în afară, spre o lume care îi este cu totul deschisă*. De cele mai multe ori se regăsește în mijlocul naturii, vântul îi mângâie umerii și picioarele și îi dă impresia că o poate lua cu el, dacă ea ar vrea-o. O lasă pe ea să decidă, în momentele astea se ține cu putere de cadrul ei, de parcă, dacă i-ar da drumul, ar însemna că își va lua pe dată zborul undeva sus, în văzduh. Închide ochii și vede ceea ce, dacă i-ar avea deschiși, nu ar mai putea vedea. I se întâmplă ca privirea să îi ajungă până în India, unde gătește cu Sulagna Dahl, ca să pună ceva pe lângă orezul care așteaptă deja în oală. Se întoarce

În timp, în cealaltă dimensiune a *deschisului* și se vede pe sine copil fiind, cum tocmai dădea să cadă de pe bicicletă, dar a prins-o în brațe tatăl ei. Sau înainte în ambele direcții, care pentru ea sunt acum o a treia dimensiune a *deschisului*, pășind în spații și în vremuri în care nu mai fusese, dar care nu o înspăimântă. Trăiește niște momente minunate, pe care trebuie că și le-a dorit atât de mult pe când se afla undeva între trezie și somn. De altfel, încă nu reușește să deosebească între visul și realitatea de atunci, sunt îngemănate și, probabil, vor rămâne așa pentru totdeauna. Dar, altminteri, crede că știe cu siguranță faptul că moartea Maljutkăi Malysch nu este un vis sinistru. De unde îi vine siguranța asta? Încearcă să își închipuie că totul a fost doar un vis. Nu poate. Durerea surdă, din fundal, crește pe dată, devine un adevărat vacarm, își acoperă urechile cu palmele, nu se mai ține de bara cadrului ei cu roțile. Se oprește. Nu apucă să se mire: face trei pași fără chestia aia, îi reușește!

In durere bucurie, în bucurie durere.

Poate oare să spere că va ajunge, cândva, să despartă aceste două sentimente și să le țină departe unul de altul?

Își dă seama că a ajuns să mănânce mai puțin decât înainte. Ceea ce nu e rău, își zice. Odată cu osânza îi dispare și din grosimea obrazului, își zice ea. Au trecut mai multe zile de când n-a mai deplâns moartea Maljutkăi, deși simțea continuu durerea din sufletul ei. Să fie oare asta un semn de insensibilitate, de obraz gros? Se gândește la felul în care s-a aruncat Misa în fața trenului — săptămâni după săptămâni tot izbucnea în lacrimi, care veneau de undeva din profunzimea ființei ei, dar, odată cu Misa, a mai deplâns ceva. Faptul că nu a avut un fiu împreună cu Matthes. Trebuie să se fi simțit vinovată, măcar într-o anumită măsură, pentru moartea băiatului. La începutul ei

cu Matthes, Misa a reacționat extrem de vehement la despărțirea părinților lui, a avut chiar și simptome fizice, pentru băiatul ăsta totul se reducea la sentimentul că ar fi fost părăsit de tatăl său. Matthes a părăsit-o pe mama și pe sora lui, iar Helene părea că este cea care a distrus o căsnicie, e drept, nu pe a ei, ci una de care nu era legată dinainte în vreun fel. Misa a început să facă pe el în pat, refuza să mai mănânce, a început o serie de urticarii repetate, diaree și leșinuri, care se succedau mult prea rapid pentru un copil care avea numai cinci ani. Helene a bănuit că femeia cealaltă, care suferea și ea, își dorea ca ei să îi crească bube în cap — dar bubele au apărut la Mișa, care le-a luat asupra sa. Și a mai luat asupra sa ceea ce nu trebuia să iasă dintre cei patru pereți ai casei, dar, dacă nu ar fi înghițit toată povestea asta, ar fi continuat să le plutească deasupra capului ca o fantomă care se ivește în nopți, să le înghețe sângele în vine de teamă și de groază de cum se lăsa întunericul. Că fantoma și-a găsit sălaș în ventrele lui Mișa, uite, la asta Helene nu s-a gândit până acum. Da, poate de asta se simțea vinovată. În ceea ce privește moartea Maljutkăi nu simte nici o vină, sau poate că nu e chiar așa? Devine nesigură, ultimele luni dinaintea accidentului ei cu anevrismul sunt ascunse în spatele unor perdele ușoare, parfumate. Câteodată vântul reușește să le mai dea puțin la o parte, dar nu poate să apuce mai mult decât niște frânturi despre ce se va fi întâmplat. Întinde mâna, poate mai apucă ceva, dar perdeaua nu se lasă prinsă, rămâne doar cu ce văzuse până acum, nimic mai mult. Se înfurie și renunță. Și tot așa, de la capăt. Poate că topirea slanei de pe ea va aduce cu sine cel puțin o mai mare mobilitate, care nu i-ar strica deloc. Poate că o să fie și mai maleabilă, își închipuie ea, dar, pe de altă parte, se gândește că un pic de untură nu strică, ajută gândurile să se miște mai bine, fără să scârțâie. Totul depinde de justa măsură, în cazul ăsta, ca și în toate celelalte. Așa că mai ia o jumătate de felie de pâine.

Nu mai stă la masă cu *avariatul*. În cele două zile cât a lipsit de la masă, s-a reorganizat totul, au fost aduși alți pacienți la masa care fusese înainte a ei. La început a vrut să își recapete dreptul asupra ei, dar apoi i s-a părut că ar fi un gest deplasat, așa că acum stă în mijlocul unui grup de momâi tăcute, format din niște bărbați în vârstă, care sunt pe cale să uite că mai există. Altceva par să fi uitat deja de mult. Până la urmă își dă seama că această schimbare nu o deranjează, chiar dacă se întreabă care va fi fost motivul pentru a i se repartiza noul ei loc taman la masa asta. Alți pacienți sunt organizați la mese după vârstă, sex, sau după faptul că se cunosc între ei, în cazul ei sistemul ăsta de organizare nu a fost respectat. Nu cunoaște pe nimeni de la masa asta, doar nu o vor fi considerat fără vârstă și sex. Deși partea de cap cu părul grizonant și scurt probabil că nu se potrivește cu fața ei, totdeauna, înainte, i se spunea că are o *alură extrem de feminină*, șolduri late, talie subțire — clasică formă de pară. În ceea ce privește fața, îi ies în evidență buzele pline, voluptuoase. Matthes, după vreo câteva pahare de vin, zicea că de cum a văzut-o a vrut să i le muște. Cum arăta Maljutka Malysch? Atunci când arăta normal, așa cum a cunoscut-o, destul de marcant masculină. Când se aranja în mod special, ajungea să dea impresia unui bărbat bine machiat, care aducea puțin cu o femeie. Se vedeau unele semne ale eforturilor de a arăta cât mai bine, care te făceau să nu mai fi sigură de ce era adevărat și ce nu pe chipul ei. Cum se rădea brici și apoi își închidea porii cu un strat gros de machiaj, să nu se vadă mai încolo vreo urmă de barbă care dădea să răsară. Chinul cu care își pune niște cizmulițe suplă și efortul de a umbla cu niște pași mărunți. (Culmea, avusese niște picioare atât de frumoase.) Chinul de a lua poza tipică de bust-în-afară-burta-suptă, cu care să se fâțâie în dreapta și în stânga cât mai nonșalant, dându-și din când în când părul de pe frunte cu un gest cât mai sexy și care trebuia să pară făcut așa, într-o doară. Chinul

de a-și ridica vocea cam cu o octavă, fără succes. I-a părut atât de rău de Maljutka Malysch prinsă în orgia asta de chinuri la care s-a supus în vinerea aceea din noiembrie, de anul trecut, și la care a renunțat în ziua următoare, ceea ce a făcut-o pe Helene să se simtă extrem de ușurată. Dar nu și pe Maljutka. Vineri arăta, cu eforturi, o persoană încă tânără, datorită machiajului și părului proaspăt vopsit și bine legat la spate. Sâmbătă îmbătrânise la loc, avea din nou o față obosită și ridată, aproape că nu se mai machiase, au mâncat în cârciuma din Krummensee; impresia asta a avut-o Helene până seara, în restaurantul italian din Altlandsberg, când vârsta Violei încetase să mai aibă vreo importanță pentru ea. Nu o mai distingea, se uita doar la buzele ei pline și de un roșu natural, fără urmă de ruj. Maljutka i-a povestit multe. A renunțat la toate falsele pretenții și la chinurile la care se supusese. A devenit ea însăși, pentru o seară, după care, în dimineața următoare, a dispărut repede, fără o vorbă, de parcă îi era teamă că ar trebui să se scuze pentru că a venit acolo.

Unul dintre bătrânii care nu scot nici o vorbă și cu care stă la noua ei masă își sprijină deodată capul de umărul ei. Speriată, pune jos cana cu ceai, se îneacă. Durează ceva până când îi trece sentimentul că nu mai poate respira. Una dintre fetele care servesc mâncarea a bătut-o de câteva ori pe spate. îi curg lacrimile, o apucă și râsul, râde atât de contagios, că încep și bătrânii din jurul mesei să o acompanieze. Acum nu mai e la o masă a tăcerii, ci la una a vioșiei.

Cum faci ca cineva să aibă încredere în tine?

Acasă atmosfera se calmează atunci când îi arată lui Billy că are încredere în el. Când încearcă să o facă și cu Matthes, lucrurile devin mai dificile, mai imprevizibile. Matthes recunoaște că ar fi

așa. Matthes nu îi spune, de fapt, nimic altceva decât ajunge să audă de la Billy, numai că figura lui îi spune ei cu totul altceva.

Bill i-a povestit: cu Bengt au convenit, în cadrul consiliului de familie, că ar fi mai bine să nu își ia liber un semestru, așa cum intenționa. Totul decurge într-un mod previzibil, iar dacă Helene se va întoarce în curând acasă, ar fi cam mulți în strada Arber, or ea are nevoie de liniște, iar orele lui zilnice de studiu la instrument ar putea-o deranja. (Protest vehement, *niciodată!*) Fața lui Billy: serenă, fără griji.

Matthes i-a povestit: consiliu de familie, programat cu dificultate din cauza programelor atât de diferite ale celor care trebuiau să ia parte, au căzut de acord cu Bengt, după lungi discuții, să își continue studiile, altminteri s-ar cam călca unii pe alții pe picioare în casă. (Nici o idee cum ar putea protesta la asta.) Fața lui Matthes: suportând, ascunzând greutățile prin care trecea.

Exersează. Să ridice brațul. Fizioterapeuta a întins-o pe podea, a întors-o pe spate. Iarăși o pune să apuce cu stânga bastonul, apoi și cu dreapta, cât poate de tare. Terapeuta o ajută. Așa, brațul drept reușește să facă ce i se cere. Dar dacă ar fi singură, dacă nu ar sprijini-o nimeni? După ce a repetat exercițiul ăsta de zece ori ajutat, urmează ca brațul drept să încerce să se descurce acum de unul singur. Îl resimte, în continuare, ca pe ceva străin, care parcă nu aparține trupului ei. Se străduiește atât de tare să îi transmită comenzi, încât fața i se înroșește toată, și terapeuta, îngrijorată, o oprește pe loc. Să îi fie teamă că, prin acumularea de presiune, ar putea să se rupă din nou anevrismul? Ne, ne, așa ceva e imposibil. Helene vrea să o liniștească, doar au meșterit-o deja, însă corpul ei începe să tremure tot, doar la gândul că ar putea

să se pornească o nouă sângerare. Nu este în stare să spună ceva. Terapeuta crede că tremuratul ăsta se datorează efortului, dar nu e așa. O ajută să se scoale, *acum să umblăm puțin!*, dar nu îi aduce și cadrul cu roțile.

???

Da, da, înțeleg, astăzi încercăm fără! Nu poate spune mai mult decât aceste șase cuvinte. Mâna stângă a terapeutei o prinde pe Helene de după șold. Mâna dreaptă a terapeutei se încordează de fiecare dată când Helene pășește cu piciorul drept, dar rămâne pe locul ei, ținând-o de brațul drept. Se gândește la Pietro, actorul la care țineau toți. Unul dintre scheciurile lui cele mai îndrăgite de către copiii mai mici de pe atunci era cel în care imita o figură celebră din acea vreme, pe Schwungrad-Elli: ‘mergea în linie dreaptă și, deodată, se împiedica, dar își revenea imediat, înainte să apuce să cadă, pentru ca, imediat după aceea, toată scena să se repete. În serile călduroase de vară stătea afară, sub impozantul castan din fața casei lor micuțe, care se afla în apropiere de Anklam, și nu se putea opri din râs atunci când ceilalți copii încercau să imite mersul lui Pietro. *Schwungrad-Elli*, zice ea râzând, terapeuta îi cântă în strună. După douăzeci de metri într-o direcție și alți douăzeci de metri înapoi, Helene are voie să se culce din nou pe saltea. Urmează o ultimă încercare. Trimite ordinul de mobilizare înspre brațul ei drept, încearcă să nu își implice și mintea în efortul ăsta. Toate forțele pornesc doar spre brațul acela. Toate. Acum! Foarte încet, dar foarte încet, brațul se ridică, da, reușește într-adevăr, chiar reușește să îl înalțe!

Câtva.

Au fost de multe ori în vacanță în sătucul ăla de lângă Anklam. Aici, la clinică, atunci când ajunge în apropierea lacului,

își aduce aminte de unele lucruri din vremea aceea: de locul în care făceau focul, care era înconjurat de niște copaci foarte înalți, de liniștea care parcă urca din apă; atâtea și atâtea i se perindă prin cap. Lacul este asemenea unui câmp arat de un plug subteran, brazdă cu brazdă, se întreabă ce o să crească acolo, cartofi? orz de iarnă? II și vede cum se înclină, cu verdele lui atât de viu în bătaia vântului, și se bucură foarte tare că mai este în viață, că mai poate să-și imagineze ceva, că totul își urmează cursul într-un mod aproape plăcut, lăsând-o să penduleze între vis și trezie, încoace și încolo — are un noroc care se întinde mai departe decât acoperă cele cinci litere ale lui, care pare să îi vrea tot binele. Și înainte era cuprinsă vara de certitudinea că are noroc, că totul o să fie bine. Au plecat adesea, împreună cu cei patru micuți, în iulie și august, pentru câte o zi, până la Usedom, pe insulă, ca să facă baie, să stea la soare, era, de fiecare dată, o atmosferă degajată, foarte plăcută. În vara anului 1989 au stat lipiți de televizor și s-au uitat la știri, atmosfera degajată dispăruse, trebuia să se întâmple ceva. Nu credea că lucrurile se vor derula atât de rapid, că va fi necesar *să preia taraba*, cum zicea ea pe atunci, și erau într-o stare de fibrilație și de crispare nervoasă. Între timp, Mareile trebuia înfășată, ceilalți trei trebuiau și ei să fie îmbăiați. Și-au împărțit toate astea, unul rămânea totdeauna cu Mareile acasă, celălalt se ducea la mare. Dacă ar fi știut cum o să arate lucrurile peste unul sau doi ani, fără să fi *preluat taraba*, așa cum crezuseră, ar fi putut să renunțe la atâtea emoție și agitație și să-și vadă liniștiți de treburile lor zilnice.

Verile următoare au fost diferite. Prăvălia din sat s-a închis. Aveau nevoie de o mașină. Pietro a cumpărat mai întâi un VW vechi. În Ducherow se deschidea un supermarket după altul, acum ajunseseră să piardă mult mai mult timp la cumpărături, pe lângă faptul că, pentru a le face, trebuia să organizeze o adevărată excursie cu mașina. Viața din sat decădea văzând

cu ochii, cooperativa de producție s-a închis, în locul ei un investitor a încercat să înființeze o societate agrară — cu doisprezece angajați, în vreme ce, înainte, aproape toate cele șaiszeci de familii din sat trăiau de pe urma cooperativei. Andreas, care vedea de casă atunci când Pietro nu se afla acolo, lucrase ca *fată bună la toate* în cadrul cooperativei, îl puneau să facă ce era mai urgent, ba ici, ba acolo, se simțea, pe atunci, important. De pe o zi pe alta s-a terminat cu importanța lui, a ajuns pleavă. Era cu totul neajutorat în fața schimbărilor ăstora, o firmă de construcții din Liibeck l-a ademenit să vină să lucreze la ei, îl lua când se crăpa de ziuă luni și îl aduceau înapoi vineri, seara târziu, cu un microbuz. S-a spetit muncind pentru niște bani care erau cu mult sub plata minimă legală, de care, oricum, habar nu avea că este reglementată. Când a ajuns iarăși șomer, timp de vreun an, a intrat în cele 10 000 de mărci pe care, totuși, reușise să le agonisească. I s-a spus că trebuia să recurgă la banii ăia, pentru că o să mai dureze mult și bine până când o să primească ajutorul de șomaj. I-a băut până când a adormit pentru totdeauna. Nu mai pricepuse în nici un fel ce se întâmpla cu el, cu lumea. În a doua jumătate a anilor nouăzeci s-au dus de câteva ori la mormântul lui, i-au pus margarete sau violete în apă. Era de o vârstă cu Helene. Care s-a uitat speriată la cât de multe morminte ale altora de aceeași vârstă cu ea erau acolo (a numărat zece!), oameni născuți în anii cincizeci, mai mult bărbați decât femei, te cuprindea sentimentul că aici o întregă generație ar fi vrut să se despartă de lume. Băutura și-a spus cuvântul, crâșma din sat și-a jucat și ea rolul ei, așa cum o mai face în continuare. Nu s-au mai născut decât puțini copii în sat. Iar ăștia, mai toți, erau sașii. Din cauză că locuitorii de acolo se căsătoreau doar între ei, lui Helene îi venea să îi ia la palme pentru asta. Zilele petrecute acolo în ultimul timp erau cu totul altfel decât cele din anii optzeci: bărbații stăteau la crâșmă să își bea berile, trâncăneau peste gard cu vecinul, aveau impresia

că ajunseseră să ticăie împreună ca niște ceasuri, ajunseseră la o perfectă armonie a ritmului în care vorbeau, se mișcau, gesticulau: trăgeau bere după bere și se bălăbăneau cu toții la stânga și la dreapta în ritm, cântând, însă grijulii să păstreze o anumită ordine, să nu facă vreo mișcare în plus, pe urmă, când stăteau la discuții, nu vorbeau decât cu măsură, totul de parcă li se arătase că îi așteaptă un sfârșit al vieții asteia, în fața căruia trebuia să te pleci. După anii nouăzeci nu s-a mai dus cu Matthes acolo decât mai rar, erau copiii, îi atrăgeau, între timp, alte locuri mai interesante (Italia! Portugalia!), dar, dincolo de explicațiile astea, de fapt era vorba de cum se schimbase viața în sat, de atmosfera lui tot mai fantomatică, care i-a făcut să se îndepărteze de el în mod instinctiv, nu au vrut să fie martori la moartea lui. La fel ca și locuitorii de acolo, care parcă împietriseră, simțind cu toții ce îi paște, că sfârșitul e aproape, tot mai aproape. Un sat disperat, care se îneca în băutură, și asta în mijlocul unor priveriști minunate, al unor câmpii pline de roade și al unor pășuni bogate, de care acum nu mai avea nimeni nevoie. Aici trăiau oameni simpli, nu percepeau restul lumii decât prin puțina informație pe care o pricepeau de la televizor, cine pusese bani la ciorap de abia avea destul cât să facă, după cum credeau ei, o călătorie mare, adică să ia autobuzul până la lacul Garda, iar când se întorcea de acolo, nu se bucura doar că a fost acolo, ci îi dădea în continuare cu gălgâitul. Helene simte acum aceeași tristețe ca în anii nouăzeci cu privire la satul ăsta, între ei nu îi spuneau decât *satul*, de zeci de ani. Drumul care ducea în sătucul ăla pierdut de lume a fost reparat, în sfârșit, imediat după Reunificare. Mașinile agricole de abia mai puteau merge pe el, lucrătorii de pe ele preferau să o ia direct peste câmp și, câteodată, a văzut femei care mergeau cu bicicleta și care își cărau în rucsac cumpărăturile, roțile păreau să se îndoaie de atâta greutate, umerii lor de asemenea. Autobuzul nu mai făcea drumul în sat decât din două în două zile, așa că dacă

aveau nevoie să cumpere ceva între timp, plecau cu bicicleta spre autostradă, cale de vreo patru kilometri. Odată ajunși acolo, își puneau un lacăt pe roata bicicletei și luau autobuzul spre Ducherow, dus și întors. Pe urmă iar călare pe bicicletă. Helene își aduce aminte că nu avea bani pentru un permis de conducere și, cu atât mai mult, pentru o mașină. Bărbații din curtea în care stăteau aveau una, numai că erau totdeauna prea beți ca să o conducă. Mai trăiau pe acolo și niște femei de peste patruzeci de ani, tinerii însă plecaseră aproape cu totul. Și nici nu mai voiau să se întoarcă. Toți din sat vor muri într-un timp mai lung sau mai scurt, tatăl lui Andreas i-a supraviețuit fiului său jumătate de an. Sora lui Andreas a moștenit casa și grădina și încerca, din răspuțeri, să găsească un cumpărător pentru ele. Degeaba. Ea locuia cu familia ei în Anklam, unde lucra ca funcționară în biroul administrației locale. Nu venea decât la sfârșitul săptămânii în sat, controla dacă totul era în ordine, trecea prin grădină, mai plivea din când în când buruienile, recolta, dacă avea ce. 11 plătise pe vecinul din stânga să îi cosească iarba. A făcut-o. Prea des. Așa că l-a rugat pe vecinul din dreapta să cosească el, iar de data asta a avut grijă să îi facă un program bine stabilit când-ce-și-cum. A vorbit cu Pietro de mai multe ori, l-a întrebat dacă nu vrea să se folosească de casa ei atunci când îi veneau mai mulți musafiri. Toți din sat își aminteau că, pe vremuri, grădina lui Pietro și pajiștile dimprejurul ei erau pline de corturi. Asta se întâmpla demult, foarte demult.

Acum, casa lui Pietro era mai mult decât îndestulătoare pentru câți prieteni mai veneau, și ei tot mai rar, tot mai puțini. Nimeni nu își putea imagina să locuiască aici, în locul ăsta idilic, dar parcă damnat. În dreptul casei lui Pietro se afla o alta, care fusese cumpărată de o familie tânără, o renovaseră, lângă ea era și o baltă, era înconjurată de pădure și de o pajiște. Chiar și casa asta frumoasă stătea nelocuită de ani de zile, familia plecase,

să fi divorțat?, unul singur dintre adulți probabil că nu putea face față să ducă copiii la școli și la grădinițe, toate astea oricum nepotrivindu-se cu programul unei persoane care trebuia să se ducă la lucru, mai ales dacă stătea într-un sat care era atât de departe de orice oraș. Când fuseseră acolo în anii trecuți, au intrat pe terenul celor de peste drum, nu era nici un gard. Casa nu fusese reamenajată după cum ar fi crezut, elemente de decor din polistiren urăteau tavanele camerelor, podeaua era acoperită cu o mocheta ieftină, de proastă calitate. Casa fusese însă, din punct de vedere tehnic, în bună stare, asta înainte să fie vandalizată, să i se spargă geamurile și toate încăperile să fie transformate în toalete. Helene s-a întrebat care dintre locuitorii satului ar fi putut face așa ceva. Nu știe nici azi.

E chiar frumos să redescoperi vechea tristețe, care nu are nimic de a face cu cea nouă, legată de Maljutka, își spune Helene acum. Să te scalzi în două tristeți deodată nu e chiar așa de rău, te lași bătută de valurile uneia și apoi de ale celeilalte, iar când te uiți în sus, poți să îți imaginezi deodată că simți aceste tristeți, pentru că undeva, acolo sus, se află niște forțe contrare, care pot să te scape de ele.

Plăcerea.

Extazul.

Ba chiar mai mult decât atât.

Ar vrea să înceapă să scrie. Dar nu să reia ceea ce făcea înainte. Nu, asta în nici un caz! Nu știe dacă o va putea face vreodată. Matthes i-a spus că a primit acasă o scrisoare, în care se spunea că, într-un anume complex imobiliar din Berlin, mai mulți artiști ar vrea să folosească mai multe poezii scurte ca decorațiuni. Versuri pe teme date, care să fie încrustate în ziduri, în dalele

de piatră din podea, sau lipite pe ferestre. Întrebarea din scrisoare era dacă vrea să contribuie și ea cu poezii? Totdeauna i-a fost teamă de ele. Știe prea bine că între ea și o posibilă poezie se cascadează un hău negru, imens! Sigur că parcurge lista colegilor ei care au fost invitați să participe la acest proiect — nu sună rău deloc, ar fi o onoare pentru ea să li se alăture. Se gândește, cumpănește. În cele din urmă spune Nu. Ii e frică. Nu o să meargă. Ce e, de fapt, o poezie? Își aduce aminte că înainte, când citea sau auzea o poezie bună, o simțea cu întreg trupul, avea reacții care corespundeau stărilor de spirit pe care i le prilejuiau un poem sau altul. Se simțea plină de viață, entuziastă, cuvintele poeziei făceau să se prăvale o lavină de alte cuvinte prin capul ei, pe care nu trebuia decât să le pună repede pe hârtie. Era o stare minunată: pe care nu o poate readuce acum la viață. Matthes i-a adus volumele de poezii la care ținea cel mai mult. De exemplu, Seamus Heaney, o descoperire pe care a făcut-o în ultimii ani. Totul parcă înțepenește în jurul ei atunci când îl citește. Nu e vorba de *a înțelege* poeziile, asta oricum nu i se pare important, dar modul în care simte poeziile acelea, modul în care le receptează diferă acum față de trecut. Nu mai poate regăsi acel mod de a le simți, nici în trup și nici în suflet. Se străduiește, totuși. Citește textul de două, de trei, de patru ori, și-l amintește doar! știe că i-a umplut sufletul cândva. Acum nimic. Și își mai amintește foarte clar cât a fost de impresionată de poezia aia când a citit-o pentru prima dată!

S-o ia mai încet, să își aducă aminte mai bine de poezia aceea.

Îi apare un copilandru, micuț și dârz, cu pistrii și în picioarele goale, care experimenta cum stau lucrurile cu infinitul. A, era Thomas Hardy, își aduce ea aminte. Și cum poți să faci experimente cu infinitul?! Stă întins pe spate în mijlocul unei pajiști pline de oi, se uită în gura lor și le aude behăind, pe urmă se uită în sus, spre cer, și speră să se scoboare de acolo spre el sunetul

curat și clar al tăcerii, care să fie mai presus de tot behăitul, amușinatul și tropăitul animalelor. Stă întins în iarbă fără să se miște, dar agitația din jurul lui se amplifică, ajunge să fie parcă un val, care năvălește nu numai în spațiul acela, dar și în timp, peste optzeci de ani, adică până în "clipa acestei rememorări din poezie a momentelor petrecute în copilărie, și va continua să se prăvale tot mai departe, peste el și dincolo de el, după ce va fi murit... Da, asta era, felul în care s-au lovit în mintea lui de copil spațiul și timpul! Poezia asta i s-a părut năucitoare, cum a putut ea să cuprindă în cele douăsprezece versuri ale ei, cu atâta ușurință și relaxare, dar pe de altă parte atât de lapidar și de limpede, un motiv cu atâta greutate existențială, a dat-o cu totul peste cap, a început să o doară burta, i s-a făcut rău, stomacul îi chirăia și trăgea la aere în rafale. Scăderea de tensiune pe care a suferit-o atunci a făcut-o să cadă în genunchi, iar când și-a revenit era întinsă în pat, lângă ea era Mareile, care stătea pe un scaun întrebând-o ce i s-a întâmplat. A început să râdă și apoi i-a citit poezia aia, iar când Matthes s-a reîntors ceva mai târziu, le-a găsit pe mamă și pe fiică zăcând comod pe patul ăla lat și discutând chestiuni filosofico-poetice. După ce Mareile a plecat din salon, el s-a făcut covrig în jurul trupului ei, dar ei nu-i ardea de asta.

Este extenuată.

Se așază, încet, în scaunul de la fereastră.

Intre timp a ajuns să cunoască prea bine starea asta de gol care o cuprinde, se simte de parcă activitatea creierului ei, de care este conștientă, se împruținează tot mai mult, își zice că ar fi mai bine să nu se mai gândească la nimic, dar asta înseamnă și să nu își mai amintească nimic. Tristețea care se leagă de această stare o învăluie repede, este fără de ieșire. Nici măcar privirea aruncată prin fereastră nu o ajută, simte că nu își dă cu adevărat seama de ceea ce se petrece acolo jos, deși poate să vadă foarte bine totul, o vecinătate și o devălmășie

de persoane și de obiecte, de pomi și de tufișuri, de pietre și de ziduri, pe care nu le poate pune în nici un fel în legătură unele cu altele, o ciudată stare de descompunere a percepției, nu cunoștea starea asta, dar acum o știe.

Înainte să ajungă până acolo încât să izbucnească în plâns, vine voluntara socială la ea în salon. *Bună ziua doamnă Wesendahl, cum vă mai simțiți?*

Apare o femeie care ține în brațe o groază de hârtii, capacitatea lui Helene de a-și da seama ce se întâmplă în jurul ei începe să se închege din nou, tot ce e important acum e trecut în actele alea. Problema pensiei. Problema ajutorului pentru întreținerea casei. Cum nu va mai primi ajutor din partea casei de asigurări pentru sănătate, ci va beneficia de fondurile de refacere pe care i le acordă casa de pensii, ar putea să tocmească pe cineva care să o ajute în casă.

N-ar fi rău deloc, nu credeți?

Da, într-adevăr, nu ar fi rău deloc. Angajata de la ajutorul social completează formularul, Helene îl semnează. Bâjbâit, cu unele litere țâșnind prea în sus, o brambureală de semnătură, dar femeia nu îi reproșează nimic. Problema pensiei? Nu, ar fi prea devreme să discute despre asta, ar prefera să se sfătuiască mai întâi cu soțul ei, nu s-a gândit niciodată la pensie, și, de fapt, chiar are dreptul la ea, dat fiind că este liber-profesionistă? Da, are dreptul, are vârsta aprobată de lege, asigurarea obligatorie face posibil acest lucru. Aha. Bine, dar să mai așteptăm nițel, nu stabilim asta acum, dacă se poate, tocmai v-a apărut al doilea roman zilele astea în librării! Și mai e, evident, de văzut și ce se întâmplă la târgul de carte! I se adună prea multe pe cap, ajutorul pentru întreținerea casei, romanul, pensia, târgul de carte, Matthes îi povestise de oameni de la televiziuni care voiau să vină la ei acasă să îi ia interviuri, își aduce aminte, acum își aduce aminte și că are programate lecturi cu public în lunile octombrie și noiembrie, în Freiburg, Schwerin, Regensburg,

Leipzig, avea programate o sumedenie de astfel de apariții, trebuie să discute neapărat despre asta cu Matthes, nu cu asistenta asta socială, care va termina cândva ce va fi tot făcând, și despre ce tot vorbește?

Doamnă, mă auziți?

Da, Helene o aude. O roagă să o mai păsuiască. E epuizată. Ajutorul pentru casă este un lucru foarte bun, restul speră că o să se poată rezolva și mai încolo.

Dacă asta este părerea ei...?

Da, așa crede ea acum.

Nici nu a plecat bine asistenta socială și îndrăznește, pentru prima dată, să ridice receptorul telefonului din furcă. Formează automat propriul ei număr, așteaptă. Sună. Aude un beep. îi răspunde robotul.

Aloi E vocea lui Matthes. *Acum nu e nimeni acasă... Spuneți, vă rog, de ce ați sunat, vă sunăm noi înapoi cât mai repede posibil.* Matthes a vorbit cu o voce profundă și sonoră, nu l-a mai auzit așa niciodată. Din nou un beep. Helene închide, îi e teamă că va fi făcut, de emoție, greșeli când a vorbit, care acum sunt imprimate pe bandă, pauze în care încearcă să își pregătească vorbele următoare pe care vrea să le spună, înghițirea unor consoane pe care nu poate să le pronunțe. Nu, ar fi atât de bine ca Matthes să nu o audă. Și nici copiii, dacă vor controla ce mesaje mai sunt pe robot, după ce ajung în bucătărie.

Păcat. Sigur, este dimineață, Matthes e la muncă, copiii, la școală. Lottchen, la grădiniță.

Oricum, nu mai are ce face.

A venit Pietro! Minunat. De parcă ar fi bănuț că, în ultimele zile, ea s-a gândit de mai multe ori la el, la sat, la Andreas... De ce nu i-a spus Matthes că Pietro are de gând să treacă

pe la spital? N-ar mai fi stat așa, nepieptănată, la ora prânzului, întinsă în pat, nefăcând altceva decât să îl aștepte pe Matthes... Dar acum a apărut Pietro și simte că ar trebui să sară din pat și să dea fuga să se aranjeze puțin, dar, evident, nu o poate face, se ridică doar greoi și se îndreaptă încet cu cadrul ei pe rotile spre baie. De câte ori se ridică din pat, durează o vreme până când încheieturile i se pun în mișcare, până când mușchii încep să își facă treaba cum trebuie. Odată ajunsă în baie, caută cu înfrigurare în trusa ei de toaletă după o mostră gratuită de parfum, despre care și-a amintit că era pe undeva pe acolo, înăuntru, o adusese din India și nu o folosise încă niciodată, ar trebui să fie undeva prin buzunarele astea laterale... Degetele ei dau de un obiect lunguiet, nu știe ce ar putea fi, nu își amintește să fi avut așa ceva, îl scoate să se uite la el. E clama de păr din sticlă de Murano a Maljutkăi Malysch, presărată cu pete aurii și brune, printre care se mai văd și un fel de stropi roșii. Cum a ajuns obiectul ăsta în trusa ei? Ii arde mâna. Ar vrea să simtă cât mai bine durerea asta, strânge clama mai tare în mână, dar deodată se răcește. Cu un gest hotărât își prinde părul, cât a mai rămas din el, cu clama aceea și își trage coada, cât îi va fi rămas din ea, peste partea capului unde i se vede cicatricea. Simte cum îi ia foc ceafa, dar știe că o să-i treacă. Simte cum roșeața îi urcă pe gât și îi îmbujorează fața, se stropește cu apă rece pe obraji, o dată și încă o dată, de mai multe ori, după care își șterge fața energic cu un prosop. Așa, acum a scăpat de roșeață, poate să i se arate lui Pietro. A uitat de parfumul ăla pe care îl căutase atât de febril înainte.

Pietro călătorește constant între Berlin, Anklam și sat. În Anklam lucrează la teatru, de locuit locuiește în sat. La Berlin are, de curând, o iubită. Nu e ușor să tot bați drumurile. Se văd rar. Cine e? O farmacistă, pe care a cunoscut-o când a fost în Berlin să își vadă fiul, pe Moritz, care avea gripă și era la pat. Mama băiatului l-a trimis la farmacie. Dacă ar fi bănuț care

vor fi urmările acestui fapt ar fi făcut tot posibilul ca el să nu ajungă acolo, nu l-ar fi trimis acolo sub nici o formă, îi spune Pietro. Helene ignoră ultimele lui cuvinte, pentru că ține la mama lui Moritz la fel de mult ca la Pietro, ce păcat că s-au despărțit, asta cu ani în urmă.

Dacă este drăguță? Este cea mai frumoasă de pe lume! Pietro este plin de entuziasm. Totdeauna se poartă așa, când e vorba de o nouă dragoste de-a lui. Helene surâde. *Nu mai surâde așa, cu o mutră atât de înțeleaptă*, îi spune Pietro, *mă faci să mă simt de parcă aș fi gol!* O, surâde *înțelept*... Asta o bucură foarte mult. Să i se spună că zâmbetul ei are un aer de înțelepciune nu este un lucru la care să se fi gândit, cu tot golul din sufletul ei. Care nu o părăsește, ci tot revine, ca să fie sigur că nu este cumva ignorat. Poate pentru a-i umple sufletul? Mai dă-le încolo de gânduri tâmpite. Ar vrea să fie cu Pietro. Și cum s-o fac? E frumos să ai de a face cu niște bărbați arătoși, a căror relație cu ea nu este marcată de dragoste sau de ceea ce cred ei că ar fi dragostea. N-are habar de ce a ajuns să se gândească acum la asta, dar gândul persistă, este puternic. (I se imprimă în minte, îl vede clar în fața ochilor.) Pietro nu a iubit-o niciodată, poate că de asta reușește să fie atât de sigură de grija, de respectul și de bunele lui intenții. Vorbele lui Piero sunt ca niște raze de soare, care o fac să se simtă atât de bine... *Schwungrad-Elli*, spune ea, și Pietro intră imediat în joc. Umblă ca Elli prin salon în sus și în jos, o face să râdă. Ah, Pietro, dacă ai știi...

Pietro știe unele lucruri. De exemplu, Matthes i-a spus că nu o să vină astăzi, doi vizitatori ar fi prea mult pentru ea în aceeași zi, l-a lăsat pe Pietro să i-o ia înainte. Păcat. Pentru că acum nu poate să îl întrebe despre cartea care ar trebui să fie distribuită în librării astăzi, dacă memoria nu îi joacă feste. De ce a ignorat chestia asta până acum? Nu a...? Ba da! în ziua în care i s-a rupt anevrismul, a făcut două ultime corecturi pentru bunul de tipar! I-a și spus lui Matthes, victorioasă, că acum totul este

gata pentru ca noul ei roman să apară și că va putea fi lansat la termenul stabilit! Se agită, nu poate să-i povestească atât de repede toate astea lui Pietro, poate că el nici nu are habar de ceea ce ar vrea ea să-i povestească... Inșă Pietro scoate cu niște gesturi de mare magician ceva dintr-un buzunar al sacoului lui, cealaltă mână o ține teatral pe piept, parcă în semn de omagiu. Pune obiectul acela, cu o mișcare demnă de cel mai mare actor, pe masă, în dreptul lui Helene. Cireașa de pe tort. Da, este „însărcinatul”, ăsta e, ăsta e noul ei roman, i se pare atât de familiar, deși de abia acum ține în mână pentru prima dată un exemplar tipărit. Matthes i l-a dat lui Pietro să i-l aducă, ieri a sosit acasă o cutie întregă de exemplare. Helene se uită la carte, citește textul de prezentare de pe manșetă, acum i se întoarce în minte ce se petrecuse înainte: cum a scris acest roman, cum s-a luptat cu el atunci când parcă nu mai voia să se urnească din loc, cum a sărit de atâtea ori din scaunul pe care stătea la computer din pricina furiei care o cuprindea și care se lipea de ea, asemenea unei mămăligi care se întărise pe marginile ceaunului gândurilor ei, și nu se mai lăsa de loc răsucită la o parte. Și cum anunța, cu surle și trâmbițe, că în ziua aceea a scris *douăzeci de pagini* — în seara unei astfel de zile era bine-dispusă și îi citea lui Lottchen, stând în pat, mult mai mult decât în alte dăți, se simțea mai plină de viață și mai deschisă, câteodată rămânea întinsă în pat, după ce o culcase pe Lottchen în pătuțul ei, și îl aștepta pe Matthes, pentru ca, văzându-l, să își dea seama dacă vrea să se culce cu el. În ultimii ani cam așa se petreceau lucrurile, pur și simplu nu își dădea seama dacă vrea sau ba, înainte să îl vadă pe Matthes. Acum, amintirile încep să își paseze unele altora ștafeta cu atâta repeziciune, că i se face teamă: se vede stând în camera ei de lucru cu un bol în care are gris cu lapte și din care ia câte o lingură la fiecare trei propoziții pe care le scrie; își taie unghiile de la picioare, aruncând între timp câte o privire spre monitor, nu poate să se ducă să facă asta în baie, atunci când cuvintele

îi vin atât de ușor și lucrează atât de bine; sosesc copiii, a închis ușa și nu o deschide, nu reacționează nici când îi vorbesc sfios prin ușă. Când tonul lor crește și devine supărător de presant, deschide ușa și vrea să îi mustre, dar înainte să apuce să tune și să fulgere, își îndulcește deodată figura amenințătoare, când vede ceata aceea minunată adunată în pragul camerei, le zâmbește și coboară scările cu ei. Cedează. Apucă să ia, în ultimul moment, tigaia în care Mareile gătea ceva, erau niște ouă care dădeau să se ardă. Helene le făcuse însă mâncare! Afară, pe terasă, e supă, oala e prea mare ca să încapă în frigider, iar vremea e destul de rece ca să o poată ține acolo. De ce uită de toate când lucrează, ar fi putut, cel puțin, să le scrie un bilețel copiilor cum că le-a gătit deja. Că trebuie doar să-și încălzească mâncarea. Oricum este un...

Helene?

Pietro se uită în ochii ei întrebător.

A, da, Pietro stă pe scaun și se uită la ea. Are în ochi o lucire poznașă: n-o lungi atâta, taie timpul în jumate, nu e chiar așa de vesel aici, știi ce e aia să ai inima grea? să ți se rupă sufletul?, mi-au făcut zilele să arate ca o tablă prost ștersă, pe care au mai rămas dâre de cretă, zile care mă apasă, dar despre care nu îți pot povesti acum, mă auzi? Nu te rog decât: scurtează-ți vizita... la jumătate.

Ochii poznași ai lui Pietro parcă pot citi gândurile astea nespuse, licărul ăla șmecheresc îi dispare deodată. Ea se uită la el cu grațitudine, ochii ei parcă încep să vadă totul în ceață. Cu toate că este o zi frumoasă, plină de lumină. Își ține cartea în mâini, știe din nou cine este "însărcinatul" și cum a ajutat-o să scrie acest roman...

Pietro îi povestește că postul lui la teatrul din Anklam stă acum foarte tare sub semnul întrebării, nu mai are chef să se subordoneze altora în probleme în care el se pricepe, crede-mă, mai mult decât regizorul. Contractele de lucru sunt încheiate

doar pe o durată determinată. După sezonul de vară din teatrele din Zinnowitz și Heringsdorf, mulți dintre colegii lui optează să profite de ajutorul de șomaj în vacanța de toamnă a teatrelor, pentru a se reangaja după aceea din nou. Pietro crede că a ajuns, în anul ăsta, la capătul carierei lui din Anklam. De altfel, s-a și gândit la ceva nou: vrea să citească *Lenz*, integral, acompaniat de un baterist. *Lenz*! E un text extraordinar! Atât de înțelept, de amplu, care și-a precedat atât de mult epoca! S-a îndrăgostit de *Lenz* încă de acum treizeci de ani, de textul ăsta care nu a fost înțeles la momentul publicării, dar care este copleșitor pentru el. (Ochii lui Pietro nu mai lucesc ghiduși, ci entuziaști.)

Se oprește. Tace. După o vreme o întreabă, nesigur, dacă vrea să îi scrie o prefață. Ceva care le poate fi oferit oamenilor înainte să înceapă să asculte *Lenz* imprimat de el: pentru cei mai mulți, *Lenz* nici nu există, nu știu nimic despre lucrarea asta, poate că ar fi bine să existe și o introducere. Doar un text scurt, a mai făcut așa ceva și înainte, dacă nu ar vrea...?

Acum tace ea. Ah, Pietro, nu vezi că mi-am pierdut până și vocea, trebuie mai întâi să văd în ce măsură mi-o pot recăpăta! Sigur, nu îi spune vorbele astea, ci își ridică capul și îi zice, cum poate, după câteva secunde de șovăială: *Bine, dar lasă-mi destul timp.*

Pietro nu a înțeles ce s-a întâmplat cu ea, își spune Helene. Dar poate înțelege cineva de-adevăratelea cum se simte? Poate chiar ea să priceapă ce e cu ea? Merge cu el la lift, coboară împreună. El își ia, făcând un ultim giumbușluc, la revedere. Ea râde cât timp îl poate vedea cum se îndepărtează, pentru că n venise în minte altceva.

Știe, de două ore, cum a ajuns clama din sticlă de Murano a Maljutkăi la ea.

În primăvara trecută. Nu o mai văzuse pe Maljutka de mult, să fi fost vreo două luni de când se despărțise de Helene, spunându-i că, după cum vedea, nu părea să fie cu nimic mai brează decât Matthes. Helene a încercat, în e-mailuri pe care i le trimitea aproape zilnic, să îi explice care era situația ei, cum se simțea. Că este bulversată, că nu se regăsește, că nu știe pe ce lume e; că simte un gol în inimă când se gândește la Maljutka, dar că inima asta îi aparține totuși ei, lui Helene, și că, tocmai din pricina tensiunii în care este prinsă, se gândește tot mai tare, mai intens la Matthes; că o leagă mii și mii de lucruri mari și mici de el, că nu poate să deșire din țesătură doar un fir — i-ar fi teamă să nu rămână goală, să nu rămână singură; și-a pus viața în aceeași oală în care era și cea a lui Matthes și nu a găsit ocazia — pe care, recunoaște, nici nu a căutat-o — să discute cu el despre relațiile amoroase care au avut loc în afara oalei, asta de când s-a întors el acasă de la prietena ei, Heidrun, oricum, au trecut de atunci șaisprezece ani, în fond o bună bucată de vreme, fostele relații se ofilesc cu fiecare an care trece, lăsând loc pentru altele noi; dar, atunci când ea și Matthes au devenit un cuplu, nu s-a gândit că s-ar putea petrece asemenea lucruri; simțea, aproape zi de zi, cât de importantă era ea pentru Matthes, pe când reciproca nu părea să existe, asta, din păcate, era rău pentru el — dar și pentru ea, pentru că altminteri nu s-ar fi gândit să se despartă de el; uneori își dorea ca Matthes să aibă o altă femeie, nu o aventură tănuțită, ci o relație pe față, de care să știe toată lumea, o femeie care să îi ofere tot ceea ce ea nu putea să îi dea; dar, din păcate, era un lucru imposibil; și: câteodată îi era dor să fie cu el, da, recunoaște faptul acesta și vrea să fie consemnat oficial (asta se întâmpla în zilele ei bătaioase); nu știa nici ea de ce, dar așa stăteau lucrurile: să facă sex cu el devenise o obișnuință și, odată ce începeau, totul era în ordine, ba nu, mai mult, totul era a-toate-cuprinzător, copleșitor (asta se întâmpla în zilele ei bătaioase) — doar că ea, una, nu prea resimțea pornirea

de a-1 face să înceapă... Când începea să scrie un e-mail către Maljutka Malysch pornea pe un ton avântat, pe urmă schimba textul, îl mai domolea, lucru pe care atunci nu a vrut să îl observe, dar acum, când își reamintește, îi este *clar ca lacrima*, spune ea în șoaptă, că în toată povestea asta nimic nu este clar: nici felul în care s-a purtat față de Matthes, nici cel în care s-a purtat față de Maljutka. De parcă ar fi vrut să fie sigură că va putea supraviețui sufletește tocmai datorită acestei stări de a fi în două luni, datorită acestei plutirii pe undeva pe sus, foarte sus, unde pot să o vadă atât Matthes, cât și Viola și care trebuie să facă toate eforturile ca să poată ajunge până la ea — spera cumva, undeva în adâncul sufletului ei, să îi nimicească în cele din urmă în felul ăsta, fără să trebuiască să își facă prea multe reproșuri după aceea?

Da, așa e. O simte.

Maljutka i-a trimis clama cândva în mai, împreună cu o fotografie: apăsarea tunsă, cu o barbă care îi crescuse de trei zile, purtând cămașă și sacou. Pe spate era scris cu creionul: „Așa arăt cel mai bine, nu crezi?“.

În jurul ei se aud tot soiul de foșnete, e un întreg vălmășag: Matthes le-a adus astăzi pe Lottchen și pe Lissy cu el, este sâmbătă, chiar și în Heidemiihlen. A pierdut cu totul șirul zilelor săptămânii, e surprinsă de fiecare dată când se uită la un ziar pe care tocmai l-a cumpărat și constată ce zi e. (Câteodată mai ia unul. Dar, de cele mai multe ori, știe că nu îi ajunge timpul să apuce să îl citească, din cauza multelor ore pe care le petrece la terapie.)

E dimineața devreme, o oră la care nu te aștepti să fi vizitată. A mai adus Matthes pe cineva? Da, uite, în spatele ușii este Fips, vecinul ei din vremea când mai locuiau în Feldberger Ring,

prima locuință în care au stat împreună. Au mai trecut prin multe locuințe de atunci, până să ajungă să stea în strada Arber... De unde l-o fi găsit? Matthes îi spune că s-au văzut la cumpărături, și-a construit o casă în apropierea lor, în fundul străzii Zwiesler, *știi, acolo unde sunt șinele de tren și unde ne gândisem și noi să ne facem casa, înainte să descoperim terenul nostru de acum!* Aha. Atunci Fips, vechiul lor vecin, este și noul lor vecin. Matthes îi spune că a venit să o ia. Sigur, dacă ea vrea și poate, de fapt, asta a fost o idee spontană a lui Fips, după ce a aflat ce se petrece acum în familia Wesendahl.

Ar vrea? Mai curând nu. Mai curând ar rămâne aici. îi e frică să se ducă acasă. Frică de faptul că Matthes o dorește. Frică să înceapă să caute în șifonier după discheta cu e-mailurile de la Maljutka. Frică să știe că are camera ei de lucru la etaj și că nu o să fie în stare să urce până acolo. Frică de grija cu care Matthes o va îmbrăca cu vesta de un alb imaculat a iertării, adică cu cămășuța de forță, care, o știe bine, nu îi vine deloc. Frică să trebuiască să facă față unei zile normale și tuturor nimicurilor care se petrec în ea...

S-a gândit acum atât de mult la toate lucrurile de care i-ar fi frică, încât Matthes, uitându-se la ea cu o privire decepționată, îi spune *bine, nu trebuie. Mă gândeam doar că poate ai vrea...* Da, nu trebuie. Dar, pe de altă parte, nu ar fi deloc rău să îi aibă lângă ea pe Billy și pe Mareile; să poată să vorbească la telefon cu Bengt, dacă o ajută Billy; să le arate copiilor — asta sigur o să-i facă să râdă — cum se curăță coaja unui cartof, așa cum a făcut-o ea când a fost la ergoterapie. Cartoful era înfipt pe un fund special, a trebuit să se folosească de mâna stângă — cumpăraseră deja un fund de-ăsta, care are integrat și două răzători, una cu dinți mai mici și cealaltă cu dinți mai mari; poate că s-ar putea face în așa fel încât să rămână în bucătărie singură cu Matthes, așa, vreo jumătate de oră, ca să bea un ceai împreună, să își spună doar nimicuri, nu și lucruri

grave; dar, în același timp, poate să sondeze și trecutul, să aducă la suprafață din străfunduri unele cuvinte care zăceau acolo așteptând, să vadă cum se îmbină între ele, să afle la ce se referă de fapt... își amintește că au petrecut, de-a lungul anilor, multe asemenea ore, în care stăteau împreună să bea un ceai, totdeauna le-au prins bine...

Gata, hai să pornim!

Helene o spune pe un ton răspicat, însă pe fața ei se citește încă nesiguranța. Dar, oricum, mai trebuie să se intereseze înainte, concediile de sfârșit de săptămână trebuie cerute din vreme și trebuie să fie apoi aprobate, cine știe dacă aici sunt la fel de toleranți ca cei de la *stroke unit*. Pornește, așadar, copiii merg în urma ei. Nu e nimeni în oficiul asistentelor, pe unde s-or fi dus, cum găsește pe cineva pe care să-l întrebă? Umblă în sus și în jos pe culoar, până când apare, în sfârșit, o asistentă, care iese dintr-un salon din care pacienții probabil că tocmai fuseseră externați, așa că făcuse ordine în urma lor. Este evident că Helene o enervează, mai să îi bage sub nas rufăria murdară pe care o luase din salonul acela. Helene începe să se bâlbâie, ceea ce nu i s-a mai întâmplat în ultima vreme decât rar, dar asta e, trebuie să spună ce vrea. Asistenta devine împăciuitoare, îi surâde ideea de a avea astăzi o pacientă mai puțin, de care ar trebui, altminteri, să se îngrijească. (Helene se întrebă, în sine ea, cam ce o fi făcând pentru ea, pentru că ea face totul de una singură.) Când să se întoarcă? Nu mai târziu de 17,45, în nici un caz mai târziu. Asta este regulamentul! Helene a fost tentată să salute militărește, dar i-a fost teamă să-și ia mâna de pe bara cadrului cu rotile. Oricum, a luat poziția de drepți și a simțit cum un cârlig de undiță, legat cu o gută, îi este tras fulgerător prin tot corpul, de-a lungul șirei spinării în sus. Stă regulamentar în fața asistentei, îi răspunde regulamentar „Să trăiți”, chiar în momentul în care cârligul îi ajunge în creier și îi iese prin găurile din frunte, târând după el gută de care era legat. Se liniștește și revine la poziția

ei obișnuită imediat ce asistenta se întoarce cu spatele la ea și se duce cu lenjeria de pat, pe care o ținuse tot timpul în brațe cu tandrețe, de parcă ar fi fost mirele ei adormit buștean — să o înfunde într-un tomberon, cu care urma să fie dusă, apoi, la spălătorie — lenjeria, evident. Helerie le dirijează pe fete înapoi, Lottchen sare pe marginea tăvii de depozitare a cadrului cu rotile și se lasă dusă așa mai departe. Îi place, dar este de părere că scaunul cu rotile era, totuși, altceva, *era mult mai bine*.

Măcăneală, vorbăreală.

Nu ar vrea să ia nimic cu ea în afară de geanta mică, pe care i-o adusese Matthes în prima zi când a fost internată în spital. Să-și bage în ea documentele, portmoneul. Trebuie însă să ceară să îi fie scoase din seif, ceea ce nu va fi ușor, dacă nu mai este nimeni la recepție. Se dă bătută, lasă geanta aici, în fond, pentru ce îi trebuie acum hârtiile alea?

Sunt deja în mașină. Fips este, în mod vădit, nesigur dacă totul este în ordine cu ea, nu își dă seama în ce stare se află Helene, ce s-ar cuveni să o întrebe și ce nu, dar Mareile și Lottchen umplu golul de tăcere care se lăsase pentru moment, începând să se certe rău de tot. Helene nu pricepe despre ce e vorba. Matthes probabil că este tentat să o pună la punct pe Lottchen cu o palmă, dar nu îndrăznește să o facă, încearcă să vorbească cu ea, îi spune să facă bine și să nu mai facă atâta scandal. Dar de ce face scandal? Aștia care stau în spate să își rezolve treburile între ei, vorba ceea, când nu știi, nici că mă interesează. Cadrul pe rotile este în portbagaj și tot troncăne acolo. Își mișcă mâna stângă în ritmul aceluia zgomot și simte că și dreapta ar ține isonul cu stânga. Când se uită să vadă dacă într-adevăr este așa: dezamăgire. Iar cade din cerurile prin care visa, de fapt, începe să se obișnuiască cu acest lucru, cu brutală revenire la realitate. 11 întrebă pe Fips ce îi fac nevasta și copiii, iar el se destinde după tensiunea incertitudinii de dinainte și începe să îi povestească. Stând lângă el, îl privește cu un aer

interesat, dar, de fapt, nici nu îl ascultă, vede că stratagema asta îi mai reușește și acum. Capacitatea ei de a urmări șirul vorbelor cuiva este foarte limitată, știe asta, așa că modul ăsta de a conduce discuția este foarte bun pentru a-i distra pe cei cu care stă de vorbă, fără a-i brusca sau jigni prin neatenția ei. Iar Fips este un vorbăreț, povestește acum întruna, ține o mână pe volan, iar cu cealaltă gesticulează, pentru a a-și sublinia cuvintele. Pe când el tot zice ba una, ba alta, ea simte că se prăvălește în gol, că nu mai poate. E stupefiată când, deodată, mașina se oprește în dreptul casei lor din strada Arber. Fips nu vrea să intre și el, îi scoate cadrul din portbagaj.

De alături vine înspre ei bătrâna doamnă Wierbel, și cu ce umblă, mă rog? Tot cu o chestie ca asta. Se oprește când o vede pe Helene, se uită repede în altă parte. E o femeie care se ferește să vorbească cu lumea, tot atât de mult cât se ferește motanul ei de ploaie sau de apă. Helene l-a alungat de mai multe ori în primăvara trecută, pentru că se tot foia printre rândurile de flori din grădină, pe care le plantase cu trudă și cam împotriva voinței ei (doar ca să le facă pe plac vecinilor). Probabil că furia care o cuprinsese că s-a resemnat și s-a plecat în fața părerii și a sfaturilor lor a făcut-o să ia o atitudine atât de antimotănoasă, pentru că ei, de fapt, îi plac pisicile. Pe când era copil a reușit să liniștească temerile mamei ei, atunci când i-a făcut cadou surorii ei mai mici, la aniversare, o pisicuță cu o fundă imensă la gât, de un albastru-deschis — știa că tatăl ei nu va avea nimic împotriva, ba dimpotrivă, așa că se simțise tare pe poziție. Totdeauna s-a temut să nu cumva să le povestească episodul ăsta copiilor ei, până să se mute în strada Arber locuieră doar în apartamente de bloc, unde stăteau cu chirie. Oricum, doamna Wierbel nu iubește decât o ființă, pe motanul ei. Helene se uită după ea cum o ia încet spre supermarket.

De fapt, un cadru de-ăsta pe rotile nu e deloc rău când te duci să faci cumpărături, poți să pui în coșul lui o grămadă

de târguieli. Parcă pentru a face o demonstrație și de parcă i-ar fi citit gândurile, Fips pune în coșul ei o pungă mare plină de mere și, deasupra, o cutie mare de Mon Cheri. Mai târziu, când sunt deja în bucătărie, Matthes îi povestește că Fips a cules merele din propria lui grădină. Fips făcuse cerere pentru a avea dreptul să facă o construcție mai specială, în așa fel încât să nu trebuiască să taie mărul care se afla deja pe terenul pe care îl cumpărase: în mod normal, regula este ca între zidul casei și gardul de la stradă să existe o distanță de cinci metri. Din pricina acestei reglementări, mărul lui, bătrân și mare, ar fi trebuit să dispară. De abia după ce s-a dus de mai multe ori la primărie, să stea de vorbă cu cei de acolo, i s-a dat autorizația să își ridice casa la opt metri distanță de gard. Sigur, au avut noroc și pentru că terenul lor era ultimul de pe stradă, și o să și rămână așa, pentru că după el urmează calea ferată. Acum nu a mai recurs la stratagema cu privirea care o arăta interesată, iar întrebarea dacă ce-i spune o interesează a venit brusc, iar ea a spus scurt că nu. Își propune să discute cu Matthes despre puțința ei redusă de a urmări ce i se spune.

Da, puțință, ăsta e cuvântul.

Ah, Billy... Coboară de sus, din camera lui, și o salută pe Helene cu o atât de mare bucurie, încât gestul ăsta o unge pe suflet. Când cineva ajunge să țină atât de mult la un copil cum o face ea, la început nu te simți vinovat față de ceilalți care trăiesc în jurul tău, însă mai târziu începi să te simți culpabil față de ei. Dacă stai să te gândești la sentimentele astea, cei cinci copii i se par la fel de diferiți ca și dragostea pe care o are pentru fiecare. Cu băieții se poartă mult mai... respectuos? Da, mai respectuos. Nu poate să pătrundă în sufletul și în identitatea lor la fel de mult ca în cazul fiicelor ei. În cazul fetelor nu se lovește de această stavilă, chiar și ciocnirile cu ele, care se datorează de cele mai multe ori pubertății lor, au fost și sunt în continuare mai tranșante, ajungea și ajunge mai aproape de miezul lucrurilor.

în loc să le mai tragă câte o palmă băieților, a capitulat de multe ori, în toți anii aștia pe care i-a petrecut alături de Matthes. Că nu își poate stăpâni totdeauna mâna o știe prea bine, asta de când Bengt avea patru ani. Era un copil năruș, care știa ce vrea și care își urmărea interesele până în pânzele albe. Când a început să lucreze în Henrichshorst, era o mamă singură, care trebuia să se descurce cu toate cele fără să aibă vreun ajutor. Matthes îi spunea deja de ani buni că o iubește, dar tot târăgăna divorțul de nevasta lui. Pe atunci nu bănuia că, peste câteva luni, se va muta definitiv la ea. A trecut printr-o perioadă foarte dificilă atunci, încerca din răspuțeri să îi ajute pe cei doi băieți ai ei să supraviețuiască, în ciuda faptului că aveau o mamă atât de neputincioasă cum se considera ea. Intr-o zi, la amiază, când credea că Bengt este, ca totdeauna, la grădiniță, s-a pomenit că nevasta unui doctor care locuia în blocul medicilor din apropiere îl aduce la ea în timpul orelor de consultații: ar fi fost, i-a spus, a treia zi în care îl observa pe copilul ăsta cum se joacă, ore întregi, în lada cu nisip de sub geamul ei, e normal așa ceva? Din când în când, îi spune femeia, mai scotea din gatuța lui ceva de mâncare, după care continua să construiască tot soiul de structuri și forme din nisip. A treia zi! Stupefacție. Fără să scoată o vorbă, Helene încearcă să își revină. Pentru că trebuia să îl ducă pe Billy cu bicicleta la bona care avea grijă de el peste zi, se despărțea de Bengt cu un sărut pe obraz în colțul străzii care ducea spre grădiniță, după care pleca mai departe. Bengt, deși nu s-a plâns niciodată până acum că nu i-ar plăcea acolo, aștepta, probabil, până când Helene se îndepărta destul, după care, mândru de stratagama lui, se întorcea spre casă, în drum se așeza în lada cu nisip de sub geamurile locuințelor medicilor și aștepta acolo până se întorceau copiii de la grădiniță, unii singuri, alții de mână cu mama sau cu tatăl lor. Atunci o zbughea și el spre casă, Helene convenise cu cei de la grădiniță să îl lase să se întoarcă de unul singur, pentru că după-masa ea trebuia

să îl ia pe Billy. Nu l-a dat nimic de gol, deși Helene s-a mirat nițel că Bengt îi povestea atât de multe despre cum își petrecea fiecare zi la grădiniță. Ba s-a și bucurat de faptul că băiatul părea să se fi dat pe brazdă. Sfinte Sisoe, când se gândește acum la toată povestea asta o apucă râsul, dar atunci nu i se părea deloc că situația era una ghidușă, l-a apucat pe Bengt de umeri și l-a zgâlțâit, atunci când el nu a vrut să îi spună ce făcea de fapt, iar dacă nevasta doctorului nu ar fi stat în ușă să vadă cum reacționează Helene, l-ar fi *cârpit*. Fusesse atât de furioasă. Dar dacă stă bine să se gândească, era furioasă pe ea însăși, pentru că încerca, în acea vreme, să își înșele copiii cu glume ieftine, aruncate în puținele ore care mai rămâneau după ce își termina lucrul până în momentul în care ei se duceau la culcare. Credea că o să țină, dar n-a ținut. O fi fost ea psihologă, dar *suferințele inimii* o măcinau ca pe oricare altă femeie, de aici și felul în care se purta cu copiii. L-a luat pe Bengt de aripă și a început să mășăluiască cu el spre grădiniță, iar odată ajunsă acolo l-a depus scurt educatoarelor, nu fără să nu le zică totuși, pe un ton destul de rece, că ar fi bine să întrebe ce se întâmplă cu un copil, când acesta nu vine trei zile la rând, fără ca ele să fi fost anunțate de părinți că acel copil are probleme și nu poate veni. Cu atât mai mult cu cât a făcut destule pentru grădinița asta, a ajutat de mai multe ori la evaluarea activității ei, a organizat evenimente pentru părinți și copii, a stat de vorbă cu educatoarele, dându-le sfaturi care țineau de psihologia infantilă; nici nu s-a uitat la Bengt când a plecat și a anulat permisiunea ca el să mai aibă voie să se întoarcă după-masa singur acasă. De azi încolo, Bengt era ultimul care pleca de la grădiniță, pentru că Helene nu reușea să facă tot drumul, pe deal în sus, pe deal în jos, iar pe deal în sus și iar pe deal în jos, cu ambii copii deodată, cocoțați pe bicicletă. Așa că mai întâi îl ducea acasă pe Billy.

Săracul Bengt.

Helene face tot mai des asemenea excursii în trecut, pur și simplu îi vin tot felul de lucruri în minte, fără să facă vreun efort să și le amintească.

Acum Matthes încearcă să o apere într-un fel de copii, îi propune să se plimbe nițel prin grădină. Fetele primesc indicații cum să pregătească masa de prânz, se cam strâmbă, dar nu spun nimic. Ea merge cu Matthes pe terasă și, de acolo, coboară în grădină, și-a lăsat cadrul cu rotile în casă și îl roagă pe Matthes să o sprijine. O face, dar este neatent, așa că îl roagă să aibă grijă cum merge. Gutuiul? A făcut o grămadă de fructe anul ăsta, pivnița e plină de compot și de jeleu de gutui. Ce făcea Matthes cu timpul lui... Când se gândește la anumite lucruri, când lucrează la conferințe pe care urmează să le prezinte sau când pregătește un articol, se apucă să facă munci simple, manuale. Lucra cu *papier mâche*, sau călca, sau gătea, de cele mai multe ori cocea una sau alta în cuptor. Se întâmpla câteodată să lase toate astea baltă fără să-și fi terminat treaba de care se apucase, Helene a trebuit, de câte ori?, să scoată fierul de călcat din priză sau să scoată din cuptor cozonaci făcuți scrum. Ii venea câte o idee, trebuia să și-o noteze înainte să o uite, nu suferea amânare. La ce se va fi gândit când s-a apucat de gutui? Nu îl întreabă, nu suportă să fie întrebat ceva. Când ești măritată de atâția ani, nu mai faci toate greșelile pe care le-ai putea face altminteri. Și totuși rămân destule, care se înșiră zi de zi. O deranjează faptul că merge alături de Matthes fără să scoată o vorbă. Faptul că nu se dondănesc nu înseamnă neapărat că se iubesc. Înseamnă că, în ciuda a două mâini care se țin una pe alta, poți să mergi, de fapt, de unul singur pe drumul tău. A observat deseori, de exemplu acum doi ani, când stătea pe Podul Rialto în Veneția, așteptând ca Matthes să termine de făcut poze: perechi care mergeau braț la braț, ai căror ochi erau goi când se uitau în jur, chit că erau atâtea de văzut, gondolele, palatele, care se oglindeau cu toatele în ei. Fețele lor semănau

de cele mai multe ori între ele, erau învăluite într-un aer de indiferență, în spatele căreia puteai bănuși apatia. Ea s-a aciuat atunci în brațele lui Matthes și a încercat să se uite în ochii lui, dar el fusese preocupat de poze și de aparatul lui de fotografiat, a tot tras poze cu blițul, a blițuit-o și pe ea. Ea era de părere că era *maniac* cu toate fotografiile astea ale lui și cu felul în care le făcea, dar, câteodată, îi reușeau unele tulburător de frumoase. Și din Veneția. Una dintre poze a înrămat-o și o atârnat-o în camera ei de lucru. Se uită pe fereastră, privirea i se cațără pe vița-de-vie sălbatică ce urcă pe fațadă până sus, la lucarna din acoperiș, în dreptul căreia se află masa ei de lucru. Dar ea nu se va putea urca, precum privirea ei, până acolo, sus. Oftează. Sigur că s-a oprit din mers, nu putea să meargă și să se uite în sus în același timp. Matthes îi urmărește privirea îndreptată în sus și îi spune că streșinile ar trebui curățate. Acum e rândul lui să ofteze. Ea surâde, oftatul ar putea fi un mic pas care să ducă dm starea de indiferență spre aceea a sentimentului că ești împreună cu cineva pe lumea asta.

Dar vechea ei teamă de a nu putea face față inteligenței lui Matthes își arată imediat colții, face parte din modul ei de a comunica cu el, e ba mai încrezătoare, ba mai nesigură. Între ei nu se schimbă doar puținele vorbe pe care și le spun, ar mai fi și felul în care Matthes o ține și o strânge de mână, de pasul pe care încearcă să îl păstreze măsurat, de încercarea lui de a știi ceea ce își dorește ea. Nu ar trebui ca toate astea să o facă pe dată să nu mai aibă nici o teamă? Dar nu simte așa. Când îi vorbește, pricepe trei, cel mult patru propoziții, după care nu mai percepe decât o vorbă din când în când, restul dispăre în negură. De când știe că lucrurile stau așa cu ea, se străduiește să prindă cât mai exact una sau două dintre propozițiile lui, pe urmă să nu piardă cu totul legătura cu a cincea sau a șasea, dar e ceva care îi face capul să vâjâie, poate că îi crește presiunea arterială?, așa că nu poate să facă altceva decât să se zbuțume

și apoi... să renunțe. E bine că îi vorbește atât de puțin acum. Nu se gândise înainte la problema ei cu capacitatea de a urmări ceva?

Are sentimentul că el a priceput o grămadă din cele ce se petrec zilele astea cu ea.

§ § §

Fetele au fiert țelina și cartofii, au fript carnea și au scos din frigider o budincă de vanilie. Helene încearcă să țină gura închisă în timp ce mănâncă. Și să nu lase să i se scurgă nici măcar vreun firicel de salivă, să nu scape din gură nici cea mai mică bucățică. Cu tot efortul ăsta, brațul și mâna dreaptă se tensionează foarte tare, încearcă să o țină sub masă, dar încet o ridică din nou. O înfurie faptul că nu își poate tăia singură carnea din farfurie, că nu își poate zdrobi cartofii cu furculița. Nu asta simte? Ba da, dă în clocot de furie. Trebuie să se liniștească. Nu i-ar plăcea să stea aici, la masă, cu tâmpenia aia de fund de la spital, pe care ți-1 dădeau pentru că nu erai în stare să te folosești ca lumea de mâini. Treptat, simte cum i se adună saliva în gură, cum nu mai e în stare să își folosească mușchii care o ajută să mestece, pentru că întreaga ei față este cuprinsă de o criză de plâns, care

O face să își țină gura deschisă. De ce i se tot întâmplă asta și, în plus, de ce tocmai acum? Nici măcar nu e în stare să fugă repede afară! Ceilalți se estompează parcă tot mai mult, Helene ajunge să se concentreze doar asupra a ceea ce se întâmplă cu ea, stă în colțul mesei, între perete și Billy, pierduse deja lupta, era un *enfant perdu*, fără apărare, își ține capul aplecat cât de mult o lasă gâtul, capul ăla din care, prin gaura mare și de un roșu ca al cărnii, se scurge un fel de terci amestecat cu salivă,

1 se prelinge pe bluză, pe pantaloni, pe pantofi, îi e rușine, iar rușinea aia o face să se simtă tot mai pierdută, până într-atât încât ajunge să nu mai creadă că se mai află acolo, între oamenii

acea pe care îi numea *dragii mei* în scrisorile pe către le trimitea părinților ei, asta când mai era în stare să scrie, și o scria cu tot sufletul: fiecare a fost o mare iubire pentru ea. Poți să mai trăiești din mari iubiri, când îți curg balele primprejur, când ești nevolnică, ori când nu îți mai poți stăpâni expresia feței sau felul în care te arăți cuiva? Mareile o ia în brațe, pentru ea nu pare să conteze tot scuipatul ăla, ai grijă!, ar vrea ea să strige, puloverul tău!, dar nu e în stare să scoată nici un sunet, în schimb, brațul ei stâng țâșnește înainte și o cuprinde apoi pe Mareile pe după umeri, acum stă sprijinindu-se de fiica ei și simte cum îi curg lacrimile ca niciodată înainte în toată viața ei. Doamne ajută! Când se dezlipește mai târziu de Mareile, vede urme de carne cu țelină pe pieptul fetei și sfărâmături de cartofi deasupra curelei de la pantaloni.

Biata fată.

Acum surâde din nou.

Acum ceilalți nu mai surâd.

Acum e cazul să zâmbiți, zice privirea ei, care îi dibuiește, pe rând, pe fiecare. E jalnic ce face? Nu mai știe cum să țintești pe cineva cu o privire rugătoare, cum să i-o vâri în față. Vrea să încerce. Încercările ei trebuie să fie, dacă nu hilare, măcar ciudate, pentru că ceilalți izbucnesc, pe rând, în râs, și râd atât de tare, mai-mai să cadă sub masă.

Așadar, atât de mult se apropie între ele contrariile.

Nu, nu vrea să doarmă la prânz. Dar nu poate să țină ochii deschiși într-atât de mult, încât să dovedească lucrul ăsta. Matthes o împinge în dormitor, ea se opune mai întâi, apoi îi spune că rămâne acolo doar dacă el se retrage în camera lui de lucru. În timp ce zice asta (și, într-un mod tâmp, nu se poate opri să nu zâmbească larg, deși ceea ce simte numai

să zâmbească nu ar putea-o face), o străfulgera o amintire pe care vrea să o păstreze în minte, se uită în depărtare, închizând ochii, urmându-și amintirea, și poate, chiar poate, înainte ca aceasta să dispară pentru totdeauna, să o apuce măcar de un colț al hainei. Acum trage de ea, o smucește și smotocește, încearcă să înțeleagă: Matthes s-a mutat primăvara în camera lui de lucru cu arme și bagaje, trebuie să fi fost primăvara, pentru că vede cireșii înflorind în fața ferestrei ei. Ba chiar a lăcuit și vechiul dulap pe care li-l oferise doamna Wierbel cu ani în urmă, atunci când s-au mutat în casă, îl ținuseră jos, în pivniță, vara puneau în el hainele de iarnă, iarna pe cele de vară și cămășile cu mânecă scurtă. Voia să îl ducă sus. S-au spetit din greu, pentru că, nevrând să dezassembleze dulapul și cum nu încăpea pe scara învârtejită care ducea sus, l-au mutat ridicându-l pe afară până pe balconul de la etaj. Să nu mai fi fost ea de atunci în camera lui Matthes? Nu vede nici o imagine a dulapului așezat acolo, nici nu știe măcar unde l-a pus Matthes.

Helene?

Matthes se uită în ochii ei, pe care i-a deschis acum, după ce s-a plimbat printre amintirile astea.

Matthes?

Încearcă să aibă o privire știutoare, cât de cât știutoare, să tragă sevă în ochi ei prin nervii optici din creier. Dar se gândește la niște ouă sparte: dramul ăsta de inteligență pe care vrea să o afișeze pleoscăie și se fleoșcăie când se sparge oul, se face o baltă de albuș și de gălbenuș, care se tot întinde! Așa că mai bine își retrace toată inteligența aia repede înapoi și o bagă la loc. Mai bine ar fi să arate o privire de o perfectă inocență. Asta îi reușește, nu mai sunt ouă sparte, o distrează. Dar nu poate să se bucure de acea scânteie de bucurie. Pentru că tocmai când dădea să crească, își aduce deodată aminte de Maljutka Malysch, nu poate să priceapă cum, de atâtea ori, niște nimicuri agreabile reușesc să te facă să uiți tristețea și suferința din sufletul

tău, cu care nici măcar nu ai ajuns să te obișnuiești. Pe de altă parte: toți cei de aici au trecut prin tristețe și prin teamă, *pe care ea nu le-a trăit*, pentru că ei suferiseră din pricina ei, și nici acum nu par să fie prea senini. Dar ea a ieșit la liman. Nu și săraca și buna Maljutka Malysch, o iubește atât! Și că totul s-a terminat, că nu mai poate spune decât că o *iubise*, asta nu poate fi adevărat!

Dar e adevărat.

Și ce mai e adevărat: nu poate să-și destăinuie suferința nimănui, nici măcar lui Billy. Or, asta te apasă, te macină, te doboară. Intr-atât încât, în momentul următor, Matthes o prinde de sub braț și o poartă până în patul ei. Apoi, așa cum voia ea, se retrage fără o vorbă.

Nu știe când a dormit. După puțină vreme e în picioare și merge cu greu spre dulapul de haine, îl deschide și începe să caute discheta. Nu e ușor când nu poți să folosești decât o singură mână. În cele din urmă, se hotărăște să arunce toate lucrurile din dulap pe jos. Pe raftul de sus nimic, pe cel din mijloc nimic. Ajunsă la al treilea raft, găsește, sub cămășile de noapte și pijamale un plic bine lipit, înăuntrul căruia simte că este obiectul pe care îl caută. Rupe plicul cu dinții, rămâne cu pătratul ăla de plastic negru-gri între dinți și îl ia în mână: punctul colorat de pe eticheta albă se uită fix la ea, parcă ar fi un ochi roșu, da, asta e, asta e discheta, și-o ascunde în chiloți, nu vrea să audă nici o întrebare, nici să dea vreun răspuns. Reușește să vâre lenjeria din nou în dulap, de-a valma, nu o mai poate ordona și împături așa cum a fost. Nu-i nimic, Matthes nu o să își dea seama că lucrurile stau acum altfel în dulap, cum nu o poate face cu tot ceea ce ține de ordine, el pune orice are în mână în locul în care se află în acel moment, și acolo rămâne. (Ea a învățat, în timpul anilor, să zâmbească vizavi de meteahna asta a lui, numai câteodată, când e prea de tot, o apucă furiile care dau în clocot, dar, de cele mai multe ori, reușește repede să le pună capacul

în cap.) După ce s-a întins la loc în pat, observă că inima îi bate mai repede, mai sonor, de parcă ar vrea să îi spargă coastele. Locul în care bucata aia de plastic îi atinge pielea se încinge, își bagă mâna pe sub elastic și atinge discheta.

Comoara mea, spune ea în șoaptă.

Bate cineva la ușă. Matthes bagă capul. *E timpul să plecăm înapoi.*

Ce, a dormit atât de mult? Și nu a stat deloc cu copiii în după-masa asta? Probabil că ar fi jucat Memory cu Lottchen sau, dacă s-ar fi strâns toți cei cinci copii, poate ar fi vrut să joace Monopoly cu ea. Ar fi trebuit să găsească o scuză cu ajutorul căreia să se fofileze, ar fi trebuit să îi facă să înțeleagă că nu mai este capabilă acum să se concentreze destul pentru a putea să ia parte la asemenea jocuri. I-ar fi venit greu, ei percep limitările ei actuale mult mai curând ca fiind doar unele fizice... Fips a sosit deja, stă pe hol și îi face lui Helene cu mâna prin ușă. Vrând-nevrând, trebuie să se scoale din pat. Când iese din cameră, o vede pe Claudia, care se uita spre ea de după colț, are o figură nițel speriată, de om care nu știe la ce să se aștepte. Claudia este soția lui Fips, mai mare decât el, și în ani, și, mai ales, în șolduri. Se salută entuziaste, Claudia era o regină a *Hotzenului*, ah, ce minunat e să îți mai aduci aminte de un cuvânt vechi ca ăsta și aproape uitat de toată lumea astăzi. Să-i vină în minte tocmai cuvântul ăsta! Helene ar vrea să țopăie de fericire, dacă ar putea, dar nu poate. *Hotzen* era cuvântul pe care îl folosea tatăl ei când se referea la îngrijirea copiilor mici, își amintește de serile în care se distrau, el le citea dintr-o carte, îi zicea parcă *Turingia și folclorul ei*, pe care o lua întotdeauna teatral de pe raftul bibliotecii și le zicea din ea tot felul de cuvinte și de expresii care nu se mai foloseau nici pe când erau

ele mici, dar care le făceau și pe ele, și pe mama lor, să explodeze în râs. Copiii Claudiei trebuie să fi depășit și ei de mult vremea când mai trebuia să aibă grijă de ei. Claudia tot mai privește în jos și nu ridică ochii decât cu fereală și numai pentru câteva secunde. Abia după ce Helene o înghiontește dintr-o parte în coaste și îi râde a îmbărbătare se sparge gheața temerilor. De sub ea iese la suprafață vechea Claudia, cu vocea ei răsunătoare, care corespundea întru totul cu rezonanța pe care i-o conferea ampla ei cutie toracică, Helene se dă un pas înapoi, speriată pe moment, până când vocea aceea ca o trompetă începe să se mai domolească, cu cât Caria se liniștește mai mult. Da, asta este Caria ei, buna ei Caria, poate că nu e chiar rău că locuiește acum în apropiere.

Matthes aduce din pivniță două pahare de must, evident producția lui. Unul pentru șofer, celălalt pentru Helene. În plus, îi întinde o pungă plină ochi, despre care nu îi spune acum nimic, dar pe care ea să o ia la spital. Ies la mașină. Urcatul în ea nu mai este atât de greu, Claudia știe perfect cum să o ajute. Matthes își ia la revedere, iar ea e foarte speriată când simte limba lui în gura ei, nu se aștepta la așa ceva. Nici nu mai știe de când nu a mai fost sărutată așa. Dar îi vine imediat în minte momentul când a sărutat ea așa și se îmbujorează toată. Maljutka nu i-a răspuns la sărut, s-a retras șocată, s-au despărțit fără o vorbă, fără să știe pe ce lume sunt. Da, asta s-a întâmplat în aprilie, s-au mai întâlnit o dată, pentru a discuta cum au ajuns la dezastrul din martie. Maljutka Malysch ar fi vrut, mai curând, să facă uitate lucrurile, în timp ce Helene se gândea — da, se gândea să se retragă din relația asta! Valiza cu Matthes era prea grea ca să o arunce pur și simplu într-un șanț, pentru ca apoi să apuce imediat de mâner valiza cu Maljutka, așa i-a spus, a vrut să se examineze, să cerceteze în de-amănunt cât de profundă și de complexă era relația ei cu Matthes, fără să știe de unde să se apuce să facă asta, a refuzat alcoolul pe care

Maljutka îl comandase deja pentru ea, o sticlă de Rioja, unde s-a întâmplat scena asta?

A plecat atât de departe pe drumurile întortocheate ale primăverii trecute, încât Billy nu reușește să ajungă la ea, să îi spună că îi dorește să fie deja bme când o să o vadă din nou, cât mai repede, toate grijile lui îi erau strânse mănunchi în voce, de abia Lottchen, care a mângâiat-o pe față cu mâna pe care era înscrisă toată istoria zilei ei de copil, ketchup, noroi și plastilină, o aduce din nou în situația de a-și putea lua rămas-bun. își așază plasa de la Matthes jos, între picioare, poșeta ei mică i se bălăbăne pe brațul stâng. Claudia se așază pe bancheta din spate, când pornește mașina, cele două femei fac cu mâna. Helene se uită drept în ochii lui Matthes, are impresia că îl podidește plânsul, i se face deodată așa o milă de el. Nu a mai avut sentimentul ăsta față de el în ultimele luni, e sigură de asta. Este un sentiment cu totul diferit de cel pe care îl simți când iubești și ai crampe de emoție, acum totul se petrece parcă în piept și în cap, dar inima ajunge să îți bată tot atât de tare. Puseul acela de milă descrește acum, în timp ce Matthes se vede tot mai mic în zare, ochii lui nu mai sunt decât două punctulețe închise la culoare, iar când mașina virează după colț, mila ei a dispărut cu totul. Inima îi bate acum în ritmul pacemakerului. Ce sentiment bizar, se gândește Helene, care nu apare decât atunci când *vezi* într- adevăr suferința altora.

Claudia îi povestește pe scurt ce au făcut copiii ei în ultimii doisprezece ani. Iarăși are probleme cu capacitatea de a urmări și de a ține minte ce i se spune. Acum își dă seama că nu a discutat despre asta cu Matthes, așa cum își propusese. Nu îi rămâne decât să își ia nutrița ei de persoană interesată de ce i se spune și să se întoarcă din când în când aprobator către Claudia. Habar n-are ce i-a tot spus, dar după cele trei sferturi de oră cât le ia să ajungă în Heidemiühlen, Claudia îi spune pe un ton

foarte serios că nu s-a schimbat deloc: a rămas aceeași minunată ascultătoare a vorbelor celorlalți, așa cum a fost totdeauna.

Dacă zici tu, își spune Helene în sinea ei și își ia la revedere de la cei doi. Pentru un moment se simte de-a dreptul ruptă în două de faptul că poate da impresia că este în stare să înțeleagă ce i se spune, când de fapt ea se apără de toate vorbele alea pe care, înainte, le putea pricepe fără nici o dificultate, pe când acum...

A fost o zi grea pentru ea. Până acum nu și-a dat seama de asta, poate și pentru că a dormit destul de mult la prânz, dar acum se simte maltrată, ăsta e cuvântul, își spune ea, de o imensă stare de oboseală, căreia nu i se poate opune în nici un fel și care o face chiar să renunțe să mai treacă pe la clubul bărbaților în vârstă din sala de mese. Nu, nu mai vrea nimic, doar să ajungă în pat.

A uitat cu totul de dischetă.

Pe drum, când mergea să se întâlnească cu Maljutka, și-o tot închipuia purtând părul tuns scurt, îi era frică să nu cumva să nu o recunoască la prima vedere, dacă va apărea într-o ținută vestimentară pronunțat masculină? Helene tremurase de emoție, simțea cum o fulgerau fiori din cap până în picioare, se tot împiedica din cauza asta. Era pe la mijlocul lui aprilie, se vede pe sine cum se mai împiedică o dată și de data asta și cade peste un strat de lalele, undeva într-o piață centrală din Berlin... Da, da, așa trebuie să fi fost, s-au întâlnit într-o cafenea din apropierea gării Charlottenburg, veneau din părți opuse, acolo era cam jumătatea drumului dintre ele. O fi fost prea devreme încă, nu erau ocupate decât două mese, teama ei s-a dovedit neîntemeiată. În ciuda părului ei scurt, Maljutka arăta mai feminină decât ultima dată când se văzuseră, felul în care

își aranjase părul îi stătea de minune. Se vopsise în culoarea pe care o avusese în mod natural, a înlocuit griul din păr cu niște șuvițe de un blond stins. Arăta foarte șic, nu aveai ce să îi reproșezi. Helene nu se preocupa nici pe jumătate într-atât de felul cum arăta, Maljutka trebuie să fie cheltuit o groază de bani ca să arate așa de bine. Hainele ei păreau să fie oarecare, dar asta doar la o privire fugară, dacă te uital mai atent, vedeai că, de fapt, cămașa cu mâneci scurte și în carouri era o bluză, că pantalonii erau niște jeanși croiți special pentru doamne. Slăbise în ultima lună, Helene nu a putut să se abțină să nu își închipuie sânii ei mici ca niște ouă ochiuri. Viola arăta frumoasă, mult mai frumoasă decât o ținea minte Helene. Iarăși a simțit cum totul se dă iarăși peste cap, că nu se gândea deloc la bărbatul din Viola. Dar el era acolo în trupul ei, nu putea să fi dispărut cu totul!, și-a spus Helene, dar trebuia să facă un efort să și-l amintească, nu îi mai sărea în ochi. Asta era ceva nou, a simțit nevoia să își mascheze mirarea cu un *târziu, dar ce bine că totuși nu chiar prea târziu*, Maljutka Malysch se uită la ceasul ei mic! de aur! de damă! și o scuză cu mărinimie pentru cele trei minute cât întârziase. Și-a scuturat teatral brațul, făcându-și cesulețul ei de aur, care nu era prins prea strâns, să se lase mai în jos, spre încheietura mâinii, devenind și un fel de brățară. Helene surâse și o întrebă dacă *obiectul* era o achiziție nouă. Mândria de moment netezi fața Maljutkăi, care se umplu apoi imediat de vechile ei riduri. Helene își ascuțise urechile și asculta ce se tot șoptea la masa vecină, chelnerul îi făcu un semn barmaniței, și chiar dacă nu îi era clar despre ce se tot șușotea și de ce se făceau semne, știa că Maljutka socotea că totul se referă la ea. Probabil, pe bună dreptate. Helene își agăță haina în cuier, se așeză. Comandă un ceai negru și o bucată de tort cu cireșe. Maljutka dădu pe gât primul pahar de vin roșu, comandase mai dinainte o sticlă, dar nu se apucase să bea până nu sosise

și Helene, și și-a umplut imediat din nou paharul când a auzit că va trebui să bea de una singură toată sticla.

Tăceau.

Au tăcut destul de multă vreme, nu se auzea decât răcâitul lurculiței pe farfuria în care fusese adusă porția de tort, gălgâitul vinului din pahar în gătlejul Maljutkăi și, din când în când, clincănitul ceștii de ceai puse la loc pe farfurioara ei. În cele din urmă, Maljutka își dresese glasul și o întrebă pe Helene ce mai face Lissy, care a *impresionat-o foarte tare* atunci când a fost pentru prima și ultima dată în vizită în casa lui Helene, *nu era deloc grasă, dar arăta cumva puternică, vânoasă*, îi spuse ea, iar în ochi i s-a aprins o lucire tulbure de nesiguranță. Helene a folosit întrebarea asta ca pretext pentru a încerca să depășească, pentru amândouă, momentul ăsta de stânjeneală. S-a pornit în trombă să povestească despre ce au făcut în ultima jumătate de an toți cei cinci copii, iar când și-a încheiat tirada, s-au uitat una la alta și au izbucnit în râs. Eliberată, Maljutka i-a spus, sigur că poate să înțeleagă foarte bine cât de important este Matthes pentru Helene. I-a mai zis că ea nu are *nici un drept să* se bage între ei, că n-ar fi crezut că se va mai putea îndrăgosti vreodată, dar Helene i-a dovedit că se grăbise să tragă concluzii și că lucrurile pot sta cu totul altfel decât te gândeai înainte. Cu toate astea, nu îi era deloc rușine de nimic din ceea ce a făcut și a simțit, de seria de poze masculine, de situațiile stupide și jenante în care s-a băgat de atâtea ori, fără să fie alături de Helene și totuși atât de mult alături de ea în minte, fusese *atât de naucăcânumaiștiapecelumee*, ba plină de energie, ba letargică, ba înainte, ba înapoi. Astae, nu mai știa cum e să iubești. În ultimul timp începuse să se gândească la faptul că dragostea între femei este ceva foarte special, care, în plus, nu pune nimic și pe nimeni în vreun pericol, iar dacă și ea, Helene, vede lucrurile la fel, atunci nu ar avea de ce să spună cuiva despre ele două, nu? Ar ajunge o zi pe săptămână, ba chiar o zi pe lună! Sau din două în două luni!, ea poate

aștepta, va aștepta, nu i-ar lua nimănuî nimic, dimpotrivă, ar vrea să-i dăruiască ceva lui Helene! Se făcuse mică de tot când spunea vorbele astea, Helene se uita la ea cu o privire uimită, la care ea i-a răspuns cu o privire de teckel, Helene nu putea să creadă că Maljutka Malysch era cea care tocmai îi vorbise. Că Maljutka Malysch era cea care credea că *nu are dreptul* să se bage în relațiile lui Helene, când, de fapt, Helene a fost cea care a băgat-o între ea și Matthes, i-a așezat deasupra capului un nimb și a făcut-o să plutească peste tot și toate în ultima jumătate de an, așa cum a hotărât Cel de Sus. Nu, Maljutka. Ai tot dreptul să ai dreptul. Helene voia să îi spună cum a văzut-o în ziua aceea: ca pe o femeie, nu ca pe un *neutru* sau ca pe un *bărbat castrat*, cum i se întâmplase în trecut, nu a avut ce face, așa simțise în dățile acelea, voia să aștepte momentul potrivit până să-i spună lucrurile astea, dar, în același timp, parcă îi venea foarte greu să îi explice toate astea Maljutkăi, și, dacă i-ar fi spus toate astea, ar fi aprins speranțe și mai mari, când voia, de fapt, să o facă să renunțe la ea; tot drumul ăla lung pe care l-a făcut cu tramvaiul s-a gândit la cuvintele *potrivite* pe care să i le spună Maljutkăi, pentru a face plauzibilă despărțirea dintre ele. Momentan, încercare, să mai vedem, pentru o vreme, trecător, experiment, întrajutorare, provizoriu, până când hotărâm altfel. Era cu ochii pe ușița care mai rămăsese abia crăpată. Despărțirea trebuia să lase o asemenea ușiță deschisă, cât de cât, simțea că, dacă nu voia să pună piciorul în prag, ca să nu se închidă de tot, măcar să lase între ușă și prag unul dintre pantofii ei. Acum se întreabă însă, de la ce trebuie să își ia adio? De la e-mailurile zilnice, ba, în ultima vreme de la mai multele e-mailuri pe care le schimbau acum în fiecare zi? De la neziile și nenopțile prin care treceau acum? De câtă vreme nu s-au mai văzut? Ultima dată a fost în noaptea aceea din martie, după care Maljutka i-a spus că vrea să se despartă, cel puțin așa a părut la început, apoi au început să sosească din nou e-mailuri

în fiecare zi, la care Helene răspundea, și totul a alunecat la loc, erau din nou în starea în care fuseseră, a unei iubiri declarate, netrăite, care, cel puțin pentru Helene, amenința să ia forma unei vieți la care să nu mai țină, dacă nu reușea să oprească tăvălugul ăsta care venea peste ea. Nu pui ordine în lucruri luând distanță față de ele, când ordinea nu vrea să se apropie deloc de lucruri. Asta este cu siguranță valabil în ceea ce privește ordinea lui Matthes, cu care se obișnuise de-a lungul deceniilor, și pe care nu putuse să o priceapă niciodată. Da, era într-o stare de aiureală, iar o Maljutka supusă și îngenunchiată era ultimul lucru de care ar fi avut nevoie. Acum își dă seama că tocmai natura țepoasă, răzvrătită a Maljutkăi a fost ceea ce a atras-o, ceea ce a răcâit-o până la sânge, și nu masculinitatea ei greu de ascuns sau mersul ei cu pași mari și lăbărțați, când nu era atentă cum pășește în văzul lumii. Helene nu a fost niciodată nici țepoasă și nici răzvrătită, se potrivea mai mult cu modelul femeii iubitoare, care vede de toate cele sau măcar de cât mai multe. Avea puterea să își revendice drepturile, de exemplu, pe cele profesionale sau pe cele politice, a învățat lucrul ăsta devreme și nu s-a lăsat dusă de nas, dar în ceea ce privește universul ei personal, se retrăgea repede sub carapace, atunci când armonia era pe punctul de a se duce de râpă și când nu mai vedea altă cale de a o salva decât cedând.

O Maljutka servilă era ceva inimaginabil, absolut de necrezut. Spera că nu o să-i lingă degetele, dacă, o dată la câteva luni, o să-i facă onoarea să îi întindă mâna! Nu, nu asta sperase, nu pe asta mizase, Helene a fost scuturată de cuvintele Violei, s-a scuturat de cuvintele Violei, a simțit cum este deodată potopită de un val de respingere, de greață, dacă Maljutka nu i-ar fi pus speriată mâna pe braț, ar fi ajuns probabil să facă o criză urâtă, să tremure ca și cum ar fi avut Parkinson...

Gândul ăsta o face să zâmbească, se simte împăcată. Cu ceea ce se numește, de obicei, soartă? Oricum, nu poate acuza ziua

de astăzi, care de abia se ivește, cățărându-se pe cer și pictând dungi roșii pe fundalul negru și gri, și care i-a permis să treacă din nou printr-o parte importantă a trecutului ei.

Se întoarce pe o parte, reușește chiar să adoarmă încă o dată, dar nu înainte de a fi pescuit din chiloți o bucată tare de plastic, care o cam incomoda. A pus-o sub pernă.

Fața Maljutkăi, colțuroasă, prinsă acum într-o jumătate de ramă de un blond stins și tuns scurt, nasul subțire, dat cu pudră ca să nu lucească, toate astea îi vin și îi revin în minte lui Helene pe drumul spre clinică. În timpul ergoterapiei încearcă din răsuferință să ducă la bun sfârșit un exercițiu. O cunoaște pe ergoterapeuta, nevasta unui doctor, care trăise înainte în blocul medicilor din Henrichshorst, împreună cu fiul și soțul ei. Își aduce foarte bine aminte de fiu, îl chema Ben și învăța la școala de muzică să cânte la vioară, începuse asta din ultimul lui an de grădiniță. A fost la grădiniță împreună cu Bengt, a fost printre primii prieteni ai fiului ei. Când s-au mutat din Henrichshorst? Acum șaptesprezece ani. Ani în care Helene trebuie să se fi schimbat foarte mult, pentru că ergoterapeuta nu o mai recunoaște. Deși, pe atunci, o considera pe Helene ca făcând parte din *personalul calificat*. Ciudat, să stai aici în această stare lipsită de echilibru, în care unii știu și par mai grei, alții nu, și par mai ușori, și să încerci să bagi pietricelele astea una după alta la locul lor, în locașurile indicate din lădiță. Helene reușește uneori să apuce o pietricică, o ține strâns, să nu îi cadă din mână. Cu mare efort a reușit, o dată sau de două ori, să ridice și mâna dreaptă puțin peste nivelul mesei, dar apoi a trebuit să o ajute terapeuta să bage pietricica în locașul ei, pentru că nu mai era în stare să-și miște brațul ăla. Să îi amintească femeii ăsteia că s-au cunoscut cândva? I-ar plăcea să vadă ce ochi ar face dacă

ar auzi asta. Pe de altă parte, nu este rău să știi ceva despre o altă persoană atunci când persoana aceea nu știe nimic despre tine. Jvlaljutka, ce zici? Maljutka îi face cu ochiul, afișând un aer foarte conspirativ, dar și de frondă, pe care Helene îl admiră atât de mult. Helene închide ochii."

Vă simțiți bine? Să ne oprim aici?

Vocea nevastei doctorului (*Trautenau* citi Helene pe ecusonul prins de halat, o cheamă ca pe vremuri, deci, nu s-a remăritat), deschide din nou ochii, clipind repede, *nunu*, se grăbește să spună, *mă simt bine*. Se gândește, așteaptă un moment.

Dar, da, poate să ne oprim acum...

Doamna Trautenau este o persoană cam cu nasul pe sus. Acum șaptesprezece ani nu lucra, ceea ce era oarecum ciudat pentru vremea aceea, în care nu prea se întâmpla ca o femeie care avea un copil destul de mare cât să meargă la grădiniță să nu aibă o slujbă. Astăzi muncește. E nevoită să o facă? Astăzi lucrurile s-au întors, o nevastă de doctor nu prea mai lucrează. Să-i fi plecat bărbatul de acasă? Și ce se va fi întâmplat cu fiul lor? A rămas singur la părinți? Helene își amintește de aerele pe care și le dăduse când vorbise în fața tuturor celor care se strânseseră la grădiniță pentru ședința cu părinții despre faptul că și-a înscris fiul la cursuri de vioară și, cu ocazia seriei părinților, l-a și pus să le cânte, un elev micuț, palid, cu o figură necăjită, chinuită, care nici după ce a terminat să scârțâie groaznic la vioară o piesă oarecare nu a reușit să schițeze nici cel mai palid zâmbet. I-a fost milă de el, a început să bată cel mai tare din palme, ba chiar a strigat *Bravo!...*

Ne cunoaștem de undeva?, o aude zicând pe doamna Trautenau, *vă uitați așa la mine de parcă...*

Păi, să vedem, scapă ea, după care se sperie pe loc de răspunsul ei prostesc.

De-abia după ce părăsise de mult sala în care fusese cu terapeuta aceea și ajunsese să stea pe un scaun într-o cabină din

complexul în care se află bazinul de înot, Maljutka îi șoptește că nu a fost, deloc, un răspuns prostesc.

E minunat să înoți. Totdeauna a fost.

Asta nu vrea să însemne, evident, că ffelene poate deja să înoate, piciorul ei drept nu poate decât să imite, cât de cât, mișcările pe care ar trebui să le facă, dar brațul drept nu vrea să o ajute deloc. S-ar scufunda pe loc, ca un bolovan. Dar are voie să facă pluta cât vrea. În apă, lângă ea, se află o grupă de trei pacienți, care nu au probleme motorii și care fac niscai gimnastică acvatică. Muzica este dată tare, bubuie, nu îi place deloc. Maljutka se strâmbă. Dar Helene, ținându-se de o bară și stând doar într-un picior, se hotărăște să o imite pe cucoana de lângă ea. Hopa Mitică. Cam așa era exercițiul ăla. Stă în apă până la piept și încearcă, ținându-se cu dreapta de bara de la marginea piscinei și întinzându-și piciorul stâng într-o parte, să sară cât mai sus, țâșnind înainte cu mâna stângă. Apoi mâna coboară la inexistenta vipușcă a inexistenților pantaloni, iar piciorul revine în poziția lui inițială. Nu e rău deloc pentru un Mitică stând doar pe un picior. Dar după cinci sărituri i se taie răsuflarea, inima o ia razna. A fost prea mult. Bizar, cum de nu poate să își dea deloc seama dacă nu cumva face eforturi prea mari. Nu și-ar fi închipuit niciodată că o să-și tragă sufletul în așa bal după niște exerciții atât de simple. Se oprește, nu o vede pe terapeuta ei nicăieri în jur. Își aduce aminte cum, după ce s-a trezit din comă, a tot strâns de arcurile alea mici, cum a trebuit să facă să zboare o bilă suflând în aparatele alea ciudate. Nu i-a reușit deloc.

Și asta se întâmpla cu doar trei luni în urmă.

Nu vezi că nici măcar găștele nu vor să se apropie?

Întrebarea asta, pusă de o mamă al cărui copil urla în căruciorul care se afla acolo jos, pe malul lacului, a preocupat-o toată după-masa. Dincolo de faptul că acel copil era, evident, mult prea mic să priceapă că întrebarea cu pricina îi era adresată lui, să priceapă că era o întrebare, să priceapă cuvintele din întrebare, Helene este disperată că încercările ei de a înțelege și ea ceva eșuează sistematic. Negațiile duble, triple, totul e mult prea mult pentru ea, nu poate să le urmărească șirul. *Nu vezi ce se întâmplă?* Ba da, vede ce se întâmplă. Dar nu pricepe nici în ruptul capului de ce *nici măcar găștele nu vor să se apropie*. Ce se întâmplă în căpățâna ei nenorocită, de-ajunge să blocheze orice fir de logică? Își amintește că înainte îi era ușor să dea de capătul unor asemenea propoziții. Poate că negația, dublă sau triplă, va fi avut un sens, sau poate că nu îl va fi avut, sau va fi fost o măiastră întorsătură de cuvinte bine meșteșugite. Dar ce voia să spună, de fapt, mama aia? Găștele nu vor nici ele să se apropie? Ce să însemne asta? Un nu și iarăși un nu. Totul devine confuz în capul ei, se agită tot mai tare, nu suportă să recunoască, chiar și numai față de sine, că are astfel de deficite de înțelegere, cu care nu știe cum să umble, cum să le ocolească. Oricine de aici, căruia i s-ar destăinui rușinată de problema asta a ei, ar râde de ea și i-ar spune că e o bagatelă. Că și ei au probleme cu dublele negații și că nu merită să îți faci nervi pentru atâta lucru. Ce i-a zis Matthes atunci când i-a vorbit despre greutatea ei de a-și găsi cuvintele și de a le lega între ele, ceea ce i se întâmpla iarăși și iarăși, și iarăși? *Ah, Helene, ți-ai revenit, ești din nou normală, ca înainte...* Era o afirmație care, pe de o parte, ar fi putut fi înțeleasă ca o apreciere din partea lui a potențialului ei de a se exprima prin cuvinte, pe de altă parte se simțea, într-un mod ciudat, amenințată de el, fără să fie în stare să poată spune de ce, prin ce. Sentimentul de pericol pe care îl resimțea parcă iradiind din fraza asta scurtă îi este, de fiecare dată când se gândește la ea, foarte viu, foarte prezent, doar că nu poate să îl și localizeze. Nu reușește să se gândească la el,

se lichefiază, probabil că i se scurge printre punctele de îmbinare ale convoluțiunilor creierului, că se scufundă undeva, înainte să-l poată prinde. Aproape la fel este și cu dubla negație, cu care își tot sparge capul. Da, capul ei a fost spart, o parte mare din coajă a fost dată la o parte, din fericire au pus-o repede la loc. S-a refăcut fără probleme. Cu siguranță că pe durata operației a fost congelat. Când se spală pe cap, nu simte temperatura apei pe o mare parte a jumătății stângi a craniului. Un lucru care i se pare straniu, pentru că pielea nu a fost decât ridicată precum un capac de cutie prins în spate cu balamale, avea doar receptori de căldură, care nu puteau fi decuplați în timpul operației! Să fie din cauza oaselor care au fost și ele congelate? Să nu își fi revenit după șoc și să se fi blocat receptorii din piele? Își dă una cu mâna stângă în cap, da, lovitura asta a simțit-o. Tot e ceva.

E bântuită tot mai des de momente în care o apucă disperarea. Dacă se gândește bine, asta se întâmplă parcă după atacul de epilepsie. Tot nu le-a mărturisit medicilor de aici că nu mai ia medicamentul antiepileptic. Se miră că lucrul ăsta nu apare în nici o analiză a sângelui, care să îi facă să își dea seama singuri de asta. Ar trebui să se controleze dacă dozajul care i-a fost prescris este cel corect și corespunde cu ceea ce are ea nevoie în starea în care se află! Nu va spune că nu își mai ia hapurile decât dacă va fi întrebată în mod expres. Câtă neglijență și bătaie de joc...

Cu toate astea, aproape că a depășit ultima criză de disperare. Poate că funcționează metoda — ei? — de a fugi pe lângă gândurile care se înșiruie unul lângă altul ca niște case pe o stradă nesfârșită (le vezi când treci pe lângă ele, le uiți pe urmă imediat) și reușește, așa, să iasă cu bine din crizele astea.

Mai sunt cincisprezece minute până la cină. Și-a cumpărat astăzi un ziar, îl deschide. Pe pagina dedicată știrilor locale din Berlin tronează fotografia unei persoane pe care o recunoaște. Intr-un scaun cu rotile sade *avariatul*, în spatele unei mese, Helene moare de curiozitate să vadă despre ce este vorba, începe

să citească, se oprește, trebuie să se întrerupă din lectură, o ia de la început, o dată și încă o dată, până ajunge să priceapă despre ce este vorba în articolul din ziar.

Wojziech K., se spunea acolo, a fost victima *îmbrâncitorului din stația de metrou* în plină zi, purtând pe umăr o vioară pe care o ținea în cutia ei, a fost îmbrâncit de acest ins pe șine în fața unui tren care tocmai sosea în stație. Mai scrie că era un violonist foarte talentat, era pasionat de muzică, dar și de informatică, încă nu se putuse hotărî pentru care să opteze, pe ce drum să o ia în viitor. Măcar de decizia asta a scăpat, se gândește Helene, și i se face imediat rușine de cinismul care pusese stăpânire, pentru moment, pe ea. Este un cinism lipsit de curaj, instinctiv, amalgamat cu o profundă părere de rău și cu o imensă milă, căci se gândește la Bengt, la muzicianul ei în devenire și la faptul că este de necrezut cum poți să îți pierzi viața în acest fel, rămânând totuși în viață. Citește și recitește de mai multe ori articolul, făptuitorul este judecat, Wojziech K. este fotografiat în ipostaza de victimă, fotografia atacatorului însă nu apare. Ce își va fi spunând Wojziech? L-a întrebat oare cineva înainte să îl fotografieze dacă e de acord cu acest lucru? Are pe cap o șapcă de baseball, așa că nu poți decât să ghicești faptul că îi lipsește o parte din calota craniană. Picioarele sunt undeva sub masa în spatele căreia stă așezat, poartă o geacă de piele cu o culoare întunecată, una dintre mâneci îi fusese băgată în buzunar. A putut povesti cum a decurs totul. La proces, atacatorul a fost declarat alienat mintal, așa că a fost internat într-o psihiatrie pentru deținuți. Ar fi auzit voci, care i-ar fi ordonat să atace oameni, cât mai mulți oameni, pentru a elibera lumea de ei. În fotografia din ziar Wojziech arată atât de calm, nu, *blând* și *împăcat* sunt cuvintele potrivite!, de parcă ar putea să-i treacă cu vederea făptașului ăluia nebun ce i-a făcut. Stă să se gândească și își dă acum seama că, într-adevăr, nu l-a mai văzut de câteva zile în Heidemiühlen pe *avariat*. Nu că l-ar fi căutat și nu l-ar fi găsit, dar acum își dă seama că nu mai e pe acolo.

Poate că a fost externat sau a fost dus în altă parte pe timpul procesului, pentru a-l tracasă cât mai puțin posibil. Își spune că trebuie să fie atentă, să vadă dacă *avariatul* se va întoarce cumva. O să intre, de acum încolo, să mănânce în sala de mese prin stânga, pentru a trece astfel pe lângă vechea ei masă, unde stătuse cu *avariatul*, înainte de a fi mutată în partea dreaptă a sălii, la clubul bătrânilor. Face cu drag ocolul ăsta. Se gândește să vorbească cu Wojziech. Dar dacă nu a făcut-o niciodată până acum, nu crede că s-ar cădea să se folosească de procesul lui pentru a intra în vorbă cu el.

A stat aici o oră întregă citind ziarul, i-a trecut și pofta de mâncare. De altfel, se apropie și ora la care pacienții trebuie să plece spre saloane. În schimb, o apucă o poftă nebună de ciocolată, nivelul de serotonină este prea scăzut în creierul ei, este seară, se întunecă de-acum mai devreme, iar creierul are nevoie de lumină și de triptofan pentru a produce serotonină. Citise pe undeva toate chestiile astea la un moment dat, uite că le-a ținut minte. Așa că aprinde lumina mare, nu doar pe cea de pe noptieră, și începe să scurme prin dulap — Matthes îi adusese ieri ciocolata ei preferată, cu lapte, stafide și nuci. (Să încerce să simtă gustul triptofanului, care s-ar afla în ciocolată.) Vrea să se poarte cu grijă și cu dragoste cu creierul ei, să îi dea tot de ce are el nevoie, tot ce poate ea să-i dea, pentru a-l face să își revină, iar după ce a mâncat toată tableta aia foarte mare de ciocolată, stă acum la fereastră și așteaptă să se simtă fericită. Și, deodată, se simte într-adevăr fericită, când își dă seama că *nici măcar găștele nu vor să se apropie* este o tâmpenie, o mare tâmpenie! Femeia aia a greșit! După ea, găștele ar fi pornit năvalnic spre copil, dar totuși au rămas în depărtare!

Nu vezi că nici măcar găștele nu vor să se apropie?

Da, așa stau lucrurile.

Câte poate și ciocolata asta să facă.

VI

TU. ȘI IARĂȘI TU

În fond, este bine când ești lăsată în pace de personalul medical. Nu e mare dramă că sunt prea puțini. Astăzi nu a mai trecut nimeni pe la ea de la amiază. În chichineta la care avea acces și-a făcut o ceașcă mare de ceai rooibos și l-a rugat pe vecinul ei să i-o aducă la ea în rezervă, asta după ce dăduse gata toată ciocolata. El a început să facă fițe, ba că una, ba că alta, ar mai vrea să stea nițel acolo, ea a cedat, mârâind în sinea ei. Și când individul a plecat, din fericire, destul de repede, nu i-a mai spus nimic. Știe cum să îi facă pe alții să o lase în pace și să plece, doar cu ajutorul tăcerii ei apăsătoare, o calitate a ei, nu poate să o nege, care îi place foarte mult.

Trage sertarul noptierei și scoate din el clama de păr din sticlă de Murano a Maljutkăi, dedesubtul ei se află discheta. Ar vrea să poată introduce clama în laptopul ei... *Ce tâmpenie mai e și asta!* își strigă ei însăși, *Dar asta vreau!* Acum și aici are șansa să se cufunde în lacul care se numește Maljutka, să înoate ca un țipar în apa lui caldă! Ce o reține? Închide speriată sertarul cu un gest brusc, i s-a părut că discheta s-ar fi mișcat, că ar fi venit spre ea ba cu un șuierat ascuțit, ba cu un sâsâit de șarpe, iar șuieratul ăsta, nu l-a auzit chiar acum?

Să aștepte. Să se uite în jur. Să aștepte.

Deschide din nou încet sertarul, discheta e tot acolo, nu se mișcă. Și totuși, nu simte nici o ușurare. Apucă discheta cu o mișcare hotărâtă, aproape smucită, folosindu-se de mâna stângă, laptopul de abia așteaptă să o înghită, scoate un clic satisfăcut. Helene este șocată. Doar trei e-mailuri, când ea credea că are pe discheta aia o arhivă întreagă de mesaje! Nu se poate ca Matthes să aibă de-a face cu asta, fie că a selectat ea unele dintre e-mailuri și le-a șters pe celelalte, fie că a făcut vreo manevră computeristică greșită. Nu găsește pe discheta aia nimic din ce îi scrisese ea, nu sunt decât trei corespondențe pe care le-a primit de la Maljutka...

04.05.2002 01:43

Draga mea, iubita mea, mica mea heliotropă Helene,

Și totuși: Tu ești. Timpul în care trăiești tu este și timpul în care trăiesc eu, e același, când ne uităm la ceas, vedem că este aceeași oră, distanța care ne desparte nu este mai mare de 50 de kilometri, luminii i-ar trebui cam 170 de milisecunde ca să călătorească între noi, un moment atât de scurt în viața ta și în a mea. Dacă privești dintr-o perspectivă cosmică, locuim în același loc. In ultimul timp prefer tot mai mult această perspectivă, în care existența mea ajunge să se micșoreze într-atât, încât să arate total insignifiantă, un pumn de nimic. Este foarte plăcut să simți cum suferința dispare cu timpul, îmi tot repeta mama când îmbătrânise. Avea dreptate.

Îmi văruiesc apartamentul. Ieri am început cu livingul. Am mutat de la locul lor cărțile și toată instalația computeristică. Mi-a luat o jumătate de zi doar pentru asta. Am cățarat, cu ajutorul negrului care locuiește de trei săptămâni în casa noastră, canapeaua și scaunele pe pat, nu știu încă unde o să dorm la noapte. Am tras corpurile de bibliotecă mai în față, mai întâi atât cât să încap între ele și zid, pe urmă le-am împins cu multă

grijă până în mijlocul camerei. Ai idee cum se învârtesc toate lucrurile din casă când de apuci să faci lucrări de-astea? Vechea masă din stejar am împins-o până la perete, sub ea au încăput trei dulăpioare, oricum nu aveam cum să o scot de una singură pe ușă, ar fi trebuit să apelez din nou la negrul ăla, Doamne, de ce nu sunt în stare să îmi amintesc cum îl cheamă? Mai mult decât orice: în locuință nu mai era nici cel mai mic colțișor în care să o parchez, așa că sunt foarte mândră de cum m-am gândit să rearanjez totul! Am acoperit geamul și rama cu folie, ceea ce nu făcusem data trecută, de asemenea lambriul, am pus pe jos, în toată camera, o mulțime de ziare, am acoperit cu folie toate mobilele. Văruitul în sine, tavanul în alb și pereții într-un oranj cald, teracotă scrie pe sac, a fost floare la ureche, nu am simțit când a trecut timpul și m-am mirat când Tauber, vecinul de jos, a venit la mine cu o falcă în cer și una în pământ, pe la douăsprezece noaptea, să se plângă de zgomotul pe care îl făceam și din cauza căruia toată familia lui n-a putut să doarmă nici măcar o secundă. Ce zgomot or fi auzit ăștia, că nu am făcut decât să dau cu trafaletul în sus și în jos pe perete! Dar se prea poate ca, într-o cameră din care s-au scos covoarele, sunetele să reverbereze mai tare și, în plus, drept să spun, m-am bucurat că cineva mi-a atras atenția cât era ora. Așa că am făcut o baie, din fericire avusesem de dinainte grijă să scot din cadă cutiile cu cărți și să le duc în bucătărie, unde le-am înghesuit sub masă. Mă gândisem, la un moment dat, că aş putea să dorm în cadă, așa făcea și taică-meu când se certa cu mama... Oricum, toate sunt bune și frumoase, stau în fața computerului pe care l-am desprăfuit și l-am curățat pe toate fețele și acum îmi scriu femeii care nu mă lasă să dorm. Și îmi trece prin minte, a câta oară oare, că în toată viața mea nu am iubit decât femei.

Iți doresc tot binele din lume!

A ta, mâncăcioasa Mumbaimajutka

Mâncăcioasa Mumbaimaljutka! Și-au tot dat nume de astea cât mai fanteziste și mai aliterate, fusese un care-pe-care surd între ele. Își amintește acum cât a putut să râdă când a primit acest mesaj, pentru că și în casa lor din strada Arber urmau să se facă renovări. Chiar în ziua aceea, Helene voise să decojească tapetul de pe pereții camerei ei de lucru. Degeaba, pentru că se pare că plăcile de rigips nu fuseseră date cu amorsă înainte să se lipească tapetul. După ce a încercat tot ce se putea încerca, apă, găuri, aburi cu fierul de călcat, a clacat și a scos la vânzare noul tapet și vopseaua pe care tocmai le cumpărase la mâna a doua de la un magazin specializat în asemenea articole. *Teracotă...* Până la urmă, nu a vopsit decât un singur perete, sus, sub acoperiș, oricum culoarea aia i s-a părut că era parcă prea puternică, așa că... Nu era deloc pregătită să recunoască faptul că a dat greș. Cel puțin, ditamai dulapul a intrat perfect în spațiul în care se gândise să îl bage. Văzuse un blat de bufet pus la gunoi pe marginea străzii, când a fost demolată o casă din vecinătate, l-a cărat împreună cu Lissy și Mareile până jos în pivniță, apoi l-a sunat pe un restaurator amator, pe care îl cunoscuse pentru că era și colecționar de cărți. I-a geluit blatul repede, l-a băițuit, ca să capete o culoare mai închisă, l-a dat cu șelac, în părți a adăugat niște scânduri, a pus și niște rotile, a ieșit un bufet pe cinste. Drept răsplată, nu a vrut să primească bani, i-a cerut, în schimb, să îi dea un volum bibliofil de poezii, pe care ea îl publicase cu doi sau trei ani în urmă și în care mai scrisese, de mână, încă o pagină. (Afacerea asta i-a plăcut foarte mult, pe urmă a căutat pe internet forumuri în care oamenii se ofereau să schimbe tot soiul de lucruri între ei.)

Mai târziu s-a uitat la mapa ei cu gravuri, dar, până la urmă, s-a hotărât să aleagă dintre desenele copiilor și să le lipească pe zidul ăla oranj, ca să mai domolească un pic culoarea parcă prea țipătoare. Nu mai fusese în camera ei de lucru de trei luni, începuse deja perioada în care trebuia să dai drumul la căldură, dar cum ea nu mai călcase pe acolo, mai mult ca sigur

că Matthes a oprit încălzirea în camera ei, era frig sus. Cu cât se învârte în gând prin camera ei, își mișcă tot mai mult și mâna în sus și în jos, peste față, peste haine, ba chiar și peste picioare, și simte că dreapta ar vrea să se miște și ea ca stânga. De unde vine neliniștea asta? De unde nerăbdarea asta?

05.05.2002 22:47

Mult iubita și mica mea heringă Helene,

Și totuși: Tu ești. Dacă îmi închipui că voi muri mâine, mă cuprinde un sentiment ciudat de liniștitor, aproape vesel, pentru că știu că tu exiști, că ești aici, și asta mă face să mă simt fericită, chiar dacă nu te văd. E un lucru nou pe care îl simt și mă liniștește enorm. Cum nu am mai fost niciodată până acum. Și nu a fost niciodată atât de ușor să strâng totul după ce am terminat de văruit: azi-dimineață am dat folia și hârtiile la o parte de pe jos, totul era perfect curat! Ultima dată mi-a luat o jumătate de zi să rănesc după ce am terminat cu pereții, erau pete de vopsea peste tot, evident că se uscaseră deja, a trebuit să râzuiesc fereastra ca să mai pot vedea ceva prin ea. Astăzi nu am făcut decât să o spăl, ca de obicei, cu apă, oțet și ziar, și dacă ai intra aici în cameră, te-ar orbi lumina care pătrunde prin geam și te-ai da, probabil, măcar un pas înapoi. Eu te-aș prinde și te-aș sprijini, nu cumva să cazi. Am dat cu lac toate mobilele, am strâns șuruburile care se cam lăsaseră, am dus și covorul la curățătorie. Ne-am putea așeza, așadar, confortabil, iar dacă ai vrea să îmi spui ceva, m-aș bucura foarte tare. Iar dacă nu ai nimic să-mi spui, mă voi bucura la fel de tare. Noua ordine care domnește acum în camera mea îmi dă un sentiment de siguranță, om vedea cât o să țină. Tot mai strâng cu grijă toate urmele pe care le-am lăsat în timp prin cameră, toate semnele vieții mele. S-au dus maldărele de coji de portocală, tot așa și vrafurile de capace de la sticlele de bere.

Am băgat toate ziarele într-o cutie, pe care am pus-o în stânga, sub biroul pe care stă computerul. E drept, nu am traversat decât ziua 1 de după renovare, adică, vreau să spun că am terminat de strâns și de dereticat cu mai puțin de o oră în urmă (negrul a fost din nou aici, acum știu cum îl cheamă!), observ că nu mă pot rupe deloc de felul în care era așezată mobila și erau așezate lucrurile înainte, parcă ar fi un baston în care mă sprijin în fiecare zi ce trece și pe care mi-l cioplesc eu singură în fiecare zi. Nu am terminat încă de tot, pentru că ceea ce își are locul în singura mea vitrină, toate flecușetele alea, cum zice maică-mea, mă dau peste cap. Probabil că ar trebui să arunc toate vasele și poșetuțele, și cutiuțele, și statuetele, toate îmi dau senzația că nu au nimic de a face cu mine. Pe moment mă distrează sentimentul ăsta cu totul nou, să mă amestec printre obiectele așezate în jurul meu în ordinea lor și să descopăr că sunt unele lucruri care nu au nimic de a face cu tine. Așa descoperi mult mai ușor cum te potrivești cu obiectele și dacă e ceva care să strice legătura dintre tine și ele. Ești și tu totdeauna aici, mă gândesc tot timpul la tine, când închid ochii, văd cât de minunat te potrivești în camera asta nou cucerită, într-atât de mult, încât nici nu trebuie să vii aici pentru a mi-o dovedi. Sunt pe cale să aranjez totul cu tine fără tine, îți mulțumesc pentru ordinea pe care ai adus-o în viața mea.

A ta mobilă, mirifică și multștiutoare Maljutka

Helene trage o privire în jur prin camera ei neutră și aranjată, mai curând, dintr-un punct de vedere practic. Pereții și podeaua sunt de un verde ca menta, scaunele sunt băițuite în vișiniu și au perne verzi, dulapurile, patul și masa sunt vopsite în bej. Până acum nu a văzut obiectele astea decât ba pe unul, ba pe altul, nu avusese ochi să le vadă pe toate dintr-o singură privire. Deodată se simte și ea un corp străin în toată ordinea asta gândită cu atâta strictete, asemenea Maljutkăi în mijlocul flecușetelor din camera ei de culoarea teracotei. Nu s-a nientănat noartă niste

pantaloni de jogging care au ajuns cam lăbărțați și un pulover verde, urât, care mai are și un model roșu pe el, papucii de casă apucaseră și ei vremuri mai bune. Și ar fi cazul ca cineva să îi taie unghiile, a trecut atâta vreme de când i-au făcut asta ultima dată. Mai ales unghiile de la picioare. Își scoate papucul din piciorul drept și se uită la degetele de la picioare, unghiile sunt foarte lungi, crăpate în parte, ce bine că nu trebuie să poarte ciorapi fini. În zilele astea poartă niște ciorapi groși, pe care și-i tricotate singură. *Înainte* tricota adesea ciorapi, era ocupația ei în timpul în care urmărea știrile. Mai pune mâna pe andrele și în rarele seri când stătea mai mult în fața televizorului, asta dacă nu avea de călcat. Nu i-a tricostat ceva și Maljutkăi...? Ba da, așa e, sigur că da! I-a trimis un pachet cu ciorapi din lână, trebuie să se fi întâmplat înainte de renovare, pentru că în timpul pregătirilor de dinainte și-a golit sertarele de ciorapii bărbățești, toți tricotați măsura 43, pentru tată, socru, prieteni, una peste alta a găsit treisprezece perechi! Se vede făcându-i pachetul: un salam mare de căprioară, care îi plăcea atât de mult Maljutkăi, l-a luat de la magazinul bio din Krummensee, apoi un borcan cu jeleu de struguri, care probabil că Maljutkăi nu o să-i placă, tot așa cum nu îi place nimic dulce și — o dischetă. Era discheta aceea, cea cu punctul roșu. A folosit atâta bandă adezivă, că o mai dor și acum brațele: a tot încolăcit-o în jurul cutiei, de parcă voia ca tot ceea ce o legase de Maljutka să nu mai poată să iasă vreodată de acolo. Ametise deja, iar după ce a predat pachetul la poștă, a trebuit să se oprească pe stradă ca să își tragă răsuflarea, să se liniștească. După aceea s-a dus cu mașina până la locul de muncă a lui Matthes, un lucru pe care nu l-a făcut decât foarte rar în ultimii zece ani, iar când a făcut-o a fost doar după ce el o invitase sau conveniseră ca ea să meargă acolo. Voia să îl vadă, să vadă cum arată atunci când nu știe că o să vină. Matthes era însă, în momentul acela, i s-a spus, într-o ședință care se ținea undeva în altă parte, după care urma să se ducă să vizioneze o reședință. Și-a amintit,

cu durere, de toate diminețile în care se despărțeau, fără să mai știe nimic unul de altul. Ca și acum. Mai ales în ultimii ani, de când stăteau în casa din strada Arber, își spuneau tot mai puțin ce au făcut în timpul zilei, ce au făcut în general, asta s-a tot întins așa, tot mai subțire, până când comunicarea dintre ei s-a stins cu totul, s-a stârpit precum laptele dintr-un uger prea îmbătrânit. Da, ea voia să reînvie ce fusese între ei, să scoată din mlaștină geamantanul Matthes, fără să îi permită Maljutkăi să o oprească în vreun fel, Maljutka, cu care totul se petrecuse atât de curând, atât de viu, atât de lipsit de rutină. Nu se putea gândi decât cu durere la cât de cuceritor fusese Matthes înainte, câtă vrajă putea să răspândească în jurul lui, cât de minunat era și cum te făcea să râzi, cum te făcea să nu te poți dezlipi de el, cum, cu mult timp în urmă, erau aproape permanent împreună; iar acum, cu cât dorea tot mai mult să se apropie din nou de el și să se lase cu totul pe mâinile lui, după noaptea pe care o petrecuse cu Maljutka în martie, el era tot mai cuprins de îndoială, se îndepărta tot mai mult de ea. S-a îndepărtat într-atât încât, în mijlocul lui aprilie, două zile înainte de întâlnirea celor două în cafeneaua din Charlottenburg, s-a retras în camera lui de lucru și și-a cățarat dulapul doamnei Wierbel sus pe balcon, după care l-a împins înăuntru. Acum, când își aduce aminte, o năpădește din nou plânsul, plânsul ăla care o podidea pe atunci întruna și o făcea să fugă la ea în cameră și să se încuie acolo, ca să nu o audă nimeni. Dacă a plâns din pricina presupusei scufundări a cufărului Matthes în mlaștina timpului sau din cauza distanței sufletești care o despărțea atunci de Maljutka, deși nu trăiau decât la cincizeci de kilometri distanță una de alta, ăsta e un lucru care nu i-a fost clar nici atunci și nu îi este clar nici acum. Două zile după Charlottenburg, a pornit hotărâtă pe un drum de pe care acum nu se mai poate întoarce. Da, a vrut să pună capăt relației ei cu Maljutka pentru a încerca, pe cât posibil, să reînvie relația ei cu Matthes, dar nu și-a găsit vorbele potrivite, iar faptul că i s-a întâmplat acest lucru atunci

o face să simtă că există undeva o insulă de pace în tumultul gândurilor care o urmăresc acum, bătând din aripi ca un stol de lilieci zburând în amurg, dar ea rezistă stoic și se minunează de faptul că nu a putut atunci să-și drămuiască vorbele. Să i se întâmple asta tocmai ei, căreia nu i-au lipsit niciodată cuvintele, ba dimpotrivă? Tocmai ei, care se afunda în cuvinte, tot așa cum Matthes o făcea când era vorba de munca lui. Ce consolare... Niciodată nu a mai fost într-o asemenea stare de... disoluție interioară?, care să se opună unei părți importante a sinelui ei. Ce are Dumnezeu de gând, atunci când așază atât de aproape ceea ce nu se poate cerceta de ceea ce este clar ca lumina zilei, într-atât de aproape, încât nu mai poți decât cu greu să distingi care e care, ce e ce?

06.05.2002 17:20

Halal ție Halebardă-Helenică,

Și totuși: Tu ești. Ai visat cai verzi pe pereți când ai crezut că trebuie să mă faci să uit ceea ce ai vrea tu să uiți! Ascultă-mă, este o încercare sortită de la bun început eșecului. Suntem în luna mai, luna iubirii, în care bărbații încep să se înflăcăreze și să fugă după fetele cu bluze decoltate. Dacă mă uit de aici din casă afară pe fereastră, nu văd decât pensionare, îmbrăcate în haine șters pastelate, încheiate până la gât, niște senioare, cum li se spune astăzi, doar puține au câte un pitic de bărbat pe care să îl târâie după ele. Așa e aici, în cartierul ăsta de locuințe sociale. Aici mă simt mai bătrână decât sunt de fapt. Și poate că e bine așa. Mă gândesc zilele astea mai des la un sfârșit. Dar la unul frumos! Fiii mei au venit la mine de parcă ar fi mers la o înmormântare... Le-am trimis, când au împlinit optsprezece ani, primele perechi de încălțări pe care le-au purtat, le-am păstrat întotdeauna cu dragoste până acum, și i-am invitat să meargă cu mine unde vor ei, la teatru, la un concert sau la o crâsmă.

// uite, în mod neașteptat, miraculos: m-am pomenit cu ei în fața ușii. Cum m-am mai bucurat! La început au fost rezervați, dar nu după mult timp s-au deschis mai mult decât aș fi crezut în visele mele cele mai frumoase, au început să vorbească, au continuat să vorbească, nu au mai conținut să vorbească, de parcă ar fi trebuit să își reinventeze copilăria, acum, că au ajuns la vârsta majoratului. Sunt doi băieți strașnici, înalți și zvelți, cu un păr nici prea lung, nici prea scurt, poartă ochelari. Tim are ochelari de apropiere, Tom unii de distanță. Nu e ciudati Când altminteri se aseamănă ca două picături de apă? Sâ-i fi văzut cât de surprinși și de impresionați au fost când au văzut camera mea nou văruiată și toate lucrurile din ea puse frumos în ordine! Poate s-au gândit că așa a arătat totdeauna, hihih! Sigur că i-am lăsat să aibă iluzia asta, dragostea mea de tată nu merge chiar atât de departe. Dragostea paternă... O, poate că nu aș fi în stare să pronunț cuvântul ăsta în fața cuiva, de abia pot să îl înșir pe hârtie, dar, așa cum stau lucrurile, parcă se potrivește mai mult decât să zic dragoste maternă, nu crezi? De fapt, nu prea știu... dragoste de mamă... dragoste maternă... Nici cuvintele astea nu îmi ies decât scrâșnit printre dinți. Da, asta ar fi soluția: dragoste de părinte! Un termen neutru din punct de vedere al sexului persoanei despre care se vorbește. Pe de altă parte, eu nu sunt un neutru, o persoană fiară sex! Chiar dacă, de multe ori, mă prefac că nu sunt nici cal, nici măgar, pentru a evita tot soiul de șușoteli și de priviri piezișe... Pentru că trăiesc aici și acum, m-am hotărât să fiu o mamă care are o dragoste paternă față de fiii ei, iar tot restul ține de trecut, nu mai contează. Asta e. îmi spun Viola, dar și tată, și, într-un fel, cred că e oarecum în ordine așa. Ah, Helene, sunt beată rău, și asta fără ale!, e doar din pricina gândului că poate îi voi avea pe fiii mei lângă mine în ultimii ani de viață și că vor avea grijă de mine, că mă vor răsfizța! Mă ia cu tremurat în picioare, am palpații de atâta emoție! Ultimul an a avut intenții foarte bune în ceea ce mă privește, parcă i-ai fi tras după tine pe fiii mei, dună ce te-am întâlnit.

Crezi că le-aș fi trimis pantofii ăia, dacă nu mi-ai fi spus tu s-o fad Ultimele mele obiecte care să îmi aducă aminte de ei? Nu aș fi vrut să îi dau niciodată, dar acum, faptul că i-am trimis mă răsplătește înmiit. Tu ești, Helene, și fiii mei sunt ceea ce contează pentru mine. Și cred că pot chiar să îți dau drumul acum, pentru că te-ai eternizat în mine. Nu mai scapi tu de acolo. Ce sentiment plăcut, să îmi închipui că te afli acolo, în trupul meu, deasupra stomacului, și că așa, în starea asta, o să îi văd din nou pe băieți, o să îi strâng la piept și o să știi: că și tu poți să îi simți, poți să-mi simți dragostea-de-tată-mamă după bătăile inimii mele, să simți cât de fericită sunt.

Și acum, draga mea, o să destup o sticlă de vin, nu putea să lipsească din toată povestea asta un roșu de-âla ieftin.

Acum cred că înțelegi foarte bine cum ne-ai schimbat viețile, sper să îți găsești liniștea fără mine, așa cum am găsit-o eu fără tine.

A ta Multșibinemaljutka

Vine, vine.

Și totuși, tu ești!

Aude deodată strigătul ăsta bubuindu-i în urechi, Maljutka nu i l-a țipat de undeva, din spate, doar o singură dată, nu, simțea că o ia razna rău de tot, s-a ridicat în pat și a început să își fluture brațul prin aer, în timp ce tot striga ceva. Parcă nu era frumos ce făcea, ceea ce tot striga ținea de vremea care a urmat după ce a părăsit-o pe Maljutka, după scena în care s-au certat la cuțite. Cum trebuie să fi arătat amândouă atunci! Maljutka, înnebunită de ceea ce i-a spus Helene, era toată țepoasă și parcă în flăcări, nu s-a putut abține și a bătut de mai multe ori cu pumnul în masă, ceea ce pentru Helene, o fire care mai curând suporta ce i se întâmpla decât să se opună, a fost o grea încercare, chiar dacă era puțină lume atunci în cafenea, să le fi văzut. A vrut să îi spună că ar dori să pună capăt și corespondenței dintre ele, asta până când Helene va găsi o soluție, cu Matthes sau fără Matthes,

Helene!, Helene!, Helene!, s-a auzit pe un ton mai sarcastic și mai apăsător decât ar fi fost nevoie din partea Maljutkăi, *totdeauna numai Helene! Helene! Oi fi căzut în cap când erai mică! Nu sunt proastă ca noaptea, să știți asta! Bata*. atât de înfuriată, încât nu își mai dădea seama că vorbele ei nu țineau deloc cont de rugămintea pe care i-o făcuse înainte Helene, să aibă milă cu ea, să aibă încredere în ea și să îi dea un răgaz. Helene și-a adunat ce îi mai rămăsese din curajul ei, care între timp se chircise și pe urmă se făcuse tot fărâme, și a apucat speriată mâinile Maljutkăi. A vrut să se uite în ochii ei, dar strălucirea lor febrilă a făcut-o să clipească des și să lase privirea în jos. Niște făclii, i-a trecut prin cap, încerca tot mai tare să o liniștească pe Maljutka, pentru că ajunsese să facă tot mai urât, personalul din local era deja gata să intervină, moment în care Helene a fugit, în sfârșit, de acolo. Și-a apucat repezit geanta și haina, a sărit de pe scaun și a luat-o la fugă. Acum își aduce aminte la ce se referea acel strigăt rebel *Și totuși, tu ești* al Maljutkăi: Helene a vrut să-i spună că, dată fiind starea ei actuală, nu ar putea fi o *partidă bună*, că nu îi iese nimic cu Matthes, dar că fără el nu poate ieși la nici un liman, că Matthes bate în retragere cu atât mai mult cu cât ea, nebunește!, zboară înspre el, că nu poate spune de ce se agață în așa măsură de Matthes, când în mintea ei nu este decât Maljutka... Maljutka a gădilat-o. A excitat-o. S-a lăsat gădilată. Excitată. La rândul ei, a vrăjit-o pe Maljutka, a prins-o în mrejele ei. Atracția, tentația se scoborau din înaltul unor ceruri senine atunci când se întâlneau, Helene știa asta prea bine.

S-a crezut întotdeauna înconjurată de niște cordoane duble, ba chiar triple, care urmau să o apere, dar cerul era atât de senin: umerii Maljutkăi erau lați, iar înălțimea lui Matthes și lungimea mâinilor lui îi asigurau un al doilea și un al treilea cordon de siguranță. La plăcut totdeauna foarte mult felul în care se îngrijea de ea, dar, în timp, felul ăsta de a se preocupa de ea a devenit pentru Helene un fel de carapace, înăuntrul căreia nu se mai putea mișca așa cum ar fi vrut. Era captivă. Probabil

că s-a tot zbatut multă vreme în carapacea aia, fără să reușească să o spargă. Și pentru ca să poată ieși de acolo, a trebuit să se dematerializeze și să iasă din ea așa, picătură după picătură, ca un izvor.

Pentru moment, are sentimentul că se află în starea de re-materializare, ideea asta începe să o fascineze, dar sentimentul se frânge, ajunge cu gândul din nou la Maljutka.

Nu, nu a fost Distinsa Doamnă pe care Maljutka și-o crease și o costumase în mintea ei după cum voise. În timpul schimburilor lor constante de e-mailuri, au început probabil să își atribuie una alteia tot soiul de însușiri, pe care fiecare dintre ele și le dorea să le aibă cealaltă. Helene a împopoțonat-o pe Maljutka cu ceea ce nu găsea în cufărul numit Matthes, iar Maljutka nu mai avusese de atâta vreme o relație stabilă, încât n-a pregetat un moment să o învăluie pe Helene cu toate atributele închipuibile ale unei iubite ideale. Doar că lui Helene îi lipseau multe dintre însușirile acelea, iar după ce Maljutka a amenințat-o cu o supușenie care putea ca un vițel care se lasă resemnat să fie dus la tăiat, sentimentele lui Helene s-au schimbat și mai mult față de ea... Toată povestea asta a durat prea mult, se simțea vinovată față de Matthes al ei! voia să pună capăt acum poveștii ăsteia, cum o să iasă din ea încă nu știe, dar asta nu este atât de important.

Nu, nu e ea, și-a spus, când a fugit gâfâind spre stația de tramvai.
Nu, nu e ea.

Analiză de sânge. Deci, totuși, i-o fac. Asistenta îi înfige branula la întâmplare în încheietura brațului, căutând o venă care nu se poate vedea. Deși Helene i-a zis să caute pe *mijlocul brațului, mai adânc*, acolo ar avea șanse de succes, femeia aia o tot scobește într-o parte, o doare, aproape că vede negru în fața ochilor. În cele din urmă, asistenta se dă bătută și vine cu un tânăr medic

asistent, care se apucă de treabă foarte liniștit și sigur pe sine. Pentru asistentul ăsta venele se lărgesc de la sine, își zice în gând Helene. Și se adeverește că așa e, asistentul găsește imediat locul potrivit, era chiar acolo unde îi spusese Helene asistentei să caute. Doctorul răsuflă ușurat, Helene de asemenea. În timp ce sângele ei gros se scurge în eprubete, ea îi spune medicului, pe un ton jovial, de bârfă mărunță, că nu a mai luat *Ergenyl chrono* și că nu a spus nimănui până acum acest lucru. Ii surâde. Privirea lui întrebătoare o lămurește că nu știe despre ce e vorba.

Ergenyl chrono?

Nu numai privirea lui o întrebă despre ce e vorba, ci și vocea lui.

Ea trebuie să se gândească la cum ar putea să îi explice mai bine. Ii e groază să folosească multe cuvinte, știe că nu poate să își pregătească în minte mai mult de una sau cel mult două propoziții, după care este nevoită să tacă o vreme, pentru a-și pregăti următoarea propoziție, dacă reușește, chiar două. De-ar fi în stare să-și controleze mai bine tempoul în care vorbește, dacă ar vorbi mai lent, poate că lumea nu ar observa pauzele astea, dar tot mai este tentată să sporovăiască întruna, ca pe vremuri, așa că nu se împiedică rău de tot în cursul vorbirii doar din pricina incapacității ei motrice de a articula cuvintele. E adevărat că și înainte era considerată, câteodată, drept o persoană foarte tăcută, care făcea pauze lungi. I-a fost întotdeauna greu să vorbească în grupuri mai largi de oameni despre lucruri pe care avea senzația că le-a mai spus și în alte dăți. Ura să se repete. Nu deschidea gura decât atunci când îi venea ceva nou și interesant în minte. În discuțiile purtate în cadrul unui grup i se recunoștea totdeauna calitatea de face ca totul să decurgă armonios și că știa să tragă concluziile într-un mod extrem de clar pentru toată lumea. Nu a putut niciodată să priceapă cum ceilalți se repetau la nesfârșit, evident, fără să fie conștienți de asta. În timpul anilor și-a dat tot mai mult seama că percepea ceea ce spuneau ceilalți făcând abstracție

de persoanele care vorbeau: le structura vorbele, că veneau de la unul sau de la altul, inconștientul ei le așeza în contexte mai ample, și tăcea, așteptând până când se încropea un nod de idei, care putea să ducă la ceva nou.

Dar au existat și momente în care și-a spus părerea repede, pe șleau, îi venea foarte ușor să vorbească spontan în rime, cu un picior ritmic perfect, făcea glume pe bandă rulantă, avea în minte oricând o mulțime de citate și de expresii, pe care putea să le redea oricând și de la coadă la cap. Toate acestea i-au atras admirația celor care o ascultau, o admirație pe care nu a putut, la început, să și-o explice, pentru că totul îi ieșea atât de ușor pe gură.

Dar acum nu îi mai iese nimic, nici greu, nici ușor.

(Ca să se liniștească, își șoptește din când în când că un creier mic ca al ei, după ce a fost tăiat, trebuie, înainte de toate, să își revină din spaimă. Că o să se arate mai târziu, mult mai târziu, pe care dintre funcțiile esențiale pentru continuarea vieții le va accesa acest creier, dintre toate cele pe care este capabil să le reactiveze. Funcții care acum se ascund nu se știe pe unde și nu o să se arate decât poate într-o bună zi, peste cine știe câtă vreme, acum nu fac decât să lenevească bine mersi...)

Medicul pare să îi citească gândurile, în ciuda tuturor opreliștilor care îi despart aparent. Ii vorbește, venindu-i în întâmpinare.

Aveți epilepsie? Ergenylul nu este, de fapt, greu de suportat, dar ce luați în locul lui?

Nimic, îi răspunde ea pe un ton serafic și mulțumit de sine. Doctorul a priceput. Nu mai spune nimic. Să se creadă poate prea nepriceput în domeniu? Ea vede cum gândurile lui i se învârtesc în spatele frunții. O pune să deschidă pumnul, desface garoul, dar nu mai scoate nici un cuvânt.

După-masă este chemată la conducerea clinicii. Se strânseseră acolo trei doctori și două asistente. Discuția a decurs foarte asemănător cu cea pe care a purtat-o cu psihologa, cea la care

renunțase să se mai ducă. Nu puteți să faceți ce vă taie capul. Nu aveți voie. Ce a fost prescris. Este prescris. Cu toții s-au gândit. Că ar fi ceva. Doar ea nu. Ar trebui. Să reia. Responsabilitatea este a lor. Nu a lui Helene.

Cum, eu nu am nici o răspundere?

I-a uimit tonul acesta încărcat de reproș, care devenea cu fiecare silabă tot mai vehement, mai ales că venea de la o Helene care tăcuse supusă până atunci, fără să crâcnească. Asistenta se uită atent la ea, Helene simte cum o cuprinde tot mai tare o stare de agitație, or fi observat medicii bulbucii de salivă care îi ies pe o parte și pe cealaltă a gurii? Se uită la ei, dar fețele lor nu spun nimic din ce vor fi văzut. Poate că bulbucii ăia s-au spart atât de repede, că nu au apucat să își dea seama de ei. Cum s-ar simți ea dacă cel cu care vorbește ar începe să bulbucească în timp ce îi vorbește? Poate că nici ea nu ar vedea bășicuțele alea de salivă. Agitația ei de dinainte se potolește tot atât de repede precum s-a ițit. E ceva nou. Ar vrea să afle mai multe despre procesul ăsta, de exemplu, cum se petrece în cazul altor persoane. Această calmare poate să fie influențată de niște forțe spirituale? Se datorează cumva unei forme de handicap? Nu ar mira-o, i se întâmplă atât de des să nu poată să își controleze primele reacții, se supără în continuare atât de mult pentru spontanele ei zâmbete largi și necontrolate, pentru grimasele pe care le face cu gura, pentru dada-urile și nunu-urile pe care le tot spune și când e cazul, și când nu e...

Gata, agitația de adineauri a dispărut cu totul.

Helene își dă acum seama că nu a fost atentă la nici un cuvânt din ce i-au răspuns medicii, pur și simplu nu i-a ascultat, far începe să fie agitată, de data asta mai mult decât înainte. Este ca o căruță de la care a fost deshămat calul și care o pornește aiurea în jos pe deal, fără să știi încotro o să o ia. Nici măcar „roțile“ ei nu par să cadă de acord între ele în ce direcție să se ducă: simte cum brațele și picioarele ei se află într-un război

neconținut. Gradul ei de agitație trece de la treapta a doua la a treia.

Nu v-ați gândit și dumneavoastră, doamnă Wesendahl, că poate ar fi cazul să treceți printr-o procedură juridică menită să vă pună sub curatelă? De exemplu, soțul dumneavoastră ar putea fi numit temporar curatorul dumneavoastră, așa că nu ar mai trebui să vă ocupați de tot soiul de lucruri și să vă faceți griji în legătură cu ele...

Ah, ce tot trăncănesc ăștia, nu mai vrea să audă nimic, e deja prea mult, capacitatea, se gândește ea, cu Matthes trebuie să vorbească despre capacitate, și nu despre — o procedură de punere sub curatelă? Nici nu vrea să audă de așa ceva, bagă subiectul ăsta în fundul unui sertar care stătea deschis, la îndemână. Așa. 11 închide. Gata.

Starea de spirit se schimbă. Oamenii din jurul ei devin prietenoși! De unde și până unde? Privirea ei uimită ajunge să fie acum una bănuitoare. Ai grijă, îi spune burta ei, ăștia pun ceva la cale, se întâmplă ceva chiar acum și tu nu știi despre ce este vorba, dar o să te pomenști cu mari dureri de burtă, dacă nu ești atentă. Dar ce vor ăștia să-i facă?

...

Astăzi s-a dat la cină pește afumat. Imense dureri de burtă. Helene simte durerile mai ales în partea superioară, o apăsare care îi este extrem de cunoscută, însă pe care nu a mai simțit-o de când a fost însărcinată cu Lottchen. Bila. Bine că o are, își zice ea glumind, dar fața i se crâmpoțește de suferință. Ce rahat! Parcă bilei nu i-ar ajunge câte s-au întâmplat cu corpul ei în ultimele luni! Se masează în zona bilei, o apasă, dar durerea fuge de degetele ei în zone unde nu poate ajunge, se mai și întetește pe deasupra. Acum o roade undeva în spate. Dar chiar nu *ii ajunge* bilei câte a făcut? Peștele ăla i-a pus capac, a reacționat vehement când a ajuns la ea, încă puțin și o să dea în colici!

Ce vrea să spună cuvântul ăsta *a ajungel*

Nu-ți ajunge, dar ai ajuns?

Nu crede că poate fi vorba de același verb. I se răsucesc în minte toate gândurile coerente, care încearcă să se împotrivească unor asemenea atacuri. E la fel ca și în cazul dublei negații, își spune ea. E îngrozitor! Nu mai iese la liman! Bilei i-a ajuns peștele, dar *ce nu* ajunge la bilă? S-o ia mai încet. Încă o dată. Bilei nu i-a ajuns ce s-a întâmpnat cu corpul ei în ultimul sfert de an, mai trebuie și ea să dea cu mucii în fasole. Nu, chiar nu merge așa, e prea de tot, de ce să nu-i ajungă, de ce la conjunctiv, nu mai vrea să se gândească, să dispară tot, dar, tocmai când dă să bage toată povestea asta la sertar, răsare o alta.

Procedură de punere sub curatelă.

înlemneste.

Pe când mai locuiau în Feldberger Ring, se pornise o asemenea procedură pentru o doamnă în vârstă, care trăia în vecini, asta chiar la cererea acelei femei. Uita de la mână până la gură, își ducea demența în cârcă. Avusese în viață atâtea momente luminoase, încât Helene se întâlnea cu mare plăcere cu ea, stăteau în bucătărie să bea împreună o cafea după-amiaza. Ceea ce ținea de trecutul îndepărtat era bine bătut în cuie, pe când acum nu mai știa, de multe ori, care dintre cele trei uși din casa ei ducea spre baie, nu mai știa unde a pus laptele pentru cafea sau uita să își pună ciorapii, deși nu era deloc cald. Într-unul din momentele lucide i-a povestit lui Helene că vrea să se înregistreze că nu mai este în deplinătatea facultăților mintale și, ca atare, să fie decăzută din drepturi, ca să nu facă cine știe ce prostie, când ar lua-o razna. A rugat-o pe Helene să o ajute să facă demersurile necesare în acest sens. Însă, de la începutul anilor nouăzeci, în Germania Federală fusese desființată această procedură de decădere din drepturi și înlocuită cu cea a curatelei, care se decidea printr-o sentință judiciară. Pentru că doamna Schworer acționa din proprie inițiativă, nu a fost nevoie decât de un certificat din partea medicului ei curant. În schimb, dacă o altă persoană ar fi cerut să se cerceteze nevoia de punere

sub curatelă, ar fi trebuit să fie supusă unui întreg șir de analize și de cercetări. Spaima lui Helene se mai domolește, crede că, după un asemenea proces de constatare a eventualei necesități de punere a ei sub curatelă, ar ieși învingătoare și nu ar fi supusă la ceea ce ea ar considera că este, de fapt, egal cu o decădere din drepturi. Dar nu e chiar sigură. Dacă, dacă totuși... începe să tremure, dar asta trebuie să fie din cauza durerii. Sună după asistentă, trebuie să îi aducă ceva împotriva colicii, înainte să o dea gata cu totul.

Colici de bilă? Pot avea tot soiul de cauze, îi spune asistenta. Dar Helene cunoaște doar genul acesta de atacuri de durere! Știe foarte bine cum sunt! Iși pierde pe dată orice urmă de curaj, poate că este de mult *decăzută din drepturi*, fără să fie conștientă de asta. Modul în care se poartă asistentele cu ea o face să creadă că, într-adevăr, așa stau lucrurile. Nu, insistă să i se dea un medicament împotriva colicilor, dar asistenta îi spune doar că e cam prea de tot să nu ia medicamentele care i-au fost prescrise, în schimb, să ceară altele, așa, după cum crede ea. Aici nu e o autoservire în care să faci ce vrei! Fără să o vadă un doctor, fâs și gata! Trântit ușă, plecat asistentă, de fapt, invers.

Helene zace deja de mult într-o transă indusă de durere, când în sfârșit vine un doctor să o vadă. O întreabă ce e cu ea, dar Helene nu înțelege ce îi spune. Măcar nu e unul dintre ăia care i-au făcut azi după-amiază morală din cauza medicamentului împotriva epilepsiei pe care ea nu îl mai luase, poate că nu e angajat de clinică, poate că lucrează aici doar când e vorba de urgențe? Li face, în cele din urmă, o injecție, Helene simte, după câteva minute, o ușurare eliberatoare. Acum ar fi în stare și chiar ar vrea să îi răspundă la întrebări, dar, evident, doctorul plecase deja.

Se întoarce pe o parte. Se simte slăbită.

Ăia chiar au vorbit cu Matthes despre posibilitatea de a o pune sub curatelă! Nu poate să priceapă asta sub nici o formă. Doar este stăpână pe toate simțurile ei! Vede, aude, are neatinsse simțul gustativ, pe cel tactil și pe cel olfactiv! Și, în plus, se vede doar că luptă! Cel mai greu a fost să reușească să iasă din coconul comei, o să reușească să învingă și tot ce urmează. Trebuie să reușească! Când cineva îi întinde o mână, vrând să o ajute, reacționează extrem de retractil, încearcă să se descurce în toate cele de una singură, o apucă toți dracii când trebuie să recunoască faptul că acum nu mai poate face și, probabil, nu va mai putea face niciodată una sau alta. De exemplu, să mai cânte la pian. De asta să fi renunțat la muzică? În afară de înregistrarea lui Bengt cântând la oboi, a dat la o parte tot ce i-au adus Matthes și copiii, CD-uri și un player mobil, casete și un walkman vechi de când lumea. Muzică pentru pian? Înainte vreme era acompaniamentul ei preferat la orice ar fi făcut, că mergea cu mașina, că agăța rufele pe frânghie, că stătea în fața computerului și scria. Acum preferă să nu aibă decât liniște în cap. E atât de plăcut. Un sentiment de bine atât de mare, dar, curios, fără să fie și o adevărată consolare. Care să fie, de fapt, diferența dintre a te simți bine și a te simți consolată? Să te simți bine, își spune Helene, este ceva momentan, în timp ce consolarea este ceva care are puterea să te poarte mult mai departe. Sau cam așa ceva. Tot timpul trebuie să se asigure că își alege cuvintele așa cum ar vrea, dar dacă ceea ce gândește are noimă... asta nu mai știe. Nu prea știe. Nu prea știe exact, își spune ea. Și asta o supără peste poate. În plus, a ajuns acum să-i observe pe ceilalți cu mult mai multă atenție decât o făcea înainte, cel puțin așa crede, și e cuprinsă adesea de un fel de paranoia că tot ce își spun ei între ei, că fiecare arătat cu degetul, că fiecare aluzie nu se referă decât la ea. La starea ei. La incapacitatea ei. Toată povestea asta i se pare de-a dreptul *nevrotică*. Nu îi vine în minte nici o definiție a nevrozei, dar cuvântul se poate folosi și așa, fără să stai cu fundul pe dicționar. Trebuie să își recapete

siguranța în folosirea cuvintelor. Să nu se abțină să folosească vreunul, chiar dacă, în momentul în care îl spune, i se pare deodată că nu îi mai este clar ce înseamnă de fapt. Să ajungă să vorbească din nou fără să stea pe gânduri! Nu este în stare să facă asta acum, o recunoaște, dar, măcar, își dă seama ce se întâmplă în jurul ei, de asta e sigură. Este capabilă să își facă o părere despre un lucru sau altul, chiar dacă îi ia mult mai mult decât înainte. Cum zicea Matthes? *Ah, Helene, ți-ai revenit, ești din nou normală.* Dacă ar fi așa, poate că nu o să-i mai trebuiască mult mai mult timp decât au nevoie alți oameni ca să își facă o idee despre ceva. Așa să fie? Nu mai e în stare să compare nimic cu nimic, toate fostele ei repere s-au dus pe apa sâmbetei, nu poate să estimeze dacă acum gândește prea încet sau, totuși, destul de repede. Înainte știa totdeauna că rotațiile minții ei se învârt cam încet. Pentru ea, ritmul lor era suficient, chiar dacă nu ajungea niciodată să ia o notă cât de cât onorabilă, pentru că știa că, de fapt, este mai deșteaptă decât ceilalți. *Cine poate fugi repede nu gândește neapărat la fel de repede (și invers).* Cu vorba asta, despre care își dă acum seama că nu spune aproape nimic, s-a tot consolată când naviga periculos de aproape pe deasupra recifului notei de trecere. Acum nu ar mai putea atinge nici măcar nivelul ăsta, iar în ceea ce privește capacitatea ei de a gândi, habar nu are cum stă. Și asta te frământă, te mâhnește, te face să îți aduci din nou aminte de procedura de punere sub curatelă. Tot restul dispare în neant, de parcă nici nu ar fi fost vreodată. Matthes s-a răzvrătit împotriva sugestiei doctorilor, a spus că *soția lui* este capabilă să își urmeze cariera, că este în toate capacitățile mintale și că, fără îndoială, nu e cazul să fie pusă sub curatelă. Sau, cel puțin, așa i-a prezentat el lucrurile, iar Helene recunoaște în privirea lui, în trăsăturile feței lui din acel moment, că îi spune adevărul. (Ea nu ar pretinde că este chiar în deplinătatea capacităților, dar asta nu trebuie să știe nimeni.) Matthes era furios că s-au purtat atât de mișelește cu ea, zicea el, și că au făcut front comun împotriva ei doar pentru

că nu a luat niște nenorocite de medicamente. Nimănui altcuiva de aici nu i-ar trece prin cap să o decadă din drepturi (da, a folosit și el termenul ăsta), e culmea ce își permit, când el vede foarte bine cât de conștientă și cât de prezentă este! Helene s-a îmbujorat mai întâi toată, pe urmă a pălit și a afișat zâmbetul cel mai grăsuțiu de care era în stare. Asta s-a petrecut ieri după-amiază. Matthes are astăzi o ședință de la care nu poate să lipsească, așa că nu o să vină să o vadă.

Or, să nu vină să o vadă, asta nu se întâmplă decât foarte rar.

Frumos din partea lui, își zice Helene.

E ca și cum cineva nu poate vedea o floare care crește undeva în spatele unui gard viu, dar despre care știe, cu siguranță, că se află acolo, înălțându-se în fiecare zi spre soare. E adevărat că acum nu are habar care este floarea și cine este persoana de dincolo de gardul viu, dar nu contează. Povestea asta nu pare să fie atât de lipsită de sens precum cea cu fugitul repede și gânditul încet (și invers), un dram de mândrie o împunge dinăuntrul coastelor, care se tot chirciseră până atunci, de atâta vreme.

Tăcerea se cuplează cu întunericul, de aici se ivește un fluture de noapte, care se prinde într-un fald al perdelei. Helene se miră foarte tare, doar nu este vremea fluturilor acum. Fluturile nu zboară de acolo, stă pe loc, agățat de perdea. Deodată este curioasă să citească despre fluturii de noapte: despre clasificarea lor, despre ce vor fi visând când se înmulțesc, despre hrana lor. Atunci ar ști mai multe despre animăluțul ăsta, i se pare atât de ciudat că s-a mutat din vară în toamnă, să fie un salut întârziat pe care i-l trimite? Din vara asta care a trecut pe lângă ea fără să își dea seama. Poate că Maljutka i-a trimis fluturile ăsta, Maljutka la care se gândește de cel puțin cinci ori pe zi, sperând că se uită la ea de sus, din cer. Pe când mai trăia străbunica ei,

Îi tot povestea micii Helene cum e să stai în ceruri după ce ai murit aici, pe pământ, ceea ce a făcut ca, de-a lungul anilor, povestea asta să îi sune într-atât de firesc, încât de când a murit bătrâna, a început să se uite zi de zi în sus spre cer, poate-poate o va zări. A rămas cu obiceiul ăsta de a scruta țăriile, o făcea de fiecare dată când se gândea la încă puținii morți din familia ei și din cercul ei de prieteni. Vara își străfulgeră ochii de nenumărate ori cu razele soarelui. Acum e o noapte de toamnă, cu un cer senin și plin de niște stele care o neliniștesc într-un fel ciudat, pe care nu poate să îl definească nicicum. Nu vede nici un semn pe cer care să îi arate că cei ce sunt acolo sus iau parte, cât de cât, la ce se întâmplă aici jos, pe pământ.

Oftează.

Maljutka Malysch...

Soate cu un gest precipitat discheta pe care o ținea în sertarul noptierei. După ultima lor întâlnire din aprilie, Maljutka nu i-a mai scris decât exact de trei ori. Helene a salvat mesajele acelea pe o altă dischetă, pe care a desenat obligatul punct roșu, și a băgat-o apoi în dulap, de abia acum își aduce aminte de asta, înainte habar n-avea ce făcuse după aceea, că scrisese mai multe răspunsuri, pe care nu le-a trimis însă niciodată. Le ștergea înainte să se culce, au dispărut cu toatele în hăul virtual. Acolo unde le era menit să ajungă?

Probabil că da, poate că nu. Cine știe?

Oricum, dacă e să te gândești cât suflet a pus în ele... își aduce treptat aminte de starea în care era când a scris mesajele alea pe care nu le-a trimis, se gândește atâta la ele, încât ajunge chiar să se vadă în momentele acelea: starea ei sufletească era una încă fluctuantă, ba țâșnea în sus, ba se prăbușea la pământ. Nu ajungea niciodată să fie cât de cât echilibrată. Simțea că ceea ce numea ea cufărul Matthes se face bucăți, că orice va fi, nu o să mai poată niciodată ajunge la el, orice ar încerca. Seară de seară dormea în patul care acum era doar al ei și, seară de seară, își dorea ca Matthes al ei să îi spună *Noapte bună*

cu vocea lui blândă, după care să se retragă în camera lui de la mansardă. Nu încercau să facă din viața celui alt un iad, nu se certau, aveau un duium de păreri diferite legate de copii, pe care însă nu și le spuneau decât din priviri, ea credea că nu mai știe mare lucru despre el, dar nici el nu mai știa nimic despre ea de mult, nimic despre toată patima și pătimirea prin care a trecut cu Maljutka Malysch, despre toate atacurile și retragerile care au avut loc între ele pe așa-zisul lor câmp de bătaie... Simțea că, de-a lungul anilor, de-a lungul lung al anilor, siguranța care crescuse pas cu pas în sufletul ei, fără să își dea măcar seama că se au unul pe altul și că își sunt suficienți unul altuia, a ajuns, tot așa, pe neștiute, să se dea cu totul peste cap: s-au retras fiecare din celălalt, s-au *decolonizat* fiecare pe celălalt. Să nu mai fie oare posibilă o nouă viață împreună, o viață cum trăiseră pe vremuri? Până atunci nu s-au gândit niciodată în mod serios să o demonteze. Nu i-au oprit nici lenea și nici lașitatea să schimbe termenii relației lor actuale sau să îi pună capăt cu totul. Dimpotrivă, simțeau că nu pot rupe hamul la care trăgeau amândoi, fără să se oprească vreun moment, pentru că le era teamă să nu ajungă să își piardă (ireversibil, credeau ei!) sensul direcției. Cu timpul, frânghiile din care era făcut hamul s-au cam uzat și s-au tot lungit și subțiat, nu mai erau atât de strânse ca în primii ani (acum ajung, în zilele normale, urcând treptele, de la patul lor dublu până sus în camera lui Matthes, care e la mansardă, și se pot întinde și mai mult, când unul sau altul dintre ei lipsește de acasă), dar ea simte hamul ăla tot timpul, lațul ăsta cu care erau legați era sfânt pentru ei. Le oferea siguranță, încredere, constituia o garanție reciprocă, fără de care existența lor nu s-ar mai fi putut defini. Nici măcar tunurile din bastionul Maljutkăi nu au putut învinge legătura asta care exista între ea și Matthes.

Și acum, pe unde e frânghia aia?

Helene se oprește.

Nu, nu poate să răspundă în momentul ăsta, pentru că nu o simte deloc.

Să o fi tăiat Matthes?

Să fi rupt-o Maljutka înainte să moară?

Poate că i-a alunecat doar de pe încheietura mâinii drepte! Cum mâna aia îi atârna atât de bleagă, nici nu și-ar fi putut da seama. Poate că, într-una din zilele astea, lăboanța aia care nu e bună de nimic nu își va mai fi suportat netrebuința și a lăsat să-i cadă legătura de pe încheietură. Da, așa trebuie să se fi întâmplat, conchide Helene.

Să vedem cât o s-o ajute părerea asta, căreia pare să îi dea crezare.

Luna octombrie mășăluiește înspre sfârșitul ei, ieri chiar a și nins pentru prima dată în anul ăsta, dar fără să lase urme, pentru că pământul era încă mult prea cald. Zăpada s-a topit aproape imediat.

Helene și-a dat întâlnire cu Matthes în stația de autobuz, vor să meargă împreună până în piață și să ia prânzul la restaurantul chinezesc. Încearcă să găsească pe undeva o căciulă, pentru că, atunci când a deschis fereastra, a simțit că aerul este mult mai rece decât ieri. Stă multă vreme sprijinită în cadrul ei cu rotile, uitându-se în oglindă, nu prea se recunoaște cu părul ăla cenușiu, cu pleapele alea umflate și cu degetele ca niște cârnăciori, pe care, ce tâmpenie!, nu poate să le facă să dispară în buzunarele jachetei, pentru că trebuie să se țină de cadru, de *umblătoarea* ei, cum îi zice ea. În ultima săptămână au decis să înceapă să îi facă drenaje limfatice. Timp de două-trei ore se simte mai bine, degetele nu îi mai sunt atât de cârnătoase. Și frigul pare să o ajute, își spune și el cuvântul: de fiecare dată când stă mai mult timp afară, umflăturile mai scad cât de cât. În minte ajunge chiar să își maseze mâna dreaptă, nu a mai purtat inelul ei din

argint de când a fost operată, a poposit în portmoneul ei, într-un săculeț mic de tot. Acum însă repede: căciula pe cap, fularul în jurul gâtului. Dar nu are nimic în picioare! Enervată, își scoate căciula de pe cap, jos și cu fularul, pentru că transpiră toată când face efortul să se încălțe. Așa i se întâmplă de fiecare dată.

În sfârșit, a terminat.

Ia liftul, se întâlnește, spre surpriza ei, cu Peter Preifiler, care se face că nu o vede și pleacă grabnic din clinică. Treaba lui!

Ca să iasă, trebuie să meargă de-a lungul unui drum care trece printr-o parcare imensă. Încearcă să își dea seama dacă mai e în stare să recunoască mărcile de mașini. Aici e o Toyota, acolo un Renault, dincolo un Peugeot. Două Wartburguri. Își amintește, din nou, de prima ei mașină, o cumpărase la scurt timp după Reunificare, era aproape nouă, vânzătorul era un domn cu bani, mai în vârstă, locuia în Mahrzahn, voia să își ia, pentru ultimii lui ani, *o mașină vestică*. Comerciantul de mașini la care apelase nu îi oferise însă decât 700 de mărci pentru minunea lui de mașină. Așa că a preferat să încerce să o vândă el personal, fără să mai recurgă la un intermediar. Deși mașina era într-o stare foarte bună și nu avea mai mult de o jumătate de an, claca de fiecare dată când Helene ajungea cu ea în munții Magdala, pe drum spre Turingia. Mecanicul la care a dus-o i-a spus, pe un ton hilar-filosofic, *asta nu ține de firea lucrurilor, ci de cea a mașinii!* Avea un atelier specializat în mașini Wartburg, care se afla la numai două case distanță de ea, a dat din umeri când i-a spus cuvintele alea înțelepte, nici el nu putea să facă ceva astfel încât apa de răcire să nu ajungă să fiarbă și să supraîncălzească întreg motorul. Dacă lăsa mașina să își tragă sufletul destul timp în parcare care se afla în drumul lor și până la care ajungeau cu greu și cu temeri, dar totuși ajungeau, puteau, de cele mai multe ori, să meargă mai departe cu bine până în Pădurea Turingiei. Ii vine să zâmbească atunci când își aduce aminte de toate astea.

Deodată se aude un scrâșnit de roți, o mașină se oprește doar la câțiva centimetri de cadrul ei pe rotile — era cu mintea

aiurea, nu a observat la timp că drumeagul pe care mersese până atunci s-a terminat și că a ajuns în drumul mare, pe care vâjâiau mașini, și că o luase înainte de-a dreptul sau, mai bine spus, de -a-n-boulea, fără să se fi uitat în stânga și în dreapta din vreme. Inima nu îi bate mai repede. Păi atunci, lucrurile nu trebuie să fi fost chiar atât de grave, îi spune o voce care rezonază în capul ei, o aude foarte clar, o liniștește, în schimb, cel care conducea mașina, începe să gesticuleze ca un descrieriat, pe urmă mai deschide și fereastra portierei și zbiară la ea cât îl țin rărunchii. Ea însă continuă să treacă drumul mai departe, zâmbind nonșalant, asta ca să îl facă pe individul ăla să creadă ca îi lipsește o doagă și, ca atare, să o lase mai repede în pace. Intr-adevăr, a ridicat geamul, Helene vede cum îi face semne cu mâna celei de lângă el, cum că Helene e scrântită. Hai, cărați-vă odată! Se simte foarte bine, pentru că își dă seama că, înainte, ar fi fost atât de confuză într-o asemenea situație, încât nu ar fi știut pe unde să o apuce, s-ar fi scuzat la nesfârșit, s-ar fi oferit să îi dea șoferului o cafea undeva în apropiere, ca recompensă pentru spaima pe care i-a pricinuit-o, dar apoi i-ar fi întins o bancnotă, care nu ar fi acoperit prețul cafelei, pentru că el, desigur, nu ar fi băut nici în ruptul capului o cafea cu ea, și așa, una peste alta, ar fi avut grijă ca el să poată ieși din toată povestea asta simțindu-se învingător. Nu, înainte nu s-ar fi simțit împăcată. De unde vine această atât de evidentă schimbare de atitudine și de comportament? Oricum, se simte foarte bine acum, e mândră de ea.

În stație e o pereche de adolescenți, fata are cel mult treisprezece ani, băiatul poate că are un an sau doi mai mult, se țin strâns în brațe și se giugiulesc de mama focului. Două cucoane subțiri și mgi în vârstă, îmbrăcate cu jachetele alea roz pe care le vezi oriunde ți-ai întoarce privirea și care decorau înainte fiecare coadă din fața unui magazin, discută despre cum să ajungă cu autobuzul la Stettin, voiau să plece săptămâna viitoare, Helene se așază lângă ele pe banca din dreptul stației de autobuz. Una dintre ele se uită cu milă la ea, cealaltă se străduiește să se uite

în altă parte, dar tot îi mai scapă privirea spre ea. Helene uită tot timpul că le poate apărea altora ca fiind mai altfel. Cu toate astea, a avut grijă să își ascundă cicatricea de pe cap sub căciulă, așa că nu ar trebui să arate chiar atât de rău, dar poate că cele două bătrânici silfide sunt mai sperioase, fără să o știe de fapt. Însă acum își dă seama că i s-a strâns salivă la gură, da, parcă poate totuși să le înțeleagă pe bătrânele.

Au trecut opt zile de când Matthes a declarat că el nu se va gândi nici măcar o secundă la toată chestia aia cu procedura de punere sub curatelă. Doctorița de la clinică s-a adresat centrului de epilepsie Berlin-Brandenburg, i-a explicat cazul lui Helene unui profesor de acolo. Care a fost de părere că nu trebuia să înlocuiască antiepilepticele cu nu știu ce nebuneli homeopatice, dar că ar fi bine să nu se exagereze dozajul. I s-a propus o soluție de compromis: clinica ia cunoștință despre faptul că Helene nu a mai luat medicamentele prescrise pentru a preveni noi atacuri *foarte probabile*, dar că se obligă ca, în cazul în care acestea vor avea totuși loc, să îi acorde imediat sprijinul medicamentos necesar. Helene este atât de ciudat de sigură că nu va mai avea niciodată asemenea atacuri, încât a fost imediat de acord cu această înțelegere. Ieri a semnat și actul în care se specifica faptul că, pentru o perioadă nedeterminată, a cărei încetare va fi stabilită ulterior, nu i se permite să conducă mașina, să facă alpinism și să înoate fără a fi monitorizată de cineva. Nu i s-a părut mare lucru, pentru că oricum nu poate conduce doar cu o singură mână, nu s-a cățărat niciodată pe un munte, iar singurul bazin de înot aflat în apropiere de Karlshorst a fost închis la începutul verii și nu a mai fost redeschis după aceea, așa i-a spus Mareile. Și i-a mai spus că trebuie să se ducă până la Mitte, dacă vrea să înoate. Helene o vede în costumul de baie. Acum un an i se profilau trei, patru colăcei de slăninuță peste burtă, acum Mareile are din nou o talie perfectă. Dar picioarele îi sunt în continuare butucănoase. Ca și ale ei. Pe când Maljutka Malysch

avea niște glezne de o finețe... dacă s-ar fi putut hotărî să poarte niște rochii mai scurte!

Dar Maljutka a murit, la ce se tot gândește acum... Nu mai are rochii, nu mai are nimic, fiii ei au avut grijă de asta, au strâns totul. Probabil, ba, siguri, au întors pe toate fețele obiectele tatălui-mamei lor, înainte să le scoată din locuință. Din locuința în care ea nu fusese, de altfel, niciodată, Maljutka a rezistat tentației de a o invita, a ținut să facă un secret din casa ei. Oricum, de câte ori se gândește la Viola Maljutka Malysch, trebuie să-și șteargă lacrimile din coada ochilor. Au rămas atâtea lucruri pe care nu și le-au spus, cam tot atâtea câte și-au spus. Echilibru. Să fi ținut tot de echilibru că ea a fost cea care i-a spus Maljutkăi că totul s-a terminat, și după acest gest de fermitate, tot ea a fost cea care a plecat în fugă atunci când au fost împreună la Charlottenburg? Să termini o relație, să-i spui cuiva să-și vadă de drum? Să îl lași să plece? Dar ea nu i-a interzis niciodată Maljutkăi să plece de lângă ea! Nu i-a scris, de multe ori, că cea mai frumoasă închipuire a ei este să o vadă alături de altcineva? Care să îi fie mai aproape decât poate ea?

Autobuzul se apropie, se oprește în stație, Matthes coboară din el. Are pe cap o chestie cadrilată care îi aduce totdeauna aminte, de câte ori o vede, de Sherlock Holmes. În schimb, el îi tot spunea că are *două fețe*, probabil că voia să spună cu asta că are și patru ochi. Ea putea să detecteze relațiile de rudenie dintr-un fel anume de a clipi, avea un ochi imbatabil pentru asemănări și o memorie fenomenală pentru figuri și nume. Se lămurea pe loc, trăgea concluziile într-o clipită, toate astea o ajutau să se orienteze în tot și în toate mult mai repede decât o făcea el.

Dacă lucrurile mai stau și acum așa, uite, asta nu mai știe.
Matthes o apucă vajnic de braț.

Helene a căzut groaznic pe drumul spre piață. Acum stă pe scaun în restaurantul chinezesc, Matthes îi masează glezna care se tot umflă. A căzut parcă secerată pe drumul ăla acoperit cu pietriș, a rămas un timp acolo întinsă, plângând. Durerea era aproape insuportabilă. Dar, din când în când, începea să râdă și să flecărească vrute și nevrute, încercând astfel să îl facă pe Matthes să nu se îngrijoreze prea tare. Inșă Matthes era foarte îngrijorat, lua întotdeauna lucrurile astea foarte în serios, așa era firea lui și așa se purta în astfel de situații, a rugat o trecătoare, pe un ton aproape poruncitor, să îi ajute — e *nevasta mea!*, înțelegeți? — să o ridice și să o așeze pe placa de pe cadrul cu rotile. Apoi a împins-o așa până aici, unde e cald, unde i-a scos pantoful și ciorapul de pe piciorul drept și a rugat-o pe chelneriță să îi aducă niște gheață și ceva cu care să îi improvizeze un pansament, pe care să i-l lege în jurul gleznei. Helene se cam jenează de toată istoria asta, dar știe că nu are nici un rost să încerce să îl oprească pe bărbatul ei — Doamne, chiar este *bărbatul ei!* — să arate cât de multe poate face ca să o ajute la ananghie.

Nu putem să comandăm și noi ceva?

Ii e foame. Se bucură când i se spune că bucătarul le-a pregătit special niște pachetele de primăvară din partea lui, pe care să le mănânce înainte să sosească felul principal. Când au fost aduse la masă mai erau încă fierbinți, pline de ulei și rulate cam grosolan. Acum știa la ce să se aștepte. Evident că Matthes nu avea nici un pachetel de primăvară pe farfuria lui. El nu comandă de obicei decât după ce ea a terminat primul fel, în general ia doar ceva ușor, chiar dacă ea a cerut mai multe feluri de mâncare. Ea numește atitudinea asta *zgârcenie*, el zice că *nu are poftă de mâncare*. Ea este sigură că, dacă ar fi acum acasă, și-ar umple farfuria cu vârf și îndesat, foarte cu vârf și îndesat, dă din buze de parcă ar degusta fiecare bucățică pe care o bagă în gură, vrând să arate că îi priește foarte mult. Asta este totdeauna momentul în care ei începe să îi pară rău

că a ieșit cu el la restaurant. Emare cât casa, dă tot un papă-lapte, în comparație cu ea. E neplăcut să atragi atenția personalului din local asupra ta, uite o cucoană grasă și un domn tras prin inel, cum stau împreună la masă. Domnul ăsta slab nu mănâncă mai nimic, pe când doamna grasă bagă în ea cât poate. Faptul că i se întâmplă povestea asta de fiecare dată o înfurie totdeauna din nou, deși ar fi trebuit să țină minte cum se petrec lucrurile, cel puțin de la ultima lor ieșire la un restaurant, și să poată să prevadă ce și cum se va întâmpla! Dar astăzi, toate astea nu îi taie cu nimic plăcerea să se îndoape după pofta inimii. El își soarbe încet supița lui iute-acrișoară. Nici nu se gândește să îi facă morală. Încă o schimbare în modul cum vede lucrurile și cum se comportă față de ele. Sau să aibă ceva de felul ăsta de a fi cu faptul că s-a rupt funia dintre ei, cu care se țineau unul pe altul în șah?

Ea mănâncă mai mult timp decât el, așa că ascultă ce îi spune. Billy a luat o notă bună la matematică, la o lucrare importantă pe care o dăduse, Lissy a făcut o inundație în casa lor. Se bucură de cei doi, cu rezultatele și cu năzbâtiile lor, dar și că nu trebuie să își bată capul cu inundația aia, pentru că nu stă în casă. Nu mai ascultă ce îi spune, capacitatea!, își zice. O ia cu gândurile ei pe drumuri întortocheate și se uită, în același timp, adânc în ochii lui. Ii aude vocea, de parcă ar veni din depărtare. Mormăie ceva. Gâjâie.

Helene se îneacă.

În momentul în care bucata de carne îi vine iar pe gât, își aduce aminte: *Fără sentimentalisme!*, i-a strigat în față Matthes, scos din minți, atunci când, oare într-adevăr?, s-au despărțit. În timp ce încearcă să mănânce mai departe, vede un film în culori strigătoare, montat abrupt. În cele din urmă, nu mai poate să înghită nimic. Matthes plătește. Matthes împinge cadrul, cu ea călare pe el, spre oftalmolog. Ochelarii sunt gata, încă mai de mult, dar filmul, în schimb, nu s-a terminat. Chiar și când are pe nas *ajutoarele de văzut*, cu care nu încă obișnuită, și cu care

ar trebui să vadă lumea cu alți ochi, nu vede decât filmul ei, în loc să descopere toate amănunțele și nimicurile care o înconjoară în Heidemuhle. Matthes își dă seama că pe ecranul din mintea ei rulează ceva. Dar nu o întreabă. În schimb, o transportă înapoi până în clinică. Piciorul ei s-a umflat între timp cât un butuc. Până mâine nu se va mai putea spune dacă e roșu sau albastru, și o să dureze o vreme până când va ajunge să fie verde, galben și maro, pentru ca apoi să ajungă, cât de cât, la forma și la culoarea piciorului ei, pe care îl vârâse azi-dimineață în pantof. Dar toată povestea asta nu o deranjează.

Pentru că urmărește filmul.

Ochelarii noi îi apropie lucrurile destul de mult, le poate distinge acum, nu prea mai știa ce e aia să vezi, îi trece prin minte. Acum e în cameră, Matthes se află în spatele ei, mai într-o parte, în colțul unde nu prea ajunge lumina. Se uită afară pe fereastră spre cer, trec nori, iar faptul că poate din nou să distingă nuanțele lor subtile de gri, degradeurile, vârtejurile și rostogolirile lor în vânt o fascinează. Simte deodată niște buze pe gât, *am plecat, draga mea*, aude zgomotul ușii care se închide. Ea nu a spus nimic, nu și-a luat rămas bun. În schimb, se gândește la cuvintele lui. A vorbit din suflet sau, mai curând, așa, într-o doară? Dar contează asta în vreun fel? Și, dacă da, cum anume? *Draga* lui... În filmul de dinainte îl văzuse mic și chircit, era începutul lunii iunie, o dusese pe Lottchen la grădiniță, el și-a luat o zi liberă. În ultimele săptămâni se veștejea orice lucru pe care pune mâna, i se fărâma între degete tot ce ar fi vrut să facă. De-asta îl rugase să își ia concediu, ca să poată pleca pentru o zi sau două hai-hui în afara orașului, unde îi aștepta, știa dinainte, o verdeță plină de viață, care avea, pe alocuri, tonuri mai întunecate, de-a dreptul picturale. Își pusese speranța în verdele ăsta, voia ca Matthes să caute împreună cu ea o poiană (și, mai

ales, să o și găsească!) unde să o dezbrace ca pe vremuri și să se iubească, soarele ar face să lucească micii stropi de transpirație de pe ea, cu care i-ar scrie numele lui pe pielea ei. Matthes își luase liber de la serviciu, dar nu îl trăgea deloc ața să o ia pe coclauri, a coborât din camera lui în bucătărie și s-a așezat la masă. Și-a pus mâinile una peste alta, era tensionat ca o coardă de vioară, la cea mai mică atingere ar fi început să scoată sunete, Helene simțea asta atât de acut, ar fi fost niște sunete despre care nu putea să ghicească dacă i-ar fi plăcut nici lui, nici ei. Așa că nu l-a atins, chiar dacă mâinile ei tot zvâcneau spre el, până apuca să le stăpânească, ba dreapta, ba stânga, care voiau să se așeze pe brațele lui, pe mâinile pe care le ținea înnodate. Așa că, în loc de asta, a început să vorbească despre câte-n lună și-n stele (nu mai știe, zău, ce a tot zis) și în același timp l-a observat, cum toate nimicurile astea scoase din mânecă îl enervau tot mai tare, cum începuseră chiar să îl înfurie, ochii îi scăpărau deja, mâinile așezate una peste alta se apăsau atât de tare că nu mai rămăsese pic de sânge în ele, iar dinții păreau să îi fi pătruns unii în alții. Atunci ea s-a gândit dacă se va mai putea vreodată să se rupă din nou unul de altul. Sau cam așa ceva. Inșă mintea ei a fost foarte atentă la ce se întâmpla, i-a observat pe amândoi cu multă luciditate, cum el nu putea să o întrerupă din vorbăria ei, cum ea nu putea să se descurce fără să îl atingă, cât de greu îi era lui să facă față tuturor nimicurilor pe care ea le scotea pe gură în cascadă. Probabil că el o fi vrut să smulgă hainele de pe ea chiar aici în bucătărie și să i-o tragă pe loc, țac-pac, până să ajungă să vadă amândoi negru în fața ochilor. (Da, așa crede Helene acum.) Numai că îi îmbătrânise pielea și se rușina de ea cum atârna (în ciuda grăsimii), cât era de vălurită de la sâni în jos. Iar despre spatele lui, gheboșit de vârstă, nu își putea închipui că îl va mai găsi frumos și că se va ține strâns de el în vreme ce mădularul lui stătea de veghe precaut și încordat, atent la fiecare sunet, înăuntrul ei. Stăteau așa minute în șir, strânși unul în altul, fiecare uitându-se într-un punct fix ca spre

o țintă pe care o vizează, fără să își dea seama că, de fapt, fixau același punct: faptul de a fi una împreună, fără să se țină unul pe altul în lesă sau legați cu frânghia și fără să se impună unul altuia. Probabil că nici unul nu ar fi putut spune în mod clar ce se întâmpla între ei acum, dar, cu toate acestea, simțeau că era ceva care avea să le determine viața pe care urmau să o ducă de acum încolo. Anul prin care tocmai trecuseră zăcea mic cât o fărâmă pe masă, în momentul în care s-a pronunțat verdictul. Matthes l-a ridicat între degete, pe urmă l-a lăsat să cadă, oftând din greu, dar ea l-a prins și a încercat să îi dea o gură de aer, ca să poată respira din nou. *Fără sentimentalisme!*, i-a strigat el, când s-a întors spre ea în timp ce urca pe scara care ducea în sus, la camera lui din mansardă. Asta a fost, pentru ea, *Sfârșitul*, după ce el mai scosese și acel oftat atât de lămuritor, cu puțin timp înainte. Anul ăsta nu se închea defel. Iar dacă s-ar fi uitat la el în cele câteva săptămâni dinainte de i se rupe anevrismul, s-ar fi întristat, pentru că atârna ca mort în cârligul fiecăreia dintre zilele acelea, iar zilele mureau unele după altele, scoborându-se în mormântul anului acela defunct, care, desigur, nu mai putea reveni la viață prin puterile lor.

Dar, cu toate acestea, în ziua următoare s-a dus la petrecerea pe care o dădea Pietro cu ocazia zilei lui de naștere.

De ieri aude din nou în ureche cântecul despre *sentimentalisme*, cântat cu accent turingian. Unul glumeț, ba chiar zeflemitor. Unui profesor i se aduce un pui de găină care cotcodăcea foarte muzical. E încântat. Ii oferă posesorului bani, un Trabant — cântecul trebuie să fi fost scris prin anii optzeci — și ce i s-o mai fi părut tentant pentru stăpânul găinușei în acea vreme. Dar respectivul nu vrea să accepte nimic, vrea să îi sucească gâtul păsării, *fără sentimentalisme!*, ca să ajungă duminică la vreme în oală. La început, Matthes folosea expresia asta în glumă, când

se simțea în defensivă, când simțea că se apropie prea mult ceva sau cineva de el. Billy, de exemplu. Sau sentimentul pe care i-l trezea o fotografie pe care o găsea minunată și pe care nu voia să o catalogheze drept *kitsch*, chiar dacă se mai găsea cineva care să îi critice gustul. În genere, lăsa tot ce făcea să plutească într-o zonă de semiumbră, puteai să bănuiești ce e cu el, dar presupunerile astea se lăsau interpretate de fiecare altfel. Ceea ce te pune pe gânduri. Dacă cineva spunea tare și răspicat ceea ce credea despre una sau alta, în Matthes părea de fiecare dată că se rupe un baraj. 11 vedeai cum se străduia din răspuț să se poarte în continuare la fel ca mai înainte, căutând, între timp, să își stăpânească reacțiile involuntare. De multe ori își demonta oponentul cu ajutorul cuvintelor pe care acesta tocmai le spusese, Helene învățase însă, de-a lungul anilor, că o manifestare atât de agresivă din partea lui îl făcea, mai devreme sau mai târziu, să o resimtă întorcându-se împotriva lui. Însă, în ceea ce o privea, ea nu se aștepta — la nimic. Matthes nu a mai vorbit *cu* ea, poate credea că nu are rost, odată ce gândeau în același fel, un fapt pe care l-au tot lăudat și admirat împreună atâția ani. Dacă stai în tine și, deopotrivă, în celălalt, pentru atâta vreme, ajungi să te simți ca acasă și în partenerul tău, nu mai trebuie să te întrebi unde este ușa sau fereastra, nu mai trebuie să pierzi timpul discutând ce culoare să aibă covorul sau lenjeria de pat. Dar să crezi că te poți uita cu privirea celuilalt pe fereastră, să deschizi cu mâna lui ușa, să bagi sub preș ceea ce nu vrei — ca și celălalt — să vezi (începând cu starea în care sunt cearșafurile, dar mergând, desigur, mult, mult mai departe), asta este doar o amăgire de sine: la început poate te miri că celălalt ține ușa închisă, când tu vrei să o deschizi, sau te simți dezamăgit, când celălalt nu mai contenește să vorbească despre ceva care tocmai fusese băgat sub preș. Mai târziu, din pricina obișnuinței, ajungi ca nici măcar să nu îl mai observi pe celălalt, când se dă peste cap la capătul lui de frânghie și se dezvăță încet să se considere pe sine drept centrul cercului în care se mișcă. Raza acestuia

o hotărâște, oricum, celălalt. Au trăit în această pretinsă siguranță, până când iVLaljutka i-a pus capăt prin șarmul ei, atât de periculos pentru Helene, atât de aspru. Cu amezițoarea ei ambiguitate, întovărășită de o nu mai puțin amezițoare claritate. Helene nu s-a aruncat avidă într-o relație, dar a fost totuși luată de val, a fost impresionată de suferința și de temerile care o bântuiau pe Maljutka, de *dilema* ei, a vrut să o scoată într-un fel sau altul la suprafață. Să fi fost din nou sindromul ei de a sări în ajutorul tuturor? Dar asta nu ține de dragoste, se gândește Helene, or ea a iubit-o pe Maljutka. Nu ca să îl înlocuiască pe Matthes, ci alături de el, independent de el, fără nici o legătură între ei. Matthes trebuie să fi simțit acest lucru, chiar dacă nu îl știa. Dacă ar fi știut, ar fi putut reacționa într-un mod tranșant. *Fără sentimentalism* se transformase într-un strigăt de ajutor al lui într-o situație în care se simțea amenințat. Fără să știe clar de ce. Cel mai neliniștitor în toată povestea asta, își spune acum Helene, este că ea ajunsese să creadă că știa care va fi pasul ei următor.

A reapărut scaunul cu rotile. Asistenta i l-a adus de jos, din magazie. Lui Helene i se pune un fel de proptea la piciorul drept, care să o ferească să și-l mai sucească. O talpă din piele, din care ies pe dreapta și pe stânga niște șine din plastic, care urcă până peste nivelul gleznei și care sunt apoi legate cu o curea albă în jurul gambei. De ce să poarte așa ceva, dacă tot stă din nou în scaunul cu rotile, nu prea înțelege.

Pentru atunci când vă duceți să vă pișați, îi spune asistenta scurt, și a și dispărut.

Să te piși, să faci pipi, a urina, a trebui să faci treabă mică. Helene zâmbește la exercițiul ăsta de găsit sinonime. Evident că acum piciorul drept nu îi mai încapă în nici un pantof. Mai întâi, din cauza proptelei, iar mai târziu, când o să se mai dezumfle,

o să taie un pantof mai vechi, pentru a avea totuși, cât de cât, ceva în picioare. O să îl roage pe Matthes să îi aducă pantofii de sport din pânză pe care îi cumpăraseră anul trecut, ca să facă jogging în mod regulat. (Matthes a râs atunci de ea, pentru că el știa ceva ce ea nu știa, și anume că nimeni nu mai face astăzi jogging în niște simpli pantofi din pânză. Și cu atât mai mult când persoana respectivă este mai curând plinuță decât suplă, și toată greutatea corpului ei apasă pe talpa aia subțire, ceea ce nu e bine deloc, iar foarte curând apar, din această cauză, și durerile.)

Faptul că nu o să mai iasă să facă jogging niciodată, își zice, nu o să se datoreze pantofilor ei din pânză. E împăcată cu ideea asta, se miră că nu o învăluie nici o amărăciune. S-a învățat repede cu faptul că nu va mai putea face o sumedenie de lucruri. Se gândește deja ce să facă cu tot soiul de obiecte, care de-acum nu o să-i mai fie de folosință.

Se alină, se alintă, nu găsește alte cuvinte pentru ceea ce face acum.

Pe Matthes nu l-a alinat mai deloc în ultimii ani.

Maljutka a făcut destule ca să o scoată pe Helene din felul în care trăise până atunci.

Dacă i-ar fi alinat și ei viața, se gândește Helene.

Dar dacă Maljutka a ajuns să fie împăcată în cele din urmă, atunci poate și Helene să se simtă împăcată.

S-o lase să se odihnească.

Să doarmă.

Cineva bate la ușă, intră Raphael. Raphael, bunul ei prieten! Se leagănă împreună o vreme, ținându-se în brațe. Ce bine e! Raphael pare atât de bronzat și acum, în toamnă, deși nu se duce niciodată la un solar. El susține că i se trage de la niște strămoși de-ai lui, care ar fi fost arabi, cu multe generații în urmă. Pe partea maternă. Nu se știe nimic mai precis, dar așa umblă vorba și astăzi printre ai lui. Pe mama lui o chema, ca fată, Makaffreh, așa că nu a fost greu să se facă o legătură

cu caferii necredincioși, deși Helene este de părere că numele se aseamănă mai mult cu cel irlandez de McCaffreys, dar nu a luat-o nimeni în seamă... Raphael se luptă îndârjit cu depresiile care tot dau năvală peste el, iar faptul că a reușit să ajungă din suburbia în care locuiește și care, în mintea oricărui berlinez, se află undeva la mama dracului fără să aibă o mașină, nu se poate să nu o facă pe Helene să aibă tot respectul pentru gestul și efortul lui. Ceea ce îi și spune.

Raphael dă să spună ceva, dar până la urmă tace, lăsându-și privirea în jos încurcat.

De ce nu spui nimic, Raphael?

O să plec din Germania, mă mut în Suedia.

Raphael îi povestește cum a cunoscut-o pe Lina în vara asta, în timpul concediului pe care l-a petrecut în Suedia. Ceea ce urmează îi aduce aminte foarte tare lui Helene de povestea cu Maljutka, pe care nu i-a istorisit-o niciodată lui Raphael. (Raphael este la fel de bun prieten cu Matthes ca și cu ea, nu trebuie să fie expus unor conflicte de loialitate.) Lina lucrează în biologie marină la universitatea din Lund. Nu a remarcat-o decât după ce a văzut-o a treia sau a patra oară. Locuia deja de o săptămână împreună cu nepoata lui în căsuța vecină cu a ei. Apoi lucrurile s-au precipitat și s-a întâmplat ceva de necrezut: s-a îndrăgostit fără scăpare, timp de patru luni și-au tot scris, asta între sfârșiturile de săptămână în care se vedeau, și el se gândea totdeauna că trebuie să îi povestească lui Helene ce se întâmplă, numai că Helene nu mai era. Acum a reapărut, numai că acum nu mai e timp să o roage să îl sfătuiască, să îi ofere sprijinul ei, pentru că, între timp, el s-a hotărât deja să se mute la Lund. Mai întâi temporar, să vadă cum merg lucrurile. Până una-alta, vrea să își păstreze locuința pe care o are aici. Se uită la Helene cu o privire timidă, de parcă tocmai lui Helene nu i-ar plăcea că i-a ieșit norocul în cale. Inșă ei i se pare minunat, nici nu ar fi crezut că lucrurile pot ieși atât de bine! Raphael legat și cu pirostriile pe cap, și, pe deasupra, ajungând pe niște

mâini vajnice! își aduce aminte că, probabil, nu o să mai poată să danseze niciodată. Pentru că ar fi vrut atât de mult să danseze acum cu Raphael. Ei îi plăcea valsul, lui Raphael mai curând tangoul. Probabil că nu s-ar prea fi înțeles oricum, dar tot e păcat. *Mergem să bem o cafea?*

Merg. Raphael îi împinge scaunul cu roțile, aflase deja de la Matthes că i se va da unul din nou. E un tip mămos, îi face bine să se simtă indispensabil.

La bufet e multă lume, o să fie greu să găsească un loc, așa că Raphael duce cappuccinoul și ciocolata afară, în grădină. Se poate sta în grădină? De fapt, nu prea, dar Helene își luase cu ea o pătură, pe care o pusese în plasa scaunului ei cu roțile, dacă și-o pune pe genunchi, parcă merge.

Raphael nu conținește să-i tot spună cât de minunată este Lina. În schimb, Helene nici nu se gândește să o preamărească la fel pe Maljutka în fața lui Raphael.

O pasiune... De ce nu i-a venit în minte până acum acest cuvânt, atât de cald și de puternic deopotrivă, atunci când se gândea la Maljutka?

Ochii lui Ralph, altminteri niște aziluri ale unei oboseli nesfârșite, au astăzi o strălucire pală, pe care nu o sesizezi de prima dată, poți să o surprinzi doar atunci când își întoarce privirea. Și se tot uită în jur, de parcă ar vrea să-i facă și pe ceilalți să știe cât de fericit este, să-i asculte povestea plină de beatitudine. Așa că vorbește tot timpul puțin mai tare decât ar fi cazul, Helene observă acest lucru și se dă nițel înapoi, pentru ca vârfurile ascuțite ale povestirii lui să nu ajungă să o înțepe în urechi. Aici, afară, în grădină, este foarte puțin probabil ca cineva să împărtășească bucuria pe care o exultă Raphael, vântul îi amuțește vorbele, iar puținii oameni care s-au așezat la mesele răsfirate prin grădina aceea își vedeau și ei de ale lor. Helene îl lasă să vorbească, ca să nu observe cum crește în ea un sentiment de vină, de conștiință încărcată, care apare o dată sau de două ori, pentru că nu o interesează deloc pasiunea lui

pentru Lina. Deodată simte o smucitură în cap pe care nu o mai simțise până atunci, e chiar acolo unde știe ea că se află clema aia din titan, se gândește că o fi un cârcel care n-a durut-o și care a urcat până sus, în creier. O să fie bine, se gândește ea încercând să se liniștească, o să fie bine... își spune că, poate, simte absorbția restului de sânge care dăduse pe dinafară sau poate că acum țesuturile încep să se încolăcească mai serios în jurul clemei, luând forma ei și umplând fiecare colțișor și fiecare fantă din apropiere. Se simte de parcă bucățica aia de metal începe, în sfârșit, să facă parte din ea, să îi aparțină, să facă parte din existența ei. Rațiunea iese la rampă, spune că nu prea ar fi posibil să simtă ceva legat de absorbția sângelui sau de acceptarea de către corp a unor obiecte străine, dar ea bagă rațiunea la cutie și are un aer mulțumit atunci când Raphael i se uită în ochi.

Te simți bine, ești mulțumită de cum merg lucrurile?

Cum să nu. De-adevăratelea. Sigur că da.

Dar el, în schimb, nu are nici o rețineră să își lase aici fiica și nepotul, părinții și prietenii? Nu, nu are. În Suedia este o atmosferă care îi amintește nițel de apusa RDG, nu poți spune lucrul ăsta în gura mare, dar o spune totuși. Multe lucruri sunt pe gratis, cum ar fi o masă foarte bună servită copiilor în cantina școlii, intrarea la muzee și în grădini zoologice, manualele, caietele și rechizitele sunt și ele pe gratis și toți copiii au dreptul să meargă la școală fără să plătească vreo taxă, poți să faci cursuri de calificare și, în același timp, ți se plătește salariul... Gata, Raphael, gata, las-o baltă. Masa de la școală în RDG nu era nici bună și nici pe gratis, de-abia când aveai trei copii nu mai trebuia să plătești nimic, asta ar vrea să îi replice Helene, pentru intrarea în muzee și în grădinile zoologice trebuia să scoți bani din buzunar, chiar dacă incomparabil mai puțin decât costă biletele de intrare acum, iar manualele gratuite și celelalte lucruri necesare unui copil la școală nu erau asigurate pe gratis decât în cel mai bun caz în Berlin. E adevărat că până

În clasa a opta copiii mergeau împreună la școală, pe urmă se împărțeau în cei care urmau să facă doar zece clase și cei care mergeau mai departe, până la bacalaureat, dar cei care aveau voie să meargă mai departe nu erau aleși neapărat pe baza capacității lor, ci în funcție de originea lor socială. Sigur că existau cursuri de calificare la locul de muncă, asta nu se poate dezminți, dar faptul că le absolveai nu îți asigura neapărat o promovare demnă de luat în seamă. Cine avea cumva mai mulți bani, tot nu putea să cumpere cu ei mai mult decât ceilalți, dacă nu cunoștea pe cineva care era bine poziționat la sursa acelor bunuri de consum pe care le dorea. Ai uitat toate astea, Raphael? Dar nu i-a spus nimic din toate astea, i-ar fi fost prea greu, și, oricum, nu avea chef să vorbească cu Raphael despre țara aceea care s-a dus la fund. E atât de ciudat că prietenul ei îndărătnic și disident, care a avut destule de suferit înainte, care era spionat și nu se putea angaja nicăieri, pare acum, după ce a trecut un timp, să nu mai vadă de câte a fost lipsit, cât a suferit. Suedia nu este, așadar, doar țara Linei, este și țara în care își caută propria copilărie, propria adolescență.

Tac, roșeața care a cuprins acum obrajii lui Raphael explodează de sub tenul lui brun, iar Helene ar putea să se simtă acum la fel de bine ca Lina, îi place atât de mult că l-a făcut să arate așa.

Zilele trec pe lângă ea mai repede decât poate ține ea pasul, nu reușește să o ajungă din urmă pe nici una dintre ele și să cadă apoi în pat cu sentimentul că i-a venit de hac. Ii scapă întotdeauna atunci când adoarme, iar când se trezește din nou, trebuie să se străduiască să le prindă din urmă. Se întâmplă atâtea. Prea multe, își spune în gând, creierul ei se mișcă disperant de încet față de cum zvâcnea înainte. Durează până când reușește să înțeleagă ce i se spune. Probabil că acest hiatus

de înțelegere durează doar câteva secunde, dar ea încă nu-și dă seama, este îngrozită de fiecare dată de hăul care se cascadează interminabil între momentul în care i se spune ceva și cel în care pricepe despre ce este vorba. Mai bine să intre în panică decât să cadă în hăul ăla, dar, înainte să se declanșeze panica, pricepe, de cele mai multe ori, ceea ce i se spune. A început, de puțin timp încoace, să încerce să scrie, pe ascuns, niște texte, își amintește de rugămintea care i se făcuse și pe care a refuzat-o. Texte scurte despre fațade de case, despre trotuare sau bănci, trebuie să fie legate de *oraș*, de *compoziția urbană*. În mod ciudat, nu e atrasă de ideea de a folosi laptopul, se folosește de mâna stângă, ceea ce face ca ritmul scrisului ei să se suprapună într-o bună măsură cu cel al vorbirii ei. Prima încercare:

seara plutește, un balon bătut de vânt,
deasupra orașului, în curți se odihnesc
animalele răpitoare, care amintesc de
dușmănie, somnul, îmbrăcat ca un
cerșetor, într-un jargon peticit...

De unde a scos chestia asta habar n-are, a scris, pur și simplu, cuvânt cu cuvânt exact ce i-a trecut prin cap, tot efortul ăsta atât de mare îi intră în oase, care, acum își dă seama, încep să tremure fără să le poată controla. Dar de cum îi vin următoarele cuvinte, tensiunea dispare, trebuie să scrie în continuare:

deasupra orașului
barje de nori
încărcate cu funii
de ceață, de care
am fugit

Helene crede că simte din nou vâna aceea tensionată din cap și cleva care a fost prinsă în locul unde i s-a rupt anevrismul, o ia cu fierbințeală, tot mai tare, în timp ce scrie cuvintele următoare, care o răcoresc pe dată:

mătasea rece a poftei tale care se
prelinge peste betoane (purtând
cu ea nimicuri blânde: dragoste și
zăpadă prinse într-o acoladă) e
albastră ca un pește care îmi iese
din gură: țuști

Dar asta nu are nimic de-a face cu orașul și cu fațadele lui, e mai curând — o poezie de dragoste?

Nici nu a observat că a intrat cineva în salon. Doctorița de serviciu se uită curioasă peste umărul lui Helene.

Sună foarte bine, nu, doamnă Wesendahl? Ce scriem noi acolo?

Nu îi răspunde.

I se pare o măgărie să i se bage cineva în suflet așa.

Matthes aduce pantofii de sport din pânză, într-adevăr, trebuie să îl taie nițel pe cel drept, ca să îi intre piciorul. El scoate niște elastic din buzunar și îi leagă pantoful de picior, să nu îl piardă când merge. Grija lui pentru ea o lasă din nou mută. În timp ce îi împinge scaunul cu rotile până la lac sau dă roată în jurul clinicii, nu spune aproape nimic. Trebuie să simtă că nici Helene nu vrea să vorbească, pentru că, atunci când o împinge așa din spate, cum o face acum, ea nu are încredere în felul în care articulează cuvintele. Simte nevoia ca persoana cu care vorbește să-i poată vedea mișcarea buzelor. Dar, oricum, e greu *să schimbe o vorbă* cu Matthes, când de fapt e vorba să schimbe

mai întâi banda pe care merg acum. Helene face încercări precaute, sugerează că ar vrea să renunțe la rolul ei de bolnavă. Matthes este însă, în continuare, prevăzător, grijuliu, mișcător. Are și un dram de atitudine paternă? Da, și asta o deranjează. Cu un tată nu poate comunica de la egal la egal, un tată știe mai bine decât ea ce e spre folosul ei, *un tată este ca un fluture de zi cu aripi întunecate*, își spune ea.

Din când în când, își dă acum seama, îi scapără în minte tot soiul de cuvinte neașteptate, cum s-a întâmplat și mai înainte.

Se gândește că, din când în când, nici nu știe ce înseamnă unele dintre aceste cuvinte.

Dar gândește!

Tata nu e tata, își spune ea. Trebuie să se gândească ce vrea să însemne asta, își amintește cum s-a năpustit Matthes asupra ei, *invalida!, avariata!*, la prima lor vizită în strada Arber, cum a iubit-o cu toată furia de care era în stare, cum a pus stăpânire pe ea, cum a dezbrăcat-o, cum a făcut-o să-i răspundă, și deodată vede toată scena altfel. Nu atacul, nu șarja...

S-a intrat în epoca glacială după acea zi a *sentimentalismului* din iunie. *Lista lui Helene* atârna, ca un semn al rupturii care nu putea fi trecut cu vederea, în bucătărie, deasupra telefonului. își notase la ce se gândise să ia cu ea când se va muta, iar Matthes se făcea că nici nu vede lista aia. Nu au vorbit despre ea, de altfel se fereau amândoi de cuvinte care i-ar fi putut pune sub presiunea unor acțiuni imediate. Helene nu avea deloc de gând să se mute, dar voia să îngenuncheze superioritatea lui Matthes. Să o asculte și el pe ea. Să se întoarcă la ea. Și nu doar la ea, pentru că era, mai mult sau mai puțin, deja acolo, alături de ea, ci și la reciprocitatea care dăinuise între ei la început și care nu fusese golită de sens prin ritual și uzură. Nu a vrut să se gândească niciodată serios la despărțire, dar l-a provocat tot timpul cu ideea asta. A jucat o cacialma de zile mari. Spaima pe care i-o pricinuiseră Maljutkaîi tăia genunchii, dar și-a înghesuit-o și a îmbrâncit-o să ajungă cât mai jos, pentru ca ea să rămână

cu picioarele pe pământ, în timp ce rațiunea ei se ridica spre înaltul cerului și, câteodată, pleca așa, deodată, razna. Când se ducea să cumpere una sau alta pentru ea și pentru copii, după care gătea, dar când era gata, nu punea pe masă o farfurie și pentru Matthes. Când dădea la o -parte lucrurile lui, înainte să bage restul de rufe în mașina de spălat. Când simțea cum o cuprinde mâhnirea atunci când făcea așa ceva, pentru că nu putea să-l facă să o înțeleagă altminteri Nu era furie sau ciudă, doar mâhnire. Matthes nu a spus niciodată nimic despre toate astea, își lua singur o farfurie din dulap, apoi, treptat, a început să-și facă singur cumpărăturile. Cu toate astea, foloseau banii dintr-un cont comun! Și-a spălat singur lucrurile, dar mai băga în mașină și rufe ale copiilor, dacă mai era loc în cuvă, și începuse, după ce se întorcea de la serviciu, să iasă cu Lottchen la o mică plimbare prin împrejurimi, să joace cu ea fotbal sau să tragă cu arcul, de parcă ar fi vrut să folosească cât mai bine posibil timpul care îi rămânea sau, se gândea Helene câteodată, să-i devină atât de drag micuței, încât să vrea să rămână cu el după despărțirea lor. Pe care nici nu o voia! Pe care o căra încoace și încolo ca pe un sac inutil, tot așteptând ca el să i-l ia din mâini și să îl arunce dracului o dată pe undeva prin smârcuri, să știe că putrezește acolo. Numai că el nu îi lua deloc sacul din mâini, care părea să îl scârbească și să îl facă să se îndepărteze cât mai mult de ea, așa că, în cele din urmă, ea a început să îl urmărească cu sacul în spinare, iar lui nu i-a mai rămas decât să fugă de ea. Numai că el era mai iute de picior. Mai abil. Când voia, putea să facă în așa fel încât ea să nu poată ajunge la el pentru foarte mult timp, chit că stăteau unul lângă altul la masă. Peretele care îi despărțea la etaj ajunsese să se încingă insuportabil, Helene se ferea de peretele ăla și stătea, în camera ei, totdeauna cât mai departe de el. Adesea se temea că va izbucni un incendiu în casă din pricina peretelui ăluia și că totul se va mistui, iar când va ajunge să stea pe stradă fără un acoperiș deasupra capului, va fi simplu pentru el să își găsească o locuință în care să stea de unul singur. Așa că ținea pregătite tot timpul două găleți

cu apă. Zicea că sunt pentru florile de pe balcon. Se gândea însă să le aibă la îndemână când s-o porni incendiul. Ajunsesse să fie atât de deprimată din pricina ei și a vieții pe care o ducea în casa asta, încât atunci când ieșea și stătea pe balcon, nici nu își mai dădea seama cum era vremea, ce anotimp era, dacă zgomotul pe care îl auzea era făcut de avioanele care zburau pe deasupra sau de mașina gunoierilor care se apropia de curtea lor, cât despre lumea care se afla undeva, foarte departe, aceasta ajunsese să îi fie complet străină.

Așa arătau lucrurile când a fost doborâtă de atacul ei cerebral, care le-a tăiat tuturor dramul de vlagă pe care o mai aveau pentru a trăi mai departe ca până acum. Atac ce a făcut-o pe ea să alunece în inconștiență, dar care l-a obligat pe Matthes să reziste și să facă față la toate. Ea dormea, Matthes era treaz. Stătea de strajă. Nu o să știe niciodată ce s-a întâmplat în săptămânile alea. Dar a simțit că Matthes avea nevoie să fie sigur de ea, că trebuia să îi arate cum stau lucrurile cu el, și asta nu prin cuvinte, despre care el probabil că nici nu știa dacă ajung într-un fel la ea. Scoate acum din buzunarul pantalonilor bucățica de hârtie pe care scrisese ieri cel trei texte scurte.

Ultimul este pentru tine, îi spune unui Matthes care tace.

Piciorul nu i se dezumflă decât foarte încet. Parcă prea încet. Pentru că, dacă noiembrie o să lase să se vâlurească faldurile perdelelor lui cețoase și o să-i ia priveliștea lacului... Nu, vrea acasă. Dar nu se poate descurca încă fără scaunul cu roțile. Își propune să îi spună din nou că vrea să îl părăsească în aceeași zi în care va cere să fie externată. Da, așa o să facă, gândul ăsta o face să se simtă bine. Cât ar mai fi? Paisprezece zile, își spune ea. Numărătoarea inversă. Astăzi este a paisprezece zi. Când ajunge la unu, vrea să fie plecată din clinică. Sau, oricum, cam pe atunci. Își notează pe un bilet cifrele de la paisprezece până la unu, frumos, una sub alta. Ca panglica gradată din armată,

de care îi povestise Matthes. În dreptul cifrei unu scrie *text despre Lenz!*, asta să fie proba ei că poate fi externată. Până atunci trebuie să umple treisprezece rânduri care sunt acum încă goale. O face în minte.

Mai întâi îl sună pe Matthes, să îi aducă *Lenzul* și, pe lângă asta, și literatură secundară pe care o poate găsi cu ușurință. Nu prea multe cărți, dar măcar cele mai importante. Despre viața lui Biichner, despre cea a lui Lenz. Ceva despre psihoze, orice, numai să conțină o sistematizare clară, pe care să se poate bizui. În plus, nu mai vrea să fie vizitată decât săptămânal. (Adică încă de două ori, își zice ea în minte, ceea ce Matthes nu știe. În fond, e păcat, dar nu mai poate să schimbe ceva. După momentul ăsta, care a fost mai curând unul de slăbiciune, se cheamă pe sine la ordine, un plan de luptă nu este, în fond, și un plan de căsăpire, așa că îi spune lui Matthes că asta ar fi valabil, până una alta, numai pentru săptămânile următoare.)

Trebuie să își gospodărească puterile cât mai bine. Tot mai doarme foarte mult, se întinde cel puțin de trei-patru ori pe zi în pat, pentru cel puțin o oră, de obicei mai mult. De fiecare dată când se trezește se simte sfârșită și îi trebuie multă vreme să simtă că s-a pus pe picioare. Și când a reușit, haț, repede-repede, că o paște terapia. Masajul. Înotul. Deci nu îi rămâne decât puțin timp pentru a se ocupa de textul despre Lenz. *Pentru Pietro*, scrie ea pe o pagină goală, apoi o pune la o parte. Înainte de toate, vrea să scrie textul despre Lenz pentru ea însăși. Să îl oblige să iasă la lumină dintre toate buruienile care au crescut în capul ei.

Trebuie să iasă.

Trebuie!

Că și Lenz a avut să se lupte cu nălucile din capul lui, faptul ăsta nu îi devine clar decât atunci când se gândește a doua sau a treia oară la text, dar, în cele din urmă, pricepe foarte bine despre ce e vorba.

încătușată.

A sosit Matthes cu *Lenzul* ei, e o broșurică obosită de vreme, i-a mai adus un vechi curs de psihiatrie și o biografie a lui Biichner. Cel mai mult ar vrea să îi spună să plece imediat. Cel mai mult ar vrea să îl țină strâns în brațe. Și, într-adevăr: el pendulează între a ieși pe ușă și a se îndrepta spre ea, Helene o simte atât de puternic. Pe de altă parte, este nesigură cum i-a ieșit micul ei text pe care l-a scris de curând, nu găsește termeni de comparație, probabil că nu a fost decât o îngrămădeală de cuvinte, dar poate pot fi înțelese, cât de cât înțelese. Nu era o poezie de dragoste? Dar nu vrea să îl întrebe nimic în legătură cu asta.

Vrei să îți spun părerea mea despre textele tale?

Deci e adevărat: le-a citit, le știe. Paralizia părții drepte a feței nu poate sabota mimica ei, pe care el o înțelege. Ea nu spune nimic. Tremură.

Deodată, el pare să se sufoce, caută aer, ochii par să îi iasă din orbite. Dar de ce toate astea, de ce? Până să înțeleagă că plânge, el a luat-o deja în brațe și o strânge atât de tare, încât ei i se pare că o să-i sară ochii din cap. Nu l-a mai auzit plângând decât o singură dată, scotea niște sunete ca ale cuiva care nu mai poate să respire, a putut să-l audă chiar și prin peretele de beton care îi despărțea în ultima lor locuință, înainte să se mute în strada Amber. (Pisica mâncase papagalul australian al lui Bengt, ceea ce a provocat o catastrofă de lacrimi.) *Bine*, zice el, *bine*, pe urmă își vâără capul sub cămașa ei și plânge așa, o vreme, până când se oprește.

La așa ceva nu știe nici ea ce poate să facă.

Așteaptă, până când i se scurg ultimele lacrimi.

Ah, ei doi seamănă cu o pereche de păpuși pe care le găsești în orice magazin... Max și Klârchen....

Dar nu spune asta.

După ce momentul a trecut, el o duce la fizioterapeută. Tera-peuta a rugat ca Helene să fie însoțită de un membru al familiei, vrea să îl învețe ce și cum trebuie să facă pe viitor.

Se scufundă, se duce la fund. Noaptea lucrează cel mai bine, atunci are destulă liniște. Se întrerupe ca să doarmă puțin, apoi se trezește din nou. Un joc foarte riscant, un vabanque, al cărui rezultat este imprevizibil. Faptul că s-ar putea să nu mai reușească să scrie un text literar este un lucru la care nici nu vrea să se gândească, dar amenințarea există. O simte. Vrea să știe dacă este așa sau nu. Ceea ce știe deja: îi vine greu să citească, să înțeleagă. Fiecare propoziție din biografia lui Biichner îi ia, cel puțin așa simte ea, o vreme nesfârșită. Când ajunge să dispere se oprește, fără a înceta să vorbească cu sine. *(Nu a fost chiar atât de rău. Asta nu este decât un început. Ai reușit ceva la care nici nu puteai visa acum două luni. A fost foarte bine!)* Cu Lenz lucrurile merg mai ușor: cunoaște textul, și-l amintește, recunoaște mai repede propozițiile, chiar dacă a trecut foarte multă vreme de la ultima lectură. Douăzeci de ani? Douăzeci și cinci? Deschide fișiere, face note, merge cu scaunul cu rotile la masă, dar nu mai vede ce are în farfurie, termină cu terapiile și umblă peste tot cu Lenz, cu Biichner, citește când este pe drum, *este extraordinară*, zice asistentul (dar ea nu aude asta), își face ceai, îl bea, citește până când adoarme. Doarme, în continuare, mult. Se trezește, își dă cu apă rece pe față, se șterge cu prosopul, merge până la fereastră (în timpul zilei) sau se așază sub lampa cu picior (noaptea), scrie, citește, își face notițe. Scrie încet cu stânga, nici cu laptopul nu merge mai repede, ceea ce o bucură e însă că poate să gândească, chiar și așa, târâș-grăpiș. Se gândește. Se gândește la externare? Mai puțin, dar totuși, din când în când. Socotește când ar fi cel mai potrivit să discute problema asta cu cei de la conducerea clinicii, împinge însă termenul pe care și-l propusese mai încolo, din zi în zi. Vrea să fie sigură că o să poată să plece. Când vine Matthes din nou, îl întreabă încă din ușă despre lucrarea de doctorat a lui Biichner, era despre nervii cranieni ai unei anume rase de crap, *ai auzit de ea? ce știi?* și găsește că este totuși reconfortant să vadă că Matthes nu știe nimic despre asta, nu, chiar nimic, bănuise ea, ce, știe fiecare totul? Probabil că este lipsită de măsură,

că nu știe ce se știe și ce nu se știe, *nu trebuie să înveți* bucuria de a ști, și așa mai departe. Habar n-are încă ce o să iasă, dar scrie înainte, luptându-se cu furia, cu lipsa de cuvinte sau cu vorbele ei stâlcite, doar i-a promis lui Pietro. (În realitate, nu i-a promis nimic, a fost doar de acord să încerce, o știe prea bine.) Părul pare să îi crească mai repede acum, când gândește mai mult, se gândește ea. I-au țâșnit deja vreo doi-trei centimetri grizonanți din pielea capului, slăbește pe zi ce trece, ceea ce înseamnă că munca cu capul are și ea nevoie de energie. Chestia asta o bucură, poartă pantalonii de jogging cu un nod la elastic, pentru ceilalți a cerut cureaua pe care o cumpărase cândva de la un bazar pentru ergoterapie. Nu o să ajungă niciodată o silfidă, dar visa de mult să nu mai fie chiar o grăsană, un vis pe care îl tot ignora, date fiind realitățile în care se bălăcea.)

Deci, să-i dăm bice.

Să ne apucăm de treabă.

Să vedem ce facem cu slana, cu doliul, cu tristețea, cu slăbiciunea, cu stagnarea. Poate că până la urmă iese ceva.

C:Hel02-betiacreierului.doc

Căutătorul otrăvii care îți îmbată creierul, trimis de Domnul

In iarna anului 1835-1836, Georg Büchner lucra în Straßburg la o teză de doctorat în medicină despre nervii cranieni ai unei anumite rase de crap. Cam în același timp, adică, trebuie spus, cu puțin înaintea morții sale, el a scris o istorisire deschisă la ambele capete, care arată ca un mănunchi de nervi scos la vedere: secționat cu exactitate și descris în amănunt. Cu privirea omului de știință se apleacă asupra unei perioade de trei săptămâni din viața lui Jakob Michael Reinhold Lenz, poet al mișcării Sturm

und Drang, care venise cu o bună jumătate de secol înainte în același Straßburg. Nu de bună voie, dar nu ar fi corect să spunem nici că a fost forțat: a fost adus aici de un preot altruist, care se numea Oberlin și care nu mai știa ce să facă cu el acasă, acolo, în Vosgi de Nord, pentru că Lenz 'suferea de o gravă psihoză. Buchner preia cu exactitate datele care s-au păstrat despre acele trei săptămâni dintre 20 ianuarie și 8 februarie 1778, în care Lenz a stat la Oberlin în Steintal. Povestirea nu este una fictivă, dar, cu toate acestea, este, în continuare, una dintre cele mai moderne povestiri din literatura germană. O făclie continuu arzândă. Sub ale cărei căldură și lumină se contopește ceea ce era până atunci disparat și de neînțeles: îmbolnăvirea unui bărbat, care îl face incapabil să se mai uite în ochii realității din jurul lui, pentru că el se află acolo, în orbita oculară, fără să o știe, și se uită de acolo în afară. O înnebunire, pentru că simte în mod clar că scopul vieții lui în globul ocular al realității nu are nevoie de nici o intervenție divină, deși el pare să fie obligat să își caute menirea vieții lui prin ochi divini. Un căutător al otrăvii care își îmbată creierul, un ins care socotea că idealismul artei este „cea mai josnică disprețuire a naturii umane” și pe care îl consideră, din această cauză, un narcotic care te face să vezi totul mai frumos, dar și un ins care, în viața lui, nu reușește să se asigure că există o realitate altfel decât prin durerea fizică pe care și-o provoacă singur. Modelul lumii creștin-religios de la Oberlin nu îi mai oferă nici o deschidere, dar nu are nici o alternativă rațional-realistă pe care să i-o contrapună, așa că întreaga lume se transformă într-o hieroglifă...

În scena inițială, Lenz merge spre Waldbach în Steintal. „Mergea înainte, fără să îi pese de ce era în jurul lui, își vedea de drum ba urcând, ba coborând. Nu simțea nici urmă de oboseală, doar din când în când îl deranja faptul că nu putea merge în cap “, se spune aici. Cu capul în jos stă copilul nenăscut în burta mamei lui. Lenz pare să își dorească din nou acea stare a copilului încă nenăscut,

iar noi, cei născuți deja de mult, să îl stimăm ca pe unul care a venit pe lume prea devreme. Să se ridice cortina.

I se pare o nebunie. Cum a reușit să scrie așa ceva?! Să se ducă înapoi cale de două secole, și asta dintr-o clinică de neurologie! Cel mult după nașterea copiilor s-a mai simțit atât de bine că este extenuată. Crede că este o introducere bună pentru o conferință despre Lenz. Salvează febril textul pe o dischetă. Se simte stoarsă de putere, dar puterea pe care simte că nu o mai are a transferat-o în acest prolog, o simte acolo de câte ori îl recitește. Din când în când își închide ochii, încearcă să recapituleze, așa cum îi reușea totdeauna înainte, când își revedea texte pe care le scrisese, dar acum e prea mult pentru ea, nu merge. Aproape că o cuprinde furia, însă bucuria învinge.

Matthes să printeze textul ăsta și să i-l trimită lui Pietro. A fost astăzi aici, pentru a doua oară în ultimele două săptămâni. A aranjat să fie externată poimâine. Matthes știa deja de asta, fusese imediat informat de clinică. Helene poate să umble, de ieri are din nou cadrul pe roți în cameră, piciorul prins în proptea s-a dezumflat. Încă nu e sigură pe el, dar o să o scoată la capăt, își spune în sine ea, cu atât mai mult cu cât va mai purta proptea înșă pe picior. Dar acum, după ce s-a spălat și și-a curățat și dinții, o scoate.

Adoarme repede. Adânc, fără vise.

Pregătiri pentru întrevederea privind externarea. Tensiunea arterială, greutatea. Cheștiile obișnuite.

Este chemată în biroul medicului-șef.

Pe fețele celor de acolo (practicantă, asistentă, fizioterapeută, medic-asistent, medic-șef) se întrevede mai curând satisfacție de sine decât bucurie pentru străduințele ei îndelungate și evidente ca să ajungă în starea în care se află acum. Lucrul ăsta nu o deranjează, ea vede toată istoria asta diferit. Nu, probabil că nu o să mai poată ridica niciodată brațul, îi răspunde medicul-șef la întrebare. Tonul lui sună prevenitor, ciudat. Tonul ei este unul plat, la fel de ciudat.

Au mai discutat despre ceea ce trebuie să facă de acum încolo, despre schimbările care trebuie făcute în casă (o placă înclinată, care să o ajute să ajungă în duș, o bară de susținere lângă toaletă), despre faptul că trebuie să doarmă cât mai mult și să se culce imediat cum simte că e obosită, despre pensie.

Pensie —

Helene vrea să îi contrazică, dar nu are destul suflu cât i-ar trebui ca să o facă. Dacă vor să discute despre pensie, sigur că problema asta poate fi rezolvată în timp. Numai că ea nu are timp, nici nu știe măcar de ce trebuie să mai suporte să stea aici până mâine, vrea să plece, să plece de aici. Se pare că nu se poate ajunge la un consens, ceea ce o face să fie îngrijorată, tot așa cum mai fusese și de alte ori înainte. Câteodată o apuca *datul din aripi*, cum îi zicea ea, atunci când începea să vorbească în mod evident mai mult, mai repede și mai bine decât ceilalți de față. Numai că, aici, mai că nu spune nimic, ceilalți sunt cei care vorbesc mai repede decât ea.

Se oprește în fața biroului medicului-șef, de îndată ce a ieșit de acolo.

Bate din nou la ușă.

Da?

Am uitat să îi dau ceva medicului-șef, e cu dedicație..

Asistenta îi ia cartea pe care i-o întinsese cu un zâmbet politicos. Ușa se închide din nou.

Ultima seară, atmosferă însorită.

S-a gândit din nou la Peter Preifiler și s-a scuzat față de el, în gând, că nu i-a povestit lui Matthes despre el.

A spus în dreapta și-n stânga rămas-bun, de parcă ar fi împărțit biscuiți, la un moment dat nu a mai avut nici unul, așa că s-a retras repede în salonul ei. Nu s-a mai dus la cină, nu mai avea nici un rămas-bun pe tavă.

Stă în dreptul ferestrei, în fiecare zi se întunecă mai devreme.

În lumina asta de amurg se vede, deodată, în mijlocul verii, stând pe balconul casei din strada Arber, sprijinindu-se de balustrada balconului. își stinge țigara. Se uită împrejur, crede că cineva a tras cu praștia în ea și a lovit-o drept în cap. Nici urmă de durere. (încă nici o urmă de durere.) În fața ochilor ei lumea se hăcuie în scene care parcă fug fiecare într-altă parte.

I se înmoaie genunchii.

Se opune cu toate puterile și reușește să coboare treptele.

Matthes e în camera de zi, citește. Ea se așază încet în fotoliul care se află lângă cel în care stă el, se uită întrebător la ea.

O să mor, spune ea, cu glas stins.

N-ai să mori, îi spune el, la fel de încet.

CUPRINS

I. Clipiri sau In the Twinkling of an Eye	5
II. Contururi.....	25
III. Lecții	79
IV. Nervuri.....	121
V. Reflexe	215
VI. Tu. Și iarăși tu	278